حديث اربعين لاوقچی زاده

٥٥

1

الفقه الذي كون قدرين مخصوص بيتدا

صقن بو صحيفه ده دنيايه قوغه كركدر

بو آيتك معناسي مضمونده قطعاً وردر

داعليف زاده افندي

حضرتلرينك كندي

خط شريفلريدر

٥٥

بيت

نحن العداوة في جميع زمانها

الاعداوة من عادك في ديننا

مصراع

بسي مراد كه در ضمن نامراديهاست

مصراع

شود معلوم كار كسي چه وقت كار آيد

مصراع

دكلم طفل كه خايده دايدنم افطار

٤

آفة العلم النسيان واضاعته ان تحدث به غير اهله

٤

تا كه باشد در آسمان مهتاب

تا بود زلف دلبران در تاب

باد بارب مبارك و فرخ

بر خداوند اين كتاب كتاب

م

الاصل الخامس انه يجوز على الله سبحانه ان يكلف عباده ما لا يطيقونه خلافا للمعتزلة ولو لم يجز ذلك لاستحال سؤال دفعه وقد سألوا ذلك فقالوا ربنا ولا تحملنا ما لا طاقة لنا به ولان الله تعالى اخبر نبيه بان ابا جهل لا يصدقه ثم امره بان يصدقه في اقواله وكان من جملة اقواله لانه لا يصدقه فكيف يصدقه في انه لا يصدقه فما هذا الا محال وجوده

من احياء العلوم في الركن الثاني العلم بصفات الله ومداره على عشرة اصول

الاصل السادس ان لله ايلام الخلق وتعذيبهم من غير جرم سابق ومن غير ثواب لاحق خلافا للمعتزلة لانه متصرف في ملكه ولا يتصور ان يعدو تصرفه ملكه والظلم عبارة عن التصرف في ملك الغير وهو محال على الله تعالى فانه لا يصادف لغيره ملكا حتى يكون تصرفه فيه ظلما ويدل على ذلك وجوده فان ذبح البهائم ايلام لها وما صب عليها من انواع العذاب من جهة الآدميين لم يتقدمه جريمة

جوازم

من احياء العلوم في الركن الثاني العلم بصفات الله ومداره على عشرة اصول

الحمد لله الذي نزّل أحسن الحديث ومن اصدق من الله حديثا، ودبر الجديدين
بحكمته يغشي الليل النهار يطلبه حثيثا، والصلوة على سيدنا محمد الذي اوضح
سبل الهدي، واثني على من كان في الدنيا زاهدا وزهيدا، ووعد لمن
حفظ اربعين حديثا، ان يكون له في القيامة شافعا وشهيدا، وعلى آله
وصحبه وورثة علومه واحواله، ونقلة احاديثه واقواله، اما بعد فناكه

لمؤلفه. بو ضعيف ومقصر وكمتر، اوقچي زاده محمد افقر نثر ركاقت
توفيق رباني ايله مقاذه عقل هيولانيده دار الملك بالملكه يه داخل
ومساعده تاييد استعداد ايله كنز بي نهاد عقل مستفاده نائل اولدم
لمؤلفه هست علم دوازده كانه بهر امراض جهل دارو ها، عربيت اساس علم امد
مهندي في العلوم دارو ها نثر فحواي صدق احتواسي پيش نهاد ضمير
ومذاكره علم مكتسب شب يلداء طلبده نديم وسمير اولوب، كتب
معتبره ومعتوده نك تصحيح وتفحصده تقصير حاصل، ودها ناه منتهاي
استعداده واصل اولدقده، علوم نافعه دينيه يه بخلوص النيه
اشتغال ومثابرت، وسبيل تحصيلده مقاسات ظماء وجوع، وترك راحت
وهجوعه تحمل ومصابرت ايدردم لمؤلفه ده جاهلدن اولمز نور عرفان
كه نادانك اولور قلبي ده نادان نثر مضمون خيالك نموني اوزره صحبت
اهل دنيا دن اعراض، وشيفته بازيچه كاه دولت وجاه اولقده
مكوران عصيان دجنينه انطق لسانين ايله اعتراض ايدوب، دها نكاه كه
وعند صومعه وخدنده كم نام در، رقدت غفلتدن ايقاظ ايچون
شمع شب افروز نصيحتي ايقاد، وسهوه حرص وشهوتدن انقاذ

ايقاظ ايچون حقدن غصوص تعيينه سهام صائب همتي اعدا ايلدم
صقن بو جيفه دنيايه قونمه كركس وار، بلند همت اولوب قانع اول مثال هما
بو آيتك كا مضموني رزقه ضامن در، ارادرسك ان يبلغا اشدهما نثر
كاه بيغوله عزلت وخلوتده، دوري آرزويه اسبال قناع قناعت ايله
فضاي پر عبر قضا وقدري واله حيران، كشته سيران ايدوب
بو مطلع بلاغت مطلعك فحواي دلنوازي ايله زمزمه ساز ونغمه پرداز
اولوردم لمؤلفه عشقم بكمنه باعث قربت هو وله
ان شئت ما شئا انا آتيك هو وله نثر وكاه منظوره تحو در
معموره صحوه كلدوكده دهر پر فتور، ومعوق فلكي بي فطورده
ظهور بولان شر كريه، اطوار باغته الكربه، حكمت مسكوت عنها
قبيلندن معدود، بلكه حكمت مجهوله كبي دهكذر وجوه معقوله سي
مسدود اولمغين تعيّنات دهري وراء ظهره القا، وصحيفه
درونمه بو قطعه نك مضمونين انقا ايدردم لمؤلفه مدح مخلوق ايله طبعك نيجه بر
سخن آلود خوددار اولق ايده، دمي در طوطي كوياي قلم شكر خالقدن شكر خالق ايده
تصانيف لباده انظار نظر اعتبار ايدوب، كوردم كه علماي هدايت
اثرك اكثري امردينده، جمع احاديث اربعين ايدوب، زمره
فقهاي پاكيزه قلوبده مكتوب اولمغه جد وجهد قبل، وكنت له يوم القيمة
شافعا وشهيدا بادكاهندن تبجز وعد جميل اغتنام، بو فقير حقير
اول قومه تشبه، وذيل محبت وميللرينه تشبث ايدوب، خاطر
مجروحه سنوح ايلدي كه، تخريج احاديث اربعينده بر طور نو آيين
اختراع، وبر طرز براعت طراز اختيار واقتراح ايدم كه، الى الآن
مواطئ اقدام اقلام سخنوران اولميوب، اربعين صوفيان كبي عنوان
كوناقب ومغاف، بلكه نذرت وغرابتده مصداق كم ترك الاول للآخر، اولا

قوت متخیله‌یه بو معقوله امور معقوله‌یی ابدا ایلمکست نی و بو گونه معانی
غرائب نمونهٔ ابداع اثر و نشانیدر بو وجهله سجنجل عرض لقا
وسیع روعه القا ایلدی که خلال احادیث صحیحه‌ده بعض کلمات
منظومهٔ فصیحه که من غیر قصد ولا رویة جزان اوزان شعریه ایله
موزون و فواتهٔ ترکیب با انسجامیدر گوهر حسن نظام مخزون
اوله کتب احادیث و سیرده مسانید صحت اثردن جمع و ترتیب
وانتظام سلک کلام ایچون ع در رشته کشید با جواهر سبعه را
متواسی اوزره بر قطعهٔ خوش آیندهٔ دلکشا ایله آمیزش
و ترکیب اولنه مامولدر که حسن قبوله قرین و شایستهٔ
ستایش و آفرین اولا نظم فکن حدیثاً حسناً ذکره
فانما الدنیا احادیث نثر اما بشرط آن که بحر سلاست ثنایی
جزر و مد زیاده و نقصان ایله شورش پذیر اولمیه و خاشاک
آفات علل و زحافات ایله آلودهٔ تغییر اولمیه پس دل پرهوس
بو خطیب کلمهٔ ابتدا و شروع ملزمهٔ ابتدا ایدوب هر حدیث
معجز بیانه مناسب حسبان اولان لطایف و نکات کتب معاضردن
انتخاب و انجاب و بعد توفیق الانام بو مجموعهٔ براعت اتمام
احسن الحدیث اسمیله وسم اولنوب استصواب اولندی
تا که اسم مسماسنده دال و عنوان مقاله مخصوص رساله‌یه
براعت استهلال اوله لمؤلفه اربعین کرم نگاه کنند
اربعین از افاضل روم نشوه مجموعهٔ مرآت طالبان از فیوض اوحدوم
عرض قراءت فی نیازمندی بحضرت شیخ محمود افندی
ثناه الله فی مدته و وجه وجوه المسترشدین الی سدته
بو در حکم که صدف دل پرغمده افاضهٔ نیسان ازلی احسان ایلدی

مرور زده و دستیاری غواص فکرت ایله ساحل عالم شهادته
برآورده در سلک طول امالی مالده تنظیم و تنسیق و دولتها
بی استحقاقلی اعناقنه تقلید و تعلیق اولنمیوب بر اهل
ولایت و هدی و سلطان عالم معنایی اختیار و ایثار و هزار
شرم و تقصیر ایله مجلس خطرلرینه نثار ایلدم نظم
شاید ادعنصری شوم سخن بهست آندرز لرنه محمدی
اول ممدوح الفعال برگزیده حمید الفعال درکه کم گشتکان
مفازهٔ استعدادلری کعبهٔ مقصود و مرامه دلالت و ارشاد
ایلمک ع وابستهٔ عنایت یک اهتمام اوست نثر و اول واحد
معتد به بر مرشد کامل فیض ده درکه مناشیر شرور ناشره اولان
مایهٔ عاشره‌ده تجدید معالم طریقت و احیاء دوارس موفقت
ایلمکله عالم ارواح در هر صباح و رواح تحیة و الاجابه بو وجهله
خطاب اولنور که مصراع فهذا زمان انت لا شک واحد نثر ذات
هدایت مدادلرینه محمیهٔ اسکدارده مثوی و مقر و هر یوم خمیس
افاضهٔ کلام نفیس ایله محوران کربت ریاضی تنفیس اولحضرته
دائب مقرر اولوب منصدیان زهد و تقوی خصوصا منصدران
تکرمهٔ فتوی مجلس نصیحتلرنده زانوی استکانت اوزره جاثم
و دامن حشمت طرازلرینی لب ادب و نیاز ایله لازم اولورلر نظم
زسر لفظ ثبوت درانذرون دلکش بسا ذخایر حکمت که مد تخریانی
ز دامن کرمش بر مراد دست طلب که هرچه آرزوی تست سربسر یابی
نثر اهل ارادت و شوق جوق جوق باب کرامت مآبلرنده خاک
روبت و تأثر و حظ و تذکرلری ایله دافع شواغل کردون اولوب
کوشهٔ چشم همتلرین دریوزه و تأمیل و شرف خدمتلرینه ملازمت ایله

آداب طریقتی تکمیل ایدرلر نظم واجب آید چونکه آمد نام او
شرح کردن رمزی از انعام او ، تا زمین و آسمان خندان شوند
عقل و روح و دیده صد چندان شوند نثر اول ذات ملک خصال اوایل حال
ده تحصیل علوم رسمیه یه شارع ، و مدة قلیلة الاعداده امدادلر قوتی
استعدادلر ایله هر فنده بارع اولوب ، اورع موالی روم اولان
ناظرزاده مرحومک شرف اعاده سندن ، رتبهٔ ملازمت معتاده یی تشریف
و نیجه مدارس عالیة البناده آیات درس و افاده یی تعریف ایلدیلر
بعده مرحوم مرقومک قدرینی عالی ، و دار السلام و ام الدنیایه والی
اولدقده توفیق متعال رکاب سعادت انتصابلرینه رفیق مرافق ، و جوهر
ذات پاکیزه صفاتلرینه لازم غیر مفارق اولوب اراضی مقدسة الآثارده
نیجه اعزهٔ کبار ایله لقیه و اجتماع خصوصا محمیهٔ قاهره ده که مظهر نعم
باطنه و ظاهره در مرشد مرتاض تجلای کرم فیاض ، حضرت کریم الدین
خلوتی نک شرف صحبتی ایله کسب انتفاع ایلدکدنصکره محروسهٔ بروسه ده
اقامت و ثوا و اصل اصوله وصول ایله ترک مشاغل سوا ایدن نظم
پیشوای طریق برامی ، جلوه پرواز بسط بسطامی نثر کمل اولیانک سر
بلندی حضرت افتاده افندی نک قدس الله تعالی سره اللطیف ،،
ما الطاف حول کعبة القلوب خطیف ، خدمت پر موهبتلرنده تکمیل طریقت
بیوردیلر ، اوتوز یلدن زیاده در که سجادهٔ ارشاده وضع قدم
و ضیافتخانهٔ لان یهدی الله بک رجلا واحدا خیر من ان یکون لک حمر النعم ده
بسط بساط نعم ایدوب ، مشاهیر قصبات و بلاده ارسال خلفاء صاحب
ارشاد ایله یوما فیوما ضیاء دعوتلری ، آفاقه کیر و زمرهٔ اصحاب
و احبا اقطار ساهرهٔ غبراده تزاید پذیر اولمقده در ، بنا علیه ثبات
و تمکینلری ، بر مرتبه راسخ در که اصحاب الکرامات کلهم محجوبون

مضمونی

مضمونی اوزره شاهبازدل پر صفالری ، بستهٔ دام اولیا اولمیوب
مهرویان بستان غیبستان ایله تنزلات تزلزل محالدر ، و قاعدهٔ استغنا
و فنادلری بر وجهله استواردر که مجلس خطرلرنده فقیر و زنگین برابر
بلکه گدای بی سر و سامانه نوازش و میلانلری اکثر اولوب ،،
گردن کشان روزگار حضور جلالت مدارلرنده دست بسته والالدر نظم
اردت له مدحا فما من فضیلة ، تاملت الاجل عنها و قلت ، سایر شرف
و علادن ماعدا سلسلة الذهب الکرامه انسلاک و انتظام ایله ،
قدر والا مقاملری مرتفع ، و منشور علو منقبتلری آل عبای شرف سیادتله
موقع اولوب ، اشعار حقایق اظهارلری ایله که قلوب اهل کرونی
تونیج و توبیخ ایلمشلردر ، بو معنایی نیجه محلده تبیین و تصریح ایلمشلردر
اول عالم عامل ، و عارف کامل ، قلم حکم رقملری ، نیجه رسائل بدیعة
الاسالیب جمع و ترتیب ایلمشلردر که هر بری اصول طریقتده بر
کتابدر ، و کشف مشکلات موقفده لب لباب اولوب ، قوت القلوب
زمرهٔ احبا ، و خلاصهٔ تحقیق فتوحات و اخبادر ، بو فقیر پر تشویش
دستی رس بولدوغم رسائل غامضة المسائل بونلردر ، جامع الفضائل
و دافع الرذائل ، حیوة الارواح ، و نجات الاشباح ، کشف القناع
عن وجه السماع ، فتح الباب ، و رفع الحجاب ، مفتاح الصلوة ،،
درجات النجاة ، جنة الجنة ، خلاصة الاخبار فی احوال النبی المختار ،
و بونلردن ماعدا عربی و ترکی ، ایکی طریقتنامهٔ نیجه جنالری ،
و نجات الغریق فی الجمع و التفریق ایله مسمی نظم و کتابلری واردر که
جمله سی نقاوهٔ آداب زهد و تقا ، و سالکان راه هدایه اهتدا
مردان خدایه حبل متین و عروهٔ وثقی در ، سر رشتهٔ الطرق
الی الله واقف و آگاه اولمغه عارف دوربینه واضح و مستبین

نظم اولا كه اول مجتهد طريقت ، در رشد جادهٔ حقيقتك
طريق راستين كم جلوتيه در ، ميان نقشبند وخلوتيه در نثر شرح حكم ده
نكاشتهٔ كلك مواهب رقم دركه ، رجال الجلوة اقوى من رجال الخلوة ،
زيرا كبار اصحاب وتابعينك ، روش وآيين لرى اهل خلوتك مراسم
انقطاع وخلتلرندن دوردر ، وشاهد كار وبادلرى ، مجلاى مخالطه
دجهارده جلوه كر اولمغله جميلك خا اوزرينه تقدم واختلاس دالف
احديته قرب ودلكسى ظاهر وعيان ، وبو مقدمهٔ مسلمه سبب افحام
مدعيان اولمشدر نظم جون بنى سيف بوهست آن رسول
امت او صفدرانند وفحول ، جصلحت دورين ماجنك وشكوه ،
مصلحت دورين جيبى غار وكوه ، عالم راسخ صاحب الكعب الشامخ
ع ولى الاوليا شيخ المشايخ نثر پيشواى توحيد افعال وصفات ع
خصه الله تعالى بمزيد الزلفات ، كتاب فتوحاتك يتمش طقوزنجى بابنى
في ترك الخلوة وهو المعبر عنه بالجلوة لفظى ايله تبويب ، ومابينلرنده اولان
فرق وقيق تحقيق ايدنكره جانب جلوتيه ترجيح وتصويب ايلمشدر ،
بو بضاعت مزجاة الاعتبار كه ، خوار عجز وانكسار ايله ، اول جنبهٔ عاليشانه
دست آويز دروشانه قلنمشدر ، كمال كرم وافضاللرندن لحظهٔ
توجه واقبال ايله ملتفت ومرموق ، وظهر اجزايه توقيع قبول
وارتضا تحرير منوق اولورسه نظم ازآن طرف نپذيرد كمال ونقصان ،
وزين طرف شرف روزكار ما باشد نثر جناب كريم وحضرت ابتجا ، داول
واسطهٔ انيله وسيله سيله ابتغا اولنور كه ، شوخ چشمان زمانه
ووقف گيران بى بهانه ، نكه اهل اهانه اساءت ، وباطلى صورت
حقده اراءت انلرك عادتى نيه سعادتلرى درر ع فالله يجعل كيدهم في نحرهم ،
ظرافت بارده ، واعتراضات بخر وارده لردن ، مصون مكفى ، وقلت

وقلت بضاعتدن نشأة ايدن عيب وعوارى ، نظر دقت
اعتبارلرندن بوشيده ومخفى اوله قطعه
شنيده ام كه بربن طارم زراندوده ست ، خطى كه عاقبت كار جمله محمود ست ،
زباب قهر منندليش ونا اميد مباش ، كه زير سايهٔ جود هست وجه موجود ست ،

الحديث الاول

خير امت اودر كه همت ايدوب ، حفظ قرآنه سعى ايده هوآن ،
كه رسولك كلامى درر بو حديث ، خيركم من تعلم القرآن ،
تمام الحديث خيركم من تعلم القرآن وعلمه ، كذا رواه البخارى كل بخارى
او فقه صحيح بخارى ده جامع القرآن حضرت عثماندن رضى الله تعالى عنه
بو عبارت ايله روايت اولنمشدر ، صدر حديث مزاحفات نحو خفيفدن
فاعلاتن مفاعلن فعلان وزنينه موافق در ، خير بو محلده افعل تفضيل ،
واصلى اخير اولدوغى نه قال وقيل در ، اگرچه كلمات نحاتدن فهم اولنان
خير وشرك اصللرى مهجور ، ومن غير ضرورة استعمالدن دوردر ، اولمقدر ،
لكن رضى نك خففا بالحذف لكثرة الاستعمال وقد يستعملان على القياس
قولنده القياسدن مزدورت ايله عموم تقييدى جوازينى تأييد ، وبعض
احاديثده قياس اوزره وروده بناء استعماللرى تشنيع ايدر ،
اصحاب قلب صافيه بوشيده وخافى دكلدر كه ، قرآن عظيمك تعلم
وتعليمى افضل اعمال ، واشرف طلبات دائمال در ، ونسيانى باعث
العصيان سبب سخط جبار ، بلكه كبيرهٔ كثيرة الاخطار اولدوغى
امام نووى كتاب روضه ده تصريح ، وبو حديث صحيح الورود ايله
كه سنن ابى داووده موجوددر ، عرضت على ذنوب امتى فلم ار ذنبا
اعظم من سورة او آية اوتيها رجل ثم نسيها مدعاسى تصحيح ايلمشدر نظم
چنانكه زنده كى تن بصحبت جانست ، بدانكه زنده كى جان بنور قرآنست ،

نثر تنزیل اتمان ده تحقیق وبیان اولنمشدرکه تلاوت قرآن ایله رطب
اللسان اولمق برکرامت کبرییدر ونعمت عظمیدرکه جانب فیاض بی علتدن
دردمندانه عالم بشریته اعطا ورایت قدر ومنزلتلری میدان
خصوصیتده اعلا اولنمشدر عاکفان حظیره وما منا الا له مقام معلوم
بو انعام عامدن محروم وسمت حرمان وحسرت ایله موسوم لردر
اول سبیدن سبق خوان مکتب علمه البیان اولان زمره اناسدن استماع
الحان اجتماع ایدرلر وهر مکانده که قرآت قرآن اولنه اول جانبه کیدرلر
امام اعظم ومجتهد اقدم دن بوخبر مقبول مروی ومنقولدرکه
برذات هدایت رفیق که سعادت توفیق حائزدر وهر سنه ایکی دفعه
ختم قرآنه فائز ولا صراط مستقیم سننته اقتدا وحق قرآنی ادا ایتمش
اولور زیرا سلطان خیل انبیا علیه وعلیهم افاضل الصلوات والتحایا
فریق رفیق اعلا ایله قصد مجاورت ومدینهء آخرته هجرت ایتدوکلری
سال انتقال ورحلتده قرآن مبینی حضرت روح الامینه ایکی دفعه
عرض وتعلیق وحراسیم حفظ واستظهاری اظهارده احتیاط وتوثیق
بیورمشلر ایدی جدول محیط حقائق امام جعفر صادقدن رضی الله
تعالی عنه بو کلام صدق انجام مرویدر واول رشحهء ساقیء کوثر
بو مقال سلسبیل اثر ایله تشنگان هاوهء بعد وهجرانی مرویدرکه
والله لقد تجلی الله لخلقه فی کلامه ولکنهم لا یبصرون نظم
عاقلان راحلاوتی در جان غافلانرا تلاوتی بزبان
تحفه نامحرمان به بینش جمال بسته از مشک برده های جلال نثر
صاحب قاموس بت ماده سنده برنادره غرابت نشان ذکر و
بیان ایلمشدر عند الاهالی نفع وجد ویدن خالی اولمامغین
علی سبیل الاستطراد بومحله ایراد اولندی ابو الحسن علی بن عبد الله
بن شاذان

بن شاذان البنتی کونی منتریء ختم فی نهار اربع ختمات الا ثمنا
فی افهام التلاوة نظم منکرچه سخوی بحالت زنده دلان
باهرچه ترانیست کسی رانبود نثر اگرچه بوامر غریب ازمستحاله قریب
در اما محدثینک صاحب طرز نوی امام نووی کتاب الاذکارده
تذکار ایتدوکی بوندن ابدع واغرب وابجاب امر اعجابه سبب
درع فان عجبتم فکم فی الخلق من عجب خارج طور عقل اولمغین
برمتبه نقل اولندی ختم جماعة فی کل یوم ولیلة ثلث ختمات
وختم بعضهم فی الیوم واللیلة ثمانی ختمات اربعا فی اللیل واربعا
فی النهار وممن ختم اربعا فی اللیل واربعا فی النهار قال السید الجلیل
ابن الکاتب الصوفی رحمه الله تعالی وهذا اکثر ما بلغنا فی الیوم
واللیلة وروی احمد الدورقی باسناده عن منصور بن زاذان
من عباد التابعین رضی الله تعالی عنهم انه کان یختم القرآن فیما بین
الظهر والعصر ویختمه ایضا فیما بین المغرب والعشاء ویختمه فی
رمضان فیما بین المغرب والعشاء ختمتین وشیئا وکانوا یؤخرون
العشاء فی رمضان الی ان یمضی ربع اللیل وروی ابن ابی داود
باسناده الصحیح ان مجاهدا رحمه الله تعالی کان یختم القرآن فی
رمضان فیما بین المغرب والعشاء فاما الذین ختموا القرآن فی رکعة
فلا یحصون لکثرتهم فمنهم عثمان بن عفان وتمیم الداری وسعید بن
جبیر رضی الله تعالی عنهم نظم ولیک این روشن رهروان حالا گشت
تو نا ذبین جهانی بجا نوانی کرد نثر ابن حجرک الدرر الکامنة فی اعیان
المائة الثامنة نامنده اولان تاریخ مشهورنده مسطوردرکه حمزة
الخزیر الحنبلی قراء سبعدن زبانزدن برحافظ جاری اللسان
ایدی که آیات قرآنیه یی بازکونه قرائت وصور حروف سورهء

[illegible]

اینهٔ معاینه ده منکوسه ارائت ایدردی اکرچه بو امر امر کمال

غرابتله بنا حکایت اولنمشدر لکن عدم جوازی متعین وآیات بیناتک

تعکیس وتنکیسنده عظیم وزر ووبال بلکه بیم کفر وضلال اولدوغی

ظاهر وبیّن اولوب ربّ تالٍ للقرآن والقرآن یلعنه وعیدندن

بعید اولمق هر مؤمن جازمه لازمدر نظم درّ ادایش مکن زبان کج مجی

وز فهایش اداکن از مخرج دور باشش از تهتک وتعجیل

کام کیر از تدبّر وترتیل نثر آشنای عالم روشنایی اولان حکیم

سنایینک بو معنای رعنا سی زرّین قلم شعشعهٔ رقم ایله طاق زرانوده

سپهر نقش وتحریر اولنمغه شایسته وجدیردر نظم

[illegible] درکفتهٔ یزدان دبیرزن ورق کانجه قرآن وجز نیست فسنت وهوس

اوّل وآخر قرآن زچه با آمد وسین یعنی اندر ره دین رهبر تو قرآن بس

فائده زائده جملهٔ فواید غریبه عربیه دندرکه لفظ بس زبان پارسی ده

حسب معناسنه متداولدر لسان عربیده دخی بسّ تشدید سینیله

بعینه بو معنایه مستعملدر ترتیب فنّ تویب ایدن علماء عربیت

توضّ واشارت ایندوکاری عدم تویبنه دالّ وتوافق لغتین

قبیلندن اولمق اغلب احتمالدر واتفاقات حسنه ونکات

مستحسنه دندرکه لغت فارسیه ده بس لفظنک اولنه بحرّد تخمین

لفظ اچون واو زیاده ایدرلر لذلک لسان عربیه ده دخی حسب

وقطّ اوّلنه فالکوروک الجن تخمین لفظ اراده ایدرلر

الحدیث الثانی

رسم شیخینه اتباع ایلر هرکیمکه اوله طالع سعدی

امّتینه بیوردی فخر انام اقتدوا بالّذین من بعدی

تمام الحدیث اقتدوا بالّذین من بعدی ابی بکر وعمر

سنن ترمذی

سنن ترمذی وابن ماجه ده حضرت حذیفه دن رضی الله تعالی عنه

بو عبارت ایله روایت اولنمشدر بو حدیثده لفظ اللّذین صیغهٔ تثنیه

اوزره مروی ومأثوردر ولفظ ابی بکر اللّذیندن بدلیت اوزره مجروردر

ولفظ الّذی حالت تثنیه ده لام واحد ایله یازلمق غلط وفرقاً

بینها وبین الجمع لامین ایله کتابت رسم خطدر شیخینک رضی الله تعالی عنهما

فضائل جمیلهٔ جمیمه ومناقب عظیمه لری اول مرتبه دن افزون

واول دائره دن بیرون درکه تنکنای احصا واستقصاده

متمکن واستیفاء حق بیانی عقود ختام محاسبان ایله ممکن

اولا کتاب فصل الخطابده جمال عروس معالدن بو وجهله کشف

نقاب اولنمشدرکه حضرت صدیق پیشوای ارباب مشاهده در

قلّت نقل وروایتلری بوکا دلالت ایدر وحضرت فاروق

رهنمای اصحاب مجاهده در کثرت جهد وصلابتلری بو معنایه

اشارت ایدر کتاب شفاده افاده اولنمشدرکه مهاجرین

وانصار وآل کرام وصحب کبار ایله مملو وغاصّ اولان

مجلس خاصّ حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم

شعشعهٔ طلعت همایونلری ایله پرنور وشرف مقدم میمنت

مقرونلری ایله رشک بیت معمور اولدقده حضّار نادیٔ

عظیم الخبر ساکن وساکت وکأنّ علی رؤسهم الطیر خاموش

وخافت اولورلردی نظم کانما الطیر منهم فوق ارؤسهم

لا خوف ظلم ولکن خوف اجلال نثر اول فرقهٔ ناجیه وزمرهٔ

متناجیه دن همان شیخان اکرام مصراع رضی الله عنهما ابدا نثر

ابداء بشره بشارت ایله رفع بصر ایدوب جمال جهان آرای

متبسّم وصورت رسول انام علیه الصلوة والسلام دخی

[illegible]

[illegible]

انده عین عنایت ایله نظر ایدوب، غنچهٔ فم یاقوت فاملری متبسم
اولورلر ایدی، الوجه آل واصحاب کزین، رضوان الله تعالی علیهم اجمعین
هر بری اقتدا و اقتفایه صالح، خصوصا خلفاء اربعه نک هر حال و قاللری
متضمن حکم و مصالح، در، لکن حضرت عثمان رضی الله تعالی عنهما عله ذی عابه
و زمان باامانلری وصمت اختلال و اختلالدن خالی اولوب، حرکات
و سکنات لری دستور العمل، و هر کلم حکم تمالری بدرقهٔ مقصود و امل
اولمغین، بو حدیث صحیح الاسناد ده ذکر ایله افرلو، و علی وجه التخصیص
ابرلو، اولنمشدر، بعد کتاب الله المجید، اصح کتب و مسانید، اوله
صحیح بخاری ده قبس روایت ایغام، و فضیلت شیخین ده رضی الله تعالی
عنهما ایراد اولنمشدرکه نظم نقطهٔ خط اولین پرکار
خاتم آفرینش اول کار، روشنائیده واغ یقین، نور بینش شیخ بازپسین
نثر حقوندری مشاهدات غیبیه و جلیه یه کشف و اثنا اتکشده بیوردیلرکه
بر دو صواتوکرد، بر بوغه ی خوار سوار اولوب، کشف قفار و براری
ونکد و تنها برسر بته تنهاده مشاهدهٔ صنع باری، ایدرکن، ناکاه
اول نور بدیع الطور، جانب راکبه چشم خشم ایله نکاه، ولم اخلق لهذا
بل خلقت للحراثة کلامیله، مقام غفلت و ملامدن ایقاظ و انتباه ایلدی
ع وقد تنطق الاشیاء وهی صوامت نثر بعده بو امر خارق العاده یی
تصدیق، و فضیلت شیخینی اثبات و تحقیق ایچون، آمنت به
انا و ابو بکر و عمر کلام محمدت اثرنی اویزهٔ کوش اصحاب یقین،
و سر مکنون افضلیتی افشا و تبیین، بیوردیلر، بعده مستنشقان
نسیم موفقه طیب خوشبوی حکمت اشمام، و حدیث سابق الکمال
و اتمام، ایدوب بیوردیلرکه، بر کرکی سرکله دخی قصد قطع اغنام
ده لوسفندیه تا به اختلاس و استلاب ایله تحصیل اغتنام، ایتمش ایکن

کرسوب غفلتدن عاری اولان راعی نکاپوی یه انتها، واول شاه
بهم کشتی زبر چنکال کرکی درشت درن رها، ایدوکده، قدرت بی پایان
اول عجما بسته زبانی عقال عقدهٔ لساندن اطلاق، و صورت
ذئب ده اولان ذئبی انطاق ایدوب، من لها یوم السبع یوم لا
راعی لها غیری ایله قرب اشراط ساعته تعریض، و ساحهٔ ایقاظ
و انتصاحه تحریض، ایلدی، بعده قلوب مستمعانی تجلیهٔ بیضاء
ایمانه امالة، و غشاوهٔ ابصاردن غشاوهٔ جحد و انکاری ازاله
ایچون تصدیق فوق عاده، و امنت به انا و ابو بکر و عمر قول معتبرنی
تکریر و اعاده بیوردیلر، بو کلمات عزت مطاوی نک راویسی که
ابو سلمه، و صحت روایتی مسلم در، ایمشدرکه، بو حدیث پر منفعت
و سودک، زمان ورودنده حضرت شیخین مجلس قدسی مناظره ده
حاضر اولمیوب، بلکه بو شرف و فضیلتده همزانوی جناب رسالت
اولدقلری غایبانه ابانه، و اول رفیقاری یه شیخین و جنبه ظهر
الغیب ده اظهار یاری و اعانه، اولنمش ایدی، بو مقامده تحقیق
کلام، و قول حذام بودرکه، موطن غیب بوتیدن عازم ملک
شهادت اوله هزار الهی، متضمن حکم بی تناهی در، الوجه آل شرف
قرین، وانصار و مهاجریندن مصراع رضی الله تعالی عنهم هر بری بر
منقبت مخصوصه یه سزاوار و لایق، و طرق اتصال معنوی بعدد
انفاس الخلایق در، اما جناب ضمیمت مآب ایله ضجیع و همخوابه اولمق
بر دولت سرمدی سزا امدودرکه، انک جنب افتاب اثرندن کواکب
مناقب افق بی تاب دفردر، و بر بو بر جا ویدودرکه سائر قربات
و مناقب نه باسرها او بنی دا اودفردر، اکر مقتدای کل سلطان رسالتین
رسلی، سبکی روح علویه قوام مسافه کذار من المسجد الحرام نا قدر بصر

نثر عمامه علیه صلوة الله ما دامت السما حضرتلرینک حضور پرنورلرینه ظهورلرندن
حضرت شیخیندن اشرف واحب و انلردن افضل و اقرب کمسه اوله
مرقد فرقد منزللرنده شرف وصلت مضاجعته اوله وصولی بولوروب
دستخنه تقدیرده تغییر اوله رفیق خطری بو مشهد رائعه سائق اولوروب
وهذا امر یقبله المتصفون من الکمل والاکابر ولا ینکره الا من هو متناقض
مکابر بنته کم نظم خلف صدق قائم الشهدا در یکدانه دریای هدا
زینت مسجد و حضرت زین العابدین نظم رضی الله عن جمیع الآل
وعن الصحب بما نطلع ال بر شخص سؤال و حدیث انداز بو الفضول
ابرال شبهه واشکال و حضرت شیخینک حضور جناب رسالتدن منزللرنده
سؤال ایدوکلره اوله واقف اسرار خافیه و مفرج قلوب خائفه
جواب کمنزلتهما الیوم ایله اداپاسته عتاب ولوم اشکال و افحام
وحقیقت حال ضمن باسخ ناسخ الاشکالده افهام ایتدوکلری تحقیق سابقه
مطابقدر نظم چو پیغمبر ابوبکر و عمر را بصر خواند این بکه دسیح آن دگر را
کسی که این دو ندارد کور دگر ماند ز نقش و صورت حکمت بی خبر ماند

الحدیث الثالث

عاقل اولدر که خیره طالب اوله دشمنه تا که شر له ذلّه
امر سلطان انبیادر بو اطلبوا الخیر دهرکم کله
تمام الحدیث اطلبوا الخیر دهرکم کله وتعرضوا لنفحات رحمة الله
فان لله نفحات من رحمته یصیب بها من یشاء من عباده وسلوا
الله تعالی ان یستر عوراتکم و یؤمن روعاتکم ابو نعیم کتاب حلیه ده
و ابن ابی الدنیا حضرت انسدن رضی الله تعالی عنه و بیهقی شعب
ایمانده حضرت ابوهریره دن رضی الله تعالی عنه بو عبارت ایله
روایت ایتدوکلری جامع الصغیرده اشارت اولنمشدر
مضیق

تحصیل عالم طریقتدن فسحت سرای فضای معرفته وضع قدم ایدن
واقفان اسرار حکمه پوشیده و مبهم دکلدرکه وجود من حیث انه وجود
خیر مطلق و محض موهبهٔ حق اولوب هر شرده نیجه سر منطوی
وصورت ضررده نیجه اسرار نفع بیحد و مری مختوی در
هر چه هست از بلا و عافیت خیر محضست و شر عاریت
هر چه در خلق سوزی بساز نست اندر آن فرخندگی رازیست
نثر اگرچه دقایق خیر و ضرری ذهن پاک ایله ادراک ایلمک خیلی
هنر و تمییز خفایای نفع و ضرر فی الامر معتبردر نظم
فلا عجب والخلق لم یخلقوا سدی و ان لم یکن افعالهم بالسدید
یمر فهم فی القبضتین ولا ولا فقبضته تنعیم و قبضته ممنوع
نثر اما اختلاف جهات شبهات ده بذل وسع مجهود و ضمن باطل
بجلجدن تریق حق ابلجی شهود ایلمک هر اهل هنره میسر اولمیوب
حاله حکمتی واجد بلکه مصداق عز الف بواحد اولانلره مخصوص
و فضا فهم ده رای سنده جناح حس ظاهری منقوص در نظم
اگر اشیا چنین بودی که بنداشت سؤال مصطفی کی آمدی راست
که یا حق فخر عالم کفت الهی بمن بنمای اشیا را کما هی
زهی طالع فیروز و بخت عالم افروز که بر مرد نیکوکار قسمت
خانه ده ربک یخلق ما یشاء ویختاردن افاضهٔ ثمرات وجوه
الجوده مخلوق و موجود اولوب دست سخا باد ایله سلسلهٔ
خیرات و مبراتی تحریک و نشر مناشیر انعام ایله علی الدوام
تحصیل نام نیک ایده نظم ولا خیر فی طول الحیوة اذا امرء
مضی ثم لم یذکر بخیر عواقبه نثر ارباب ذکا نباهته بالبداهه ظاهر
و بی حجت و برهان باهردر که خیر ضرری مجرد نقل و حکایت

[illegible]

كفايت ايلمز بلكه منابع جزء عازم اولمق لازم دركه عدلده اهل سداده
معدوده وميان اخيارده نيك نهادده مودوده اوله بنته كم معارف الهيه ده
ذو فنون اولان حضرت ذو النون بو سر مكنونى كشف وافاده ده بو كلام
بديع الاشارهيى اظهار وارشاده ايلمشدركه لن بالخير موصوفا ولا تكن للخير
وصافا فان الكافر قد ينطق بالحكمة امام ثعالبى كتاب الاعجاز والايجازده
نظم آيى البيان ايچون حضرت حسانك اير اشعارى اولدوغن اگرچه اشعار
ايلمشدر لكن كتاب مسامره ده اسباب انشادنى عنعنه جمع وجوابت
وبو وجهله تصحيح سند روايت اولنمشدركه برگون خليفهء پاك مشرب
وشرف يافتهء اول من يسلم عليه الرب داور عدالت پرور يعنى حضرت عمرك
رضى الله تعالى عنه نادى جوبلالايادى لرينه سفر وبعض اخيارى اولان
كعب الاحبار حاضر وهر بحهء دوحهء انتظاردن گلزار رخصت گفتاره
ناظر ايدى ناگاه شعراء نادرة الهيئه دن حطيئه كه ساحت جهره قرحه
قرحه سى حريص وبين الشعرا تعادل شو وزبيص ذروهء روايته
اسناد وبو بيت پر عبرت ده اولان ضالهء حكمتى انشاد ايلدى نظم
من يفعل الخير لا يعدم جوازيه * لا يذهب العرف بين الله والناس
كعب الاحبار كه هر حديثنه بنچه سر قديم مندرج واكثر كلام معتبرين شارح
متن حدثوا عن بنى اسرائيل ولا حرج در ديديكه يا امير المؤمنين بو شعر
متين توراتك شرف آيات ده مصرح وموجود واخبار صحاح منهل
ورودى موزون ومحرردر خليفه دومين معصود كلمهء وصالح المؤمنين
نظم شريعت را كمال افزوده اول * زجل مردان يكى او بوده اول نثر
صاحب مناقب نيرمر حضرت عمر رضى الله عنه حامرهء سواله شدنطاق
وكيفيت وقوعدن استنطاق ايلدوكده كعبهء اخبار اولان كعب
الاحبار اظهار مضمر وسر مكتوم مكنونى مظهر ايدوب ديديكه توراتده

توراتده بالقراءة لا بالتورية بو اسلوب اوزره مكتوب
من يصنع الخير لا يضيع عندى لا يذهب العرف بينى وبين عبدى بو كلام
حكمت نجادى حضرت ابى ايوب انصارى نك عليه رحمة البارى البارى
لفظ دررباريدر دركه من لم يصلحه الخير اصلحه الشر بو كلمات حماده ده فى
نسل حماده دن برذهء پارساى سارايه سانك نظم نصيحت رسانى نظم
سل الخير اهل الخير قدما ولا تسل * فتى ذاق طعم العيش منذ قريب
نثر رواة ثعالبده منقولدر ومنظار حكايت مصقلهء تصحيح روايت
ايله مصقول دركه خلفاء عباسيه دن هارون الرشيدكه فخر
بلند خلافت وحاتم انصاف ونصفت ايله مشيد وبحر الانام بيام
مكرمت وانعامى مشيد ايدى بر روز نزهت برودجه كه نظم
قصر را از اندرون دربسته بود * گز زيارتهاى مردم خسته بود
نثر سواكن بيوت فلكى قبابه توجيه خطاب ايدوب ديديكه
حفظ ايام دشهور بلكه بنچه اعوام ودهور دركه نظم
الخير ابقى وان طال الزمان به * والشر اخبث ما اوعيت من زاد
نثر نظمى لوح قوت حافظه ده محفوظ وچاشنىء لذائذ معانيسنده
كام دل ناكام ده محظوظ در هر چند حطيفا رتحيهء فلك مانند اولان
حلقهء اسفاده ونغلهء اشعاردن تحقق ومنتظرهء انتظاردر تربت
وتربص ايلدم اما ديار جهانگردن هيچ بر فرد مصراع قائلنك اسمنى ياد اتمدى
ساكنان حرم ارم همالدن بر اهل كمال كه دست نشين پيشگاه دست
بربالاى دكنت وشمول احاطته نسبت پايهء ابن خلدوندن دون
ورتبهء ابو زيددن وابن دريد پست ايدى قائل نظم مرقوم معلومى
اولدوغن اعلان وساحهء كلام ده لواء اعلامى اعلا ايدوب
بعد الاستئذان براءانىء غرائب بيانى احضار ووشاى طلب كرده

اولدوغن اظهار ایلدی، هارون که اولیای دولتنه ادنی بخشش
وعطیتی گنج قارون، واعدای بدکهلرنک طالعنا همواره کری
وارون ایدی، بادلهٔ سحاب سخاسی سیلان، وبسط مقالهٔ رغبت
ومیلان ایلدوکی، اول دلاویز سخن پرداز، زاویهٔ
دارندن، سرطومار اخباری باز ایدوب دیدیکه، یا امیر المؤمنین
اول نظم گزینک برقصیدهٔ لازمة الاعتنایه ابتناسی وکرزهر
اول دلستادهٔ لجوبه نشان بودرکه، برفقیر شکسته بال اوائل
حالده مؤتمرانهٔ فرمان واتموا الحج والعمرة لله ایله همراه اولوب،
نیجه روز وشب، شب بزار مغاسات وتعب، ایله بادیه پیما
ومسافه گذار بیابان وتیما اولدوق مصراع
هر روز بمنزلی وهر شب جایی ۴ بوحال اوزره نزول وترحال ایدرکن
ناگاه بدرقهٔ اگاه، ترک تقدم واقدام، وسیر هدایت مصیردن
احجام واحجام ایدوب ناقه سواران مقدمه وساقه بربیرهٔ تحت
دوام وتوارام ایله تخم اکلدیلر، بوکیمنه نی نایب شریعت شتاب
ایله اول طرفه عنان تاب اولوب، کوردم که براژدر عونت پیکر
شیر کریوهٔ بیچا بیچده، راه حجیج هدایت بسیجی بسته، ومع کثرتهم
پای قدرت رفتارلرین شکسته ایدوب، مقابلهٔ شاهینده
بغاث الطیور، ومحاذاتِ شیر نخرینده قطیع بیقور کبی هکل ولال
وهنث وخفتنده. جرح شمشیر ملال اولمشدی نظم
نینه راز انبوه شاخ درخت ۴ کی هراسش آید برو لخت لخت ۴
کوسفند آن گزبرو نیّذ از حساب ۴ زابنهیتا ان کی بترسد آن قصاب ۴
نثر خاطر خاطره شنعوه وهلهٔ نرختا بومعنایه میل وجنوح ایلدیکه،
مغاساة وتجارتجارز وراه دور ودرازده غایت بغیت همرله

تحصیل مرضات رب العباد در، اگر بو اژدرهٔ مارینه دُرمانه
تیغ آتش زبانه ایله روانه اولوب، تأیید خدا ایله صدمهٔ اولیده
زخمناک، ونفس ناوجانی بوخدمت مغنوتن انجامده القاءِ خفوهٔ
هلاکه ایدرسم، اول هیکل ضخمه آسیب زخم ایرشمکله مقاومت قافلهده
هر آسان، وبعنایة الله تعالی، سرگذرگاهدن دفع ورفع اشتات
اولور، بو امرک تتمیم تصمیم اولندقده نصاب، دل هوس پیشه
بواندیشه یه هوشدی که، احتمالدرکه، اول ثعبان دیو تمثالی
دیلک تنفیذهٔ تیماءنیه مادن نه طاقت وتاب، ولسان حال ایله
قافلهٔ مغنوتن مالدن جویای اب لدها، لانوم الخط اخاک
تمرة وان ابی فجرة مثلنه امتثال، وبرمشک ابرفیضان، ودشمشیر
برق لمعان، ایله جانب تنین سهمناکه بی باک توجه واقبال ایلدم،
ع والجود بالنفس اقصی غایة الجود نثر اول اژدهای بادها، قافله
سالاران جند بهدادن جدا اولدوغنی کوردکده، لسان استعداد ایله
آتش عطشدن فریاد، واخشوا علینا الما مفهوم جرت نماسینی یاد
ایدوب، کرده کردون کمندینی دراز، ودهانهٔ سجین مانندینی
باز ایلدی، بن دخی اول آب روح اسانی، دهلیز گلوی کاربز آسنه
هزار بیم ونصب ایله افراغ وصب ایلدوکم، لهیب سوز درونته
انطفا وسکون کلوب، اول فضاء پهنا وتیه تیه تمادهٔ غلطان
ونا پیدا، وصورت ابتهاج تحاج منظار روزکارده نمایان وهویدا اولدی
ع اندوه کهن بشادی تازه برفت نثر بوشوق وخرام ایله بلد
وامنه نزول والمام، ومناسک تعبدیتی، علی ما شرحت رعایت واتمام
ایدوب، رفقهٔ هدایت فرقه ایله رجوع ونغول داول جای اژدها
نماده القاءِ عصا ونزول ایلدوکده، اقتضاء قضاء عجیب الاثار ایله وسط

سنبِ تارده، بلا تحري و تحرز، قصدِ تخلی و تبرز ایدوب، بو اثناده
دهزنِ غفلت و نعاس کاربانِ حواسّی حواشه ترکتاز، و مدلِ خیال
یوسف رخانِ عالم مثال ایله عشقبازلغه اغاز ایلدی، سکرِ خواب بانمدله
امتدلو بولوب، کرمی مهرِ درخشان ایله خوابِ کراندن بیدار، و محو ما
علی یدیء عالم محسوسات بدیدار اولدقده، اول بریه ء غمزده به نکاه
ایدوب، کوردم که قافله ء بی درنکی، اهدارکی وهم تیز آهنک ده
بعید، و بختیانِ جهانکرد که اثر کردی نابدید اولمش، خیلی زمان اطرافِ
بیابان ده، بی معرفت و بو وجه اولوب، بالاخره شش جهاتِ جهاندن
صوت کالذی یغشی علیه من الموت داخلِ صماخِ جان، بلکه هر خارِ مغیلان
نوک ارتجاری یاتیه الموت من کل مکان اولدی قطعه
کیف الوصول الی سعاد و دونه، قلل الجبال و دونهن حتوف،
الرجل حافیة و مالی مرکب، والکف صفر والطریق مخوف،
بو طریقله اول مغازه ء بی رفیق ده دشمن کام، و وادی ء نامرادی ده
خفته ء حسام شام، ایکن حضرتِ عنایتِ ازلیه سازکار و کارساز و افتابِ
لطفِ بی حساب، ع، واضیق الامر ادناه من الفرج، روزنه سندن
ضیا انداز، اولوب طرفِ بیداده ن ایکی شتر بیکر ظاهر و بیدا اولدی
نظم، برخ برفروغ بتن پرشکوه، بکردن چو کردون بکوهان چو کوه نثر
بریسی کندو بجا و اخباری تحمیل ایتدوکم حملِ جمیل، بری دخی براقو شتر
عدم العدیل، اول بختیان نوک پیشرودی رصادانقیاده سلوک و غایت
ذل و سهولت ایله بر وکک ایلدی، بعده قدرتِ خالقِ ایله ناطق اولوب
دیدی که، ای خریبِ روزکار، بنم غاربِ اشتواره سوار اولوب
کندو راحله ء رهوار کی جنیبت وار، مقودِ ضبط ایله تقیید و ربط
ایله که، قبل ان یرتد الیک طرفک، اوبی تحرک ایله سنی قافله ء مفوته اتصاله

ایصال ایده یم، بن دخی اشارتِ جمل ایله عمل ایدوکده، اول راه بی
راهه رودان، و متوجه جانبِ کاروان اولدی، طی مکان ایله از
زمانده سوارانِ لشکر معاینه و مبشر اولدقده، اول شترِ مبارک بازک ونک
وتاب سرعت و شتابی نازک اولوب، لسانِ فصیح و بیانِ صریح ایله
دیدی که من بعد کندو جملِ حبل سانکه راکب، و بنم تجربه ء مفارقت
و مصاحبتمدن بعید و ناکب اول، که مصرع آنچه که شوده ویره چه حاجت بدلیل
بن دخی حسب الاشاره عامل، وظهر شترِ نجیبی دن نازل اولوب انتظام
توضیع و زمانِ تشییع ده، اول ناقه ء تنها رو، واشتر صحرا نورده
دیدم که، ای مخلوقِ بدیع خلقت و معجبهٔ، افلا ینظرون الی الابل
کیف خلقت اول فاخر بیچون، و کاشفِ سر مکنونه کاف و نون
حقیچون که، منتظرانِ منظره ء امکانی خلعتِ خلقتِ بی امتنان ایله
تشریف و تزیین، و هر برینک کمیت و کات و سکناتینی لوحِ تقدیر
ممتنع التغییرده ترتیب و تبیین، ایلمشدر که، سن نه مقوله مخلوقِ بدیع
الاطوار، اولدوغنی کشف و اظهار ایله که، سنک کار و کردارک بنی
سراسیمه، و زهره ء صبر و قراری دو نیمه، ایلدی، اول شترِ خلیع العذاری
قدرتهم تکرار مهیمنِ خلاق انطاق ایدوب دیدی که، بن تشکلاتِ کوناکونه
مرخص و مأذون اولان جنیانِ نیرنک سازدن، بر جنی ء غرایب
پردازم سنه ء اولیده، شکلِ مهیبِ اژدهاده صورت نما اولوب
کرمی ء دیکِ آتش رنکده تشنه و دمبسته، و داء راحت زادی
بحز و جزع ایله بی تاب و خسته ایکن، ابِ تاب ایله بنی ازدل
و هنکام فرود رتیده حاجتمی روا، انکین بن دخی بو وجهه مکافات و داور
بر اکانده، ان جزا الخیر مجلا سننده جلوه کر، و دم احتیاج و فاقه ده صوره
شکاه دلیل و رهبر اولدم، بعده جاده ء موعظه ء حسنه یه ارشاد

وخاتمهٔ کلام برتث انجامنده نظم الخیر ابغی وان طال الزمان به
والشر اخبث ما وعیت من زاد بیتنی انشاد ایدوب ابتدا بو نظم
حکمت آمیزی اول جنسیٔ غرایب نما وده استماع دبنج وساطت روایتم
ایله مائدهٔ فائده سنندن استماع اولنمشدر نظم
علی انما الایام قد صرن کلها عجائب حتی لیس فیها عجائب
تتمهٔ حدیث مسطوردن مذکور اولدقده نفحات بهیهٔ الهیه یه توض
وستر عیوب ودفع کروب ایچون نیاز و تفرع ودفی جملهٔ اعمال
خیر مآل ونور وحدیثک اولی اطلبوا واو تنده صیغهٔ سلوا اولمان
اهل بصیرته ایما واشارتث ایدرکه هر طالب گنج مطالبه متحتم وواجب درکه
سپیده دم شباب پرشتاب ده انجام شیب منیبه وارنجه بالغدو
والآصال علی الاتصال دعا وتفرع ومضاف نفسنه انصاف فده
آمس اولمایچون سلاح مؤمن ایله تترس وتدرع ایده نظم
لو لم ترد نیل ما ارجو واطلبه من فیض جودک ما علمتنی الطلبا
اگرچه صنحات نفحات حق قدیر ددقلش وبیر تدبیر دکلدر اما مصرع
تجلیٔ خدا ناگاه آید ولیکن بر دل آگاه آید مؤدای جرت فراسی اوزره
دوام تنبه دلکاهی ایله منتظر نامتناهی الهی اولمق لازمهٔ صدق
رنیت دکتاب استبصار و تیقظ تحفظ مقتضای ادب عبودیتدر
نظم توانی که روشن کنی سینه را ودر وا ادای آیین آیینه را
زتو دورکردن زروزن نقاب برون درافتادن از آفتاب
شیخ گرامی حضرت نظامی بو ابیات حکمت پرداز ایله قلوب عاشقانه
نخبر اندازه القاء سرور ونشاط وسالکان شوریده حالک تصفیهٔ
بالده اولان حقدهٔ اشکاللرینی حل وانشاط ایلمشدر نظم
تو در پاک میکن زخاشاک وخار طلبکار سلطان مشو زینهار

چو سلطان شود سوی نخچیرگاه ودی رفته بیند فرو شسته راه
چه دانی که آید بخانه فرود بمهمان ناخوانده آزما درود

الحدیث الرابع

مؤمن اولدرکه زهد دلخیل اولوب ساکن مسجد اولمغه ایده جهد
فخر عالم کلامی در بو حدیث افضل الناس مؤمن مزهد
متن الحدیث. بو حدیث صحت عنوانی زیاده ونقصاندن بحر
خفیفه مطابق در دیلمی مسند فردوس ده حضرت ابو هریره دن
رضی الله تعالی عنه بو عبارت ایله روایت ایتدوکی جامع الصغیرده
اشارت اولنمشدر علامهٔ زمخشری لغت فائقده که رالموز رموز
حقایق در بو حدیثی ذکر ایدوب واکثرینک نظم فلن یطلبوا سرها للغنی
ولن یترکوها لازهادها قولی ایله استشهاد ایدوب مزهدی قلیل
المال ایله تعبیر ووجه اشتقاقنی لانه ما عنده یزهد فیه لقلته ایله تحقیق
وتقریر ایلمشدر قناعت که ملزوم قلت دربر کنز لا یفنی وگنج بی
منتهی درکه اکا مالک اولدقده سالک فضول عیشک شره وناسزه سندن
بانسره امتناع وهر خصوصده من قنع قنع فحواسی اوزره قدر حاجت
ایله اکتفا واقتناع ایدر نظم ملک القناعة لا یخشی علیه ولا
یحتاج فیه الی الانصار والخول استاد مشایخ کرام اظهار حق کلام
ایدوب بیورمشلرکه اگرچه فقر وغنانک ترجیح وتفضیلنده چوق قال
وقیل اولمشدر لکن بونم قتمده اشرف واکمل وجملهده اجمل اولان
مقدار کفایت وکفافدر ومالا بد منه ایله تحصیل قناعت وعفافدر قطعه
اری الدنیا لمن هی فی یدیه عذابا کلما کثرت لدیه
اذا استغنیت عن شیء فدعه وخذ ما انت محتاج الیه نثر
فی الحقیقه بو دقیقه قاعدهٔ حکمت عملیه یه اوفق وصاحبی هو غالدر

مكارم خلالِ نيه اضلاله موفّق در، زيرا خصالِ نشرده اكثر معتبر اوصف طرفي
نقيضِ بنقيض دن مملوء ومصون، وكمالِ سدلرِ اعتداله ملابس
وموزون اولوب، مجاري اطوار اوطارندن سرّ بينهما برزخ
لا يبغيان منكشف وعيان اولمقدر نظم كه اختيارِ وسط راست از جميع امور،
بدين دليل كه خير الامور اوسطها، هر نبيلِ نبيهِ هوشيار كه، رضاي حكيم
پروردكاره آرزومند، ونه اضطراب و لجاجت قدر حاجت ايله
قانع وخرسند اولا، دنياده ما عال من اقتصد مقصدينه واصل اولور
وعقبي ده ضلالت ودلالت حينِ مناص دن انفكاك وخلاص بولور رباعي
وصفت كه جمله را بدام انداز، وانذر طلبِ مال وام انداز،
وصفت كه جمله خلق را زآسايش، باز آر وادر رنج مدام انداز،
نثر اربابِ توفيق بو وجهله تحقيق ايتمشلردر كه، فقراي پريشان اوقات
قلّتِ ازولد واقوات ايله، متابهء اموات دهدر، الاشول فقير پاك
دردن كه جناب قادر بيچون، انيء قناعت ايله احيا، ودروع كثير
الورو بجنه سر استغنايه نغث وانجا ايتمش اولا نظم
اگر گني طلبِ نانهاده رنجه نشوي، وگر بدادۀ قناعت كني بيا سايي،
اگرچه نفس بدآموز، حرص جهان سوزله گويا بي هلمن مزيد وظلم ظلمات
انجام ايله پتكي پردهء اسلام ده رهنماي حجّاج ويزيد درامّا نظم
النفس راغبة اذا رغبتها، واذا ترد الى قليل تقنع، فحواسي اوزره
حسب الامكان اطماعِ پريشاني ازاله، وتدريجله في رياضت سبيلي
جانبِ تقليلِ آماله اماله نشانهء توفيقِ خداداد ونتيجهء مدامِ قوتِ
استعدادلردر رساله قشيريّه ده بعض اهل اشارتدن نقل وروايت
اولنمشدر كه ان الابرار نظم كنز الاسرارنده نعيم دن مراد قناعت
وجحيم دن مقصد ومرام حرص وشهوتدر لمؤلفه

ق فيه مراد كم عفتي ترك ايدوب، تعافي ايدي كثرتِ باه ايله،
ولا ينفع الاصل من هاشم، اذا كانت النفس من باهله نثر
رواةِ صحيحة الاسانيدن رسايندن اوصاف احاديثِ صحاح، وكلماتِ
فصاح ادن در كه، طوبى لمن هُدي للاسلام، وكان عيشه كفافا وقنع به
بعض اكابرك نغاماتِ سحر ماثرندندركه، الكريم من يستصفي بنزيته
ويلتقط كسرة بيته، حضرتِ فلاطونك كلماتِ حكمت نمونندندركه،،
من قنع استراح من اهلِ زمانه واستطال على اقرانه تعاوِت مقالي
بودركه، هر حالده خفيف الحاذ، وتاركِ مطامع وملاذ، اولمق اسلم
واصوب، ومؤنتِ فقر واحتياج دن مضرتِ مكر واستدراج اردي
واصعب در نظم ومن كلفته النفس فوق كفافها،
فما ينقضي حتى الممات عناؤه، زهرهء زهر الوده حيوةِ دنيايه فريفته
ومبتلا اولميان خردمندِ خبيره، لايق وجدير بودركه، رقبهء
دلني اسرارِ ذلدن فك، وصحيفهء جناندن غلطانِ افكارِ
پريشاني حكّ ايدوب، متاعِ قليلِ دنيانك جمع وتوفيرينه عدم اجرا
ودهرده قدرِ يسر ايله قناعت واجتزا ايده نظم
گو نباشد مركبِ زرّين لگام، مي توان زد گام بپاي خويش گام،
ور نباشد در بالش از پرنيان نو، در باشد نوبتِ خلق از تو بس،
نثر تاريخ خلفاده برد استانِ غريب رقم زدهء كلك جادو ادلمقدر
گوشه سياقيندن دفاترِ اسرارِ حكمت نهفته، وگلشن سياقيندن شكوفهء
اعجوبه وغرابت شكفته اولماغين، احاديثِ آخرك شرحي تاخير وارجا
وعنان شبدير خامهء سنر تيز رتبه ما نحن فيه ده اطلاق وارخا اولندي
نظم گزارنده وقف بر حسب حال، زبرده چنين مي نمايد خيال،
كه بر كوه خليفهء آگاه معتصم بالله منظرهء دار الخلافه ده نشسته،

عال الامر اسنته اقتصر

دوره دولت سرا روی بیگانه و آشنایه بسته ایدی اطراف
بارگاهه طرف انتباه ایله نگاه ایدرکن کوردی که بر پیر روشن
ضمیر دوشنده مشک پر آب دمکشنده کوزه پر تاب ساحه
سرایی ولکنادن شرط سقایه یی وقایه ایدویب خدمتنده ماهر
ورمیاه وسیما سنده افضل الصدقة سقی الماء سرینی عیان اولمش
حضرت مسبب الاسباب قلب خلیفه یی والا جنابه محبت سقایی
فوتش نقایه القا ایمکین لاظهار نوازش ورأفت دستوار ادبا
ایله حائل اخفه خلوت سرایی ادخ مماثلنه دعوت ایدویب
مزید انبساط واستبشار ایله سن وسالندن سؤال ایلدی پیر حکمت
پیرا که مصداق واسأل به خبیرا ایدی دیدی که بتمش سالدر که
کمال فقر وکلال ایله تنها تنگ معیشت ضنکده روزگار کچوروب
وسبب تحصیل سببده سنبه دروز تذکار والمؤمن لا یخلو عن علة
وقلة وذلة رسمنی آشکار ایدرم خلیفه یی عباسی شعار بو کلام
حکمت مدارده راح انشراح ایله نشئه دار اولوب دیدی که
ای پیر معمر حکمت وسبب ندر که پیشه ورو زه نشینن اهل
سوقه ومساکینک عمرلری دراز واسباب وجوه معیشتلری
از اولوب اغنیا واهل جاهک عمرلری کوتاه وطوبی لمن طال عمره
وحسن عمله نصیبندن بی نصاب اولغله طول املی حبابدن تباه
اولور پیر صائب تدبیر رغم الناس الجواب الحاضر دکانندن کوهر دانه
ازواج ولئالی افراز ایدوب دیدی که اکرچه کشف استار اسرار
بو بنده یه خوف وبیم وحکمت مسکوت عنهایی اظهارده خطر عظیم دار
اما ذهن پاکی وعقل تابناکی بو مشکلی اظهار ایدرکه دار الضیافه
نحن قسمناده مسافر رباط دنیایه روزی مقدر مقرر

تلفندر

تلفندر اما بی مجد ومعالی دفعه واحده استیعاب نصیب وخلاق
واستیفاء حظ ارزاق ایتدکلری کیسه وجودلری کوهر جان مایه
عمردن تهی وآفتاب حیاتلری مغرب زمین اجل وکمالته منتهی
اولور لاجرم کرده قلت مال اولان فقراء شکسته بال رزق
مقسوم وروزی مرسوملرینی اشیاء فشیئاً استیفا ایدنجه
استبقا وتمیز وملک وجودی مستعارده تأمیر اولنوب قسمت
خانه دوما ننزله الا بقدر دن هر شام وصبح افاضه رزق جدید
ونظاره زندکانیلری مدید اولور

نظم

اسکندر وتنم ملکده دروزه عمر   خضر وشعاد معلیسی وعمر جاودان
خلیفه قائم سیرت بو کلام پر حلاوتی وطلاوتی که ضمننده چاشنی
حکمت ولذت شهد معرفت واردر پسند واستحسان وایکی یوز دینار
کامل العیار عطیه واحسان ایدوب پیر باتوقیر شاکراً لانعمه عودت
ورجوع ورفاه بال ایله عبادت منعم بی زواله مبادرت وشروع ایلدی
برهفته دنصکره خلیفه جولهی ولب معتادی اوزره فضای سرای
فلک مداردن اجاله نظر اعتبار ایدرکن کوردی که

نظم

کوهکی وقو نوز سینه هنوز   سبزه پر روی ناوفیده هنوز

نظم

اول پیر پر سعادتک مقامنده الندہ ترحیب دم دوسبیل
سقایتده رشحه زلال عاطفت جست وجو ایدر خلیفه سلیمان زمان
بیر هدهد سابقی تفقد ویاد وکاشانه پرسش ونوازشی بنیاد
ایدوب تشریف جائزه تلطیف ایله پایه زیردستانی قبه
قبه اسمانه موازی واحیاء سنت فتوت پروری وبنده نوازی ایلدی

نظم

رسمیست قدیم عادتی معهودست   بر بنده کهتران تحفت فرمعه
صفای مجلس بی مثال اول پیر کهن سال عجوزه بنا بر صدای وداع

ایتدوکن اظهار و بو طفل رشید وسرّی انک پدری اولدوغنی
اعلان و اجهار ایلدیلر خلیفه‌یی حیرت بیج انتقال پیر کرنین وده
مغتمّ و وبن ونذبع ندم وحنین اولوب دیدی که نه عجب نکته‌ء
ولبذیر ونادره‌ء بی نظیر ایدی که اول پیره بو زمانده ظهور بولدی
حتی که اول سقا بقیهء رزق صوری اولدقده ایکیوز فلوری یه وروزی
معینی حمله افنا ایتدوکی کبی انفاس عمرینه نهایت قرین نماز
ومنشور مدّت حیاتنه نهایت اولوب شحنهء اجل شتم وروانه‌ء
عالم برزخی بار و مرغ روحی آشیانی اصلیه طرفنه بی پروا پرواز ایلدی نظم
خوش باش که لابد لهء دهر بساز وآزرده مشو و زطلب بخت وآز
بسم دز رکل مبین وده روزه بنا خوش سر وتنی دوست وخوش عمر دراز
سحبان معجز رقم یعنی حسان العجم بو شو بر حکمت ایله شرف قناعته تلویح
ومسبوق بالبیان اولدقده اشارته تلمیح ایلمشدر نظم
کر نفس من فرو نه بحرص آرزو کند من قصهء خلیفه وسقا بیاورم

الحدیث الخامس

سعی ایدر خلقین اتمکه تهذیب سالک راه دین اولان وانا
حسن الخلق اچون بیوردی رسوله اکمل المؤمنین ایمانا
تمام الحدیث اکمل المؤمنین ایمانا احسنهم خلقا سنن ابی داودده
حضرت ابو هریره‌دن رضی الله تعالی عنه بو عبارتله روایت اولنمشدر
خلق نفس خلقدر بر هیأت راسخه‌دن عبارتدرکه انکر واسطه‌سیله
افعال تیسیر وسهولت ایله صادر وصاحبی بلا فکرت ورؤیت
اتیان وتمشیتنه قادر اولور اکر شرعا وعقلا پسندیده اولورسه
اخلاق حمیده ایله تخلق ونقائض اولدقده رفع ایله دنقائص تخلی ایدرسه
اول هیأته خلق حسن اطلاق اولنور والا خلق سیّء مسمی اولمواوزره
ایله‌م

اجماع واطباق اولنور ع الخلق اسم للمحاسن کلّها تعریف مذکورده
هیأته راسخه لفظی قید احترازیدر وبو معنی معلوم نکته شناسان
لسان تازیدر ذیرا هرکسک بعض حالات عارضه‌سی ومقتضیات بحر
دخینه ایله علی الندور بذل میسور ایله عند الحکما سخا ایله موصوف ایله
منعوت وموصوف اولماز مادامکه نفسنده اول خلق ثابت وکلزار
نهاد طینتندن نهال بر ومند دوبت نامی وثابت اولمیه نظم
وللنفس اخلاق تدل علی الفتی اکان سخاء ما اتی ام تساخیا کذلک
عند هیجان الغضب تکلف وتعسف ایله اختیار سکوت وسکون وجانب
کظم غیظه میل ورکون ایله حلم وارفاق اطلاق اولنماز تا که صفت
حلم وداءفت انده راسخ وراسخ وآیات محکمهء صبر وانات علی مرّ
الاناات حکم طیش وخفتی بالکلیه ناسخ اولمیه بالجمله خلق وسجیت
مجرد فعله اشارت وکل بلکه تمرّن وعادته عبارتدر نظم
اذا المرء لم یمدحه حسن فعاله فمادحه یهذی وان کان مفصحا نثر
ذیرا نیجه سخی رخی البال اولورکه فقد نقد مال یا خود اکثر عوائق
واشغال سببی ایله احسان واعطادن تسویف واهمال ایدر
ونیجه بخیل ودخیل اولورکه سمعه وریا وبعض طرق حیل ایله
جهتندن بذل وسخاده تحمل وکثرت عطا وسماحت ایله طره‌ء
عوض قلته تحمل ایدر اخلاق تحسینی مذکور وبعض مجامیع معتبره‌ده
مسطوردرکه یوم تبلی السرائر وتکشف الجرائر کفهء میزان صحیح
العیارده وزن واعتبار اولدقده اعمال وافعالک اثقلی وبر
روایتده اسبق واولی خلق حسن بعده فعل مستحسن ور
ومنبسط وکشاده‌رو اولدقده ابرار واخیار رتبه‌سنه وصول ایله
مقصودی حصوله بولور نظم از دشمن اکر رسد بجانت ودوی

[illegible]

زنهار مکن رنجه وزاری کردی ؛ القصه چنان زی که اگر خاک شوی ؛
بر خاطر کس از تو نباشد گردی ؛ فصل قابل اخلاق ایله تهذیب املا
و اخلاقک چولازدر املاکنین توجیهلر ریب و کمان اولنور که ؛ صورت
مختاردر انفس انسانیه پریشان اطوارده کل بلکه بهائم و وحوشی بی قرار
ده گرفتار شبکهٔ شدکه تسخیر ؛ و شیر پر آسیب و نهنگ دستگیری قابل
اصلاح و تغییردر ؛ باز تیزپرواز چون هوای وحشت و نفرتده پرواز
ایدرکن ؛ نشیمن آشنده آشیان ساز ؛ و لقمهٔ قناعت ایله تارک شره
و آز اولوب ؛ آب و روغن صیاد ایله پرورده ؛ و لطایف الحیل حسن
تدبیر ایله ساعد شاهان جهانگیره خوگرده ؛ اولور ؛ و سگ ناپاک نهادن جیف
دفادوراتمه بی باکی و عوعو مکالبه به و بصبص و شغبناکی ایکن مونسهٔ دخ
و بیم ایله پذیرای حدم تعلیم اولمغین نامی کلب معلم ؛ و اخس حیوانات
ایکن طوق حسن و مراعات ایله معلم اولوب ؛ سگ اصحاب کهفه مماثل ؛ و کلوا
مما امسکن علیکم شرفنه نائل اولور ؛ و اسب سرکشی بی افسار نبرد ایله
جماح و وانده خلیع العذار ایکن ؛ حسن تربیت ایله مروض و سهل القیاد ؛
و ربط ریاضت و استلام ده اسراج و الجامه معتاد اولوب ؛ مضمار
اطاعتده رهوار و سبک سیر ؛ و شایستهٔ تشریف معقود بنواصیها الخیر
اولور ؛ نفس بشرکه گرفتار کشاکش خیر و شردر ع خوپذیرست نفس انسانی ؛
وفق اولورن قابل تأثیر ؛ و پذیرای تبدیل و تغییر اولمه ؛ نصایح و وصایا
باطل و سدی ؛ و نوامیس الهیه ده وروده بولان مؤاخذات وحدود
حکمتدن جدا اولوب حسنوا اخلاقکم امری بی معنی ؛ و هر کس قمع هوا و هوس ده
متعاساة شدایدریاضاتدن اشرف اولوردی ؛ تهذیب اخلاقدن
مقصود جمله خصال ذمیمه نک بالکلیه قلع و اماطه ؛ و عن اصلها قمع
و امانة دکلدر ؛ بلکه بعثت لاتمم مکارم الاخلاق مصداقی اوزره تعدیله

انحلالدن حد اعتداله رد ؛ و اختیار خیر الامور اوسطها ایله دروازهٔ
افراط و تفریطی سد و بند ایلمکدر نظم آدمی زاصل فکرت آمد صاف ؛
از صفا قابل همه اوصاف ؛ هر صفت راکه هست طالب ؛
مشغوف بر نهایت او غالب ؛ مثلا صفت غضب و حدت که حاق وسطی
حمیتدر ؛ جانب افراطی تهور و طرف تفریطی جبن و رخوتدر ؛
و صفت شهوت که حد اوسطی عفتدر ؛ جانب افراطی شره و طرف
تفریطی جمود طبیعتدر ؛ اسب سرکش غضب حکمهٔ حکمت و ادب ایله
مضبوط ؛ و شیر شرزهٔ شهوت سلسلهٔ حکم شریعت ایله مربوط اولوب ؛
هر حالده مرکز اعتدالده قرار و بنظام تحفظ و کینه ده کظم و سکینه اختیار ایده
نظم بين التوزر والتذلل مرتبة ؛ مقبولة في عين كل موفق ؛
فاسلكه في كل المواطن واجتنب ؛ كبر الاني وذلة المتملق ؛ نثر
نعم نکات قرآنیه ایله سیر اولان و اقفان خبایاء تفسیره خفی و ستیر
دکلدرکه اشداء على الكفار رحماء بينهم ؛ آیت باهره سی ترجمهٔ بو معنایه
رمز و اشارتدر ؛ زیرا شدت که خمیر مایهٔ غضب و حدتدر
؛ طبع بشرده موجود اولمسه ؛ کفار بدنهاد ایله ؛ طرق غزا و جهاده بسته
و رابطهٔ جدال و جلاد بالکلیه گسسته ؛ اولوردی ؛ ذکر لهب جهانسوز
غضبک انطفاده جمودی مقصود اولسه ؛ اشرف طوایف انام اولان
انبیاء عظام على نبينا وعليهم الصلوة والسلام ؛ انفعال و کدردن
نشانه و اثر قالمزدی ؛ مع هذا هر بری زمان رؤیت فساد و معصیتده
متکدر و غضبان ؛ و اقامت حدود حسن ناحده ایله کوشش ؛ بلکه
اهل عصیان اولوب کمی طوفان عام و غیرت و انتقام ایله ؛ قوم بد
تبار مستحق التبارین ؛ لا تذر على الارض من الكافرين ديارا
اثارندن اوزلره دکین شعلهٔ جهان افروز ؛ حمیت و غیرت سوز ایله

عدوی تندخوی کینه جوینی ، النار یعرضون علیها غدوا وعشیا
سپر قعرینه احراق ایلدی ، حضرت رسول کریم ، مظهر تشریف بالمؤمنین
رؤف رحیم ، وشایستهٔ خلعت انک لعلی خلق عظیم ، ایکن قوم مجلس
محترملرینه که مصداق لاتؤبن فیه الحرم ، بعض کلمات ناهنجار زبان
زدهٔ جلف وحضار ، اولدقده ، اسرهٔ اینا غمبرت شانلرینه
آثار غضب تکدر منظور اعدا واحبا ، وامارات اضطراب وتغیر
مشهور اقرباین واجبا ، اولوب حتی وجنات جنت غالری کلبرک
اساسی دال ، ووارن منتفح قالری رشحه مار عرق انفعال
اولورلردی ، لکن اول سلطان ملائک حشر ، وتواضع قالی انما انا بشر
بیان ظاهر بشره رخشانلری غبار مدلول اغضب کما یغضب البشر ایله
متغیر ومغبر اولوب ، باطن وحی مواطنلری هر حالده وقایت قاهر
متعال ایله تجاوز حد احقاق وتوسط حددن مجانب ، ولا اقول الا
حقا قارینه مصون مخبر بالجوانب ایدی ، بو معنایه والکاظمین الغیظ
نظم حکمت انتماسنده اشارت وایما واردر ، شول جهتدن که کظم
غیظ وجود تاثر وملانکه دلالت ایدر ، اکر بالکلیه مادهٔ حادهٔ
غضبک زوال وانمحاقی ، شرط تهذیب اخلاق اولسه اسلوب نظم نظر
والفاقدین الغیظ تعبیر اولنوردی ، بعض کبار کلمات اتلام
در ربارلرنده زرکه نظم کل الامور تزول عنک وتنقضی
الا الثناء فانه لک باقی ، والله لو خیرت بین الفضایل
ما اخترت غیر مکارم الاخلاق ، بو بابده منع سخن وقول حسن
بودر که مزورهٔ احتما ، وهداء مرباضت وتعب ایله تعدیل
اخلاق نه سامانک جواز وامکاننه تجربه شاهد عادل وحکماء
افاقک اتفاقی دلیل نیر معادلدر
نظم

داد یم نشانه ز کنج مقصود ترا ، کر ما نرسیدیم تو شاید برسی

الحدیث السادس

حضرت عزتله ادلو عاصی ، ایلیه هوشمن که شق عصا
فخر عالم بیوردی صبرایتونه ، من رای من امیره شیئا
تمام الحدیث ، من رای من امیره شیئا یکرهه فلیصبر علیه فانه
من فارق الجماعة فمات میتة جاهلیة ، صحیحین ده حضرت ابن
عباس دن ، رضی الله تعالی عنهما بو عبارت ایله روایت اولندی
مشارقده اشارت اولنمشدر ، آخر حدیثده میتة لفظی مبتداء
محذوفک خبری در ، تقدیر کلام فمیتته میتة اولدی شوی
شبیهه وکنایه در ، تشریف بافنه کان خطاب جعلکم خلائف فی الارض
واولنک نشیناتی ورفعنا بعضکم فوق بعض درجات اداره حکومت
داننه ریب ومیزه فرض عین در که ، شجرهٔ طیبهٔ عدالتدن غزهٔ
نیک نامی وذخیرت اجتنا ، وحسب الامکان موهبات امن وطغیانی اجتناب
حق تحتنه ایصال ، وبناء ترجیح بلا مرجحی مقول عدل مؤکل علیه ایله
استیصال ایده لر قطعه ارشنه ان نعطل الامور حتوفها
وتوقع حکم العدل احسن موقعه ، فلا تصنع المعروف فی غیر اهله
فظلمک وضع الشیء فی غیر موضعه ، بناء کونکشتکاری سمع وطاعت
رافعه اهل سنت وجماعت ، کرده حضرتی جنبرا طاعت تسلیم
ونصب لواء مخالفت ایدنه ، اهل بغی وغوایتی ، زبان تیغ سرزنش
ونصیحت ایله تعلیم ایدوب رعایا ، ذیرهٔ سناده ، بستر راحت
وامانده خفتهٔ وسایهٔ اسانده عدل السلطان خیر من خصب الزمان
شنقه ایده نظم سنه جوعاد اولوز نحط منا لی
عدل سلطان به از فراخی سالی ، از رعیت شنیدم که ما به ربود

بن دیوار کند و بام اندوه نثر سنوبلکه رقاب امم ماکلی اهون
اولدوغنه کلی ما من ملك الا استأثر خبر صحت اثری اوزره
ای استبد
بنیه مراطی مستقیما مخذن زائل و اعوجاج مزاج سببی ایله فتوق بکم
عن سبیله سمتنه مائل اولورسه اگرچه کتب کلامیه ده مسطور اولان
قول مشهور و مذهب منصور اوزره ارتکاب جور معصیت ایله منصب
سلطنت و امامت منعزل اولماز اما اشقى الولاة من شقيت به رعيته نحواسی
اوزره دشنام و ملامتدن دخی سلامت بولمز رباعی
شاها ز تو باید که دلی کم شکند لطف تو هزار لشکر غم شکند
اندیشه بکاه ادکاندر سحری یک آه هزار ملک در هم شکند
کتاب و سنت و قیاس و اجماع امتدن استنباط مسائل و بسط
دلائله قادر اولدقه خلص اکمل بصائره عالی و ظاهردر که اگرچه عالم سست
بنیاد کون اختلال و فساددر اذا تغير السلطان تغير الزمان وفق
اوزره تغیر نیات حکامک تأثیر بلیغ و تأثیری اولوب رعایه فرمان پذیرکه
زنجیر تسخیر ایله اسیرلردر الناس على دين ملوكهم خبر مؤدی اوزره
ضرورتده تبع و سلاطین مأمور اولدقلری واضح و آشکاردر و بو بابده
مشهور آفاق اولان کتب اخلاقده بنجه داستان عبرت بیان نگاشته
خامه معانی شکاردر نظم فراخیها و تنگیهای اطراف
ز حال پادشاه خود زند لاف لكن انما اعمالكم عمالكم خبرینک
مقتضاسی و کما تکونون یولی علیکم حدیث صحت اثرینک مؤداسی
بودرکه حکام زمانک مظالم و تعدیلرینه باعث و بادی سوقه
و رعایانک سوء اعماللری و ترک نواهی و رعایت اوامرده اهماللری
اولمه بو بابده حق تحقیق و کعبه مقصود سواء طریق بودرکه
رعایا حکم تن ناتوانده و ملوک و امرا منابه روح روانده اولوب

رجل سائر على اصحابه لا يتحاز لنفسه اشياء حسنة مانوس

کرفتار

اولوب پادشاهسز سپاه تن بی سر و سپاهسز پادشاه درخت بی ثمردر
نظم مثل شه سر و رعیت تن شد بهر دو اینکه کر فرق تن
تن بی سر غذای زنبور گشت سر بی تن سزای تنور گشت
تن بی فتوح بیشکار دوحه دست افرادر و هر خصوصده آلت کار دلعله
احدهما آخره وابسته و محتاج و هر بریکی بنای توقه و استغناسی
متأصل و محتاجدر نظم روح بی قالب نداند کار کرد
قالبست بیجان فسرده بود و سرد قالب پیدا و آن جان پنهان
راست شد زین هردو اسباب جهان نثر صحیح بخاریده که ازهار
صحاح اخبار روض زخاریدر مروی و مستند اولان قصه اعمی
و مقعد بومعنایه انبا و اهل فطنتی خواب گران غفلتدن ایقاظ
و انباه ایدر خلاصه تمثیل و نقاوه تحقیق و تأویل بودرکه نشأه
حیوه دنیاده که تجارتگاه بضائع امتحان و ابتلادر سوداگران جسم
و جان سود و زیان طاعت و عصیانده سهیم و شریکلر و نرد
جهان پرور دهده طاس گردان کعبتین بد و نیک اولمغین حکمت
قادر بی همتا اقتضا ایلدیکه نشأه اخرویده و دار الجزاده دخی
مشارک و همراز و مناصب ثواب و عقابده مساهم و همباز اوله لر
نظم کار ارچه بی من نیست ولی بی من نیست فاعل جانست و فعل از وی تن نیست
تغیر حکامده استقصاء عواتک تأثیر ناگزیری اولدوغندندرکه
متجنده و رعایا تخرب و شق عصادن ممنوع و محجورلردر و ملوک
بد شیمدن هنگام ظهور ستمده تصبر و تبصر ایله مأمورلردر
ع که ما کجا سخن سر مملکت ز کجا دایما رعایای شکسته باله فراخور
حال بودرکه و ان جار فعليه الاصر و على الرعية الصبر مدلولنی صوان
دل ملولده احراز و ایقاظ فتنه نائمه دائمه دن احتراز

الصبر ان ما بعبا ان فيه

ابدوب کن عبد المظلوم ولا تکن عبد الظالم حدیث صحت معالمنی تسکین دل نامعتدله سلوان وبو نظم منتظم الترکیبی کتاب تسلیت وتسکینه عنوان ایدیلر

نظم
وانی لصبار علی ما ینوبنی وحسبی الله انی علی الصبر اما حدیث

ما ابیانده فرمان اولنان مجرد تجرع وتحمل وثبات تباتله تدثر وتذلل دور والانکارات امورک هنگام ظهورنده فلیغیره بیده وزوه سنه تصاعدون تعدی ایدرسه بارب فان لم یستطع فبقلبه بابه سنده ودورمانده وده وذلک من اضعف الایمان دار الامانندن بیرون اولمیه ولا ترکنوا الی الذین ظلموا آیت نصیحت نمونندن رکوندن که میل یسیر ایله تعبیر اولنمشدر باعث مس نار ومستجلب نکوهش وشنار اولیجق ارباب تخشیم بیداد ایله اتخاذ وسیلهٔ اتحاد ومنافقانه اظهار وداد ایدنلر لا شک فیه ذره جه اعتباردن ساقط واسوهٔ عمل ایله درک اسفله نازل وهابط اولورلر

نظم
قرب سلطان آفت جان تو شد
پای کژ راه ایمان تو شد
جرعهٔ از بحر قرآن نوش کن
آیت لا ترکنوا را گوش کن

الحدیث السابع

پدرک امرینه اطاعت قیل تا که جنتده اولاسن خالد
بو حدیثی بیوردی فخر جهان طاعة الله طاعة الوالد

تمام الحدیث طاعة الله طاعة الوالد ومعصیة الله معصیة الوالد طبرانی مسند اوسطده حضرت ابو هریره دن رضی الله تعالی عنه بو عبارت ایله روایت ایلدوکی جامع الصغیرده اشارت اولنمشدر مظاهر فضل بی نهایه اولان اهل نهی یه نهان اولمیه که رضای والدین هر مسلم ومسلمه ذمتنه همتنده دین بلکه هر عاقل ومکلفه فرض عین در زهی سعادت واقبال اول فرزند خجسته فعاله که استرضای ابوین ایله تحصیل

تحصیل شرف ونجابت وان اشکرلی ولوالدیک دعوتنه اجابت ایده فصیح اللغه اولان بعض بلغانک لفاظهٔ کلام دربار ولفاظهٔ اقلام گوهرنثار ندندرکه اباک وتأبیک عن مطاوعة ابیک اگرچه رعایت پدر نیکخواه تحفهٔ مرضاة الله ایسه ده مسلم در لکن مادر مهربانه بر واحسان اهم واحری در وبو مدعانک اثباتنه الجنة تحت اقدام الامهات دلیل اقوم واقوی در

نظم
جنت که رضای مادرانست
اندر ته پای مادرانست

روایتدرکه اب مشفق امت اولان حضرت رسالته

نظم
باد بر وی تحیت وتسلیم
ما جوی السلسبیل والتسنیم

بر سائل که حقه قائل واستکشاف مسائله مائل ایدی دیدی که ای مفخر رسل انبیا اولوا الارحام ذوی القربی دن کیمک امرینه اهتمام وصلهٔ متواصلهسنه زیاده اهتمام ایدهیم

نظم
افضل انبیا خلاصهٔ کون
برده پوشش امم بدامن عون
کاربرداز کارنامهٔ غیب
خازن گنج خانهٔ لاریب

حضرتلری کلام دربار معجزه آثارلرندن گوهر نثار اولوب بیوردیلرکه امک ثم امک ثم اباک ثم الاقرب فالاقرب

نظم
هرچه او گفت امر مطلق دان
وانچه او کرده کرده حق دان

تابعینک گزیدهٔ عصری یعنی حسن بصری نک مقال حکمت مالی درکه حق الوالد اعظم وبر الوالدة الزم دیر فاضل یگانه نک سخن محققانهسی درکه الاب احق واشرف والام ارأم وارأف کتاب البرکه فی مدح السعی والحرکه ده بعض مالکان کان حکمت دن نقل وحکایت اولنورکه هر فرزند فروزکه هر شبانه روز پدر ومادرینه بش دفعه دعا ایله یاد وبنیان درک حقوق وترک عقوقی بنیاد ایده حق ابوتی اداء وطریق شرط بنوتده اماطهٔ اذا اتمش اولور.

زیرا ان اشکر لی ولوالدیک آیت موعظت نماسنده بعض علما بیورمشلرکه
صلوات پنجگانه‌یی اقامت فیاض نیه علتک شکر نعمتنه بادی اولور
کذلک هر روز وشب دعای ام وابده بش کره تحریک لب
طلب حق بنوتی رعایته سبب عادی اولور بالاتفاق خیر الوجود
اولاد بر فاضل حکمت موجود اولدوغی مقرردرکه والدینه ترک دعا
سبب ضیق معاش ودباعث تنکدستی وانتعاش اولور بو تقدیر
اوزره انلره دعا موجب یسار وغنا ودر ذیل اعسار وعنا اولدوغی
بطریق الدلالة والمفهوم ظاهر ومعلوم اولور حق والدین ده مرویه
اولان کلمات نبویه دندرکه ان الرجل لیموت والداه وهو
عاق لهما فیدعو الله لهما من بعد موتهما فیکتبه الله من البارین
جالسان سریر حسن سیرت دن برنا قد بصیر صاحب بصیرت دیمشلرکه
بزم اولاده واحفاده میل واهتمام نا کزیر وعلاقه حنو وحنانی
صمیم جنانده جایکیر ایکن نه حکمتدرکه انلرک اجدادیه اطاعتی
فرط ندرتدن کالابلق العقوق واکثری مبتلای رذیله
عقوق اولور اول فیلسوف صاحب وقوف کلامنی بو وجهله
تعلیل واثبات مدعی ده بو کونه اقامت دلیل ایلمشکه
لانهم منا ولسنا منهم وحکیم آخر سر پوش طبق هنری بازه دست
حکمت خفیه‌یی ... ایدوب دیمشکه زیرا حضرت ابو البشر
محبت پدرده ... عادی ومدی الاحقاب سلسله ... واعقابنه
بو معنی ساری اولوب تمام اولادده محبت آبادن ...
وصحیفه سخیفه بالرینه رقم استغنا دلالت محرر اولور
پدران برو باره باد اولمیان پسران ستم پرورده لذت ...
... بو معنایی ابداع وبو وجهله حسن اخراج ایلمشلر

وقلت

دانی سبب رحیث که فرزند با پدر منت ندارد انچه فرادان جهد حظ
یعنی بدین جهان که محل حوادثست در محنت وجود تو آورده مرا
وافعال سریره کالشمس فی الظهار ظاهر اولاکه ولاد ورعایت
برامر لازم الرعایه ایدوکی بوندرکه ودستان پدره توقیر واکرام
دریغ دست آموز دل دافتی اندوزلرینی دانه کرم نیه نهایه
ولطفی نیه بهانه ایله دام ایده لر زیرا من ابر البر ان یصل الرجل اهل
ود ابیه حدیث لازم التنبیهی اوزره انلری زیادت ورعایت جمله
اسباب بر دسیرت حسنه اشراف واکابر دندر حقوق والده واره
اولان احادیث جلیلة العوائد دندرکه ان الله لیرفع الدرجة للعبد
فی الجنة فیقول یا رب انی لی هذه فیقول باستغفار ولدک لک
سعید بن مسیب دن که عطر حسن البیانی ایله مشام جان اهل عرفان
معطر ومطیب اولمشدر مرویدرکه با آ اولان فرزند نیکو تبار منته
سودن آمن وحفظ وکلائته فضل نیه علت ضامن اولور
میان پیش داد یان ده فرید اولان فرید ونک کلمات حکمت
نمونندندرکه من بر والدیه بره ولده حکیم آخر بو قول معتبر
ایله نوبض سفله لئام وکلام سالکک مفهوم مخالفندن بو وجهله
حشر لئام ایلمشدرکه من عق اباه عقه ولده کتب کلامیه ده
تحریر وتکتیب اولندوغی نسق وترتیب اوزره عقوق والدین بعد
قتل النفس اکبر کبائر واعظم موبقات وجرائردر کبار انصاردن
جامع علم وعمل حضرت معاذ ابن جبل رضی الله تعالی عنه بو وجهله ورق
کردان قال قیل وقصه کذا رحد ثوا عن بنی اسرائیل اولمشدرکه حضرت
کلیم کریم علی نبینا وعلیه الصلوة والتسلیم طور بشریتدن عروج ومواج
طوره خروج ایدوب شرف مکالمه ومناجات ایله سرافراز اولدیغی

بشنوز کلماتِ ناتمامته محرمِ راز اولدقده خاتمهٔ خطاب وهنگام
رجوع دایابده بارگاه عزتدن طلبِ وصیت ایلدی جانب
خداوندنیه حرف وصدا ندا کلوب اول شرف یافتهٔ کلمهٔ ربّه
ودیدار ده اینکاه تنبیه یدی دفعه اوصیکم بامک بیام الهام بعده
الا ان رضاها من رضائی وسخطها سخطی ایله کلام ختم اولندی
تاریخ انبیاده نکاشته خامهٔ نکته زای عبرت فزادرکه
یکوارهٔ مضاد انی احببت حب الخیر وصاحب قرانِ حشر سلیمان
جنوده من الانس والجن والطیر حقِ ابوّت ونصیحتی توفیه
وفرزند عزیزینه بو کلماتِ نصح امیز ایله توصیه بیورلر ایدی که
احفظ یا بنی سنة ابیک ولا تنس وصیة والدیک یبطل عمرک ابوینک
وجوب رعایتنه بو معنی کفایت ایدرکه کلام قدیم ربانیده که وفیه
کشای رازِ نهانیدر نظم ازهر رقتن بمنظر جان ای
بتماشای باغ قرآن آی تا بجان تو جمله بنماید
انچه بد واچه هست وانچه آید والدینه برّت واحسانک پایهٔ
قدر وبیانی عالی وقضی ربک ان لا تعبدوا الا ایاه وبالوالدین
احسانا معناسی اوزره انلره بر وعاطفت مقدمهٔ عبادته
تالی اولمشدر خلیفهٔ بلند اقتدار مظهر دعای اللهم ادر الحق
معه حیث دار اقضی الائمه کاشف الغمه امام علی الهمام رضی الله
تعالی عنه ولا تقل لهما اف ولا تنهرهما ایت نصیحت نمارتنده
بو وجه دقیق اوزره تحقیق بیورمشلرکه لو علم الله شیئا من
العقوق ادنی من اف لحرمه بعده لجهٔ غیب هویتدن برقطره
حکمتی ساحل شهادته لتورویب بو وجهله کشف اسرار درازِ
لازم الابرازی تحفهٔ مجلس ابرار ایلمشلرکه فلیعمل العاق ما شاء

ما شاء ان یعمل فلن یدخل الجنة ولیعمل البار ما شاء ان یعمل فلن
یدخل النار بابِ عقوقده مسوق اولان اخبار صحت اثاردندرکه
ایاکم وعقوق الوالدین فان ریح الجنة توجد من مسیرة خمسمائة
عام ولا یجد ریحها عاق اب صورینکه مراجِ عالم ارواحده
باعث وجود عزوددی اطاعتی قربهٔ لازبه وبوابِ مخالفه ایدن
فرزند بدسیرت مامن رحمتدن بعید وعازب اولیجق آب
معنوینک رهنمای صراط سوی در ترحیب واجلالی اوجب
وافرضدر بلکه بونک مراعاتی مقصود بالذات وسائرک رعایتی
بونکا نسبت مقصود بالعرض در قطعه ابا اجادِ ناخم سببُ
لان جعلنا عرائض التلف ومن علم الناس کان خیرَ ابِ
ذاک ابو الروح لا ابو النطف هر عاقل رشیده خفی دکل
دکلدرکه اکرچه لقد وصینا الانسان بوالدیه حسنا اقتضاسی
اوزره حیاتلرنده خفض جناح ذل وممالترنده ثناب ودعا ایله
تبذل متحتم واجب در لکن آبا وامهات ایله تفخر ومباهات
نقص ابیه وسجیهٔ سخیه صاحبنه نامناسب در نظم
بتحریر نیستی چو کو فر وشد فلا انساب نعد وقت اوشد
مردی وار ها ن خود را چو مردان ولیکن حق کش ضایع مکن دان
هر بزرک زادهٔ نادان که مکتب فضل وعرفانده ترک تحصیل
الکتاب ووجههٔ مفاخرتده نصب انصابِ انساب
ایدر دیار غربت وهنر موقتده مانند شهروا ولسان الغیب
ما تغدن بو کلمات بر لطایف شنوا اولور نظم
ان افتخرت باباء مضوا سلفا قلنا صدقت ولکن بئس ما ولدا
صاحب جینشت دفه اهلِ همت بذیرلی کلام نظم

اولمشدر

ان الغنى من يقول ها انا ذا ، ليس الغنى من يقول كان ابي كذا ،
نثر و عظم نخر ایله مفتخر اولمقدن مستنکف واپی اولوب ، ،
احیاء سنت باهلیهٔ جاهلیه دن عار ، دهر آن الشرف بالهمم العالیه
لا بالرمم البالیه معناسنی اشعار ایدر نظم
از هنر خویش کشا سینه را ، مایه مکن نسبت دیرینه را ،
آب گهرهای کهن را مجوی ، در چو کهن گشت شود زرد روی ،
صاحب تیغ عصامی استاد سخنور آن نظامی بو ابیات
بی بهانه ایله فرزند فرزانه سنه پند ، وچشم زخم فلک بی رحمدن
وقایت ایچون سذاب تلخ نصیحتی سپند ایلمشدر نظم
جایی که بزرگ بایدت بود ، فرزندی من ندارت سود ،
چون شیر بخود سپه شکن باش ، فرزند خصال خویشتن باش ،
بر شاه حکیم مشرب دخی گلزار فضل وادبه آب روان جویبار
توفیق ، و کلام مرغوبنی بو اسلوب اوزره تحریر و ترقیم ایلمشدر نظم
بگذر از زنگ طبیعت چنگ در تحقیق زن ، ننگ باشد بایدر نسبت بمادر داشتن

الحدیث الثامن

فقر دفعی ایچون زراعت قیل ، حاکلی ماسوییه ایلمه عرض ،
افضل انبیا بیورمشدر ، اطلبوا الرزق فی خبایا الارض ،
متن الحدیث بو حدیث شریف مطابق تخفیف در ،
ابو یعلی مسندنده ، وطبرانی مسند کبیرده ، و بیهقی شعب ایماننده ،
حضرت عائشه دن رضی الله تعالی عنها بو عبارت ایله روایت ایتدکلری
جامع الصغیرده اشارت اولنمشدر ، فایق اللغه ده که قدری بین البلغا
بلنددر مسمی ، واختصاص یافته ء خذوا العلم من رجل العجم دن در ،
اطلبوا محلنده ابتغوا لفظی ایرلد ، وایکی وجهله تعیین مراد اولنمشدر ،

وجه اول زراعت وحراثته حث وتحریض ، و وجه ثانی معادنده
متکون اولان فلزاتک استخراجنه ترغیب وتحضیض ، احقر
مرضاة العباده بو رسمله بسط مقدمه ارشاد اولنمشدر که
فلاحت ودهقنت جناب حق ایله معامله ، وسوداگری ، و بعض
مکاسب واشغال اولدی دخی وضمن ریب واشکالدن بری اولوب ،
فی الحقیقه صفت رزاقیده نیابت حضرت حق باقیدر ، لکن کار
کشت وکاره مواظب اولنلر کاسب عجز کافوبه لازم ولازب درکه
ایلرم حال بی مال مغتر ، ومزاج حالی آفات ملک سوء الارتحال ایله متغیر
اولمیوب ، اسباب یسار و مکنت ید تصرف وقدرتنده ودیعت
اولدوغنه تیقن ، وهر شیدن زیاده الدنیا مزرعة الآخره
مضمونی تلقن ایده ع هر کس آن درود عاقبت کار که کشت ،
وفکر جمع واستکثار ، واندیشه باطل احتکارده اولمیوب ، همه
رزق ایله پریشان اولان محاویج ودرویشانه عین بقا ایله نظر
ایتمیه ، وهنگام زراعتده ، تقدیم نیاز و ضراعت ، و زمان واننده
سررشته حزم حفظ و واسطه ایدوب ، بو نیت ایله دانه فشان
وبو امنیت ایله درخت نشان اولاکه ، واگاه زبد کانیده سرد وج
ایدن فی روح ، محتاج زاد وقوت ، وبطلت واهمال ایله حالده
مذموم وممقوت اولوب جنس حیوان واغلب نوع انسان
صنعت دهقنتدن عاجز ، واسباب معیشتلری عرض و تأخر ایله
غیر ناجزدر ، واقتضاء حکمت قضا ایله هر کس بر وقته مجادستی
امر کزیر ، وضمن مجموعه مصلحت نظام اکمل غنیمت بذیر اولمشدر ،
لاجرم خدمت زراعتی محض فوز وغنیمت بیلوب محصول زرع
دبستانه کائنا من کان تطاول وتمدید تناوش و تناول ، ،

ایدنده طیب خاطر وصفای بال ایله حلال، وساحهٔ ضمیر وسعت
پذیرندن ازالهٔ خاک رؤیهٔ ملالی ایدر، بالجمله فلاحت فلاح نما
خدمت خالق کلّ، وکشت صورت کسب دهٔ عین توکّل در نظم
رمز الکاسب حبیب الله شنو، از توکّل در سبب کاهل مشو،
گر توکّل میکنی در کار کن، کشت کن پس تکیه بر جبّار کن،
زیرا فلق حبوب، والقاء حبوب، ءانتم تزرعونه ام نحن الزارعون
مضمونی اوزره مخصوصاً صانع بی علّتک مشیّتنه وابسته، وصید قوّت
نامیه شبکهٔ قدرت بشریّه دن متنزّه وجسته، اولوب بعد
القاء البذور، طاعت ونذور ایله جناب مسبّب الاسبابه
قصد جنود توجّه، ورزرزنهٔ توکّل واستسلامدن شروق آفتاب
فضل وانعامه انتظار ترقّب ایدرلر نظم بکرم آلکونه تخم راکر کاشتی،
بر زمینی که سبب بنداشتی، گر دو سه سال ان نروید چون کنی،
وکه دولابه دوعا کف درزینه نثر اگر بعض سنین ده ربع زمین
کمتر واشجار مثمرهٔ مقاصد وآمال، خشک سال وقحط وابسال،
ایله بی برگ وبار اولورسه، زبان سرتیز ودل وسوسه آمیز ایله،
افاعیل حکیم کردکاره اعتراض وانکاردن پرهیز، وآیت
وفی السماء رزقکم وما توعدون ده محزون اولان حکم گوناگونه درک
وتمیز ایدوب، قلّت نانی امتناندن متضجّر وتنکدل،
وضیق معیشت وحنکل وقلّت ایله پریشان ومشغول اولمیه نظم
جنون منک ان تسعی برزق، ویرزق فی غشاوته الجنین،
دسنابل وحبّانک نما وبناتن بار آرای بهار، واعتدال گردش لیل
ونهاردن بیلیوب، ساحهٔ دل صوقسنی، وکی شرک خفیدن
پاک، وبو مقوله حکم مجهوله دن متابعت اعتقاد عجایز اولدوغنی
بجا

٢٤

ادراک ایدر نظم ذالک کرد سر بردن ز نهفت،
کشتکی خویش خشک دید وبگفت، که هم آن نوین حم آن کهن،
رزق برتست هرچه خواهی کن نثر دهقان صاحب ایقان که،
دهقنته بو نیّت ایله شروع، ونقاء طویّت ایله حفظ کردم
وزروع، ایدوب، داوام وتوابی بی کماهی رعایت، وانّی
دابتهٔ خدمتدن مکابدهٔ بی غایت ایدر، هر برگ وبار ولقاطهٔ
حبوب وثمار که، مسافران عالم ناسوته ایذن قوّت قوتشٔ حاصل
ویا وحوش وطیورک حواصلنه واصل اوله، انک صحائف اعمالنه
نوشته، ومزرعهٔ حسناتنده کشته اولوب، هر دانهٔ کم بها،
سلوک راه خداده بر قدم راسخ، وقطع مراتب افزونه ایدت
باران میاننده سبب شرف بازخ اولور، نتکم بو حدیثه اکا اشارت
والماع، وبو بابده رفقه باد ارش ونوانی ممکرمان زمانه اسماع
ایدر که، من یزرع زرعا او یغرس غرسا فما اکل من الطیور
والدواب یکتب فی دیوان حسناته، بلکه اخلاص عمل ایله تکمیل
انسانیت، وعباد اللهه ایصال نفعه تصحیح نیّت ایدرسه کدیمینی
ایله براورده سوزهٔ زمین ارفقه محصول مخصوص وربع مغصوب
ایله هر کمکه تغذّی، وبلا تغذّی تعشّی وتغذّی ایدوب اول قوت ایله
باسرها اکا محسوب، ومن یحزان ینقص من اجورهم شیئا دیوان
حسنات وطاعتنه مکتوب اولور نظم فضل حق که بها نمی جوید،
مغفرت را بهانه می جوید نثر ارکان معمورهٔ یقین، اولان بزرگان
ملّت ودین، دیمشلر که، بر لقمه نان شایستهٔ سرخوان اولنجه
وآت وآکار وحدلو وبجار، وانک نظراء امثالی محترفه وعمالدن
لوجیوز التمشکسه، ترتیب تربیت وترتیبنه علی طریق الحمد اوله،

ابده مَ ... لها غیر ... اسم ... اوله ... قوت

مزادله ایدرلر چونکه اول لقمه‌ء کم بها مستوران قباب اصطفادن
بر مرد خدایه غدا اوله جناب کریم منان جمله عمله وکارکنانی اول
جلیل ولی المواهب حضرتلری ایدوب یوم حشرده نار سعیردن آزاده
ودل ویرانلرین اهل رحمت ومغفرت ورضوان الله آباد ایدر رباعی
هان تا نشوی موجب آزار دلی ، زیراکه نیرزد این جهان بار دلی
دلها تو بدست آر که بدره از دستست ، باشد که ترا کنند در کار دلی
ومدار کرم مدارینی ابناء سبیل ایچون تسبیل ومهمانخانه سنه
وضوء الشتا وبیگانه یه تسهیل ایدوب البخل بالطعام من
اخلاق الطغام قول حکمت شعارینی استحضار ایله اکرام صنوف
ضیوفه جدینه حد وبوباینه توفیق بذل وصرفی سعادت بزرگ
دی شکر وحمد ایدر نظم بخشش مال وحشمت از کس هیچ جهی
وای آن بکه که زواد کردانی ، توهمچو منبع جابی بعینه چندان
که بیشتر بدهی فیض بیشتر یابی نثر محصل کلام منصل بودرکه زراعت
کبی بر کرامت هیچ اولورکه فی کل سنبلة مائة حبة فحواسی اوزره
شیء قلیل ویسیری تکثیر بلکه والله یضاعف لمن یشاء مقتضاسی
اوزره الی ما لا نهایه تضعیف وتوفیر ایدوب مقابله‌ء کهنه وپوسیده‌دن
عطایای جدیده‌ء جدیده ایجاد واجاده ومنکران معاده احیاء
موات اقوات وازواد ایله دلایل حشر اجسادی تکریر واعاده ایدر
نظم کیمیا خواهی زراعت کن که خوش گفت آنکه گفت
زرع ثلثانش زرست وثلث باقی هم زرست نثر اهل بصیرت ودید
وصاحب بصر حدیده ظاهر وپدیدار اولاکه حدیث مذکورده مسطور
اولان وجوه معانی شرح آنکی ابانه واخراج ایتدکلری محامل ظاهره
المبانی در نظم راویان این را بظاهر برده اند

هم بران صورت قناعت کرده اند ، لکن هر ظاهرده باطن مرکوز
ومرموز وهر شیء بارزده سر کامن مکنون ومکنوز اولدیغی راسخ
قدم اولان ارباب حکم ظاهر قشر بونون ایله خوشنود ومفتون
اولمایوب طلب مغز ولباب ومعارج استنباط معانیدن افاضت
والباب ایدرلر نظم هیچ نندیشی که هر جا ظاهریست
ان ز حکمتهای پنهان مخبریست ، فایده‌ء هر ظاهری خود باطنست
همچو نفع اندر دواها کامنست نثر شیخ کبیر عارف خبیر صاحب فکوک
شفا ساز امراض شکوک صدر الدین قونوی قدس الله سره السوی
حضرتلری دم علی الطهارة یوسع علیك الرزق حدیثنه نواله‌ء
حکمتی کرسنکان موفقه تنویل وطهارتی باطنه ورزق معنوی ایله
تأویل بیوردقلری کبی بو حدیثده دخی باب تحقیق کشاده
ورزق مذکوردن رزق معنوی اراده اولنورسه خبایای
ارضده‌ن مرله اقطار وبلادده اولان کوشه نشینلر والاشراف
فی الاطراف وکم فی الزوایا خبایا فحواسی اوزره سکنه‌ء بیغوله‌ء
انزوا اولان خلوت گزینلر اولور یعنی کوشه کیران پاك اعتقاددن
دریوزه‌ء همت واستمداد اولونه که انلرك انفاس حاجت
روالری طالبانی برگ ونوایه غذای روحانی وسرگشتگان
اودیه‌ء بعد ونویه راحت جاودانی ور نظم
فهم نان کردی نه حکمت ای رهی ، زانچه حق گفتت کلوا من رزقه
رزق حق حکمت بود در مرتبت ، کان کلوا گیرت نباشد عاقبت

الحدیث التاسع

مسلم اولدرکه عفت دن اوزره اولوب ، اوله فاتنم رزق واستسلام
ویدی نیه رحم ایچون رسول امین ، نزعت منه ربقة الاسلام

تمام الحدیث إن الله تعالی اذا اراد ان یهلک عبداً نزع منه الحیاء
فاذا نزع منه الحیاء لم تلقه الا مقیتا ممقتا فاذا لم تلقه الا مقیتا ممقتا
نزعت منه الامانة فاذا نزعت منه الامانة لم تلقه الا خائنا مخونا
نزعت منه الرحمة فاذا نزعت منه الرحمة لم تلقه الا رجیما ملعنا نزعت
منه ربقة الاسلام ٭ سنن ابن ماجه ده حضرت ابن عمر دن رضی الله تعالی
عنهما بو عبارت ایله روایت اولنمشدر حیا سر حیاته تاج ٭ وکعبهٔ
رشد و انابته رتاج در ٭ بر سر چشمهٔ زندکانی وابشخور لها رح
اتمانیدر که ٭ نهال مکارم خصال انک فیض نیه غایتندن حسن تربیت
الوب ارض رضاده نشو و نما بولور واقتاب شرم وحجابک
فروتابیله دولمه ٭ میوهٔ اخلاق پسندیده خام و نارسیده
قالوب صاحب چاشنیٔ عوایدینه عدیدندن بیبهره و نومید اولور
وفات به ز حیاتت اکر وفات نباشد حیات هیچ نیرزد اکر حیات نباشد
هر کیمک که مزاج حالی عارضهٔ عدم حیا ایله سقیم و قاچهٔ و قاحت ده
دایما مقیم ایسه حلیهٔ ادب جلیه ایله بخر تحلی و لا اکراه فی الدین
بارکاهندن فاصنع ما شئت وعیدی ایله مخاطب و محل اولوب دورمانهٔ
وهم محروم الحیاء شعبة من الایمان ومحزون صفاقت ورقاقتی ایله داخل
عدد لئیمان اولور نظم اذا لم تصن عرضاً ولم تخش خالقاً ٭
وتستحیی مخلوقاً فما شئت فاصنع ٭ نیه اوت لطفدن محروم ٭ وشتاب
معقص و محتوم اولمغین دایما و ساده و فاده نوشتد و طبع خلاعت
نماسندن شیئا فشیئا خصال ذمیمه تولد ایدر مصراع
هر کرا نیست ادب لایق صحبت نبود ٭ اولا دار الامان امانتدن اوارده
و دامن پاک عفاف و عصمتی سر پنجهٔ جنایت خیانتی ایله صد پاره ٭ اولوب
ثانیا بو خلالا فرجامک استبناع واستلزامی سررشتهٔ رحمت درافته

سبب انقطاع ٭ ونخبر صاحب الکلامک اعلامی اوزره ربقهٔ اسلامه
باعث انتزاع اولور ٭ حیا که جانب فیاض مواهبدن محض حیادر ٭
خاصهٔ لازمهٔ اتقیا و شیمهٔ وسیمهٔ رسل و انبیا اولوب ٭ خصوصا
اول اکمل نشاءهٔ انسانیه و بیناترین مشاهدات احسانیه مصراع
سلطان وهم سرای لولاک حجة تفضیل البشر علی الاملاک ٭ علیه من الصلوات
اجمعها واجملها ومن التحیات اکملها واشملها حضرتلرینک شمائلنی مانند
وحلیهٔ یوسف پسندلرنده کان اشد حیاء من العذراء فی خدرها
کلام صحت انتماسی که ٭ کتب سیرده رقم زدهٔ نقلهٔ اجله در ٭
اثبات مدعیده اقوای براهین و ادله در ٭ کتاب ادب الدنیا
والدینده ٭ بسط و تبیین اولندوغی اوزره حیا اوچ قسمه منقسم
دهبری بو قسم ایله متسم در ٭ اولا جناب باریدن استحیا
و شرمساریدر ٭ بو حیا اوامره امتثال و نواهیدن اجتناب ٭
و داراضی مراضی الهیه یی قطع واجتناب ایله اولور ٭ بو متعاهدندر که نظم
اقصی قوام بادیه پیمای لوه نوت ٭ کیتی فروز مملکت ادای والضحی ٭
چون هر دو کون روشن ازانوار دوی او ست ٭ صلوا علیه ما طلع البدر فی الدجی ٭
استحیوا من الله حق الحیاء ٭ فرمانی اظهار واصحاب اقتدا حقیقت
حیادن تنشد واستخبار ٭ حدیث جلیل تبیین و تتمیم ٭ و فائدهٔ نقحی
تکمیل و تتمیم ایدوب بیوردیلر که ٭ من حفظ الرأس وما حوی
والبطن وما وعی وترک زینة الحیوة الدنیا وذکر الموت والبلی
فقد استحیی من الله تعالی حق الحیاء ثانیا اجناسدن خجلت
واستحیا و شوره زار دل زارینی رشحات شرم و وقار ایله احیادر ٭
بو قسم حیا و لا الحب جهر و جناهدن محابات ٭ و بالطوع بنی نوعندن
کف اذی و ترک مجاهرت ایله اولور نظم طرازندهٔ این جخته رقم ٭

جنسی راند ور نقل قصه دخی که برکوه صحابهٔ مقبول صاحب سر رسول حذیفه
بن الیمان که درّت علیه شآبیب الرضوان امتثال فرموده فاسعوا الی ذکر الله
وبلاریا دسمعه افاتت فریضهٔ جمعه لایحون عزم راه ایدوب کوردی که
اصحاب وفاق بحر ژرف استغراق اولوب ساکن فرضهٔ اداء فرض
وفضل خدایی طلب وابتغا ایچون فرمان پذیر فانتشروا فی الارض اولمشلر
اول حضرت طرف تقصیر وندامت دن اظهار ضجر واضطراب ومحل جماعتدن
عدول انکسار ایدوب لا خیر فیمن لا یستحیی من الناس کلام حکمت اسلوبی
تمهید عذر دیو ورنش وتخلف ثواب سابقتدن اظهار اندوه وسوزش
ایلدی **قطعه** درب قبیح ما خالکینن ، دبین رکوبها الا الحیاء ، ،
اذا رزق الفتی وجها وقاحا ، تقلب فی الامور کما یشاء ، بو کونه حیا فرط
مروت وحب ثنادن ناشی وصاحبی وصمت ذمائم دن متباعد
ومتحاشی اولور بو سببدندر که جلباب حیانی القا ایدن نی عارک
تکلیف عرض ووقاری مفتون ، ومن القی جلباب الحیاء فلا غیبة له وعید
اکیدنه مظهر اولور ثالثا لذتدن شرم وحجاب وتحذرده حال ثالث
خجلت مآلی احسن الحیاء استحیاؤک من نفسک بردهسنده تستر
واحتجاب در بو نوع حیا ترک خائنة الاعین وامر تقوی تثبت
ونیتن ایله اولور بر حکیم موشکافک زلال طبع صافی درکه لیکن
استحیاؤک من نفسک اکثر من استحیائک من غیرک ودبیر ادیب فصیح زبان
کلید اندیشه بیانی کشاده وجوهر حکمتی طبق عرضه نهاده ایدوب
دیمش که من عمل فی السر عملا یستحیی منه فی العلانیه فلیس لنفسه عنده قدر
حیانک بو قسمی ریاضت نفس دن ونشاء تربیه دن ورون دن
اولوب شرف فطریدن بادی وبادر لکن وقوعی عزیز ونادر اولور
صحابهٔ حسن الطبیعه یعنی لبید بن ربیعه رضی الله تعالی عنه بعد شرف الایمان

بیان بو شوی فرض ونعاداً ان فضل وهنر لطف بلغاء مدیح کستر
محفر کینه عرض ایلمش ایدی **نظم** ما عاتب الحر الکریم کنفسه ،
والمرء یصلحه القرین الصالح ، هر شخص بی ریانک که ننگ وحیاسی
کامل ووجوه ثلثه سی شامل اوله ، ثمرهٔ حسن حیاتی امتیاز واشراف
واعیان میاننده تحصیل رجحان وامتیاز ایدوب دفترینی امارت
اوزانه پس مانده عقد الکف ودور افتاده ، تخلف من بعدهم
خلف ایکن داخل حرب واشوقاه الی اخوانی وهاتف مژده رسان
لساننده مستمع نهانی اولور

نظم

شرمی بداد کر کنمت نام آدمی ، کز آدمی شریف ترین خاصیت حیاست ،
شرم آیدت زمعصیت ازمن بیان کنم ، کاندر حق تو لطف اله اجه عنایتست ،

الحدیث العاشر

عاقل اولدر که دار دنیاده ، آخرت فکرین ایلیه بالذات ،
که رسول خدا بیوریشدر ، اکثروا ذکر هاذم اللذات ،
متن الحدیث بو حدیث موعظت بیان زیاده ونقصاندن
بحر خفیفه موافق اولوب سنن نسائیده حضرت ابو هریره دن
رضی الله تعالی عنه بو عبارت ایله روایت اولنمشدر لکن سنن
ترمذی وابن ماجه ده اکثروا ذکر هاذم اللذات الموت ، ،
عبارتی ایله مذکور والموت لفظی هاذم دن بدلیت اوزره
مجروردر سیوطی شرح ترمذیده هاذم ذال معجمه ایله قاطع معناسنه
اولدوغنی تصریح وحضرت شیخ اکبر ع قدس سره الانور
فی کتاب مسامره ده بو روایتی اختیار وترجیح ایلمشدر ، ،
ذکر موت وفنا بر تریاق اکبردر که اژدر چرخ پر خمک سموم انکله
اندفاع وارتداع بولور واندیشه زوال دنیا بر مارد عقربدر که

نفس بشریهٔ بشریه‌نک کدورت فوریتی انکله حاصل اولور نظم

اکر صد سال مانی ور یکی روز ٭ بباید رفت ازین قصر دلفروز

ازین شرو امدا این کاخ ولاوین ٭ که جون جاکرم کردی کویدت خیز

مثلهٔ عقل بینش اندیشدن حصه‌دار اولان لبیب زیرک ساره سزادار بوده‌رکه بوده‌لریز اکدارک دولت ناپایدارینه مغرور و در زیر فلک فیروزه عمر پنج روزه‌یه مغرور اولمایوب راه طلب افسرده جراغ عمری افسرده اولمدین دامان علائق بی‌سامانذن دست همت تمام و عین عبرت ایله فراز اقبالدن نشیب ادباره ناظر اولا نظم

ای زخونبهٔ بهاران لب کزان ٭ بنکران سرده‌یه و زردیهٔ خزان

روزه دیدی طلعت خورشید خوب ٭ مرک او را یاد کن وقت غروب

دنیای بد نهاد بر عروس خوار ه اماده‌رکه هر روز بر مدبّت عالم سوزه الوبرور و هر شب هزار نازو طرب ایله برنا قبول نوده لک جامه خواب عشرت و وصلتنه کیردر لمولفه جهانی برزن بی‌مهره بکر دور حلما ٭ که هوکه اولا وعده روغی اماده ٭ بتحدّد ایله مسیحا لبی کبکی روح ادل ٭ محبت اتمه بوکس خواره اماکی نثر هزار افرین اول دوعفت قرینه که اول مکاره‌نک بر مکار هکی بازیچهٔ مردم فریبنه فریب اولمیوب دست عصمت کوشهٔ ذیل رغبتندن کشیده و کلزار دهر سست بنیاده سرو آزاد کبی دامن چیده اوله نظم

تا ورد محنت درین تنکنای خاک ٭ محنت برای مردم ومردم برای خاک

بو رهکذر بزرکدر ٭ بر ساباط کهنهٔ دو دره‌در که ٭ اندن التقا چها ابدن اهل عافیت ٭ عافیت ازرده‌نک رحیل ٭ و بو رباط پرخطاده حب الحرام مکث و ارام ایلمک امر مستحیلدر قطعه

دنیا چو رباط مادر وهمانیم ٭ تا ظن نبری که ما در ومی مانیم ٭ ٭

در هر دو جهان خدای می ماند وبس ٭ باقی همه کل من علیها فان ٭ کلمات علیهٔ علویه علیه الرضوان والتحیة وندرکه الناس نیام فاذا ماتوا انتبهوا والغلب ابن معتزکه تشبیهات مخترعه‌سی ایله نا قدان صنائع بدیعیه مرتاح و مهتز دور خفتکان راه هدایت رقدهٔ پندار و غفلتدن ایقاظ و تنبیه و مسافران خان فلکی هوانک تعاقب وتناوبنی بوکونه تشبیه ایلمشدرکه ٭ اهل الدنیا کصور مختلفة اذا طوی بعضها نشر بعضها رباعی

ای دیده اکر کورنهٔ کور ببین ٭ وین عالم پرفتنه و پرشور ببین

بس خردمند سریه شایسته دویی بوده‌رکه خلوتخانهٔ درونی طول امل کوناکونی افواج وطینی وسبکبادی دون طاری اوله غلبهٔ قلبهٔ قلبیه‌یه دواء تلخ کفی بالموت واعظا ایله علاج ایدوب هوای ملاحظهٔ حدیث کن فی الدنیا کانک غریب او عابر سبیل وعد نفسک من اصحاب القبور و جرخ غمای دنیادن دیدهٔ خونبار اعتبار ایله عبور ایده نظم

پلی دان جهان را برین رهکذار ٭ ندارد کسی بر سر پل قرار

موت که برامر ناکزیر ودردمد درمان ناپذیردر مصراع

ان المنایا لا تطیش سهامها ٭ انک وقوع و نزولندن ارباب عقول بی‌بهره اندوهناک ٭ و قبل حین الحین آماج نادک غم وهلاک اولمزلر ٭ بلکه لیس للماضین حسرة الموت انما لهم حسرة الفوت مقتضاسی اوزره حسب الوسع والامکان رعایت شعب ایمان ایله تکمیل حسن استعدله ٭ والموت کفارة لکل مسلم حدیث شریف رسانن تدبر وامعان ایله تحصیل رشد واستعداد ایدرلر نظم

کاشف پرپوش سرّ معنوی ٭ اینچنین فرموده اندر مثنوی ٭

جمله عالم زین غلط کردند راه ٭ کز عدم ترسند و آن امد پناه ٭

الحین بالفتح ہلاک اولمق

اكرچه عالم مشوش اطوارك كار وباري مجموعه‌سي رابطه كبي
پريشان ودرسم ني ضابطه كبي ناچسبان ور لكن فرزنده آخرت
اولدوغي جهتدن هر مردِ موفقه كه طالب حليهٔ حق اوله

نظم

ورهم چيزي بشمر وعيب هست عيب ر ماكس هنر آور بدست

نثر

مقتضاسي اوزره بومارِ پرنقش ونكارك زهر محنِ الكدارنه باقيوب
كمال حذاقت ايله اندن ترياقِ عبادت تحصيل وحضرتين منفعته تحويل ايدر

نظم الدهر فيه ساعة مسرة فخذ ادهرك ان يذم وتحمدا جميع اهل
فضيلتك برشمع ره شناسي بوداريني نبانك دواهي ودارها تندن
بيزار ودرقاه غفلت غاره ورن بيدار اولوب متاع فاني زندكاني‌دن
بووجهله اظهار فراغ وشكايت دهر پرتعبي بوقاليه سبكدار فراغ ايلمشدر كه

جزى الله عنا الموت خيرا فانه ابر بنا من كل بر واراف
تخلص اشراف النفوس من الردى ويدني الى الدار التي هي اشرف

الحديث الحادي عشر

طالب علم اولان سعادتمند لايق اولور نوازش رحمه
بو حديث بيوردي پيغامبر طالب العلم طالب الرحمه

تمام الحديث طالب العلم طالب الرحمه طالب العلم ركن الاسلام
ويعطى اجره مع النبيين ديلمي مسند فردوس‌ده حضرت انس‌دن رضه
بو عبارت ايله روايت ايلدوكي جامع الصغيرده اشارت اولنمشدر
علم اشياء متعنيه‌نك اشرف واغلاسي وكان كمال امكانك جوهر بي‌بهاسي
اولوب منزله بهائم ودوابده جهله ناصوابدن مابه الامتياز
واسباب سعادت دارين ووسيلهٔ جمع واحيا ذور

رباعي

اقبال مدام وفخر دايم علمست واين چيز كه زو گشت شرح قائم علمست
واين خاصيت نغز وعلم كه بدان ممتاز شد انسان ز بهائم علمست

نثر منظاهر رحمت اولان ارباب علم وحكمت وعده رفيع درجات ايله
بحبوحهٔ نجاتده جايكير وانباء خير كثير ايله مظهر فضل كبير اولوب
وما يعقلها الا العالمون مضموني اوزره جهلهٔ بد تبار حيز اعتباردن
دور وادراك حقايق اشيا زمرهٔ علمايه مقصور ومحصوردر علم كه
محض رحمتدن منبعث وجاي سبق عنايتدن منشعب اولمغين
رحمت ايله مثلا زمان ورونق فزاي زمين وزمانه اولور
وبر هماي همايون فردركه هر كداي بي سر وپايه سايه صاله همسال
وامثالي بيننده في الحال رتبهٔ شرف وكمال بولور وبر كيمياي
سعادت اثردركه هر مس بد طينتي كه محض تربيتي اله بيزان قدر
واعتبارده كامل العيار اولور

نظم خاتم ملك سليمانست علم
جمله عالم صورت وجانست علم اما مجرد علم ودرايت كفايت اتمز
بلكه عمله مقرون ومشفوع وعلم علم والعمل الصالح يرفعه ساعد
سعادت ساعدي ايله منصوب ومرفوع كركدر تاكه معتد مثمر
نتيجه حاصل وصحبي بادكران امانته دوشمز استطاعت ايله
حامل اوله

نظم جهت ايزدي نشود دركردن
خواندن علم وكار نا كردن فرمان شرعه تابع وپذيراي نهي
ولا تكن الرابع اولمغه طالب خوشته چينه حديث اطلبوا العلم
ولو بالصين عجب ناصح ناصع وآيت او من كان ميتا فاحييناه
علماي اكاه ميتي جاهل ايله تعبير وحياتي علم ايله تفسير
ايلدوكلري شرف علمه برهان ساطع وقاطع در وجه علم
حسن وصبيح وروي جهل سمج وقبيح اولدوغي مجمع عليه وجمله
بيلكلو اولديارندر اهل علم دعوفان بنارن توقير وحنان ايله
مشار اليه اولوب اشقيا حظلهٔ جهالت اولان اهل

قال ابو الدرداء رضي الله تعالى عنه كن عالما او متعلما او مستمعا ولا تكن الرابع فتهلك كذا في [illegible]

[illegible]

بسم الله الرحمن الرحيم [illegible]

غفلت هوساعت پسان حكمت ايله معاتب وملوم و علم و فضيلتك
شرف و بهاسي فضلاً عن النقل براهين عقل ايله متيقن و معلوم در
زيرا هر شخص نادانه كائناً من كان بر امر سهلده جهل اسناد
اولنسه قبولدن عار و نسبت دانشدن موفت اولنسه فرح و
بشاشت اظهار ايدر صاحب قدر والاي اللهم وال من والاه
و شايسته جاه ما انجينه ولكن الله انجاه امام اعلم افصح حضرت علي
مرتضانك رضي الله تعالى عنه تحقيقات سنيه سميه و كلمات عليه حكميه
لرندن كه كفى بالعلم شرفاً انه يدعيه من لا يحسنه و يفرح به اذا نسب اليه
بو قطعه كه عالم علمك كاشف رازي اولان امام فخر رازي يه منسوب در
لواء حسن بياني بار وي استحسان ده منصوب در نظم
طلب كردن علم آز آنست فرض كه بي علم كس را بحق راه نيست
كسي تنك دارد ز آموختن كه از ننك نادانی آگاه نيست
اگرچه علم دواء نفس مريضه و طلبي هر كسه فريضه اولدوغي مسلم در
اما اول علم مفترض الطلب ميان ارباب ارب ده مكتوم و مبهم در
بو بابده علماء اولو الالباب تفريق شمل و هر بري صدد تحصيل ده اولدوغي
علم جليله حمل ايدوب اختلاف رحمت بونلرك سببي تشعب ظنون
و بونده الحديث ذو شجون اولمشدر امام حجة الاسلامك تحقيق و علامي
روزن مرض نفس و هوايه دوا اولان شول علم عظيم الجدوي در كه
بزم جهان فانی ده شمع روح حيوانينك انطفاسي ايله انتفا
بولميوب صاحبني عذابات عذابدن تخليص و عقبات عقابدن تخليص
ايله بيرامن دلبرامنندن حسرات حسرات دور دار اول علم نيره دياتك
ضياسي ايله وحشت اباد گوري بر نور اولور قطعه
يا من تقاعد عن مكارم خلقه ليس التفاخر بالعلوم الفاخره
من لم

من لم يهذب علمه اخلاقه لم ينتفع بعلومه في الاخره
بعض ادعيه نبويه على قائلها افضل الصلوة والتحيه ده اعوذ
بالله من علم لا ينفع و دعاء لا يرفع بيورلدوغي طريق صراحت ايله
دلالت ايدر كه هر علم نافع ظلمت غوايت دافع اولميه قطعه
نه بدان لعنتست بر ابليس كه ندانند همي يمين ز يسار
زانكه بر و لعنتست كاندر دين علم دارد بعلم نكند كار نثر
اگرچه افنان فنون ثمر حصرده بيرون اولوب ثمار اوراقي
بي شمار مصداق كريمه متشابها و غير متشابه در لكن مجلس خلانه كه
شايسته تنتف بي حسبان در حسبان اوقها اتحاف باكورهء
خير العلم ما حوضر به در نظم انى لاكره علماً لا يكون معي
اذا خلوت به في جوف حمام شناوران محيط تحقيقه سزاوار
و حقيق بودر كه علوم آليه و عاليه ده تبحر و تفنن بلكه نظم
در همه فن صاحب يك فن توني جان ده و عالم بيكي تن توني
معناسنه قصد رسوخ و تمكن ايدوب منبت ذو فنون و جرايد اوقها
فوائد فرائدي كه الطف و اظرفيني لوح محفوظ حافظه يه تسطير
و استحكام ايده لر كلامه ده يادداشتنك ناشنيده و پسنديده سني
تور ايله قطعه ما حوى العلم جميعاً احد لا ولو مارسه الف سنه
انما العلم بعيد غوره فخذوا من كل علم احسنه علمك مدح دوردونه
درده بولان آيات و اخبار و كلمات كبار خارج حيطه و بيطهء
شمار شمار اولوب مصراع زحد نطق و ز وسع عبارت افزونست
لكن باركاه جناب كبرياد ن حضرت ابو الانبيايه على نبينا و عليهم
شرايف الصلوات والتحايا يا ابراهيم اني عليم احب كل عليم
ايله خطاب و تكريم اولندوغي شرف علمه اتين شواهد و براهين

و آیتِ بشارت نمونِ هل یستوی الّذین یعلمون والّذین لا یعلمون
اشرفِ طوایفِ انسانک علوِّ شانی وسموِّ سانلرینه اظهرِ دلائل
صحتی رهین در **قطعه** زهی رتبتِ عالیِ اهلِ علم، نگه کن که ایزد بجانشان شاند
چو خوانِ شهادت بوحدت کشید بجنبِ ملائک برِ خویش خواند

الحدیث الثانی عشر

شبِ قدرک علائمی صورتنده بو حدیثِ شریف ایدرار انها
لیلة القدرِ لیلةٌ البلجة تطلع الشمسُ لا شعاع لها
تمام الحدیث لیلة القدرِ لیلةٌ بلجةٌ لا حارّة ولا باردة لا سحاب
فیها ولا مطر ولا ریح ولا یُرمی فیها بنجم ومن علامةِ یومها تطلع الشمس
لا شعاع لها طبرانی مسند کبیرنده حضرتِ واثلهدن رضی الله عنه
بو عبارت ایله روایت ایتدوکی جامع الصغیرده اشارت اولنمشدر،
لطائف اتفاقیاتدندر که، بو حدیثِ شریفک اولی بر مصراع و آخری بر مصراع اولوب
مجموعی موافقِ بحرِ خفیف بر بیتِ لطیفدر، بحرِ محیطِ حقائقه آشنا
ایله آشنا اولنه جوهر پاره مروارید فانه خفی و نهان اولمیه که
لدی المحققین، وعند الکشفِ والیقین، لیلة قدرک مصادفه و وجدانی
شهر رمضانه [غیری] منحصر دکل بلکه سایر لیالیِ سنه ده دخی مشهود
اولدوغی مشهوردر، جنودِ مجاذیبِ محابیبه عارض نیه معارض
اولمیه حضرتِ ابن فارضک بو کلام کرامت انجامندن که عند البلغا
مستحسن و مستجاددر **نظم** فکلُّ اللیالی لیلة القدرِ ان دنت،
کما انّ ایّام اللقا یوم جمعةٍ **نثر** جامی بلاغتی حامی اولمغله ملا جامینک
بو مطلعِ با انسجامی، که طرزِ نثرنده بدلدر، اتباعِ عمدیدر اوخلق داولدر **نظم**
ای خواجه چه جویی ز شب قدر نشانی، هر شب شبِ قدرست اگر قدر بدانی،
لکن افضلِ شهور، و اشرفِ لیالی مشهوره اوفق و انسب اولدوغی

سببدن

اولان شبه‌یک اطلاقی و عدم تقییدی مستفاددر

سببدن اکثرا زماننده اول شبچراغِ نورفشان کان شهرِ رمضاننده
اقتنا در، بلکه نقوشِ متون اوتارنک اخیرِ عناصرده انتقال اولنور،
خلعتِ دانش و موفقیت طرازِ اعزازِ من عمل بما علم ورّثه الله
علم ما لم یعلم ایله متعلم اولنور علماءِ تحقیق و تأویلک کشفِ رموز
تنزیلده، تأنق و احتیاط و سورهٔ قدردن اول نور سولهٔ ثنین
و شبِ تجلّی آیینک تعیینی ایکی وجهله استخراج و استنباط ایلمشلردر،
اولا لیلة القدر لفظی که طقوز حرفدر معتبردر، سورهٔ مذکوره‌ده
اوچ دفعه معاد و مکرردر، طقوزی اوچه ضرب ایدن یکرمی یدی عدد
ظهور بولور، و قولِ مشهورِ جمهور اوزره اول شبِ معفوّت قرین
لیلهٔ سابع و عشرین اولمغه اشارت بابشارتدر اولور،،
ثانیا سورهٔ قدرکه هر حرفِ سعادت ظرفی راحتِ فزای باصره
و سامعه‌در، بالتمام والکمال اوتوز کلمهٔ جامعه‌در، و لوافقِ
سوره‌ده لفظِ هی که لیلهٔ قدره عائد و راجعدر، یکرمی یدنجی کلمه
مقامنده واقعدر، بو نکته دخی اول شب یرلرنورلر سابع
اوناراده اولماسنی ایما و رمز و ایما ایدر، سورهٔ قدرک سبب
نزولنده بنجه وجهِ مقبول زبان زدهٔ مهرهٔ مفسرین و نکته سنجی
کلک براعت قریندر، وجه اوّل بودرکه، بنی اسرائیلدن بر اهلِ
صلاح، و شاکیِ السلاح، وار ایدی که بیک آی کوزهٔ بدرای ایله
نبرد و مناهده، و تیغِ دربِ برکزهنی هیچ بر محلده حلّ اتموب کمالِ
حزم و انتباه ایله فی سبیل الله مجاهده ایدر دی، اول شخصِ اسرائیلینک
جدینی حقنده **نظم** سید انبیا پناهِ رسل، مقصدِ کن فکان امامِ سبل،
حضرتلرینک مناظر و لینه نظرلرنده، انعکاس پذیر اولوب، امتِ شکسته
بال پریشان حالک قصرِ اعمار و قلّتِ اعمالندن قلبِ پاکلری اندوهناک

[illegible] الله [illegible] ایله [illegible]
[illegible] ایچنده [illegible]
[illegible]

اولدقده اول حضرتی تسلیه وکاشانهٔ دلی پر نورلرینی غبار فتوردن
تخلیه ایچون سورهٔ قدر انزال وامت بلند همته اول شب عالی
قدر اعطا واجلال اولندی تا که پس ماندهٔ کاروان جزا اولدوقلری بلکه
پیش خوانی کاروان نحن الآخرون السابقون کنجدیر آی آخر زمانه
کنج نهانی رتبت واحد بعدل الغایة الفا ایدوب قلوب امت الفاه وجده
ضعیفه ده بو موهبهٔ لطیفه تمکن ورسوخ بوله وجاهد اسرائیلك
یوز کیتیش مدید وطویل صحیفهٔ روزکاری بو قلوبن آثاردن منسی
ومنسوخ اوله وجه ثانی بودرکه یکولرده آفتاب کثرت شهرت
وشهرت یافتهٔ غدوها شهر ورواحها شهر یعنی حضرت سلیمان
امینکه رسالت وسلطنتی جمع وتألیف ایله صیت قدر
وعلاسی کوشش ملاء اعلایه کرمش ایدی وصاحب قران
اولام ساهرهٔ طول وعرض ومخاطب انا مکنا له فی الارض حضرت
ذو القرنین ممتنع القرین که اصح روایت اوزره سلطنت وولایتی
ضم وتلفیق ایله لشکر عدل وانصافی قافدن قافه ایرشمش ایدی
ایکیسنك دخی طبیب سدلو حذاه اولری نوش داروی نصفت
دواء ایله دافع زخم قهر ومدت حکومت با انتظاملری بالتمام
بیك شهر اولوب طول زمان سلطنتی جمع وحیازت ایتدکلری
مثوبات عدالت وعبادته قوای امتك قدرتنه حواله مکسوره کریه
سورهٔ مسفوره به سبب نزول اجلال واول شب برطرب که **نظم**
شبی بصبح سعادت وبخت آیستنی که روزنامهٔ دولت بدان مورخ بود
انك محاسنی حسابدن برابر در تفاصیل عنایت ازلیته یه
فهرست اجمال اولدی تا که کرسنه چشمان ضعفهٔ امت خوان
نعمای بی نهایتدن نائل قسطنی یابان وقامت بار استغنا تکرینه

والبسط الزرابی النمارق
خلعت جنت بهای والله یضاعف لمن یشاء برازنده وشایان اوله
حیوة الحیوانده بسط زرابی بیانی اولنمشدرکه خلفاء بنی امیه نك
اولی معاویه بن ابی سفیان واخری لقب حمار ایله اشتهار
بولان مروان درکه مدت خلافتلری سکسن ییلدن زیاده وافزون
وسنین مذکوره بحسب الحساب بیك شهر اولدقده دخی معلوم محاسبان
ذو فنون در امویه نك اسباب شوکت وقوتلری هبا
والات جمعیتلری دست خورش تفرق ایادی سبا اولوب خورنق
زیب ایوان رونقلری لکدکوب نائبهٔ نابتهٔ ماتشتنی الامان
وناموس مأنوسلری **نظم** ثم انقضت تلك السنون واهلها
فکانها وکانهم احلام حوزهٔ سنده نابود وزمانه اولدوقده امام ابن
الامام سبط خیر الانام سرچشمهٔ شجرهٔ آل مصلح حسن الفعال رضی الله
تعالی عنه وعن امه وابیه واخیه النبیه وبناته وبنیه حکام ترك
خلاف وکین دهده که مصداق فرمودهٔ سیصلح الله به بین فئتین عظیمتین
من المسلمین ایدی معترضان لئیمه اسلوب حکیم اوزره تلوین خطاب
ولیلة القدر خیر من الف شهر ایله تمهید جواب بیوردقلریك سرتی منکشف
ومنجلی وتجربهٔ کرامت وراء سرادق جفر وجامعه دن نمایان ومتجلی
اولدی فما مثله عن مثله ببعید **الحدیث الثالث عشر**
خیره هر کیم دلالت ایلرایسه آخرتده بولور ثواب بهی
ساعی خیر ایچون بیوردی رسول فله مثل اجر فاعله
تمام الحدیث من دل علی خیر فله مثل اجر فاعله صحیح مسلم
وسنن ابی داود ترمذی ده حضرت ابو مسعود بدری دن رضی الله تعالی
عنه بو عبارت ایله روایت اولنمشدر بو کاشانه ومدانی اوله
احادیث صحیحة المبانی که ندرکه الدال علی الخیر کفاعله والله یحب اغاثة اللهفان

سنن ترمذیده بو قول صحت قرین تبیین و توصیل ، و سبب ورودی
بو کونه تفصیل اولنمشدرکه ، خاص الخاص جناب رب صاحب وقت
لا یسعنی فیه ملک مقرب رسول نیکخو علیه صلوات الله ثم سلامه
حضرتلری بشکل ندیم ندیمی قرین لرینه برای انئ حزین دلوج ، و تغیس
پرتابی نعمت بارده و تودد اقتراب ایله کسب تلوج ایدوب
نوائب روزکار نابهنجارلر ایله مرکوب رهوارلری کرفتار عطب و لاد
اولدوغندن اظهار عجز و بیچارکی ، و کمال ضراعت و ابتهال ایله استدعاء
حموله و بارکیر ایلدی رباعی صدری که زهرچه برتر او بود ،
مقصود ز اعراض و زجوهر او بود ، الحاکه میان آب و کل بود آدم ،
در عالم وجان و دل پیمبر او بود ، فقدان مرکوب ایله ادل سائل منکوبه
باسط ید اعتذار ، و لا تحقر ید الا بما تجد ، ایله یاسخ کذار اولدقده
حضار مجلس پرانوادن ، بر صحابی کرم شعار که میان صحب کبار ده
روشناس ، و وجه مدلول ان لله عباداً خلقهم لحوائج الناس ایدی
دیدی که ای شفیع سرکشتکان یوم الوعض ، و کنجور رواین سموات
و ارض ، ذکر امر قضا توانک و یان ایدرسم ، بوسائل نامرادی بر جولد
دلکرم زاده دلالت و ارشاد ایدیم که اعطاء مرکوب ایله خاطر
مکروبن انشاط و شاد ، و زحمت جلیه راجلیه دن انجا ایله اعانت
و انجاد ایلیه ، حضرت رسالت پناه علیه من التسلیم اکمله و اذکاه
ادل حین ده حضار نادی سعادت قرینه من دل علی خیر حدیثنی
القا و افاده و تقریر ، و امر تضاعف اجوری تسهیل و تیسیر بیوردیلر
قطعی قوله بیانی آویزه کوش اهل اذعان ایلمشدر که ، دال ایله
فاعل مصادفه اوکامل ده برابر در سیتاد ، و بینهما مماثلت اجر
و فواد اخل حیطه امکان در ، زیرا بو مقوله اعمال خیر و صوابک کمیت

کمیت باداش و ثوابی دابسته فضل و ثواب در ، بسیار بخش اندک
پذیر اولدوغی قدیرک فضل و سیعندن بدیع و بدیع دکلدرکه ،
پای مکنت و توانی سنکلاخ عجز و هوادن شکست اولدوغی فیر تهی دستک
روی عمل پسیرینه ، ابواب فضل کثیری کشاده ، و رتبه حسن نواسنی
کیف ما شاء زیاده ایلیه نظم ان المقادیر اذا ساعدت ،
الحقت العاجز بالقادر ، خصوصا که ضمیمه عملی ستون اخلاص ایله
مرفوع ، و وهم سرایی کردارندن نامحرمان اغراض و اکدار مدفوع اوله
لا محاله آثار افعال سنیه سندن تابش فحوای ، رب عمل صغیر تعظمه
النیه مشهود اولی الابصار ، و سنبله دسعی اندک تماون حبوب اسرار
والله یضاعف لمن یشاء مکشوف و آشکار اولور مصراع
جزای کرده هر کس بقدر نیت اوست ، بو حدیث صحت مآثرک
اخوات و نظائرندن ، من فطر صائما فله مثل اجره حدیث شریفی بو معنی
محقق و مکرر ، و بینهما امر مماثله و معادله مرعی و معتبر در ، بو مقامه
کلنجه قرطبی نک کلام با انتظامی در که ، نعاوه سی تلخیص و دیباجه خامه
سبکسار ع عبارتنا شتی و حسنک واحد و یا رنده کشت و کذاره
ترصیص اولنمشدر ، من سن سنة حسنة حدیثی که راویسی ابن ماجه
د کتاب محاسن آدابه دیباجه در نظم کان له اجره و مثل اجورهم ،
من غیر ان ینقص من اجورهم شیئا ، کلام ایله ایفال و اتمام اولندوغی
مماثلت حقیقیه مسلکنی ترویج ، و محوران کرب ریبتی درجه یقین
و طمانینت ایله ترویح ایدر ، اکرچه بو موعظه براعتبار ودن هر کس حصه
دار اولمغه شایسته و سزاوار در ، لکن مخاطب بزم منا و منه
مناسبتی اکثر ، و ملوک و سلاطینه قرین اولدوغی ندماء و قرابینه
خصوصیتی زیاده تر در ، کویا بر آیت کریمه در که ، اول طایفه نیکو شمایل

شاننده نازل اولمشدر یا بر خصیصهٔ عظیمه درکه اهل قرب
واستخلاص اوقوناز انکله اجتبا واختصاص بولمشدر زهی حسن
حال که بر مرد پاکیزه خصال محاضر اصحاب سعادتده سوق خیرانه
تعوّد ونفس نافرمانی حصائد لساننه ایله انذار وتوعّد ایدوب
عنانی دل پرغناسنده ع حیف باشد که جز نیکو گوید معناسی
صورت نما وقل الخیر والا فاسکت جاده سنده یا برجا اوله الغاء
شرور وضلاله وخی وزر ووبال بومنوال اوزره در دبّ کلمةٍ تقول
لصاحبها دعنی معنیسنده غفلت وذهول ایدن ندیمان ناقبول
اصحاب دولت واحتشام نامنه اوقو لثامه صورت حقده بنجه
باطل سوق وقلادهٔ وبالی کردن حاللرینه طوق ایدرلر انلر دخی
مرغ زیرک حسن تشرکلری بنی بستهٔ دام تحمیق وهر مزاج گو ومزاج گیرک
خوشنی ایدر وصدق الامیری تصدیق ایدوب کحاطب اللیل جمع ونیل
ایتدکلری مال غیر حلالی ایلتوب نتیجه جوامع وصوامع بنا وتخصیص وطاق
درواقینی آمر وعامرینک ذکر مدائح ومآثری ایله تخصیص ایدرلر
زمانه ده اولانی اغنیا واغبیا اعتنا ایتدکلری وقف وتسبیل
اکثر بوقبیلدندر منطوق الحلال لا یحتمل السرف قرارداده سلف
ایکن عجب حالت وغریب جهالتدرکه خلافنه ذاهب وعلی العمیا
خنوع خبط عشوا به راغب اولدقلری زعم باطل ورائی سخیف
سافللری بودرکه بنای شدلری بحسب الاکرار العادی ممتد
ومتمادی اولمغله مرور ضدلره مزه لو بلکه بنیانی اوقاف
قاف نهادلری ابد الآباد معمور وآباد اوله دل کدورت
اثرلری بومعنادن غافل وبیخبردرکه حرام مدنس شایستهٔ بارگاه
مقدس اولمیوب فحوای ان الله طیب لا یقبل الا طیبا ذوق اطماع

آلوده واغراض بیهوده قطع وحسم وکتابهٔ زرنگار روزگاره
ان الله لغنی عن العالمین نصّ مبیننی نقش ورسم ایلمشدر اول
مقوله آثار غیر مقبوله بارگاه استغنادن خدادده هباء منبثّ
اولورلر وبانیٔ پرزور رنگی سعی نامشکوری بیهوده وعبث
اولوب بلکه سحت غرامت فرادن توقّع خیر وجزا ایتدکلری
ایکون اوضار ذنوب واوزارله آلوده وملطخ وشایستهٔ عذاب
دوزخ اولورلر اگرچه الغاء خیر وشرده اوقو باد لغش نفع
وضر برابر غیر مغبّر وسنجیدهٔ ترازوی قضا وقدردر نظم
این جهان کوهست وفعل ما ندا سوی ما آید نداها را صدا
لکن قایل خیرات وشرور ده اطلاع وعثور بر هوشمند عاقبت
بینک پیشه وآیینی درکه هر کس نظامن اختلاف واختلال ایله منجر
وتحطیم نظیم احوال نامنجبر ایکن اوله فیه اهل سنّة متحیّر وتخلیهٔ
ظلمت بدعت ده کیشی ممیّز اولوب مجالس اصحاب دولتده
تزیین سوء عملدن اجتناب وامتناع وهنگام سوق کلامده
کونوا قوامین بالقسط شهداء لله ولو علی انفسکم او الوالدین
والاقربین نصّ مبیننه امتثال واتّباع ایدر تا که قلوب اهل یقین
بی آه وانینی تأثر فحوای الکلام اذا صدر من القلب وقع الی
القلب ایله جلب ایدوب هر آن نجعهٔ رشد وارشاد هادی
وصحّ سوق ودلالتی ایله بنجه خیر ومبرّته بادی اوله قطعه
تکلم وسدّد ما استطعت فانّما کلامک حیٌّ والسکوت جماد
فان لم تجد قولا سدیدا تقوله فصمتک من غیر السداد سداد

الحدیث الرابع عشر

گرچه انواع لطف حق چوقدر طول عمرک دیکی یوق بدلی

نه عالم دیدیکه دیر بکا عمر ماعلمت الحیوة خیرا لی

تمام الحدیث اللهم بعلمك الغیب وقدرتك علی الخلق احینی ماعلمت الحیوة خیرا لی وتوفنی اذا علمت الوفاة خیرا لی اللهم واسألك خشیتك فی الغیب والشهادة واسألك كلمة الاخلاص فی الرضی والغضب واسألك القصد فی الفقر والغنی واسألك نعیما لا ینفد واسألك قرة عین لا تنقطع واسألك الرضی بالقضاء واسألك برد العیش بعد الموت واسألك لذة النظر الی وجهك والشوق الی لقائك فی غیر ضراء مضرة ولا فتنة مضلة اللهم زیّنا بزینة الایمان واجعلنا هداة مهتدین سنن نسائیده حضرت عمار بن یاسردن رضی الله تعالی عنه بو عبارت ایله روایت اولنمشدر حیوة وزندكانی كه عمامهٔ سبحهٔ شادمانی و دیباجهٔ صحائف امانیدر بر گوهر گران قیمتدركه كان فضل وجودده پرورش و وصول بولان جواهر الخطیه وما ثردن بحذافیرها اعلی واغلیدر و بر عظیم نعمتدر كه مهمانخانهٔ امكنهٔ امكانده اوفق الوان نعیم اكوانده ن بحذافیرها الذ و احلیدر بر بار رسای چشم سیردر كه پلهٔ ترازوی استغناسنی سلطان فرمان روا ایله گدای در بدر همسنك و برابر اولور شاهباز همت خوش پروازی چنبر زخارف دنیا وما فیهایه صالمز و بر شاهد فرخ كی ناپذیردر كه مسلس وصحبتندن نشوز و نفور ایدوب و بنی مملو ومفتون بذل كنج قارون ایله بر آن مهل و امان ویرمیوب محصول خارقتنی عیننه المازدی اتابحه ممورنه طول عمرده وطول بسندیده و مقبول اولماوزخی كتب حكمیه ده مشروح ومقبولیتی بر قاچ شرطله مشروطدر شرط اول اوقات حیوتی غفلت وغرور ایله مضی ومرور اتمیوب **نظم** فهو كالصل من نبات الافاعی كلما طال عمره زاد شرا و حیدندن حذر

دم ساعت بتجدید مراسم طاعات ایله خیاركم اطولكم اعمارا واحسنكم اعمالا فحواسنی رفیق سفر وحضر اتمكدر **نظم** عمر نی توبه همه جان كندنست مرگ حاضر غائب از حق بودنست عمر و مرگ این هردو با حق خوش بود بی خدا آب حیوة آتش بود **نثر** شرط دوم تأثیر بازنشیب ناتوانی ایله ریحان سرسبز شباب وجوانینك فیولنی تفكر وبیضاء پرضیا صحنك موی زمین افق قوافیده اوفولنی تذكر ایدوب كفی بالشیب ناعیا نذیرعریانی پیش نهاد دیدهٔ گریان اتمكله تقوی وسنت نبویه اوزره اوزقل عمردن تقوی ایلیه **مصراع** دریغش خوش آویز نه در عمر دراز زیرا مانند مار دو سر طول طول اعماز نثر اولنماق عند اهل السداد و افضل حیز اعتداده اولمیوب بلكه هر بر كبیر من تمنی طول العمر فلیوطن نفسه علی المصائب سهم صائبنه پسر و محنت و فقد اقارب و اولاد وغلبهٔ اضداد و اندلوایله وضعهٔ عوارض ومحن اولور **رباعی** دردا كه درین زمانهٔ غم پرورد حیفا كه درین دایرهٔ عمر نورد هر روز فراق دوستی باید دید هر لحظه وداع همدمی باید كرد نابغه نك بحای لساننذن میاه فنون حسن بیان تابعه در بو كلام رقت انجامی لازم الحفظ والتكرار وسبب اتعاظ واعتباردر **نظم** حب الخلیلین ان الارض بینهما هذا علیها وهذا تحتها بالی خصوصا كه عمار طول اعمارده دست ویا اولدرده اهل دنیا زیرده سننده اوفق هر دو ن و دیشك تعذم وتعوقندن اندوهناك وحزین ولذتك تأخر وتعوقندن جبین رضاسی پرچین اولوب نتیجه ناصح الجنیك عرضنی حبینی اقراض وضمنا افاعیل صانع حكیمه دخل واعتراض ایلمكله لا محاله اعمال چند ساله یی احباط وقسمت ازلیه یه نا راضی اوقف ویعن ینقاضی

هبط خذلان و خسرانه انهباط ایدر رباعی
هر چیز که در ازل بآن فرمان نیست کاندر طلبش کار وفرمندان نیست
وآن چیز که بجز تو مقدر گشتست گرمی طلبی ور نه از آن فرمان نیست
سرمحفل جامع قرآن ع رهبر شعب شعبهٔ ایمان خلیفهٔ نبی رتیب
درین حضرت ذو النورینک رضی الله تعالی عنه گفتار نصیحت مدارین درکه
من طال به الزمان یری فی نفسه الهوان قطعه من یتمنی العمر فلیدرع
صبرا علی فقد احبائه ومن یعمر یر فی نفسه ما یتمناه لاعدائه لبید بن ربیعه که
لبید بن ربیعه که صاحب قریحهٔ بریعه ایدی درم ضعف هرم ایله ندیم ندم
وناله و نگر بروهور ماریز ایله نود ساله اولدقده جای شکوایه
نزول وافزاح دیکر براحتی قالب حکمته افراغ ایدوب دیمشکه نظم
ولقد سئمت من الحیوة وطولها وسوال هذا الناس کیف لبید
بنعره جرتیه عبور ایدن مردان تخنورده ن براهل جرت وختور آفات
طول صوندن بوکونه نغمة المصدور و بث شکوای روزکارده
نی اختیار بذل مقدار مقدور ایلمشکه نظم ماکنت اوثر ان یمتد بی زمنی
حتی اری دولة الاوغاد والسفل بعده طنبور کلام مسجاده نغمهٔ
اوی زیاده ایدوب مستحق فرمان اوهه نفس بدو مانه بو وجهله
تونزیع و اصل آبته بو معانیی توزیع ایلمشکه نظم
هذا اوانٌ اقرانه ورجوا من قبله فتمنی فسحة الاجل نثر
شرط سوم ایام عیش و زندگانی هرنج و مزج پریشانی دن سالم
وسلطان شفقت رحمت آثار غضب و نقمتی سالب اولمقدر زیرا
هرآوان باهوا آنکه فتنه وآشوب ایله آمیخته و مشوب اوهه
خمیرمایهٔ فریاد وزاری دلباس حیرتیندن برهنه و عاری اولوب
واذا اردت بقوم فتنة فاقبضنی الیک غیر مفتون مضمونی اوزره

اوزره تمنی موت و منون مباح ورروا و داء دواء عدیم المطاقه
شربت مرگ مر المذاق علاج و دوا اولور ع کویکه دااان زی الموت شافیا
زحادیث فتن ملاحم دوکه آشوب رسایح اهل مراحم دور بو وجهله
تفریح و باب تفصیل و اسباب تفریع اولنمشدرکه سئول زمان
قیامت نشانده که نهیب کلام و بدیع الحلیم حیران انکل سکرات
دهشت رسانندن براثر دلنهیب مهیب و بفضیح اکره مومنا و یمسی کافرا
انکل شعلهٔ جهانسوز خرزند ن بر شررده ر سیاط شرط اشراط
جمعیت خواطری توزیع وراه آخرته منتظران بغیت بغتة تطریق
ایتدوکده کرفتار رحبالهٔ وسواس اوهه حبالهٔ نکس فریاد کنان
خودشان محلهٔ خاموشاندن عبور و سیر شرای اوزره فتور
تراب وبل و ثبور ایدوب خاک گورستان اوزره مرغ جنبان
تمرغ وهر بری طرهٔ یالیتنی کنت مکان هذا القبر ایله تهواوه وفع
وعدم جره شتاب و تمرح ایده باخصوص که کریهٔ زاری لری
اضطراری و بیم دن احم دن عاری اولوب اینهٔ زنگ خورده
دل افسرده لری صیقل و جلا و غلیهٔ دار شغوت اقران ایله
هر بری مصداق ولیس به الدین و ما به الا البلا اوهه رباعی
نی کار به آب دیده برمی آید نی کام دل رمیده برمی آید
نی زنده کی بخوش دلی می گذرد نی جان بلب رسیده برمی آید
اگرچه ارباب دانش ع سرمایهٔ عمرست دلا زاد لیتر
مقصد افقنک اطلاقنه مائل اولمشلردر اما اصحاب بینش مصراع
عمری که بتلخی گذرد کو نه به فحوای سدیدی اوزره طرف تقییده قائل
اولمشلردر حدیث مذکورک که نهانخانهٔ خاتمهٔ سنده سر خفائمه مسکی
مکتوم و سطر آخرنده طابع عبارت واجعلنا هداة مهتدین ایله مختوم در

ارباب بصیرت و بصارته تلمیح و اشارت ایدرکه ثنا و تبرک ستایش پذیر اوله‌سی نهایتی قرین هدایت اوله‌لر و بو صورتده‌در نظم
عمر خوش در قرب جان بردر گذشت ٭ عمر زاغ از بهر سرگین خوردن گذشت ٭
لاجرم طول حیاته خوائل و تبعات دن مهذب ٭ و صبی انصباب سوط عذاب ایله عمر معذب اوله ٭ بو سرمایه ذکر اوله‌ن دایه‌در که هر دمی سلطنت ذی القرنین وجهدن احق و اوجب ٭ و هر نفسی تحصیل قربات عالم اقدسه وسیله و سبب‌در

رباعی

غافل منشین که این زمان نیست عزیز ٭ هر دم که برآید از تو جانیست عزیز ٭
عمری که بیاید و بخواهد رفتن ٭ ضائع مکنش که جهانیست عزیز ٭
لاجرم شایسته اهل حکم بود که ٭ زیر فلکی نه قرارده حیوة زودگذار ایله مملو و مغلوب ٭ و عنان ماسکه عزتی غلبه غارتکر غفلت ایله ربوده و مسلوب اولمیه ٭ روزنه بطالتی مسمار جدینی شمار ایله تسمیر و کسب بضاعت طاعته ساقی سعی و غیرتی تشمیر ایلیه
رباعی تا چند می و ساغر و ساقی طلبی ٭ با اهل فضول حرف تا فی طلبی ٭
تا چند که انکه چشم دل باز کنی ٭ در باقی عمر عمر باقی طلبی ٭ بو حدیث فوائد اشتمالک خلالنده مندرجه اولان خصال مستوجبه نک اکثری مسبوق بالبیان و اخری دخی ضمن اوراق آتیه ده موعود الاتیان اولمغین منهل متعال نصیحت نصاب که ٭ اعذب من ماء اللصاب‌در تکثیر سواد تحریر ایله تکدیر اولنمایوب من عادات السادات مداواة المعادات مدلولی ایله تمهید محذر واضح القبول و حدیث معاد قلیل المقاد دن انصراف و عدول اولندی
نظم صد کتاب از صحف و تذکره نیست ٭ صد جهت را قصد فی جانب نیست ٭
کونه کونه خورده نبها صد هزار ٭ جمله یک چیز ست اندر اعتبار ٭
از یکی چون سیر کشتی تو تمام ٭ سرد شد اندر دلت پنجه طعام ٭

طربناکی

الحدیث الخامس عشر

حلم و صبری همیشه پیشه ایدن ٭ اذی‌یی تحمل ایدی اوله من ناسیه ٭
حلمه ترغیب ایدوب بیوردی رسول ٭ کان ایوب احلم الناس ٭
تمام الحدیث کان ایوب احلم الناس و اصبر الناس و اکظمهم للغیظ ٭ حکیم ترمذی حضرت ابن ابزی دن رضی الله تعالی عنه بو عبارت ایله روایت ایلدوکی جامع الصغیرده تخریج و تسطیر اولنمشدر ٭ حضرت ایوبک احوال پرآشوبی تاریخ انبیا و سایر و سایر قدماده کمال تفصیله الطبایع بسط و اشباع اولنمغین اول بابده تفصیل و اسهاب اولنمیوب زبان وقت و حال املا و املال ایلدوکی کلماتی املال ایله روم اختصار و شرح خامه سبکبار ملوک نحجه اقتصار او وزره اقتصاد اولندی ٭ فن انشایه انتساب ایدن مفردینک تحقیق و تبیین‌لری اوزره حضرت ایوب عیص بن اسحاقک اولاد امجادندن بر نبی صابر و مکابده رنجی قیاس ایله الفت و استیناسی اکدوکنه ماضی و غابردر نظم ولیس الفتی من خیر الخطب صبره ٭
ولکنه من حاز فی صبره خطب ٭ قبل الابتلا یدی بیل رسالت نبوتی تبلیغ و اوامر دعوت امتده سعی بلیغ و جد بلیغ ایدوب ٭ الخ او که زکن کعبه اسلامی استلام ٭ و ماعداسی یزوری بازوی طغیان ایله اساس خانه دین و ایمانی قلع و اصطلام ایلدی ٭ اوندن زیاده اولاد و فور و اناثی و بیحد و لا یعد مال و اثاثی ٭ اولوب و ظیفه شکر و سپاسی باس ایله قید عتید ٭ و هر آن جناب وهابی امتنان دن جلب مزید ایدر ایدی ٭ اول عشائر و قبائلده برغنی و حائل فالماش ایدی که سر خوانی اضافه و احساننه جلبس و مهمان خانه سی بهانه سنده کاریسی اولمه
نظم بیتون فی المشتی خماصا و عندهم ٭ من الزاد فضلات تعد لمن یتوی ٭
اذا ضل عنهم ضیفهم رفعوا له ٭ من النار فی الظلماء الویة حمرا ٭ نثر

تاکه بر سر بر قضا سبر عادتی خارق ٭ و خلال سحاب قدره دن درخشان چشم
ربای امتحان بارق اولوب ٭ اول ابیدر معاش و بذر کار بار ور یاشنه
رخاء رخاء برینه نکباء نکوبت هبوب ایمکله مجموع عرض و عینی طرفة العین ده
کرما د اشتدت به الریح ٭ و جمله تجمل مطموره فنایه طرح اولدی **نظم**
یا سلوة العیش لو دام النعیم لنا ٭ و من یعش یلق روعات و اوانا ٭
تا بنا غره قولوب اول مهد مهد نیک نهادی ٭ که هو بری کلزار نشاط مادر
زاده کبی بر سرو آزاده ایدی ٭ خر علیهم السقف من فوقهم نقش بر حجر نه
مظهر اولمغله دفعه ساکن سنکنای کور ٭ و ختم آباء کرام حیاتدن دست
بردن متغلبه ممات ایله دوزلدیلر **نظم** انلرکه دو اباد ستاند بعاقبت ٭
دانرکه بر و دیدیکانکلندی قفس ٭ بعده غرایب محن و کرائب ایله ممتحن
و مبتلی ٭ و ضیق فقد سلامتده منقطع السلا اولوب جسم انوری اورام
بیحد ومر ایله نرار آماس ٭ و صفحه بدن مصفا سنده هر نقطه نغطه عار دش
فرا کویا برپاره المکس اولدی **مصراع** نار فتنه یکی فتنه بلای دیکر آمد ٭
بو هولناک اوصاب و اوجاعک اجتماعندن برکره تأوه و صدمه اوبیده
بر کلام ناسزا تفوه ایتیوب بلکه **نظم** هی المقادیر تجری فی اعنتها ٭
فاصبر فلیس لها صبر علی حال ٭ منطوقنه ونوق محکم ٭ و شجب مکافاتنه
اندوه و ملالک خلالندن شایم بوارق حکم آیدی ٭ بعض روایاته
اولاد مستودع صفایی بقته هلاک ٭ و شمشیر اجل ناکهان کیر ایله صفحات
سینه سینه لری خاک اولدقده **ع** فما لعینیک ان قلت اکففا همتا ٭
سخن نیه همتاسی اوزره ابر بهارکبی کریه یه اضیار اتمش ایکن
کیرو فی الحال رجوع و ابتهال ایله تلافی ٭ و قبل ازندلها لطاف رفیق
شفیق توبه و عذر ایله تلافی ایلدی **نظم** بلرزید چون برکهای درخت ٭
که ناکه بر آن برزند باد سخت ٭ پشیمان شد از کرده خویشتن ٭

روا نشن بشولیدا از نیکی تن ٭ بدست خرابات لعن نوزین و ناسزا ٭
کوی ٭ ولا تجد اکثرهم شاکرین معارض معارضه ده لائم اولمغه منتصب
و قائم ایکن کوردیکه ٭ پیام صبحت انجام و دن مقدم بیک نیک نیه توبه
و ندم سدرة المنتهایه صعود ٭ و مقعد صدق قبولده قعود ایلمش **نظم**
مرکب توبه عجایب مرکبست ٭ بر فلک تازد بیک لحظه ز پست **نثر**
لاجرم خاسر و خائب آیل و دائب اولوب غریق سیاهابه حسد و شین
دفع جزع و حنین ایله مضرب مثل رجع بخفی حنین اولدی **نظم**
کسی را که ایزد کند یاوری ٭ نه یارد که با او کند داوری **نثر** بالجمله
حوت ایوبک سبر آیا کشلا د لعصئیین توزم ٭ و هوکس الفت و زلفتندن بری
و تبرم ایدوب ٭ بالآخره خارج شهر بر ستورده برمزبله مزبلة الجوعه طرح و طرد
و دعوته اجابتدن اقارب و اجانبی منع و کرد ایلدیلر **نظم**
هر جام غمی کز کف ایام کشیدی ٭ کفتا سبک آشام که جام دکر آمد ٭ اقربا و اجانبی
ترک غریض بلکه بنجه و شناخ نافرجام ایله تقریع و توبیخ ایدوب ٭ حماره
حلیله خلیله سی اول کنانسه نیه انا انه آمد شد ٭ و شوهر شکسته بالنک حالینه
توقف و تفقد ایدردی بو هولناک آلام اثناسنده **نظم** چون زبالا نهد بلا بتو روی ٭
رد تو الله کوی آه مکوی ٭ کی کند با قضای او آهی ٭ و فوز مابه وکرامی **نثر**
فحواسی مرآت دل قابلنه مقابل اولوب نه لسان شاکرنه بر قول رد جاری
و نه قلب ذاکرنه بر خاطره بد حسد طاری اولدی **نظم**
صبراً جمیلاً علی ما ناب من حدث ٭ والصبر ینفع احیانا اذا صبروا ٭
الصبر انفع شیء یستعان به ٭ علی الزمان اذا ما مسک الضرر ٭
جسم پاکنی آزرده زخمناک ایدن کرم لر صورت کرم ده کورمکله **نظم**
عاشقم بر لطف و بر قهرش بجد ٭ ای عجب من عاشق این هر دو ضد ٭
فحواسی اوزره دلیما استعذاب عذاب و استلذاذ شکوای بکوی ٭

ایتمکله قلق واضطرابدن اضراب، بلکه اوتارغکی زیروبمی نغمن اطراب
ایدوب، بو حالِ غرابت مآلدن مخصوصانِ تشریف لا یعرفون و سدّنه ٔ
صومعه ٔ کرّوبیان استغراب وتعجّب، بلکه طعنه ٔ بیهوده ٔ اتجعل فیها دن
وراءِ سجافِ استحیاده تستّر وتجنّب ایدرلر ایدی، اول حضرتک مدّت
ابتلا و شدّتندن نقلهٔ وقائع بینلین، اوفهمیده ٔ دوکه ومؤرّخین،
ترکِ لافِ ائتلاف وکلستانِ حسن بیانه خسِ خلافِ اختلاف اتمشلردر مصراع
وما آفة الاخبار الّا رواتها، لکن محمد بن جریر طبری اوزره زمان آزمایش
وامتحان هفت ساله علی الاتصال تزاید وامتدادله، وآناً فآناً شکنجه ٔ
ابتلادن کوناکون تضاعف واشتدادلر بولدی، فذره بدنینه بوجهله
نشانهٔ منجنیق نصب، وطوفانِ ابتلالر اوجاخ حصب، اولمش ایدی
که واقعه ٔ فاقعه سی سرنامه ٔ صحیفه ٔ ثم الامثل فالامثل وعنوان کون
وفادی، مزید ثبات واصطبارده ضرب مثل اولوب، زنادِ صبرِ
خبر زدلسی بین الوری ورد، وخلعت خانه ٔ عنبی بهویدن
انا وجدناه صابراً تشریفنه جدیر وحری اولدی، شول انکه فرید
حری ابن کنگک بحری، اول مثلی مثلی بو وجهله ضرب وسلوان
تأسّی ایله تسکین مادّهٔ کرب ایلمشدر نظم نحن من الدهر فی اعاجیب
فنسأل الله اجر ایوب، اقوت الارض من محاسنها، فابکِ علیها بکاء ایوب
بوندن اوزکه تحمّل وتصبّر بنجه تصوّر اولنور که بر رسول مقبولک وتمن
یساری عبد الرجل الکافی حصف اخصار نائبه وانجار ایله دست خوش روزکار
والعنوق بعد النوق مثل منطوقی اوزره تغلّب دور برجود ایله
بعد الکور حوره کرفتار اولور اول قوم کثیر الوزیه، وقریه بقریه اجلادن تنکنای
فرق وعنایه الجا، اتمشلر ایکن قلبِ صافِ پاکیزه، ادصافنه ذرّه قدر
کدر کلمیوب، وصاعقه ٔ جهانسوز بد دعا ایله، کروه اعدانک کار

کار بادلرینی تار ومار ایتمدی، ودشنام وافاکری اراسنده اول
مستحق اللومی قولاً وفعلاً اجتمدی بلکه لسان حالیه بمقام تعاقم اندوه
وملالده نظم صبراً جمیلاً اذا تاتیک نائبة، وان حسبت فلا تحسب علی الزمن،
نشیدینه انشاد ونظرِ اشتدالده انتمده کی تیقّن وانقولی ورحمی
ایله نغمی انشاط ایدردی نظم اذا ضاق ذرع المرء واشتدّ حاله،
وحفّت به الآلام وانقطع الرجا، تدارکه ربّ البرایا بلطفه،
واعطاه من کل الشدائد مخرجاً نثر بو اسلوب ناسلوب اوزره مرّ
ممتدّ تجاوز حدّ ابتدادکه نصابه ضدی انعکاس پذیر، وسنلک کرانه
بلا قطعی مسافه ٔ بالاده نصابه مائل طرف زیر اولوب، عنایت نیه علّت
اول حضرتک تاب وتوتنی اوّلکیدن زیاده، وقدرت تامه قبل وقوع
الطامه، اشیاء معدومه باعینها المعلومة بعث واعاده ایلدی نظم
درد بوقدرکه ده بوقه طبیب فیض حق، کمدی کوردی دردکم اولدرده درمان ایمدی،
صبر بو قدر مروم عالمده بوقه روزکار، قنغی متحمل درکه تدریجله اسان ایمدی،
اصحّ صحیحینده بو حدیث معنعن، وحثوا الصحة ایله معنون درکه
حضرت ایوبک بعد انقضاء الکروب، ضباب اندوه ونالهسی،
شعشعه ٔ افتاب فاستجبناله ایله انقشاع پذیر، ودیبه ٔ منوّر
عاقبت زنکی لحل الجواهر زده، وآتیناه اهله ومثلهم معهم ایله
ردشن ومنیر، اولدقده بر کوه بدن نسستی شست وشوی به اشتغال
ومتنِ حدیث صحیحده ایرلو ونقریح اولندوغی اوزره عریاناً
اغتسال ایلمش ایدی، ناکاه اوزلرینه فلکدن جولهر ایله صوزن
جولهر ذرِناب آتش نامتطائر، واول مغتسلِ صافی انجاد اکنافنه
متناثر اولدی، حضرت ایوب اول فر اضارت بیشماری کف
کوهرنثاری ایله جمع وفرزنا ونطرّق انتشار توقیفده احتراز،

ایدوکن عالم بالای والادن کوش بشائر شنونه پیام نوازشی
نوّاصلِ وسوراخِ صماخنه یا ایوب الم اغنینک عما تری نداسی
واصل اولدقده بلی یا ربّ ولکن لا غنیة بی عن برکتک کلام دلپذیری
ایله الغاء معاذیر وکمال نیاز وابتهال ایله ع انانکه غنی ترند محتاج ترند
معناسنی نعتِ کتابهٔ تحریر ایلدی مؤرخینک راوی صحیح الخبری
اوقدر طی دیمشدرکه اول حضرتک محلِ بعثتی اولقدر قریهٔ نزهت
سمات خطهٔ شامده برجای خوبدر ونامی میان خاص وعامده
قریهٔ ایّوب در و بن اقطارِ دمشق کلزاری کشت وکذار ایدرکن
اول مشارٌ الیه هذا مغتسل بارد وشراب اولقدر چشمهٔ فیض پاکی
منبع مبیّنی کوزدم واول تو تیای باصرهٔ ادراک اولقدر خاکِ تابناکه
یوز سوردم هر بیماره طاقت وتوانش که اولنده برقطره نوش ایدم
ساعهٔ برء الساعه فی الحال شفا واثر مالیه مائل وقلب قالبندن اولقدر
رنج وتعب که مقدّمهٔ هلاک وتعب در بالکلیه زائل اولور
لکن تهذیب الاسماده اشارت دلی اولدیکنه دخی اوزره اول حضرتک
ماوا سیکه اجوبهٔ دورله در مبعث ومقامی مضافات شامده
قصبهٔ حورانده در وکرقدر حاجت رداسی وتربتی تولیده برقریهٔ
بابرک ونواحیده اولوب اوزرنده برمسجد معمور وجامع لامع النور
داردر وبرصحیفهٔ محرّرده ان السعادة للحظ الجر قول معتبری اوزره
برنشانه دلی مرتبهٔ دلِ آشکار وحضرت ایوبک نعشِ قدم مکرّملری
اولمغله اوزره معتقد صغار وکبار در نظم واذا تأملت البقاع وجدتها
تشقی کما تشقی الرجال وتسعد ولدل جای جنت نشانده برچشمهٔ دوانده
سایح وشایع وقرآنده دارده اولقدر مغتسل بارد اولمغله اوزره
مستفیض وشایع اولوب اهل بدو حضر وسایر اصحاب سیر دخی اوّله

تونش طاقت معناسنه

التعب بالتحریک الهلاک بی

اوله منتهل باب دن اغتسال وشراب ایله تداوی واستشفا
وصاحبِ قدر اولقدر نبیّ جلیل القدرک قوّتِ روحانیتندن صدقِ
نیّت ایله استغاثه واستشفاع ایدرلر نظم
ای بسا درکور خفته خاک وار بِهْ زصد احیا بنفع وانتشار
خاک او هم سیرت جان میشود سرمهٔ چشم عزیزان میشود
حضرت ایوبک دامن ایمنیتی کوهر استجابت ایله پر ونایل شرف
فکشفنا ما به من ضرّ اولمه دخی وجوه شتّی ایا نه ابنا اولنمشدر لکن
ابن جریر طبری نک قول معتبری اوزره مائمن ایمانده استسلام واستکانه
ایدن اشخاص سکانه یدی بیلد نصکره اول حضرتی تعهد وحسن اجتماع
ایله عبادت واقتعاده تعمّد ایدوب کوردیلرکه وجود کریمی
صدید ودیم انجمنده غلطان وصورت بتمورده اولقدر بتور
ایله نی تاب وتوان اولمش سرّ مکتوم قضادن غافل ودایرهٔ
ادراک ودقّ کاذیٔ سافل اولمغین امتحانی امتهاندن فرق
وتمییز وبوده کلوا ابتلای شانِ انبیایه تجویز ایتیوب دیدیلرکه
اکر حضرت ایوب سلطنتِ نبوّتدن مخلوع ودرخت اقبال پربالی
قد یومِ اقبالی ادبار ایله مقلوع اولمسه سهام دولتی واشتامه نشانه ومهرادّ شد
موتی مرغانِ نوائب پریشانه معتشش واشیانه اولمزدی بو کلام
شماتت اسلوب مسموع حضرت ایوب اولدقده نی اختیار سیف
صارم دعایه تقلّد واصابت خرِ شماتت ایله ترک تجلّد ایدوب اِنّی
مسّنی الضرّ ترعهٔ قبول باز وطبیب عنایت ازلیه شفای عنایته چاره ساز
اولدی نظم لقد وعد الله الکریم بفضله اذا اشتدّت البلوی کفایة ربّه
وایقن بان الله کاف عباده ولا تحسبنّ الله مخلف وعده استاذ
لغتی ایله مشهور آفاق اولان ابو علی دقّاق بو وجهله باب تدقیق دق

یعنی سزه شماتت

ایلدلر ایدی

وتحقيق كلام حق اتمشدركه جبرك حديث تقدير حكيم حكمته عدم اعتراض
واستحكام فرمانكام ده ترك تجسس وانقباضدر اما لاعلى وجه
الشكوى دفع مضرت بلوى ايچون رفع الكف دعا منافى صبر
وتحمل اولماه دخى جاى تأمل دكلدر حضرت ايوبك مذاق حال
محنت مسالكى صاب اوصاب ومشاق ايله مر وباركاه الهه دافع
رقعه ربّ انى مسنى الضر اولمش ايكن صفت صبر ايله توصيف و
جانب مهيمن توابدن خلعت فاخره نعم العبد انه اواب ايله تشريف
اولندى دخى بو مدعابه سند وصدق مقاله كواه نيجه فقددر وبنه سالف
الذكر استاذدن نقل صحيح الاسناددركه حضرت ايوبك لسان حكمت نشانندن
بى قصد واختيار بو كلمه شكايت بيان وبيان ايلدى كه نظم

تبيّن يوم البين ان اعتزامه ٭ على الصبر من احدى الظنون الكواذب

نواسنه مصاديق اولدى ضعفا نيجه توفيقه متنفس وضعف بشريت ايله
ترك جلالت ايدن فقرا نيجه فريادرس اوله نظم

از دل قدرى صبر طلب كردم كفت ٭ معذور همى دار غريبى بود وبرفت

وعند بعض المحققين نظم بيتنده صيغه فعولدن عدول اولنوب
اختيار لفظ صابرده نكته وسر بودركه حضرت ايوبك جمله كارى ودائما
كردارى موطن تجلد واصطبارده ايطان واستقرار دكل ايدى
بلكه هر مقامده اقامت وارام ايدن مضرب مثل كبر عز وعن طوق
وآناً فآناً طالب علا وفوق اولمغله استزاده جام فنا انجام ايچون
جانب ساقى باقيه توجه وتلذذ وكمال شوق وولا سندن
رحيق مرد افكن بلا ايله تلذذ ايدر ايدى وصبر شكيب ده احكل الم
والسيف معتبر واستحلاء بلا وبلادت زهاى بلاده بو حالت منقوص
الاثر اولمغين رعايت مقتضاى مقام وصيغه مبالغه دن صرف كلام اولندى

چشم وچراغ روشن يعنى شيخ ابراهيم كلشنى قدس سرها السنى ثانى
اثنين مثنوى اولدقلرى كتاب معنوى ده كه فرق بيكدن زياده ابياتى محتوى
وانواع حكم وحكاياتى منطوى اولوب اول كلزار فيض قدسك بلبل
درازنفسى بو كلوا اشعارينى بديل وعديلى بر بلدن تكميل ايله اظهار
قدرت كرامت وتاريخ اتمامنه بو نظم براعت نظام ايله ملح واشارت المندر

نظم رو هو الاول هو الاخر شمر ٭ هست تاريخش ز اول وآخر

اول آخركين معانى رو نمود ٭ سال اندر نهصد وبيست ودو بود الوجه
ع يس شيخ القدس كسجد القدس معناسى اوزره ما بينلرنده اولدقه
تفاوت ودنجهان معلوم اهل لساندر لكن بو وضعه اول شخص كرامتك
سايه سى وسلّم موفقتك پايه سى واول فكاء ذكانك پرتوى
وسابق رهاى بزرماتك پيروى اولمغين بو فرع اصل اول اصل اصيلك
پايين شرف آيينده مذكور اولمه دائب اوبدن ددوه كلدر قوت
علم لدن ايله بحار سبعه ابطن ده تعمق واستخراج درر لطائف ده
تأنق ايدوب مسّ ضرّدن اولدقه تأثر وتضجرى بو كونه تأويل وبو
محمل صحيح المحتمل اوزره تقويل اولنمشدركه نظم

ديد صبرش چون ميانه شد ودو جوه ٭ مسنى الضر آن نظر كفت آن وجوه
چونكه وصبرش نماند او را حجاب ٭ زين سبب شد كشت ضر در اضطراب

يعنى سر منشاء مشاهده جمال بيچون اولدقه كمّل اصفياى پاكاندرون
سوى ما سوى دن خطف عطف وهوات ثانى وقطرات افعال وصفات
محيط اعظم ذاتده مستهلك وفانى اولدقها شارع كامل رتبه سنه واصل
اولدقلر حضرت ايوب دخى اسم مال اطلاق اولنور علايق واعلاقدن
جدا وغلبه اقسام استقام ايله طرح حوزه روى اولوب شغل
احوالنى قلزم فناء اضمحلاله صالمش ايدى الحق رتبه صفاتده

رؤیت صبر و ثباتنی قالمش ایدی. بو تقدیر اوزره اول حضرتک شکایتی
فرط الم دن کنایه دن اولمز. بلکه فرط تجلّد و تصبّردن اولمغله عارضهٔ اعراض
اعتراض و اشتباه دن دور و ابعاد بولمز. اگرچه صبرله تخلّق بلا تخلّف
سبب حسن حال و او ساط و مقتصدینه نسبت درجهٔ کمال در.
اما سابق بالخیرات اوله اهل تمکین و ثبات بو پایهٔ دلپسنده قانع
و خوشنود اولمیوب صبر مرد آزمای محض جلهٔ ما سوی دن عدّ ایدرلر.
و زاد بحر و استمدادلر ایله راه فنای فی الله گیدرلر. زیرا که صبر علی البلاء
و ترک نالش و دعا قهر الهی یه تجلّد و مقاومت. و مضیق نزاع خفی ده
تمکّن و مداومت عند المحققین درکاه مقتدر رفیعه بینشکوی و چنین
اولی و احق. و لاوی ضعف بشریتی رعایته انسب و اوفق در. نظم
گفت حق ایوب را در مکرمت ... من بهر مویت صبری دادمت
هین بصر خوش مکن چندین نظر ... صبر دیدی صبر دادن را نگر

الحدیث السادس عشر

انبیا سلکینه سالک اولور ... فرق ایدن کلمه خیر ایله شرّی
دیدی مدح ایلیوب رسول بشر ... کان داود اعبد البشر

متن الحدیث. بو حدیثک گلزار عبادتنه نسیم موزونیت وزان
و بالتمام بحر خفیف ایله جم وزان در. سنن ترمذی ده حضرت ابو الدرداء
رضی الله تعالی عنه بو عبارت ایله روایت اولنمشدر. حضرت داودک
سلسلهٔ نسبی خاندان خلیله منتمی و عرائس ثعلبی ده روایت اولنور که
اوزن اوده برنجی رتبه ده حضرت یعقوبه منتهی اولور. احوال عبرت
فراسی قصص انبیاده بسط و اطناب خصوصا تاریخ طبری ده
که صحت ضعف روایتدن بری در. خلاصهٔ اخبار صحیحه انتحال
و انتخاب اولنمشدر. اولیا بر اکثار و تفصیل حاصله تحصیل قیلندن

اولمنه

اولمنه عنایت الهیه قلم صرف جانب صمد. و فیاض فواضل
عوارف جنابندن دربوزهٔ توفیق و مدد قلندی. اول حضرتک
اعبد عباد الله اولدوغنه دلیل و گواه در که. صیامی اعدل صیام
و قیامی افضل قیام در. و بو معنایه دلالت روایاندن نیجه نیجه عبارات
مختلفه و معانی متفقه ایله نقل و روایت اولنمشدر. خصوصا صحیح بخاری
علی جامعه رحمة الملک الباری ده عبارت لا صوم فوق صوم داود دردر
بو لفظله صحت رتبهٔ یقین و طمأنینه بتمشدر. و عرائس ثعلبی ده حضرت
قتاده دن نقل و اثر. و گوهر گرانمایهٔ صدق خبر میدان حسن بیانده تزیین
و نثر اولنمشدر که. اول مخاطب خاص انا جعلناک خلیفة فی الارض
ده داور اوله رسالت خصمان. بغی بعضنا علی بعض یک منشرح حال و مشرب
شارع صفوت معالی خاشاک خطیئهٔ خطره ایله کدورت اولدین
صیام ایام ده رعایت شرط اغباب. و قیام لیالی طویلة الاذیال ده
یقوم نصفه و ینام ثلثه طریقهٔ انیقه سنی اختیار و احباب ایتمشدی.
بلاک امر توبه یه مالک. و شرف یافتهٔ فغفرنا له ذلک اولدقده احیاء
تمام لیل. و صوم دهره رغبت و میل ایلدی. و علی صحة هذا المنقول احادیث
صحیحهٔ لازمة القبول ده مدح و ثنا اولنان صوم و احیا قبل الاقتراف
اعتیاد و اتصاف بولدوقلری حال با اعتدال و ضعفا امته نسبت
درجهٔ کمال اولمش اولور. نظم سازندهٔ ارغنون این ساز.
از پرده چنین برآرد آغاز. که اول حضرتک حسن صوت و آوازی
بر مرتبه مؤثر و دلنواز ایدی که. نغمات طرب سازنه شروع
و آغاز ایلدکده زنند و لان سحری. دنا آسوده کان ثبات سهری
بیهوش و راقد. و صفای ترجیع الحانندن ابّ سریع الجریان ایستاده
و راکد. اولوب جبال گران آهنگی ایله رغبات سبکسیر برحسب

یا جبال اوّبی معه والطیر اداء نغم زداسینه هم نزانه ودسیلی
دعابدان صدساله بلکه زاهدان خشک نی ناله نک اندوهندوه
برتابلری، تکاب سرشک خونابه تجربی وسیل لدولودلیدی،
ذات رسالت مآبی دفع فنون امتحانانه موقّومناب، وتصدیق
فرمعاه خرّ راکعاً واناب لدلدفع شول دکلو ناله وحنین
وصبّ دمع خونین ایلدی که، کنار تحاب یرانوادی، قطرات
دیده خونبار ایله جویبار، ومنهل چشم منهملندن اطراف سجده گاهی
نشو عشب دکیاه ایله چمزاراولدی نظم ذاب دیده واده سبزه ها بر دُرُست،
زبو انکه بنفشی بکرد نظاره، فرق کوزه علی الاتصال صوم وصال ایله
ترک اکل وشرب، وتجدات متوالیه ایله تحصیل تودّقرب ایدوب
انجق اوقات صلواتده سرپاکنی ساوه خاکدن رفع ایدردی
بعده کرد استواق سجده ایله عالم وجنه کیدردی نظم
دلکش زیر بار بلابسته شد، سر رشته صبر بگسسته شد،
بدان کونه بکریست از درد دل، که از اشک چشمش زمین کشت کل،
دوام سجوددن وجهه نی تجهّدی سوده، وجبین مبینی خاک
مسکنت وضنینده فرسوده اولوب موقف اعتذارده همع دمع
توبه واستغفار ایله دایما اظهار خشیت دهنیب وادّوتّوزیل علی
الاتصال بو حال اوزره فریاد ونحیب ایلدی نظم
رحم اد بر آن کسی که هر شب تا روز، واب دوده دسنکرش بنوط،
اول خلیفه فرمان روا، ومخاطب فاحکم بین الناس بالحق ولا تتبع الهوی،
خطیئه نی اقراف وخطایه اعتراف دن صکره اوقاتنی دورت قسم
ودهرینی کنج عبادت مخصوصه یه طلسم اتمش ایدی، برکون نور زبور
ایله ازاله ظلمات غیّ وضلالت، واسباط بنی اسرایل سواء سبیله

ارشاد

السجده والنوم

النحیب رفع الصوت بالبکاء

ارشاد ودلالت ایدرلیدی، وبرکون ان لاهلک علیک حقاً
رخصتینی خفاسی تدبیر منزله تنزّل، ومؤنت اهل وعیال احماله
تحمّل ایدردی، وبرکون تک وتنها منشور فرمان فامشوا فی مناکبها نی
تقلّد وصحرای فسیح فسیحوا فی الارض ده بالطول والعرض ترقّه
وتقلّب ایدردی، وبرکون صومعه فلک قبابندن که دوردت بیک
محراب ایله آراسته وپرضیا، وقوسین نی قوس پاکیزه نقوش ایله
رنک ایلیا ایدی، نشیج دلدوز، وعویل طویل جگرسوز ایدوب،
رتّا بیندره بین بکا وانیننه اسماع، واول حوزنه موافقت ومرافقت
ایله اغتنام واستماع ایدرلیدی، یوم سیاحت ده هنگام
شورش ونیاحت ایدی صعود الاکام وهبوط الغیطان جبرا
فی القعود بین الحیطان تحواسی اوزره وطن ودگکن درن نغار
ودائماً علی وجهه گشت براری وقفار ایدوب زایر ولبذیر ایله
رفع عقیره، ونبحه شوق ونغز ایله مشو بغره ایندکده طیور ووحوش
وسایر سکنه جبود وحوش ادخه بهائم نی هوش دوداب پرشغب
وحوش مجتمع وحاضر ومدلول آیت واذا الوحوش حشرت منقّح
وظاهر اولوب بو دکلو مجموعه وموحی مجتازان وابناء سبیله
مانع راه رتّا دنمودار منطوق وساکت اودینه ثبت رتّا اولوردی
پیر تخت سرشک آتش افروز نظم مانند شمع خویشتن سوز،
چندان زحزه سرشک خون ریخت، کا ندام زمین بخون درامیخت،
بو سیاحات بیهت نما ایله، وقت غشاده طرف ساحله راحل اولوب
آواز سوزناک ودوّین ایله آغاز گریه وضنین ایتدکده حیتان
بجیبه المائیه، وسایر حشرات مائیه حجاب بحرینکلودن سر زده
دیرون اولوب بو واقعه دستیز انکیزدن سرایسم ودنکی

دفریاد ومن کوب جهان آشوب ده اول حضرته هم ترانه وآهنکی اولورکرکی

نظم
آسمان می کفت آندم با زمین ٭ کر قیامت را ندیدستی ببین

وفی بر خواندی قیامت نامه را ٭ تا بجره بر دریدی جامه را ٭ ویوم نیاحتده

هر محله وناحیتده مناویان خوب ادا ٭ رفع صوت ومقصدا ایدوب

حضرت داوده که روز نفیر دسر فودی ٭ وهنکام نوحه وشردوی ور

وای سوک وخوابه هوسناک ٭ اولان سرباز آری نیه پاک کریه وفریاده

حاضر واماده اولسونلر دیو رحیق توفیق ایله سرمست اوقه ساغر کشانه

بزم الستی بلا تعویق ٭ تهییج وتشویق ایدرلرایدی ٭ حضرت داوده

وفود شرف وسعود ایله معبد عجیب کثیر المحاریبه ولوج ووصول وجبابره

بنی اسرائیل علی قدرهم الجلیل مقام مهنت نیه محنتده مشغول وبغول ایتدولر تصلا

اصناف اوبار اصواف ایله محشو اکنده ٭ اوج قات پلاس وزینت زیر المشول البنیام

پای علیین بنیانه بسط والقا اولنوردی بعده صاحب زهارینه

واحبار ایله افراد موج سائله فهما صاعقه ٭ اساقفه ینکوخبار ایله

رفع اصوات هائله ایدوب ع نزدیکان رابیش بود حیرانی ٭ ودفتی

اوزره آسیاء اشانکی ندم وسدم ایله لوح سینه ٭ باسکینه سنی دوکوب

دبور باعی رقت نمونکی مضمونه اوزره جز آب چشم هطالندن تراب حسرت

وملال دوکر دوب

نظم

از دل بنکاینم که تا جان دارد ٭ هر لحظه مرا بدست غم بسپارد ٭

او دیده خونخوار سنکر دادم زیرا ٭ هر دم که بروی من بازآرد ٭

سیلاب سرشکی شور انکیز ٭ شول دکلو تند وتیز اولوردی که ٭ فرش

درشت اکینی لنزتی انکی طوفان آتین ورخ خرقه ٭ آب وحضرت داوده

جسم الصورت انصباب کریه کثیر الجریه ده ن بشناور لجه ٭ اضطرار

واضطراب اولوردی ٭ امین سر کوان اولان حضرت سلیمان بو حالت

بو حالت وحشت پذیردن آگاه وخبردار اولدقده ٭ رحمت بهیه الهیه کبی سباق

وشباب دپدر بزرکوارینی ٭ بس بسیار ایله غبار دمعی بی شماردن ٭

اجتذاب ایدردی ٭ اول حضرت فوارده دیده ٭ کریاندن فیضان ایدن

یاشی ٭ کف کوهر باش ایله الوب تحیای مستبین الحیاتنه سوردکله طالب آب

رو وفات کثیر المخافاته ساری اوقه خجلت شرمساری دن وایما سرفرو ایدی

نظم
سر خجالت عارف از آن بود در پیش ٭ که کو کناه ببخشند شرمساری هست ٭

لباس تقوی سنی صابون انابت ایله شسته ٭ وکلزار دل پرصفاسنده

سبزه ٭ سیرت رضا دسته ٭ اولدقده نصکره بر کاه دعا ونیازه اغاز ایله

متخطیان خطه ٭ خطایه ٭ نفس صلاح فرماسی اوزرینه ٭ تقدیم وایثار

ونهایت ابتهال واستکانتدن ٭ اللهم اغفر للخاطئین فعساک ان تغفر

لداود معهم دعاسنی تکرار ایدردی ٭ وقعود وقیامی وارامح ٭

ادار ٭ کلامی بجمان خاطر پریشان ٭ وتائبان ندامت نشان ایله اولوب

طعاطی کلام ٭ تعالوا الی داود الخاطئ ٭ خاطر نواز اهل تقصیر ٭ وانین المذنبین

احب عند الله من صوله المطیعین معناسی بتحقق پذیر اولوردی

ع که مستحق کرامت کناهکاراننده ٭ وهنکام ابتلانک ابتداسنده غریق

کرداب دکله ٭ بعده شرف مناومت توبه وندامت ایله کمن لا ذنب له

اولدقده اثناء نالش ودعاده عالم حس حسن غادر آغراب ٭

وسجده ٭ نیاز ایله بارکاه ایزد کارسازه ٭ اقراب ایدوب دیدی که

ای قادر بی زوال رجا وسوال ایدرم که ٭ سرنوشت قلم تقدیر اوقه

کلم وتقصیرم بر آب انداخته ٭ چاه نسیان اولمیوب ٭ نفس ناومان وسائر

عصاة بیه وزمان الجور بالعشی والابکار ٭ استغفا واستغفار ایدن کبار

بر نشانه وآیت عطا وعنایت ایده سن ٭ بس حکیم ودود حضرت داوده

ید یمناسنی وشم ٭ دایره عبرت ایله صفحه ٭ کف باکنانه وشم ایدوب ٭

مطاعم ومشاربه رفع یدْ و تعاطیٔ اشیا ایچون دست بر خیالنی مدّ
ایلدوکی اول نشانهٔ تجنبی زاجر لائم و تذکر خطیئهٔ مهیّج بکاء دائم
اولوب حضار مجلس تذکیری نصائح سعد مندی ایله اراحت
واول خط خطیئهٔ نمایی بیگانه وآشنایه ارائت ایدردی مصراع
این حالت از بدایع قدرت بعید نیست کثرت دمع بردم وغزارت
گریهٔ دمادم دن رخسار پرانوارنده مجاری واخادید منظور اهل
دید واسرّهٔ پیشانیٔ عجز دیرشانی درج نظم
دارم طمع ز گریهٔ شبگیر وآه صبح یا تم دوای دردم دلی بی قرار خویش
مفاسی روشن دیدیدر اولوب احیانا بحدّ دن رفع رأس وماده‌ٔ
جلوت نما اولان ماد ن قدح مایچون اخذ کاس ایله عین سطالنده ن
سرشک آل ریخته وآب نابْ ایله ممزوج وآمیخته اولوردی وسفرهٔ نادل
طعام ده برکاسه شکسته یه نار جوین زنگن رسته قویوب شول دکلولریٔ
بی اختیار واخلاف نا خرینه خلافینه اظهار ایدردی که اول قصعهٔ چوبین
غرق سرشک خونین اولوردی بعده اول نان تری اوزرینه نمک وخاکستر
صاچوب بو مقوله طعام بطریق الانضمام مضغ والتقام ایله نغنه اجبار
وهذا الطعام الخاطئین مفاسنی خلفان وقرابینه اخبار ایدردی
اصحاب فضایل استصحاب بیننده خوکرده حج وعمره ادهمحضرت ابن عمرودن
نقل صحیح الاثر در که حضرت داود کی صمیم قلب سلیمنده خوف دیم بروجهله
جایگیر ومقیم ایدی که غلبهٔ اخزاب اخزان نیجه ایام وازمان رنجور
وصاحب ورق اتسانش وراحتی گزلک رخ دلخراش ایله تراش اولوب
حرمت دل ویرانی انجوناهل جراینه صورت عبادت عیادت ودعای
مستجابنی استجلاب ایله کسب شرف دسیادت ایدرلردی باانکه ذات
بلندمقامی التیب خار سقام انکم خورده وطبع نازپروردی تنذباد

صدمهٔ مرضله آزرده اولمایوب خشیت ومخافتدن عجزی رنج وآفت
وجعه طاهرنده نمایان وظاهر و مکمل ایدی نظم
کان ربک لم یخلق تخشیه سواهم من جمیع الخلق انسانا اندیشهٔ عقاب
ووجوم بروجهله هجوم ایدردی که غایت خوفدن جسدنده مفاصل
واوصالی تخلع وانفصال بولوب سلاسل وحبال ایله شدّ وبند
ونیجه تدابیر واعمال ایله وصل وپیوند ایدرلردی بعد ملاحظهٔ سعت
رحمت ایله تخشیت خشیتدن تحصیل افاقت وضبط امور خارجیه یه
فی الجمله کسب اطاقت ایلدوکده اعضا وآراب باآوازی تراجع وتحوت
ورسم معتادلرندن اهل رشد واستعدادلره تبلیغ احکام دعوت
ایدردی واکثر غلبه ده بوجهله کشف سرّ حبی اولمشدر که
حضرت داودک ودود اه ممدودی واصل وفضیلتی اولمشدی
وفریاد وفغان صاعقه نشانی ایله بسیار نقش ساده نما ادهم
کنبد بلند سما طولمش ایدی تنور چشم پرنوردن فوران ایدن
اشک روان برمرتبه وافر وفراوان ایدی که بکاء مجموع انس
ایله وزن وقیاس اولنسه جمله دن افزوندن ترّ اولمغله سزاوار
احدوثهٔ وسمر وسوکواران عالمک گریهٔ دمادم لری سرشک
دریا افاضهٔ اضافتله کقطرة الماء بالنسبة الی الماء داخل شمار
سمر ایدی راویهٔ روایتدن سلسال حسن بیان بوجهله روان
ایتمشدر که جالوت که خصم فئهٔ طالوت وسالار جنود طاغوت
ایدی سنکی فلاخن معجزه ایله هالک وحضرت داود جمع رسالت
وسلطنت ایله جیل با تبجیل بنی اسرائیله مالک اولدقده شیمهٔ
کریمه سی بوجهله قرار وبویوه ستوره ستورلرندن استمرار
بولمش ایدی که گاه گاه دبیکاه ماه ستاره سیاه کبی شبکرده لک

ومثالِ پیکرِ خیال عالم نوردلک ایدوب متنکرا گندی دردینی ذکر وادندن
تجسس واستخبار ایدردی ارباب حال وقالدن هرکیمه سوال ایتسه
زر وساز وسامانی بوننک آزمایشی وامتحانده خالص العیار وسنجیده
گفته کفِ خیار اولمدیدی ع زری که پاکی بود ز امتحانش غم وارد
بوحال اوزره نیجه ماه وسال مرور وخزانه خشیتی کرد ایدوب ناگاه
اقتضای حکمتِ الٰهیه ایله شکل رفیع رفیع المنظردن بر ملک نورانی
پیکر لباسِ صورتِ بشریه یه تلبس ومکان آزمون وامتحانده
قرار وتلبث ایلدکده حضرتِ داود وآبِ معهود اوزره گندو سیرت
وساننده بر سائل اولدقده اول پرورشِ حکمت فروشی جعدِ پرتاب
جوابی شانه زده دست حکمت وشکافِ ابر تو یفی کنایت ده
اراءتِ بارقهٔ نصیحت ایدوب خانهٔ پندِ سقف مندایله آرایش
جمالِ اجمال ونعم الرجل داود لولا خصلة فیه سیفدنا پسندی ایله
وقوع عین الکمال ایلدی حضرت داود بو تویضی نرو آکودون نظم
وما ابرئ نفسی وما ازکیها که هرچه نقل کنند از بشر امکانست
مفاسنه اعتراف وعیب ناگفته ده استنبا واستکشاف
ایلدکده اول فرشتهٔ بشر پیکر تبیینِ غرض وطبیبِ روحانی
اثر تشخیصِ مرض ایدوب دیدی که حضرت داود نوبت ملک
مبعوث ایکن عزت وایله فضالهٔ بیت المالدن سد جوعت اگرچه
رخصته قرین در اما عند اهل الورع باعث لوم عذیمه بلکه مستلزم نقیصهٔ
عظیمه اولماغله سز وبر ستایتِ مرتبین حضرتِ داود بو گفت
شنیدهدن حقِ تبتهی الاستیفا واستیقاد وحسناتِ ابراردن
استغفار ایدوب جنابِ مسبب الاسباب درن بر ریشه
دوقت رجا ومسألت ایلدی که انوکله تسبب وتکسب

واقع فاقه واعواز وتداولِ کسب حلال ایله تطاول بیت المالدن
مستغنی وبی نیاز اولا پس قادر فریادرس کمال قدرت وجلالنی
اظهار وابانه وتأثیر فرمانِ قدرت فی السرد آهنِ سردی الانه ایدوب
حضرت داوده صنعت لبوسی تعلیم وکف بیدی کفنه مقالیدِ معجزاتِ
باهره یی تسلیم ایلدی حدیدِ شدیدِ تیره فام بر وجهله نرم ورام اولدیکه
من بخراد خال النار ید سخاء سخاشعارنده خمیر وار بهین ودراز
وبیهات تضربه فی حدیدٍ باردٍ مثلی واردی خلق انداز اولدی
تأیید لطف جدید ایله معجزهٔ والنا له الحدید ظاهر وبدید اولمغله
حضرت داوده هم رزق موعود ده ترکِ قلق وارتیاع ودست یافی اوقهر
بهره ضلیفه وذردِ صافیه دولت بیلی ایچه به ابتیاع ایدوب
بر مقدارنی مهمات عزت وداره صرف وارفاق ومابعدسنی ارامل
وضعفایه بذل وانفاق ایدر ایدی زبور معزبور اوده کلمات قدسیه
سمات ندر که یا داود اذا رأیت عالما فکن له خادما بو دوفر رونق
شکن کلم قیمه اوده بدایع کلمات قدسیه دخی ندر که یا داود انا بدک
اللازم فالزم بدک سما سرهٔ سلکِ اسمار اوده نقلهٔ اخبارک اجماع
واذماع لری اوزره حضرت داودک سنواتِ مدتِ حیاتی یوز ساله
اتصال بولدقده رباعی آن مرد نیم کز عدم بیم آید
کان نیمه مرا خوشتر ازین نیم آید جانی دارم بعاریت داده خدا
تسلیم کنم چو وقتِ تسلیم آید مفاسنی نفسی توطین وامرِ رحلتی توطید
ایدوب روح علوی آشیانی بزم روحانیانه بر مجلس وخرقهٔ جنازه
دلوبیاندن حور غلمان ایله مصحبت ومستانس اولدی نظم
وما الموت الا رحلة غرانها من المنزل الفانی الی المنزل الباقی کیفیت انتقال
ورحلتی نگاشتهٔ حرزِ نقل وحکایت اولدقده اولا حضرتک بر کنیزک پاکیزه

طينتي وار ايدي كه هنكام شام ودمبادي استيلاء ظلامده اسباب
ونمي افزا وتداخل بيوتي فراز ايدوب مفاتيح ابواب مؤصدهسني
حضرت داوده تسليم بعده متوسد منامده بنيت آسايش وآرامي
تصميم ايدر ايدي عادت معهوده وحسب فرموده اوزره روزنهء
احتياط ايلاق وورودانهء اختلاط اغلاق ايدوب جانب
جامه خوابه عزم وشتاب ايلدوكن كوردي كه برشخص بيكانه بطان
خانه ده قائم وماثل ونيه بروا السر وتماشايه راغب ومائل اولمغين
بو حالتدن دهشتناك وزهره صبري چاك اولوب ديديكه اي مرد
شبكرده سني وهم ارم مثاله كم ادخال ايلديكه فاذا دخلتم بيوتا فاذنوا
سررشته سني كم وبو وجهله اظهار كستاخي وتحكم ايلدك حضرت ملك الموت
رفع صوت ايله ديديكه بن اول طارقم نيه حذر وسرهنك قضا
وقدرم كه منشور بطشت وسطوتم هرجاي ارجايه واصل وجائي
ومضائقي دخوله اقتحام ودخولم دفعي وفجائي در بو پيام راحت
انتزاعك استماعي حضرت داوده كشتيء وجودينه غرقه دزدور
ورزور وتحير وحقيقت زيارتدن اجنبت داعيا او ناعيا ايله تخصص
وتخبر ايلدكده قابض ارواح كه توقف اندازه ازدواج در كالبد رجاني
تيغ زهراب داده زفي ايله تخريج وبعتته بغيه كلدوكن تفريح ايلكله
حضرت داود سواد ماسواد ن اعراض وصدود ايدوب ديديكه
يا ابا يحيى چونكه اجل مسمي بني جانب عقبي يه داعي وحائط حيانم
زلزله حرك ومماتله متزلزل ومتداعي ايدي بو حالت غم فزا وغمكاهده
متقدم نيچون آكاه ايتمدك كه لباس تقوي ني استجدله وموته تهيؤ واستعداد
ايدم نظم چو وصل دوست ميسر نمي شود بحرك ٭ زبهر كوشش چنان زجا شوق چنين نيشتم ٭
اگر مجال نمايد بوقت جان دادن ٭ چه جاي جان كه زهر دو جهان نبنديشم ٭

حضرت

حضرت عزرائيل رمزاء تعريض وايماء تحويل وارغلظت وتهوينى
تهويل ايدوب ديديكه يا داود آبا وجدودك نقل وارتحالي ٭
واحباب واترابك زير ترابده تغير حالي بلكه هو ابن انثى تك
الب حدبا اوزره خلاف مأمول محمول اولمه سي بيش آهنك لشكر ممات ٭
ونذير پاير وفات دكلميدر انتقال لداث وحداة بالعشي والغداة ٭
تركوي بالموت واخطاده كشف خطا ايدركن حينئذ فنفاء عالمه وضع
قدم ايدن بني آدمه تنبيه غفلات تبتنه تسدصماح تنبيه ايدوب بو دكلو
قوارع آيات تذاركت آيين ده عبرت بين اولمزلر وطلسم بهت غاية
زخوف جهاندن دمبسته وددلهان اولوب كنج حقيقت حاله اتصال بولمزلر نظم
الناس في غفلة عما يراد بهم ٭ كأنهم غنم في دار جزار ٭ خليفه ءني حبلا در تهو
كاشف سر اليقين ذلك اللهو ٭ سالار اهل يقين سيد جمله صديقين نظم
الخ حق از بار كاه كبريا ٭ رتخت در صدر شريف مصطفى ٭ او همه در سينه صديق ريخت ٭
لاوم نابوه از تحقيق ريخت ٭ رضي الله تعالى عنهك بو كلامي معناي مذكوره
مداني وقريب دتسليت بخش خاطر كريب در لا تزال تنعى احاجتي تكونه
وقد ترجو رجاء فتخول الموت دونه بعض شعرا بو معنايه ديباء نظم زيبا
ايله حسن نمايش واندامه لار امنه تمايل وزن نازك خرام ايله لطف
دار ايتمش در منظر نظم ٭ ٭ ٭
واذا حملت الى القبور جنازة ٭ فاعلم بانك بعدها تحمول ٭
واذا وليت امور قوم مرة ٭ فاعلم بانك عنهم مسؤول ٭

الحديث السابع عشر

طالب خلدا ولان زه حقده ٭ جان دباشين فدا ايدر هر كاه ٭
صدد مدح ده بيوردي رسول ٭ خالد بن الوليد سيف الله ٭
تمام الحديث خالد بن الوليد سيف الله وسيف رسوله وحمزة

اسد الله واسد رسوله وابو عبيدة بن الجراح امين الله وامين رسوله وحذيفة
بن اليمان من اصفياء الرحمن وعبد الرحمن بن عوف من تجار الرحمن ديلمی مسند
فردوسنده حضرت ابن عباسدن رضي الله تعالى عنهما بو عبارت ايله روايت
ايلدكی جامع الصغيرده و جمع الجوامعده اشارت اولنمشدر بو مقام منيع المقال
وطويل الاذيالده حضرت خالدك تبيين افعال و صفاتی اولا و بالذات مقصود
مرلو واصحاب اربعه باقيه بتقريب طريق اوزره ذكر اولنلر اولمغله
اول حضرتلرك بيان احوال شريفه متعالی حسب الاقتضا مدّ و اطاله و سائرك
احوال و اطواری مفصلات كتب سيره و اخباره احاله اولندی مصراع
وقد آن لی تفصيل ما قلت مجملا نثر تهذيب الاسماء واللغاتده اثبات
اولنديغی اوزره حضرت خالدك مادری لبابه صغری در كه امهات
المؤمنين حضرت ميمونه نك رضي الله تعالى عنها خواهری و بر اخت سعد اخری
ده لبابه كبری در كه حضرت عباسك رضي الله تعالى عنه حليله و همسری در
حضرت خالد هدنه حديبيه ده بيت السلام اسلامه داخل و دار الامان
ايمانه واصل اولدی كيفيت اسلامنی علمای اعلام بو وجهله روايت
و اعلام المشهور در كه وليد بن وليد كه خالدك شقيق شفيقی بلكه محتاج
الاخوة الی الصداقة صديقی اوزره قرداشزاده جهادده آبادر
رفيق ايدی خالددن مقدم مأمن هدايته وضع قدم ايدوب
آوازه قصب السبق دينلكون شباق كبارده و دين ايله متابعت و جانه
بيضه حنيفيه بيضا ايله حسن معاشرت و مطابعت اتمش ايدی بر كون
نادی رسالت آيينده كه مطاف ملائكه مقربين در حاضر و مرده تلفت
نبوی ايله وجه رجلسی ناظر ايكن جمله جمله حالنه رشحات نوازش و افضال
روان و سوی سماء رسالتده اين الخالد نداسی آويزه گوش جان اولدی
نظم فالشمس جوزهمت وادرت نرا له دره كشت وخمس كذا نقرا حضرت وليد

صفحا

صفحا شكر و تحميدده تر زبان و شيرا شباری بيانه باز ايدوب ديدی كه
ای مفخر آدم و حوا و نافذ الكلام و ما ينطق عن الهوی چونكه اول تاكامك
نامی زبانزدهٔ جناب نبوی و كالبد حال بدی نفخ روح هدايت
و فتوح ايله سوی اولدی اميدورز كه نظاره لمعات نور توحيد
قريب دانه و يد تأييد ازلی عطف خالدی طرف خلقن ثانی اولمش اوله
ع وما انا من روح الاله بائس بعده بر نامه مكتب تحرير و انشا
ايدوب مطاوی الفاظ باهرة الايقاظنده بو نصايح قرار داده نی
درج و افاده ايلدی كه ای برادر دلاور صواب ديد ذكاوتك گردون
مستبعددر كه بو مكلوزلره سرگشته تيه خوابه و استضاءه نور
ايماندن محروم ديبه و ابه اوقعين خصوصا كه حضرت رسالت سنی
خير ايله ياد و علی رؤس الاشهاد افتخار بولدلر نظم
لك البشارة فاخلع ما عليك فقد ذكرت ثم علی ما فيك من عوج نثر
ابدی نبوة و ادهجرت مدار الجوندن مشارحت و بدار ايله كه ناديانی
بعثت و نباشير صبح دعوتده بنجه مشاهد غزوات تحفه تخلف و فوات
اولنمشدر كه سابقون اولون سبب رجحان و تقدم ولكا الی يوم الحشر
باعث پشيمانی و تندم در قطعه كم من موفق فرصة قد امكنت
لغد و ليس له غد بمواتی حتی اذا فاتت و فات طلابها
ذهبت عليه نفسه حسرات اگرچه فائت غير مستدرك در اما شهزاده
فرصت تداركی فی آخر العمر ما فاتك من اوله دن غفلت اتمامك گركدر
ع كه فرصت عزيز است و الوقت سيف مضمون نامه قلب خالده عالمی
تأثير و قصد تلافی تقصير ايدوب عثمان بن طلحه ايله عقد ميثاقی توثيق
و نعقد اتفاقی اتفاق ايله عزم مناهج توفيق ايلديلر ناگاه اثنای راهده
عمرو بن عاص هی بخواست راست گلديلر كه اول دخی عزم طلب وانی كير

دخاطرهٔ استشهاد نقشِ هوس خانهٔ ضمیر اولمش ایدی . بواوح بارِ صافی
ماننداثانی . آمیزش وموافقتی کمال رفق ایله مرافقت ایدوب . قلب
برکینلری . اقتضاء دورِ عهد اینِ آیین ایله نیکی . ومنزلِ وصلِ صوریه
نزدیک اولدقده لیلهٔ سولوبشریت ده وبیب دوکت ایدن نملهٔ خاطره
ونیتلری نورِ نبوت ایله مکشوف . وسرنوشتِ خوب ذوی شتلری آیینهٔ
معاینه ده مجلو ومشوف اولمغین . قبل القدوم مقام معلوملرین ترفیع واعلا
ورمنکم مکة بافلاذ کبدها حدیثنی مستملیانِ مجلسِ نبوی یه املا بیورمشلر .
حضرت خالدکه مدایِ بحرِ درن مطرحِ اشعهٔ نظر اولدی . موقف
بیعتده مائل . وبای رزقِ بیمالرینی لاثم اولنجه تبشیش وشکر وضنه
ودلِ مردهٔ افسرده سنی نفخِ روح نفحهٔ روح ایله زنده ایدوب
بیورمشلرکه . ای خالد سنک معدنِ نهاد کرم گوهرِ نایاب استعداد اولمغله
نه توقف رجا وتوقف ایدردم که عقلِ سلیم سنی صراطِ مستقیم هدایت
وارشاده . وخواف الارعنایتی نه غایت سنک ایچون رغائبِ تحیهٔ
وارصال ایدر ع المنة لله تبارک وتعالی . که هادیهٔ هدایه الکامیتر
وخبرِ اسلامک لسانِ وحی والهام ایله مبشر اولدی . بعده حضرت خالد
سریهٔ موته ده موجود وحاضر . واول مضائق شدیده شمائی شدیدیهٔ
نمایان وظاهر اولدقده . دیوانخانهٔ رسالتدن اول شیرِ غابهٔ شهامته
خلعتِ خاصِ منقبت اعطا وافراز وسیف الله لقبی ایله بین الاکفا تخصیص
وسرافراز اولدی . اول واقعهٔ نادرة المثالک خلاصه واجمالی بودر که
غزاة موته ده امراء سه ها شربتِ شهادتی نوشش . وقدور جاحم لشکر
آتشِ عزت وغیرت ایله جوشش ایتدکده حضرتِ خالد رایت ظفر آیتی
میانِ خاک وخلایقدن اخذ واستلاب ایدوب بلا اخره تأخر
وزورِ بازوی دلاوری ایله بین الوری ارغام تشمر ایلدی . .

گردهٔ کوهِ بد معاکس ایله شول دکلو نبرد وپرخاشش ایلدی که .
تیغِ خاراشکافی ایله صفوفِ اهلِ خلاف شق وشدتِ ضرباتِ متعاقبه
سندن دستِ تابدارندن طقوز شمشیرِ ابدار مندق اولدی . آوالام
صباءِ فوز ونصرت مهبِ سبقِ رحمتدن نسیم وصفحهٔ تمیتِ خالدیه
مولد مفاسد اهلِ عناد ی حسم ایلیوب . بجد وشمار کوهءِ بد تبار
طعمهٔ شیرِ هلاک ودمار وبقیة السیوف اولان صفوف دخی پریشان
وتار ومار اولدی نظم گریزندگان را ودرا آتش رستخیز .
نه روی رهایی نه پای گریز . بجان برده غوطه هر کس گشته شاد .
کس از کشته غوطه نیاورد یاد . صورتِ حالِ ظفر مآللری جناب
مبشرِ نذیرک مرآتِ خاطرِ حقایق پذیرلرینه پرتو انداز . وباب مکاشفه
مفتاحِ غیب ایله باز اولمغین قبل مجیء الخبر بو واقعهٔ پرعبری کشف
وانبا وحضرت خالدی . ثم اخذه سیف من سیوفِ الله ففتح الله علیه ایله
مدح وانثا بیورمشلر . فتحِ مکه وحنین ده دخی موجود واول معارک
دهشت اثرده طوق قدرت بشرون بیرون مساعی گوناگونی
مرئی ومشهود اولوب فطرِ اقتحام واقدام بین الانام متعارف
ومتعالم خصوصا اهلِ ردته اولان شدتِ حدتی معلوم خلق عالمدر
فتحِ مکهٔ مکرمه ده که اهل اسلامه اعظم فتوحات ومغازی وکفار
بدفرجامه اکبر مشدیات ومخازیدر . حضرت زبیر رضی الله تعالی عنه
کبار مهاجرین وانصار ایله ثنیهٔ علیادن نازل . وحضرت خالد رضه
سائر قبائل وعشایر ایله ثنیهٔ سفلیدن داخل اولدوغی اول حضرتک
مزید جلادت وجلالتنه دلالت ایدر . حماة کتائبِ کتابت دن نقل
ورواینت اولنورکه گلِ بستانِ دینِ تمتمه کلیل وهزاردستان
بلغ ما انزل الیک دوحِ سماءِ ان هو الا وحی یوحی آیینهٔ تمام نمای

لقد رأى من آياتنا الكبرى **رباعی** ان شه که بسپهر لولاک آمد
جانست کز آلاتش تن پاک آمد یک وق زجوهء قدر وشر فش
لولاک لما خلقت الافلاک آمد **نثر** اذن فی الناس بالحج امرینه اتباع
وزمرهٔ مهاجرین وسایر انصاردین ایله حجهٔ وداع ایدوب نیجه دال
ورفت اتمام مناسک وتفتش ونسکه سر رسالت افسرلرینی بین الخلق
تراش وحلق ایتدروب ناصیهٔ همایون برکت نمونلرینی حضرت خالده
ارزانی ویوب نوازش والتفات ایله بین الاکفاء والاکفاة مظهر عز
جاودانی بیورمیلر **ع** هزار نکته باریکتر زمو اینجاست اول شعرات
معجزه نمایه که خاصیت بخشش بها ایدی حضرت خالدک عمامه سنه تعبیه
وضباطت وشرط فرط تعظیم وتکریمی توفیه وحیاطت ایتمکله وایام هالکی
نبرد ومیدان رستخیز نشانده غالب وچهرهٔ شگفتهٔ شمس مهابتندن چشم
دشمنان خفاش طبیعت خیره اولوردی **نظم**
چنان شد که بازو ربازوی او بخر بید کس ور تر ازوی او
چو کرذ وز بسجیدی اندام را کرهٔ برزدی کوش ضرغام را
یوم حنین ده که اصحاب سبقوت وتقدم چشم زخم اذ اعجبتکم کثرتکم ایله افتادهٔ
زلقهٔ پریشانی وتربادان اهل بغی وطغیان ایله پادر کل عجز
وناتوانی اولدیلر حضرت خالدک اوزغیرته سوارز وهجوم سیلاب
قتالده کوه البرز مثالی پابرجا واستوار اولوب تواکاه رسول
علیه السلام هر شولدکلو سرپازلق وطلیعهٔ لشکر اسلام ده بروجه اهل سر
انداز لق ایتدی که صدر تابناکی شروح وجسم پاکی نیجه برده مجروح
اولدی اول قبیله غیر بنیله که وقد هوازن وهوبری کفهٔ میزان
هنرده ثمین زور آوراله موازی وموازن ایدی صدمه وانزل

50

وانزل جنود الم تروها دن فرار وهرب وحماة حوزهٔ دین
نجیم فتح مبین ده اظهار شادمانی وطرب ایتدکده حضرت حمیت
قرین کمال غرور وتمکین ایله رحل خالده قدم رنجه وکلبهٔ احزانینی مقدم
مسرت رسالت لری ایله رشک سمرقند وکنجه ایدوب بو سینی خاطر
نواز ایله اول درماندهٔ بستر آوازه ترویح نفس وروح جان
کداز نه لعاب شفا سازلرینی وضع ونفث ایتمکله اول ریق
رقیق دافع اوجاع شفالی وحضرت خالدکا نما انشط من عقال
اولدی کتاب قیس ده نکارشتهٔ کلک بدایع نویس ورکه مالک
بن نویره که اوان رسالت عنوان ده قبیلهٔ بنی حنظله نک
عاملی ولواء نقابت وعرافتلرینک حاملی ایدی افتاب آفاق
کیر رسالتک زمان غروبنده واهل ردتک مبادی وروبنده حفظ
صدقاتده ترک صدا قت بلکه اوبابنه رده ایله اظهار شعائر ردت
ایتمکله سوء صنیعی محفل شریف ووضیع ده منتشر ومستفیض وبو
وضع ناصوابی ارتکاب ایله بین الاصحاب منفور ومبغوض اولدی
نظم لا تطلبن بیهات منه صلاحة اذا کان رب کل قد قض بغاده حتی
حضرت خالد بو حالدن تنفر وکمال حمیت وانفعالندن تغیظ وتذمر
ایدوب ابن نویره نک وجود عدیم الغیرهٔ سنی هدف تیر تدمیر
ایتمکله سوکند وحبل متین عهد وپیمانی ده وتشابی اعانه پیوند
ایلمش ایدی حضرت صدیق خلافت موعلیه رضوان الله الاکبرک
کوش شرفلرینه یزدکولدی شیخ عطار که بوبابده ضمننده
سط ونحو حسن بیانی ایله ومانح مجلس روحانیان مطیب
ومعطر **نظم** در شنب بترادی بینش وذو الجلال
مصطفی کرد از خداوند این سوال کفت چونی باعلی ام یا عزیز

کنت بابو بکر من حوبی تؤنز، وجوهرینی همتاسی ایله مسند خلافت کبری
زیب وفر، و هر کس مقسم عدالتدن نصیب اوفی واوفر بولدقده
نکته الآتی سوز، و ترتیب مقدمات ظفر ایدوب، حشم مؤلفه وارتداد
ایچون حضرت خالدی سردار، و فرسان و رجاله رجاله سپهسالار ایلدی
همه مبارز و رزم آزمای خون آشام، همه دلاور و دشمن شکار و کینه گذار،
حضرت خالد صفاء خلد ایله تمامیه تهامه روان، و اول جوانبه تقدیم نذر
جوائب ایله دوان اولدقده، بیکانه حرم دین اولمغه حزب
مرتدین ایله اقامت حرب زبون، و مالک و نویره یه دخی شمشیر
تسخیر و تحذیر ده زار و زبون ایلدی ع ان الشقی بکل حبل یختنق
اکرچه عند البعض ترس ترس ایله ترس، و وداء نجوه طیبه ده
تستر ایلدی، لکن خلاله قیل و قال ده ان صاحبکم قد مات کلماتنی
اداکه، و بو قول نا فرجام ایله جناب ختمیت مقام علیه نوامی الصلاة والسلامی
اراده ایدوب، بو کلام خام ونه که نیه جوره دخی وا موجب غط و ازرا ایدی،
حضرت خالد مسلوب الاختیار، و چشم پایان بیننه روز روشن تار اولوب،
اول مرغ بی هنگامک سرینی نبات و آرامینی تیغ بران ایله بران ده بران
و همسرینی همتاسی ایله که ماه فلک حسن و بها بلکه اشبه شی بالمها ایدی
بنا نا اهل نیه توقف و تمهل بشیار ایلدی، بو خبر شقیه اثر مدینه منوره یه
منعکس، و بیان صحابه ده نقل مجلس اولدقده ابن نویره نک مسلماً قتل
و نکاح احتمالی دغدغه انداز هر دو زن، خصوصا بهر مهر آیینی
و داج ازدواج ایله تزیین ایتدوکی علاوه سوء ظن اولدیغی
بو سببه نعرق غیرت عمریه نابض، و کمال جد ایله اقامت حده ناهض
اولوب، خطای خالدی بارگاه خلافته عرض و اقتصاص، و اقتضاء
ازالت عدالت ایله اراده عزل و قصاص ایلدی، صاحب نام نیک

٥١

قال علیه السلام

مخصوص منقبت کلها فیک، رفیق غار توفیق، یعنی حضرت صدیق
رضی الله تعالی عنه، زنند تأویل ابرار، و خدمت خالدی مذمت
قتل مسلم دن ابرا ایدوب، و دیدی که، سر مغفوت مغفو ته
نثار نصرت و ظفر منثور، و دیوان ختمیت پناهدن سیف الله ایله
ملقب و مشهور اولمغه سیف اسلامی انتلامی کسر و ابطال،
باعث انکسار کمات و ابطال در مصراع لعل له عذرا و انت تلوم،
خصوصا که گاه و بیگاه سرتبه ظفر سرایتی شاهراه تیقظ
و انتباهه هادی، و متأولا ارتکاب ایتدوکی وضع ناصواب
بر اجتهادی اولمغه مصراع ماذا اقول و ذنبه مغفور، حضرت
خالدی اینی امهل ردتبی خاک کرز و خونیتم ارغام و تمریغ،
و قلب مستقیری مشغله دار و گیردن تخلیه و توریع ایتدوکلری تصفره
قفول و ایاب، و دار مقامه ده حط رحال و عیاب ایتدوکده
ابن نویره نک قتل و هلاکنه مسارعت، و انهماک ایتدوکی ایچون
حضرت صدیق رضی الله تعالی عنه، عتبه گردون باب خلافت احکام و تادیب
و حضرت خالدی مؤاخذه و تثریب ایتدوکده، اول پلنگ ارنه
میدان گیر و دار، گروه و ثناء اعتذار ایله، تمکل دربت ملوم
لا ذنب له زاویه سنده انزوا و تنکل ایلدی، مالک مالکک اثناء
قیل و قال ده، قتلنی اخلال، و دم مستحق الذهنی اهدار و اطلال،
ایدرجک کفار نابکار دن عدم احتراز، و جناب رسالته نبی
مبین و امترا، ایهام نقص و امتراز ایتدوکی جهتدن منفتی غیرت
رد تیغه اقتضا ایلدوکنی حسن ادا ایله اعلام و جانبه بساط
معذرتی متوسل و قیام، ایتمکین حضرت صدیق رضی الله تعالی عنه
قولنی تصدیق و ترک مؤاخذه و تحدیق ایلدی نظم

همه اصحاب مجتهد بوده‌اند ؛ سالكان طريق جد بوده‌اند ؛
گر خطا ميكنند مجتهدان ؛ ايمنند از غرامت وتاوان ؛
بالجمله مسيلمه كذاب ايله سائر مرتده اعراب قصد تدمير وبو فتنه‌نك
تسكيني ايچون حضرت خالد جنود ظفر نمود ايله اوزرلرينه تأثير
اولندقده تكاور رغبتي اسراج وساعد خلوص نيتي آستين
حميتدن اخراج ايدوب ظلمت ردت ايله وجه باوقاحتلري
زبده لاصفه مرتدلرك شرنى ساماللرنى فهر قهرتيغ درخشان ايله
شكست ورايت نحوست وجميتلرنى دست بد فوز ونصرت ايله
بست ايلدي نظم اذا جاء نصر الله والفتح حيثما
على المرء معسور الامور وصعبها ؛ بو منواله اوزره حضرت جانبه توجه
واقبال ايله مؤيد ومنصور ؛ وبتأييد سرمد ايله سر باسعادته
جواهر پيروزي وبشارت منثور اولوردي نظم
اتانا نتبيل عن اخباره ؛ حتى كانك بالعيان نراه نثر اخر الامر جمله امراء
شام اوزرينه اميرنا فذ الكلام ايدوب اول اقطار
ودلقارك نظام تمام امورني يد كرامت ظهورينه تفويض ؛
وسائرك خبيه سعى واهتمامنى مختم نقض وابرامدن تفويض ايلدي ؛
نقوده سائرا ساطرك ناقدي اوصف لاماع واقدي فتوح شام ده
اعلام ايتدكي اوزره اول حضرتك علاي قدر وجلالي خارج
مراتب چون وچند وفتح شاماتده ايتدكي فرزانكي وثبات
حدكرده ظهورش وبو بندور نظم عالمي از ظلمت داز صبح صادق خنده
لشكري از ظلمان وازسپاهش يك نوز ؛ خصوصا قصبه يرموكده تحزب
وزموك ايدن شجعان رو دم بداروم ايله نبرد وكارزار وخارج
طوق بشري فنون شجاعت ودلاوري اظهار ايدوب

ايدوب حوزه كوه ولوج ايدن علوجدن اوج بر بطريق بطريق
العيان مشتت كوبالنشانى هلاك اهلاك ؛ وكوي كلة سبكبارلري
ميان ميدان خارده آغشته خون وخاك اولوب ؛ بو غزاي عبرت
فزا وجه فتوحات شاميه ده مثال شامه ؛ وناسخ داستان باستان
شهنامه اولمشدر نظم تبلجت الايام عن مطلع الهدى ؛
وحل باهل البغي قاصمة الظهر ؛ فلله من فتح غدا زينة العلا ؛
وواسطة الدنيا وفائدة الدهر ؛ حضرت خالدكه بذل صدقه ايله
مقصد صدقه رغبت پذير اولوب ؛ بلكه شعرا وستايشي گرانه افراط
جوائزني كرانى ؛ واصل رتبه تبذير اولدقدنى زباده زده السنا
وبيكانه ؛ وانديه ومحافلده دستان وافسانه ايدي نظم
لا تعجبن لاموال يفرقها ؛ بغاؤها للعطايا غاية العجب ؛ جاننين يار
غار كويا كلام اعليك اغاد ؛ درة ذن منكر ومحدث خليفه موفق
ومحدث رضي الله تعالى عنه ؛ مضمار خلافتده مطلق العنان ؛ ونجوى عدالتي
ملاصق قمه قبه عنان اولدقده خالدي عزل ايله تأديب ؛ وامين
الامتنك محمده تقليد حكومتين تأديب ايلدي ؛ اول جوهر نخبه
جدال بعد الانفصال دخي زياده قمه جهاده تحجم ؛ وبالذات اشتعال
تنور معانه مباشرت وتقدم ايدوب نظم
ولست ابالي حين اقتل مسلما ؛ على اي شق كان لله مصرعي ؛ فحواسني
حسب حال ؛ وحارس كل شيء اجله مقالني نقش كتابه بال اتمديه
بعد فرمان اولو الامر ايله طابعه سلطانيه يه مقبول ؛ وموقف اعتذارده
مثول ايتدكده ؛ پيشگاه ديوانه معدلتده حاجت حسن معذرتي
محتمل ؛ وكلشن حالي نيسان انفصال ايله محفز دخمل اولدي قطعه
اقبل معاذير من ياتيك معتذرا ؛ واغوله ذنبه ان بر او فجرا ؛

البنوة الاعلام
الربعة البزة
الافتنار الاقطار

فقد اطاعك من يرضيك ظاهره ۔ وقد اجلّك من يعصيك مستترا نثر

خليفهٔ عدالت مناب ۔ مظهر حديث لو كان بعدي نبي لكان عمر بن الخطاب

رضي الله تعالى عنه قلمرو نصفت سيرنه نشر احكام و مناشير ايلديكه رفع

خالدك سببی علت تقصير و ذلت دكلدر ۔ بلكه فرط شجاعتي فتنه انداز

نزديك و دور ۔ و غايت شهامتندن مخدرات دار امل عقد انامل امكله

كندودن مفتون و ممكور اولوب ۔ حكم حكمت نما ايجاب و اقتضا ايلديكه

اول ايكولرن خيلی خيلا خوابِ پندارندن بيدار ۔ و سلطان دين ملاذك سپاه

كه رايت ظفر آيت ۔ وما النصر الا من عند الله در غلبه و تأييده محتاج

شجعان صيد اولمامقدن واضح و پديدار اوله

نظم

صاحب سخن فسانه پرداز ۔ زين قصه چنين خبر دهد باز ۔ كه حضرت عمر رضي الله تعالى

عنهما خبر بدن شبيهتي ۔ و صورة و خلقة اول حضرته مشاكلت و مشاكهتي واريدي ۔

نظم كأن يد القادر الفتاح ۔ شقهما من شق تفاح ۔ اتفاقا بر صبح حضرت عمر رضي الله تعالى عنه

المباكرة للمباركة ملاحظه سيله ابتكار ۔ و غلس با مدادده كه محل فيض واحد اولور ۔

جانب مسجده نهوض و ابتدار ايدوب ۔ ناگاه ميان راهده علقمة بن علاثه ايله

ملاقات و مصادفت ۔ و اظهار آشنايی و مصادقت ايلدی ۔ مزيد شبهه تاريكی

شبهه مبين ۔ و علقمه خطاكار و غلط بين اولوب ۔ بيكر حضرت عمر نظر حسن ده

ملتبس ۔ و مرات فوت و اهمه ده صورت خالد منعكس اولمغله ۔

استفتاح باب جواب ۔ و كنيتي ايله خطاب ايدوب ديديكه

يا ابا سليمان ميان ابناء زمانده سماحت جاسن مستلزم رعايت

نه غايت ايكن حضرت عمر سنی فلات عدم التفات ده اوارده ۔ و پيام

خذل و اتهامك ايله ۔ قبه نيلكون فلك سرنگونی پر آوازه می ايتدی ۔

حضرت عمر رضي الله تعالى عنه ۔ علقمه قصد ازمون ۔ و استكشاف سرمكنون

ايدوب ديديكه ۔ بو گفت و شنودن مراد و مقصودك ندر ۔ علقمه خيلی

قيل جواب السؤال و ابانة لبانه ما في البال ۔ ايدوب ديديكه ۔

بنم نيت و طينتم و مقتضاء طينتم الى قيام الساعه سمع و طاعه ۔

و خلافندن انحراف خارج دايرهٔ استطاعه در ۔ غايت ما في البال

باعث مكالمه و اصطحاب اولمق ايچون حقيقت حالدن تفحص

و سؤال ۔ و اولدن قداح قيل و قال ايلدم ۔ بو حال ايله بربرندن

مفارق ۔ و طلعت صبح راستين افق وجه برين دن شارق اولوب ۔

راز روز آشكار ۔ و مهر عالم فروز پردهٔ درشب تار اولدی

نظم

هر آنكه در تتقهٔ شب نهانست ۔ چون روز شود برهمه روشن گردد ۔

حضرت عمر رضي الله تعالى عنه خالدی دعوت ۔ و حضور علقمه ده بسط

بساط مباسطت ايدوب ديديكه ۔ يا خالد علقمه ايله نه مقوله مقاوله

و نه گونه محاوره يه قصد و محاوله ايلدك ۔ حضرت خالد رقم تغليس

و اينكاري ۔ در قمكش قلم انكار ايديجك ۔ حضرت عمر رضي الله عنه تكرار

امر استخبار ده تعميق ۔ و اني لا اخرج ولا اقول الا حقا ۔ ر خصتنی صحيفهٔ

حسن معاشرته تنميق ايلدی ۔ حضرت خالد رشتهٔ سخنی دراز و اقسام

حلف و اقامه اغاز ايدوب ديديكه

نظم

بدان خدای كه ذرات آسمان و زمين ۔ همی كنند بپاكی ء ذات او اقرار ۔

بمهر درج نبوت كه ان دو ائره را ۔ بنعمت سعی امينی چو احمد مختار ۔

كه نه علقمه ايله تلاقی اتفاقی واقع اولدی ۔ و نه ما بينمزده بو گونه گفت

و شنود وجود بولدی

نظم

فلست ابالي من زماني بريبة ۔ ۔

اذا كنت عند الله غير مريب ۔ بو اثناده علقمه خالده نگاه و استعفاء

زلت و گناه ايدوب ديديكه ۔ يا خالد بو مناقشه و سؤالي

حلال ايله كه ۔ بو يابده خطاء ناصواب بندن صادر ۔ و بو دكلولا

كدر بنم قصور نظرمدن ناشی و بارز اولمشدر ۔ بو لطيفه و مزاحدن كه

حسن عباریله رعونت و وحشت مزاج ور، حضرت عمر رضی الله تعالی عنه
تنشط و تبسم، و حضرت خالد غلظت علمیه تونس و تبسم ایلدی قطعه
أفد طبعك المكدود بالهم راحة، تجم وعلله بشيء من المزح
ولكن اذا اعطيته المزح فليكن، بمقدار ما يعطى الطعام من الملح نثر
حضرت خالد رضی الله تعالی عنه که مظهر فضل نا محدود اولمغله بنخوت و مجدود
مصداق ع انه فی الزمان خیر جلیس نثر اولمغله کتاب خمیس که کنیه وجوهه
معدود در نظم صفدی کم سوزنی وقت ایدر، شرح لامیة ده روایت ایدر
که فاتحه کتاب خلقت خاتمه تومار نبوت، رایت افراز نبوت
بالصبا، رونق افزا زال عبا، داعی الخلق الی الداعی ع لا زال علیه زاکیات الصلوات
حضرت خالد بن ولید ایله عکرمه بن ابی جهله نکاه نوازش اتر
و صحایف احواله دلخواه لادینه اعراد نظر بیوردقلرنده صوابه
حقیقتدن رفع سرپوش التباس، ونخرج الحی من المیت ایتن
اقتباس بیورر ایدی، زیرا بونلر خیار صحابه کبارده ایکی
ذات بزرکوار در که بدرنه حضرتلری اهل اسلام ایله معاداه
و خصام ایدن اعدانک الدّ اعداسی، و شرذمه باغیه طاغیه
لئامک کبر بوع لجاج و عناد ادعاسی، لکن دو بیضه اسلامه
حامی، و اعلای کلمة الله ده سعیه اشتباه المقلة بین الامثال
والاشباه مشهور و نامی اولمشلر در قطعه بنسب نیست نسب مردم
هرکسی را بنفس خود شرفست، شرف در زکوهر خود نیست، نه زپاکی جوهر صدفست
حضرت خالد اولا فوج عرنه قصبه حمصده مقیم دبالد، و ستد ثغور امورنده
توقف ساز طارف و تالد اولوب، اعوام و سنینی و اشهر حدستلق
اولدقده صاحب فراش و رنجور، و بحیجوم و مرضی درمان ایله نهضت
نزهتسرای صحت و اماندن بعید و مهجور اولدی قطعه

یا متوما بوصال یحیی ناعم، ستفقد بحنه طائعا او کارها
ان الحوادث تزعج الاشاد عن، غاباتها والطیر عن اوکارها نثر
حضرت ابو الدردا که قصبه حمصده حاضر و ادلدم فی رابطه
حدود و ثغورده مواظب و مثابر ایکن، بو حالتدن بتنغیج و زاری
و رعایت شرط تحوادی سنت عیادت ایله استنان و هشکلم
عجز و سقامده مضمنی امتنان ایلدی نظم
چو در نج برتنوانی کرفتش از در بجور، قدم زد رفتش و بر سیدش در یغ دار
حضرت خالد خیل و جوشنی، و مدینه منوره ده اوقفه ملک
معیشتنی، وقف ایتاد، و حضرت عمری رضی الله تعالی عنه وصی مختار
ایلدی. بعده مکنون ضمیرنی نشر، واظهار حزن بث ایدوب
دیدی که، نیجه حروب شدیدة الالتحام اقتحام ایدوب، تن رنج
پرور رنجه بر بر قالمامشدر که ضرب تیغ بران، یا ضعف طعن سهام
مرام ایله سوراخ سوراخ اولمیه، و هر سرمویم تا دمویه جراحت اولمیه
نظم بر تنم یک جای که بی زخم نیست، ای تنم از تیر چون پرویز نیست
بو دکلو فروح و جروح باعث فتوح روح اولمامش ایکن
دریغا که مانند حمر و بعیر فراش اجل ناکزیرده، فرو مانده
و آیس، او زبان از دسعادت شهادتدن تهی دست و بائس
اولدم، بوکفت وکو ده نصاح حبل رجا ولا ذوی کی، و داغ
وداع ایله حوله ولاشیاعنی کی ایدوب کمال قلق و انفعالدن
فلا نامت اعین الجبنا تعزین و بد دعاسی ایله ترک کلام دنیا
و سنه احدی و اربعینده قصد ملاء اعلا ایلدی نظم
ومن لم یمت بالسیف مات بغیره، تنوعت الاسباب والداء واحد
حضرت ابو الدردا مصراع هر درد او دوار بار هر درد او دوا

تنفیذِ وصایایه تعهّد والتزام ودبو خدمتی اقامتن لنجوه ولربجوته
توجّه واعتزام ایلدی بعد حصول الوصول مشعای عدالت عزیزه ده سی
وحضرت خالدی نغی ایتدکن حضرت فاروق رضی الله تعالی عنه استرجاع
ودتأسّف وبنجه شب وروز بوغای غم اندوزدن تحزّن وتلهّف
ایدوب دیدیکه موت خالد حائط دین قویمده بر رخنهٔ عظیم درکه
الی یوم التناد انسدادی مستحیل وزمانه نیه امان مثل ندیدینی تولیدون
بخیل در حضرت خالد حمصه قریب بر قریه ده مدفون ومقبور
ومزار پر انواری که ملتئم شفاء اشراف وکبار وربین الذوّاد متعارف ومشهوردر

قطعه سقی الله قبراً صار مثوی لخالد بوارکی امطار بها البرق ضاحک
فتی غاب عنا شخصه دون ذکره فاصبح فینا حاضرا وهو هالک

الحدیث الثامن عشر

اَمْرِ مُنْکَرْدَه اِطَاعَتْ اُولُمَز . . بویله در قَوْلِ اِمَامِ کُوفِی
بو حدیثی دیدی سلطانِ رسل انّما الطّاعةُ فی المَعْروف
متن الحدیث بو حدیث لنیز الافاده نیه نقصان و زیاده
زاحفات رمل مسدّس در فاعلاتن فعلاتن فعلن وزننه موافقدر
صحیح بخاری ده حضرت علی دن رضی الله تعالی عنه بو عبارت ایله روایت
اولنمشدر سیوطی سنن ابی داود شرحنده بو منوال اوزره تحقیق
حال ایتمشدرکه امرِ امام مرشرعه تابع واتباع وامتناع نفس الامره
راجع در اگر اولو الامر واجب ایسه اطاعتی واصل رتبهٔ وجوب اولور
اگر مندوب ایسه اطاعتی واجب اولمز مندوب اولور اگر مباح
ایسه نه واجب نه مندوب بلکه رایت متابعتی میدان استحسانده
منصوب اولور اگر مکروه ایسه اطاعتی دخی مکروه ومحذور اولور
اگر حرام ایسه اطاعتی دخی حرام ومحظور اولور بو مقامده عامّهٔ

عامّهٔ عوام منهج حقِ لازم القبولدن عدول ونکول بلکه اکثر خواص
عنانِ یکرانِ سدلری شاهراه رشاددن صرف ایله تقلید حرفه گیتمشدر
زعم باطل وظن نیه طائل لری بودرکه جانب سلطاندن نفاذ وجریان
بولان امر وفرمانه کائناً ما کان نیه تحرّی واِمهال امتثال لازم وتکلیف
نامشروع لرینه مبادرت وشروع اتمین آثم اولور بو معنی جهلدن
ناشی بر خطاء فاحش وفاشی درکه عیاذاً بالله کوزه کوزه متعدّی
وبو بابده ستیز وعناد ایدن بد نهاد وادیهٔ ضلال وردی ایله
متردّی اولور زیرا هر شخص بد تبار که بناءِ شرع لرسنواری
سیل میل هوا ایله تهدیم ولوازم ولاة وحکامی امر شرع واجب
الاحترام اوزره تقدیم ایدر بلاشک کافر ور قفهٔ فرقهٔ اسلامیه دن
نافر اولور خطابی شرح متینی زمرهٔ محدّثینک فصل الخطابی در
دیمشدرکه بو حدیث صحتی ماکدن استدلال اولنورکه الطاعة
اطاعتِ ولاة نظم ربع امر معروفده واجب ومنکراتده اطاعت
مقتضای شریعت مانع وحاجب اولور ولاة فقرایله که افادهٔ
حصرایدر حدیث سابع النجر عنوان پذیر اولدوغی بو معنایه
گواه صادق وقولی لا طاعة للمخلوق فی معصیة الخالق
بو مدعایه دلیل ناطق در حضرت صدّیق اکبرکه بعد الانبیا
افضل نوع بشردر نظم اَفْرِ انبیایه اَوَّلِ یار ثانیِ اثنین اذ هما فی الغار
رضی الله تعالی عنه ابتداء خلافتینه خلافلرنده منبر مستوی
السعوده عروج وصعود ایلدوب بر خطبهٔ بلیغه انشا
وضمننده بیر سر بستهٔ حکمت حکومتی افشا بیوردیلار
اثناء حمد وثنادن اکدل صحابه توجیه خطاب ایلدوب
بیوردیلرکه اطیعونی ما اطعت الله ورسوله فاذا عصیت

فلا طاعة لی علیکم اول خلفاء اسلام متفتح نشر احکام دن بو کلام تام ایله تحقیق اصل و فرع و سامع اهل شرع قرع ایلدوکی دلیل جلیل در که اطاعت ولاة و آل اجناب موافقت سنت و کتاب ایله مشروط و رشته لزوم متابعت عروه وثقای شریعته مربوط اولور علامه زمخشری و اولی الامر منکم آیت بابنده تشنیع بو طریق ایله تحقیق ایتمشدر که اولوا الامر دن مراد امراء عدالت نهاد در که ایثار نصفت و عدل و اختیار رشد و سدادده جناب اله و حضرت رسالت پناهه اتباع و اقتدا دائر موفق تنزیع المنکرده حفظه ربع دین اوله خلفاء راشدینک اثرینه اقتفار و اقتفا ایده شول امراء جور بد طور دن که شارع اعظم عدلدن عدول ایده لر خدا و رسول بیزار در اول مقوله نا قبول لر حضرت عزت و جناب رسالته شرف مطوقیته ناسزاوار لردر نظم

این سلاطین که زنده و بسند نه سلاطین همه شیاطینند
ملک ویرانه گنج آباد آن نبود جز طریق بیداد ان نثر بو مدعایه سند قوی و دلیل معنوی در که خلفاء راشدین دن هر خلیفه راستین که دست حکومته وضع قدم و آغاز نصیحت زیردستان و خدم ایدر اطیعونی ما عدلت فیکم فان خالفت فلا طاعة لی علیکم کلامی ایله خطاب عام و شرائط خلافتی جمهور کسوقه و رعیته اسماع و افهام ایدرلردی نظم جواهر سنج دریای معانی چنین کرد از سخن گوهر فشانی که بر گوی مسلمه بن عبد الملک اظهار نخوت و سیز و فخر ذو الکوه زبانن سر تیز ایدوب اشراف تابعین و مشاهیر اصحاب تعیین دن ابو حازمه که بحر حق شبهاتی حسام صدق و ثبات ایله حاسم ایدی دیدی که تحت تخت حکومت و فرمان غرده ا[illegible] بن امام اولان رعایا و زیردستان ماننده موردر و اولوا الامر اتنع هر بری

هر بری انقیاد و اطاعت ایله مأمور ایکن سن بنجون بزلر یوغ مخالفت ربوع سالک و هاویه هواده هالک اولورسن اول فاضل فاصل که میان عالمیان ده همیا و همتاسی نادر و نصوص قرآنیه دن استنباط احکامه قادر ایدی دیدی که ای دلاور دلاور تتمه آیت مذکوره دن بنجون اختیار غفول و نص جلی فان تنازعتم فی شیء فردوه الی الله و رسوله دن نه بجب اعراض و ذهول ایدرسن امر منازع فیه ده اولو الامر غیر مذکور و حیز اعتبار و اعتداده دن دور اولمغین کتاب و سنته مخالفت ایدن ولاة بی عدالتدن خلعت اطاعت و اتباع بلا نزاع انتزاع اولنمشدر نظم

که کرده زهمه عالم کان ظلم برزه که تیر لعنت جاوید را نشانه نشد نثر سلاطین و حکام دن مقصود و مرام میزان عدل و داد ایله تعدیل حال عباد و نظم امور بلاد ده جد و اجتهاد در نظم

شاه را به بود از طاعت صد ساله و زهد قدر یکساعه عمری که در و داد کند

و بو مقصوده وصول کلمه سی احوال فقرایه شعور و مجاری امور اطلاع و عثور ایله در مصراع بهر جمعیت دلهاست پریشانی ما نجاسی اوزره ترک آسایش و خواب و اداره سؤال و جواب ایله اولور

نظم نباسا بد اندرد یار تو کس که آسایش خویش جوید و بس بر و پاسبان درویش محتاج داد که شاه از رعیت بود تاجدار و الا شویلکه سیرت جبابره ستمکار ایله استنان و استیار ایده و من حق الملک ان یختار لرعیته ما یختار لنفسه کلام حکمت اتصافنک خلافنی ترجیح و اختیار ایده لا محاله دشنام و سخیم و انجام کارینه تمامی مصادف غایله عاقبة الظلم وخیم اولوب لیلهور اضدادر ایتدوکی احکام ناهنجاری تعقب و تعد

ومن فتح مملکه حسن مملکه مقتضاسی اوزره زوال دولته
انتظار و ترقب ایدردی. نظم همه کار شاهان سنور بی خواب
از اندازه نشناختن شد خراب. گرانمایگان را در آرد شکست
فرومایگان را کند چیره دست. نثر قطعه مشروحة المعانینک مصراع
ثانی سنده بروایة صحیحه اشارت و تلمیح اولنمشدر. اول
قصه عبرت فزا تاریخ خلفاده بو منوال اوزره اجمال اولنمشدرکه
فحوای آیت تعز من تشاء وتذل من تشاء اقتضاسی ایله تغلب
دهر عبرت نما جمعیت امویه یه تفرقه ساز و همای خلافت عظمی
مفارق عباسیه یه سایه انداز اولدقده منصورک طواریره
اطواری مباین طرز اصحاب. واکثر وضع وکرداری مخالف
سنت وکتاب اولمغین حضرت امام اعظم قدس الله سره الاکرم
نفس تزکیت قریننی مسلک رضا وتعیینده اقفا. وظلم خلیفه سیئة
الخلیفه دن خلع خلعت خلافته خفیة فتوا ایلدی. منصورک فتنائی
شانی ناحصور ایدی. حضرت ابو حنیفه نک فرط ورع وخیفه
ایله اشتهاری کنار علی طرف منار. وقضایه عدم رضاسی معلوم
صغار وکبار ایکن محضا انتقام وافا ایچون اولا تکلیف تقلد قضا
ایله خضه تخیر وقلت. بعده عدم قبولنی بهانه وعلت ایدوب
ضرب شدید وحبس وتهدید ایله. ومیت لاحقی انتهاک ویردوا آخر
تجرع سم هلاهل ایله اول سرو بوستان کبرا وعلاحلی هلاک اتمکله. مصراع
بو حنیفه قضا نکرد وبمرد. قولی زبان زده سلف وخلف. دبو
نقیصه وعار. اول خلیفه عباسی شعارک صورت خلافتنه چدری
وکلف اولدی. نظم بسا نام نیکوی پنجاه سال. که یک کار زشتش کند پایمال
خلاصه کلام حضرت امام راه خداده نفسنی فدا ایدوب حاکم

تجرعه سمی ٦ سنه ١٥٠

حاکم ظالم ایله مجاهده ومنازعه اتمدی. وعلماء زماننه کبی
تنکنای تأویل وافتیانه گیتمدی. مصراع سخن دانم ولی ناگفتن اولیست.
علامه زمخشری. لاینال عهدی الظالمین نظم مبیننه تحقیق وتبیین
ایلمشدرکه. نیر اعظم فلک فقاهت وافضل منقبت لوکان الایمان معلقا
بالثریا. مصراع سراج مجلس امت ابو حنیفه کوفی. نبردگاه افضل
جهادده سل سیف اجتهاد ایدوب. بیورردی که اگر
منصور مسجد بی مقصور طرح وبنیاد. ودر ودیوارنی آرایش
والباس ایدوب. صورت آجرده اولان آجرینی تعداد ایلوه
بنی استخدام. دبو خدمتی اعتماد وتعداد ایچون سعی واقدام
ایله. طاعت وامتثال امر محال. دبو فدرسنی عزیز سیرده وجهی فرمانه
پذیر اولمق عدم الاحتمال ورع. ونعمه امور لیس ممکن کشتها نثر
بو تحقیق عبرت بدلدوه ظاهر وبدیدار اولورکه عند الامام
اولو الامره تولو دولام. سلاطین وحکام اولمیوب بلکه
استنباط مسائل واحکام ایدن علماء اعلام وارباب الباب
واصلاح ادر. نظم عقل وحده رد فکرم نکند. که اولو الامر خود ستم نکند
زاجر ذمر وناهی فرد اوست. انکه بشنیع اولو الامر اوست

الحدیث التاسع عشر

صائب اولدقده مصائب کبی. اولو ارانصاف وعد النجنه
رحم سزوالی ایچون دیدی رسول. حرّم الله علیه الجنة
تمام الحدیث ایما راع لم یرحم رعیته حرّم الله علیه الجنة
خفیّه طرابلسی حضرت ابو سعیددن رضی الله تعالی عنه. بو عبارت
ایله بو عبارت ایله روایت ایتدوکی جامع الصغیرده صراحة
ذکر اولنمشدر. نصب امامت ورفع لواء حکومتده سر وحکمت

الملک ونته الصالحة ح

الاعتداد الاعداد ح

مجبوسان مضیق بشریته آداب عبودیتی تکلیف، وما بینلرینده
کتاب مجیت دالفتی تألیف در قطعه تهدی الامور باهل الرأی ما صلحت
فان تولت فبالاشرار تنقاد، لا یصلح الناس فوضی لا سراة لهم
ولا سراة اذا جهالهم سادوا نثر هر حاکم نادان وخودپسند شادان
که لواء تهور وخشمی ساعد بیداد وخشم ایله افراخته، وجوهر
اقتصاد واعتدالی وراء ظهر اهماله انداخته اوله، ماخلق لهدن
انحراف وسوق فسوقده اضاعه رأس المال انصاف ایله
من لا یرحم لا یرحم تهدید شدیدینه سزاوار وشایسته، وتخدع دل
بر خدیعتی قتل اخفینین قوت ایله بسته اولور قطعه
أیحسب الظالم فی ظلمه، ان الله تارکهم مهملا، ما یعلوه بل لهم موعد، لم یجدوا من دونه موئلا
خصوصا که عدم رفق ورأفتی دزبت وعادت ایدن وایذا وآلام زلت
زیردستان ورعیته تجبر وتجلد، وبو خصلت ذمیمه وعمیمة الفسادون
ظلم بیدلو تولد ایدر، ظلم ظلمت شعار ایسه هر بار سنکی انداز مجامع قبائل
واحیا، وعند الله سبحانه وتعالی ابغض اشیا اولوب فیئه باغیه فتنه یه
سوحکر، وایما راع غش رعیته فهو فی النار حدیث صحت آثاری
اولدر که راویسی معقل بن یسار در، هر حاکم بی انصاف ستمکر
مظهر سخط اکبر اولمق مقرردر نظم علیک بالعدل ان ولیت منزلة
واحذر من الجور فیها غایة الحذر، فالملک یبقی علی الکفر البهیم ولا
یبقی مع الجور فی بدو ولا حضر نثر کتاب منیر الغرام ده ذکر واعلام
اولنمشدر که صحف حضرت ابراهیم علی نبینا وعلیه الصلوات والتسلیم ده
اولدخی امثال بدیعة المثال وندر که، ایها الملک المبتلی المغرور انی
لم ابعثک لتجمع الدنیا بعضها علی بعض ولکن بعثتک لترد دعوة
المظلوم فانی لا اردها وان کانت من کافر نظم

ظلم اگرچه دراز دست بود، آخر الامر خواد وبست بود،
شود از آفتاب عدل اله، سایه ظلم ظالمان کوتاه نثر
اسباب عدم رعیتلک بری دخی متظلمین وارباب حاجتدن
احتجابدر، ومتابع ترفه وانتفاء استیناد وانجاب در
هوا ورای بدسیرت که مبیت تنعم واستراحتده اوامکیر،
ووراء پرده غفلت ناروا داده فریفته خوش آمد وزیر
اولدقلرندن بی عون، افساد قابلیت فرعون، ایتدوکی کبی
نظم اشتات مهماتده تقصیر، ومخدوم معدوم الاستعدادیتی
اغفال وتزویر ایله کار وبار رعایا ورعاع مختل، ومزاج حال
ضعفه واتباع معتل اولور، لکن کوپی وعیدی ان اشد الناس عذابا
یوم القیامة امام جائر، ومخدومی شرکت ظلم وعدوانده سرکشته
وحائر اولور نظم جنینی راچو تهد کنی وبنوازی،
بدولت تو کیمی کند باتنبازی، بهنکام بار ودزمان نخص واختیارده
حق وباطل تخلیط، وبرخو شومی بحره مسلمین اوزرینه تسلیط،
دخی جمله قلبده رحمت واشفاق، بلکه ظلم الاتباع مضاف الی
المتبوع قول مسموعی اوزره محضا عدم رعایت واز فاقد نور نظم
ان الامراء اذا استعانوا بظالم، کانوا الامیر شریکه فی المآثم نثر عندلیب
گلستان شیراز بوستان افروز حدیقه راز جور ولاة بدسیره
غافل وبی خبر اولنه دلدر بدنهادی علی رؤس الاشهاد
تخجیل وتشویر، وسلاطین غفلت آیینی بو ابیات حکمت اساس ایله
علی ملاء الناس تزییب وتشهیر ایلمشدر نظم
نشاید ز ظالم که دوره ورثست، که هو جور کو میکند جور رشت،
نه سک دامن کاروانی درید، که سکبان نادان که سک پرورید

افتاب فلک هدایت حضرت شیخ نجم الدین دایه کتاب مرصاد العباده
ذکر ولیدلر ایلمشدر که فاحکم بین الناس بالحق آیتی لمح و دلالت
ایدر که سلاطین و ولاة بالذات اجراء احکام جمهور ایله مأمور
و تنفیذ فتواء بر گشته حالی تهاون و اهمال ایدنلر عند الله نامعذور
اولوب مراسم غفلتی ابانه و اخری توکیل و انابه ایله عهدهٔ امانت
کبری دن بری و قبول معذرته موعود اولمزلر نظم
شه چو غافل شد ز کرده ای وزیر * سند ولایت را خرابی ناگزیر
شه که از غفلت نمدسوز الخوابت * بس عمارت منتقص و دردم خراب
نثر واقف خبایای معانی و کره کشای نکات فن تابانی لا هوتی
عارف سخندانه پوشیده دکلدر که تجدد رعیته عدم مرحمت مانع
دخول جنت اولیجق صفت کبر و نخوت ملکی قوت ده جلالی فعل
و تمشیته حاکم سفینه لا ریب فیه بیتی اینکه کرده لهم عذاب شدید
بما نسوا یوم الحساب و حقوق عباد الله کبر اهل بید لها اولمغ
شایسته وعید زده هم عذابا فوق العذاب اولور نظم
پند انشت ستمگر که ستم بر ما کرد * بر کرده او بماند بر ما بگذشت
ظلم ناخوش اثرک جمله شائنی و ضرر ندر که غیبت و مذمت
هر مذهب و ملتده وام و وبال و دار بوارده باعث طینت
ضبال ایکن ثلاثة لا غیبة لهم الامام الجایر والمبتدع والجاهر بفسقه
فحواسی اوزره داور ستمگر ده و فاسق و مبتدع وقت به
ملحق اولوب دشنام و غیبتی مشروع و مباح و ارباب ظلم و بغضه
لله بغض و عداوت روز بازار آخرتده سبب سعد و رباح اولور
نظم عدل و انصاف آن نکو و نه دین * انچه در حفظ ملک درکارست
عدل نه دین نظام عالم را * بهتر از ظلم شاه دیندارست

کندره

الجائر صید اسلالنی ۲/۱

بو دعا جاب و حدیث نصیحت انجاب ده اداب حکومت تحویر
و صحت مسلم اولمه صحیح مسلم ده حضرت صدیقه دن رضی الله تعالی
عنها و عن ابیها روایت در که اللهم من ولی من امر امتی شیئا
فشق علیهم فاشقق علیه ومن ولی من امر امتی شیئا فرفق بهم فارفق به نظم
اکر توقع بخشایش خدا داری * ز روی لطف و کرم بر شکستگان بخشای
اکرچه رفق و تأنی و ترک عنف و تعنت الرفق یمن والخرق شوم
مفهومی اوزره احاد ناسدن هر فرد معنی شناسه لازم و لازب در
اما اولو الامر اولان فرمان روایان زید و عمرو رعایتی مفترض
و واجب در زیرا انلرک وقت سخط و غلبهٔ الیأم بذیر اولمق
عسیر و وخامت درشتی و رعونت دن ظهور ایدن متولد
خلل و قصورک تلافی به تلاقی ایلمک عسیر در نظم
مصلحت ملک برفق و عطاست * در زمه حاکم سیاست خطاست
موی که بیچیم زده شانه کشیت * کر بزنی اره دیوانگیست
الخرق بالضم وضد الرفق

الحدیث العشرون

با قمیاره زینت دنیایه بولور * آخرتده درجات علیا
بر حدیثنه دیدی پیغمبر * خیرکم ازهدکم فی الدنیا
تمام الحدیث خیرکم ازهدکم فی الدنیا وارغبکم فی الآخرة
بیهقی شعب ایمانده حسن بصری دن رضی الله تعالی عنه مرسلا روایت
ایلدوکی جامع الصغیرده اشارت اولنمشدر زهد لغتده ضد رغبت
و شیء یسیره و شیء حقیره انصراف همت دن عبارتدر هر کسکه
بر شیء عتید و حاضری کوشهٔ کوچهٔ خاطردن ازاله و سلب
و انک فوقنه توجیه قبله نمای قلب ایدر مرغوب عنهه نسبت ایله
اسم زهده حائز و مرغوب فیهه اضافت ایله اطلاق رغبت جائز اولور

زهدك رتبهٔ والاده وره جمیع علایقدن حاصلت ماسوادن كمال ینفرد فهم
وورك وارزوی مشاهدهٔ جمال ایله دنیا وعقبا املانی ترك ایلمكدر

نظم
زهد چه بود از همه پرداختن ٭ جمله را در ره او باختن

شویلكه بو سعادت عظمی یه نائل ونعیم دنیا وآخرته اثر میل ورغبت
قلبندن زایل اوله زاهد مطلق وكمال زهده موفق اولوب حضرت مثل
لیس وتیه ثمس وراء حجاب اوان وخلوت سرای قرونیه آدا اهل معارف
كونا كون ایله معمور وآباد اولور اكر ملاحظهٔ حور وقصور
دنیز وما نع دنیا ترك حظوظ فانیهٔ فائته ایله قانع اولورسه
اكرچه بو مرتبه ما فوقنه نظر پست ونازل در اما ما دونه اعتبار
ایله اشرف مقامات ومنازلدر حكماء دوربین تحقیق وتبیین
ایتمشلردر كه عقلك ادنی مرتبه سی باقی اولان عقبایی فانی اولان
دنیا اوزرینه ترجیح وتفضیل ونعیم مقیمه وسیلهٔ اولان اعمال صالحه یی
كسب وتحصیل ایلمكدر والا زخارف زینت دنیایه فریفته ولذت زائلهٔ
دهر بی وفایه شیفته اولانه اطلاق عقل ناروادر وصاحب هواهوی
هوا اوده مبتلای درد بی دوادر اكر بو مرتبه دن دخی عاجز
وقصور استعداد ترجیح جانب اقلال وازدیاد ده حاجب وحاجز
اولوب الحق بعض مستلذاته میل وانجذاب قلب بر ابتلا بندن
مطروح ومطروق وبعض آخرته هنوز علاقه ما باقی وموجود ایسه مرتبه
شریعتده بعض معصیتدن توبه وفراغ داخل حد جواز ومساغ اولدیغی كبی
اگرچه متعددلك عنه نسبت اكا اطلاق زهد صحیحدر اما فی الحقیقه عند اهل
الطریقه اكا زاهد دینلمك غایت قبیحدر

نظم
چو موی از ضعفی برجای باشد ٭ ترا ابند كران برپای باشد
جنبت را برتن از خشك گشت بكوی ٭ هنوزش ناتمازی وان بقصد روی

احیاء علوم

احیاء علوم ده مرقومدر كه فقر ایله زهد دادی واحددن منشعب
وزلال مقال ایكیسنك حدائق حقائقنه معاً منشعب اولورلر فقرلری
بودر كه اكر دنیا سالكدن منزوی وطوماری ثروت ویساری
منطوی اولورسه فقر ایله موسوم اولور اكر سالك دنیادن منطوی
وزاویهٔ ترك ماسویده منزوی اولورسه حقیقت نام زهد ایله موسوم اولور
بالجمله فقر اضطرار ایله اولور فقط بار وبرك وزهد اختیار ایله اولور
تخلیه وترك در اما زهدك شرطی شیئ موزوع عنه حاضر وآماده وبابی
قدرت تصرف بی مشقت وتكلف منفتح وگشاده اولمقدر والا تنی
خوش نما بیچه اشیاء نابود واعلاق غیر موجوده ترك وایثاره ابتدار
اما اول شیئ مفقود حاضر وموجود اولدقده اظهار تخلف وشح تورماجه
بی دلیلندن رشاش بهانه وتاویل ترشش وترشح ایدر

نظم
ما اقبح التزهید من ناصح ٭ یزهد الناس ولا یزهد ٭ بو سببدندر كه زمرهٔ مشایخ
تاج ناركی اولان عبد الله بن مبارك بر شخصی تابعین خلال سؤال وجوابده
یا زاهد دیو خطاب ایتدكده اول واقف حقایق اشیا واد
الحكمهٔ موفق انشاد وستر حقیقت زهادی كشف انبا ایدوب
دیدی كه زاهد صاحب سریر عمر بن عبد العزیزدر كه باز هره صیوغ دنیا
بحذافیرها باب عدالت پذیرینه پذیره واستقبال ومتكای خلافت عظماده
تحصیل تمكن واستقلال اتمشكن باشر ما بنت پای استغنا ادروب
حطام دهر بر قهری ورداء ظهره القا وترك زخارف فانیه ایله مطلوب حقیقیه
وجدان الغا ایلدی والا انكا نه مقوله اسباب مكنت وجلال توجه واقبال
ایلدی كه اینی ترك واطراح ایله دعوای زهد وصلاح شایسته وتی وموتی
میل ورغبتدن سالم دری اولسون بو مقامدندر كه قافله سالار قد افلح
المؤمنون پیشوای ان جندنا لهم الغالبون یار غار عتیق یعنی حضرت صدیق

رضی الله تعالی عنه که علی الاطلاق زمام افضلیت و استحقاقه مالک و صاحب
مقال و الله لا تصدقه باکثر من ذلک ور

رباعی

صدیق چو عین نور کارش ؛ بکزید حق از جهان و از انصار تش ؛
آن روز که کوس ثانی اثنین زوند ؛ وا اوند مثال اذهما فی الغارش ؛

خلال مناجات و اثنای عرض حاجاتده بو کلمات حسان ایله رطب اللسان
اولورلر ایدی که اللهم ابسط الی الدنیا و زهدنی فیها . بو کلام حکمت
انتماده بسط دنیادن مراد طلب زیادت شهوات ایدرکه زهد عدم متاع
دنیا و فقد اسباب غنا اولمایوب بلکه محو مشاغل قبول دروندن
سکون قلب و خلو بال و با وجود کثرت عالم اطلاق و وقدنه توجه و اقبال اولمقدر نظم

اذا المرء لم یزهد و قد صبغت له ؛ بزخرفها الدنیا فلیس بزاهد نثر

خاتمهٔ خلفا فاتحهٔ منشور اولیا حصه دار مقام هارونی کاشف
غطاء سلونی دیجی حضرت امام علی که کرم الله تعالی وجهه . بر طالب
سر عرض حاضرهٔ حال و حقیقت زهددن سؤال ایتدکده جناب خلافت
پناه خوان سالار انما نطعمکم لوجه الله اولی سائل ناتوانی خوان ارباب
دانشدن اتباه و ترک ما یشغلک عن الله ایله چاشنی شهد زهددن
اکاه ایلدی . بعض کبارک اخبار اوزره حقیقت زهد
لکیلا تأسوا علی ما فاتکم و لا تفرحوا بما آتاکم نص مقرض الثبوتنک منطوق
و مدلولی در . یعنی تحصیل زهد بذل زهد ایدن تارک ماسوا و حطام منتج
اللذتک وجود و عدمی یانیده علی السوا اولور . نظم

و لست بمزاح اذا الدهر سرنی ؛ و لا بجزوع حین تنکبنی الدهر ؛

تحواسی اوزره عند الوجدان ونه لدی الفقدان مغتم و جویح اولوله
دقه . بلکه بو معنانک خلافی ایله اتصافی اولور ؛ زینت حیات دنیانک
ساعت‌سندن غریق گرداب ملال ؛ و اسباب ثروت و غنانک مباعدت‌سندن

آزاده و خوش حال اوله . نظم

هر وقت خوشی جمله جهان خوش باشد ؛ باید که بوقت ناخوشی خوش باشی ؛

الحدیث الحادی والعشرون

خلقیله ایله سداد آراهو ذم ؛ تا اوله لایق کوره لو مدحه سنی ؛
خالقک دیدی رسولی زیرا ؛ خالق الناس بخلق حسن ؛

تمام الحدیث اتق الله حیث ما کنت و اتبع السیئة الحسنة تمحها

و خالق الناس بخلق حسن . سنن ترمذی ده حضرت ابو ذر و معاذدن
رضی الله تعالی عنهما بو عبارت ایله روایت اولنمشدر . مخالقت حسن معاشرت
معناسنه در . مفهوم منیف حسن خلق معتبر ؛ و جمهور و قفینی بو معنانک اعتباری
موثر . اولدلوغی قاموسک خالقهم عاشرهم بخلق حسن عبارتندن ظاهر
ظاهر در . مفهوم منیف بخلق حسن کلامی مبیّن و مفسّر در . خلق ایله مداراة
و مخالقت سرمایهٔ راحت و جمعیت . بلکه رأس المال تجارت لن تبور در نظم

جنان زی که اَن زیستن سالیان ؛ ترا اسعد و کس را ابنا خندزیان ؛

منتر الغوام نام کتاب مشهورده مذکوردر که صحف خلیل جلیل الشان ده
ردیف کلمات حکمت بیان ندرکه ؛ یا خلیلی احسن خلقک و لو مع الکفار
تدخل مداخل الابرار ؛ حکمت عملیه ده مبیّن دکتب اخلاقک قسم تدبیر
منزلنده مبرهن درکه ؛ نوع انسان که خلاصهٔ اکوان در اکر شریف
و اکر دنی ؛ ارمانی و بدینی ده بالطبع مدنی در ؛ شول معنایه که
وجه معاشی و ریاستنک انتظامی آخرک اعانت و انضمامنه و ابسته
و متعلق ؛ و هر فردی فردک مضایقه و مضایقه ده متمکن و مستقر در . قطعه

علیک بمشورة المعضلات ؛ فمعلا این مرس السواحد ؛ ؛
و لو لا التعاون لم یستقم ؛ امور المعیشة للفارد ؛ و بوامرک حصولی
و تحقق و وقوع و اصولی ؛ سوقه پریشان اطوار کاوضاع نابهجارلرینه

تحمل و مداراة و دوستان ناجنسك زخم زبانلرندن عدم تفجع
ومداراة ایله اولور قطعه اذا کنت فی کل الامور معاتبا
صدیقک لم تلق الذی لا تعاتبه اذا انت لم تشرب مرارا علی القذی
ظمئت وای الناس تصفو مشاربه هر کم که هنگام الفت د استیناس ده
حدیث امرت بمداراة الناس پیش نهاد عقل ودراکی و دارهم ما
دمت فی دارهم مفاسنی نصب العین دل اندیشناکی اید حاشیه
بساط نشاطنه علی تباین الحالات کرد کدر ادهام وخیالات نشسته
اولمز و قلعه کوهر نکین درون مصوننه سنگ اندیشه کوناکون یول بولمز
جو ان بدنکر دگاز کسی بد مدار خشم پیوسته در جاهت کرد ارخویش باش
اکر بو مرتبه ده ترقیه همت والتباه بدنمایه نظم
لا تنکر الباطل فی طوره فانه بعض ظهوراته روزنه سندن تدقیق
نظر بصیرت ایدوب خلطاء بدسیرتک بار آزار واذیت لرینی
حامل بلکه عسی ان احسن الی من اسا ایله عامل اولورسه باطنه
فیه الرحمة وظاهره من قبله العذاب نص حکمت نصابی اوزره سائره
نار بلیه کورونن اکالکلزار نعم جلیه اولوب فردوس عاجله داخل ونعیم
واسع الفضاء رضایه واصل اولمش اولور نظم
ای خواجه بندمنش زار کذرنکنی بربیح الخریر بخوارین نظر مکن
خصوصا الفعاء هاش خطا ونسیان اوقه بنی نوع انسانک اغلبی ضمیمة ٤
بر حسب ای الرجال المهذب محاسن املاء واخلاقدن بی نصیب خلاق
ایکن انلرک اطوار ناسنجیده لرندن رنجیده اولمق حطه حکمتدن دور
وعند الحکما نامعذور قطعه هم الناس والدنیا ولابد من قذی
یلم بعین او یکدر مشربا ومن قلة الانصاف انک تبتغی
المهذب فی الدنیا ولست مهذبا واعداء بد سیر ایله اجتماع مقدر اولورسه

اولدقده طرز خوب وحکیمانه روش واسلوب بودر که قطعه
انی احیی عدوی عند رؤیته لادفع الشر عنی بالتحیات نثر
اشارتی ایله اظهار بشاشت وسرور وشب تار انکارده
اذا مروا باللغو مروا کراما آیتنک شمع هدایتی ایله مرور ایلیه قطعه
جامل عدوک ما استطعت فانه بالرفق یطمع فی صلاح الفاسد
ولربما رضی العدو اذا رأی منک الجمیل فصار غیر معاند نثر
بو محلده لازم التنویر برامر مهم ناکزیر وارور اول فائده جلیلة العائده
بودر که ع کلا طرفی قصد الامور ذمیم مقتضاسی اوزره مداراة
وانبساطک طرف غلو وافراطی مداهنه ونفاق ورأس المال
صداقتی بازار بر اوزار تملق وموافقتده بذل وانفاق در
نظم علیک باوساط الامور فانها نجاة ولا ترکب ذلولا ولا صعبا نثر
مثلا بعض مجامع ومعابرده صدور واکابر ورؤسا برینه بی اختیار
کذار ایدوکه مرتبه بشریت رخصت ویرلمندر که طلاقت
وجه ملاطفت ایله کذره خصوصا احتمال خصام وجدال اولورسه
ترجیح مذهب ایدر وایله ترک مسلک انی فزا ایدر قطعه
واذا عجزت عن العدو فداره وامزح له ان المزاح وفاق
فالنار بالماء الذی هو ضدها تعطی النضاج وطبعها الاحراق نثر
نه انکه لطیفه ولاغ ودیام مداراتی ابلاغه جواز ومساغ وارور
بو ظلمه واعوان شیطانه رکون ومیلان ایله باب بدعت مابکرینه
آمد شد وحکم موتی دن اوقه اهل دنیایه مزید توجه ایله ملازمت
ونردد ایدوب حضورینه نوذلرینه وارد وتبصص درلوح
وخیبت لرینه ذم وخیبته مباشرت وشروع ایدرلر نعوذ بالله من نوع
الادهان والمداق ومن مثل هذا الادهان والمذاق نظم

النصح ٤

من الحجر شرطِ بلاغت باتو میکفتم ‌ تو خواه از سخنم پند کیر وخواه ملال

الحدیث الثانی والعشرون

بِرْ بیره فتنه مقدّر اولسه ‌ دافع اولمز انی رایِ سلطان
کوستردیب شرقی ویدی پیغمبر ‌ ومنها یطلع قرن الشیطان

تمام الحدیث ‌ اللهم بارِک لنا فی شامِنا وفی یمننا قالوا وفی نجدِنا قال اللهم بارِک لنا فی شامِنا وفی یمنِنا قالوا وفی نجدنا قال هناک الزلازل والفتن ومنها یطلع قرن الشیطان، صحیح بخاریده حضرتِ ابن عمر رضی الله تعالی عنهما بو عبارت ایله روایت اولنمشدر، قرنِ شیطان لفظنک ذکری علی وجه التمثیل در لو اول دیار وبلادده لدفه فتن وتهاویل در، لغتِ قاموسده که مؤلّفی میانِ ائمّه‌ءِ لغتده صاحبِ نام وناموس در، قرنُ الشیطانِ امّته والمتبعون لرأیه او قوته وانتشاره وتسلطه عبارتیله معانیءِ مجازیه ایفا ووجوه استعماله ایما اولنمشدر، نجد مدینه‌ءِ منوّره‌نک طرفِ شرقیسنده واقع، وآفتابِ جهان تاب اول جانبدن شارق ولامع اولماغین حدیثِ مذکورده نجددن جانبِ شرق اراده، ومعجم طبرانیده وفی نجدنا محللنده وفی عراقنا روایت اولنمغله صراحةً بو معنی افاده اولنمشدر، حتی امام بخاری علیه رحمة الباری الباری که جامع صحیحی اقدم صحیحین واصحّ کتبِ اسلامیه اولدیغی بی ریب ودین‌در ‌ نظم

قل للمخالف لا تعاندنّه ‌ ما شکّ فی فضل البخاری مسلم

الفتنة من قبل المشرق عبارتیله عقد باب، وبو حدیثی اول محلده ایراد واکتفا ایلمشدر خواجه محمّد پارسا که نقشبندکارکاه اولیادر ‌ نظم

هر چند پارسا نیم اما نوشته ایم ‌ بر لوحِ جان محبتِ مردانِ پارسا

کتابِ فصل الخطابده، توم سرای بعدیده کن بیگانه لدفه فرقِ

فرقِ ضاله‌ءِ بغتاده ودوکانه‌یی بسط وتفصیل، وکتبِ کلامده رقم‌زده‌ءِ فضلاءِ کرام اولدیغی اوزره توزیع وتأصیل ایتدکدنصکره ذکر اولنان اهلِ شقاق ونفاق باتشرِهم خاکِ عراقدن انتشار وافتراق بولدقلرین تصریح، ودخول برتابِ اختلاف شانه‌ءِ کلک موشکاف ایله تشریح ایلمشدر، خاکِ عجمک اعظم شرور وفتنه‌لرندن‌که تبار خیر ظهور رحمة للعالمین ده سلاطینِ اوزبک زشتینه نشر مناشیر هدایت وهو بر به دعایت رعایتِ اسلامه دعوت اولندقده ‌ نظم

انکه ایمان یافت رفت اندر امان ‌ کونهای باقیان شد در کمان
کفر صرف اوّلین باری نماند ‌ یا مسلمانی ویا بیمی نشاند

نثر: نحواسی اوزره وصولِ نشرءِ سعادت استعدلوی لدفه تلقیءِ بالقبول ومایدا خصوم وعدا مسکنِ عمکنده مشغول اختلاف ایکن، ایران زمین کسیری لدفه برویزناکس ناکس را استکبار وغرور، ودهکلهءِ خواندار اظهار ده استبداد ونفور ایدوب، اول منشوردولت واقبالی که سرنامه‌ءِ صحایفِ آمال ایدی، سرپنجه‌ءِ عتوّ ضلال ایله چاک، ومعنی‌ده لنذوالی ایله وجوهنی سجوهنی هلاک ایلدی ‌ نظم

دریدآن نامه کردن شکن را ‌ نه نامه بلکه نام خویشتن را

نثر: شیرویه شیرازده خسرو خسر نهاد کلسو بدسیری ایدی، لکن قضا وقدرده قصد خون پدر، وخرق الله ملکه دعاءِ ذی‌کرنک قوّتِ تأثیری اول کافری بنایی زیر وزبر ایلدی ‌ نظم

عجم را زان دعا کشتی بر افتاد ‌ کله از تارکِ کسری در افتاد
زمیجهای شرح مصطفایی ‌ بر وشور برم کشت ان پادشاهی

نثر: مشکوی مشکبوی عشرتنه نکباءِ نکباتِ متعاقبه وزان، دبرک وبارِ کار وباری لکدکوبِ صدمه‌ءِ

وان اولوب خلوت خانهٔ مجلس انسی آرامگاه یعافیر وثیران وطاق
ایوان بلندی رجفهٔ نائبه و کرندا ایله واپسه ویران اولدی نظم
بر آمد ناگه از گردون طراقی ٭ ز ایوانش فرو افتاد طاقی
پلی بر وی چه زآهن بود بسته ٭ در آمد سیل واز هم شد شکسته
بدید آمد سموم آتش انگیز ٭ نه گلگون ماند بر آخر نه شبدیز
نثر پرویز نا پرهیزک شائبهٔ وقاحت و ستیز ندر که اول خاکده
تولد ایدن قوم لدلر شبستان محنت و بدعت ده اختیار آرامش
وخفتن و سول اعظم سنت جماعتی رفض ایلیوب جرائم شنیعه و
شنیعه یه افتعال و اختلاف و حم ما انا علیه واصحابی دن تغافل وتغابی
ایله طرح بنای شذوذ و اختلاف ایلمشلردر جهل وخواینلری بر
غایته منتهی در که عصمت خانهٔ نبوته اطاله و بو سبب ایله بیع بیعت
اسلامی اقاله ایدوب معتقدات نی ابتناج لرینه رواج ویرمک
ایچون بنجه نصوص ساطعهٔ صادقه یه انکار وجحد و افتتاب فضل
اصحابه کل بهتان نا بوح ایله اندود ایتمکه بیهوده اهتمام وجهد ایدرلر
نظم رافضی را لحل ازان نبود ٭ وانکه او ظن برد چنان نبود
همه را نیک دان مباش فضول ٭ ونکوی بود رفیق رسول نثر
معتبرات وقایع روزگاره منکشوف ومعالن و مطالعات تواریخ
واخبار مشاهد و معاین در که معمار خطهٔ ایران زمینه ابتلاء
آشوب کینه کار اثر و زینه اولمایوب بلکه اول خاک شغبناک
نهادی مایهٔ شورش وفساد ایله آغشته وسکان وقطان نک
مزاجلری تغلب و هیاج اوزره سرشته در کیومرث که محافظهٔ
نسل و وقت ده کار فرمای نخستین واقوال و افعالی سنجیدهٔ
جزان تحسین ایدی بزم کثرت علایقدن دامن چیدهٔ وپاس

وپاس انفاسی ایچون بیغولهٔ ترک استیناس ده آرمیده اولوب
ولد پاکیزه خلقی اوهد سیامک نک قدرسا مکین اعلا واولبس
خلعت سلطنت ایله علی رؤس الاشهاد حدیث نجابت ورشادی
املا ایتمش ایکن فی الحال چشم زخم فلک محتال درکار مصراع
وسهم الرزایا بالنفائس مولع نثر سرتی اشکار اولوب ایام
قلائل ده وجود ظلی سی زائل و رویت جمال امنیته ضباب
سرعت تبار حائل اولوب بر دیو دیوانه نهادک ید بیدادیندن
شربت شهادت نوش و بو سبب ایله اقطار ربع مسکون ده
جیحون خون جوشش ایلدی کیومرث بو حالت پر محنتدن
گریه بیحد و بنیرهٔ سر بلندی اوهد هوشنگ هوشمندی خصم
نابکاردن اخذ ثار ایچون تأخر ایدوب احشاد کتائب
واجناد ده فرمان قضا سریان نفاذ و جریان بولدی
اتفاق مهرهٔ داد یاران اوزره اول نطنع دیودن اختفاوی
بری وحشی بشره انواع شور و شر ایله معترض منبری اولمغین
اول جانبدن دخی صفوف صفوف کتائب عدد بی عدد ایله
جای بنجاده حاضر و آماده اولدیلر نظم
دو لشکر نکوم دو دریای خون ٭ به بسیار بار از یکی در بیا فزون
بتدبیر خون ریختن تاختند ٭ بهم تیغ و رایت بر افراختند
نثر عاقبت لوای فوز و نصرت نسیم سبق عنایت ایله خافق
واقتضای حکمت ایله مصراع رحمت غضب اوزره سابق اولدیکی
عبدهٔ طواغیت اوهد عتدهٔ عفاریت منهزم وجدار بنات
قرارلری زلازل اوهاق وسلاسل ایله متداعی و منهدم
اولوب اخوال پریشان احوال بجر لهیٔ متشتت و متفوق و منتشر اولدیلر

نظم قوی دست را فتح شد رهنمون ؛ بزنهار خواهی در آمد زبون
بزمین در افتاد بدخواه را ؛ صدا داد شاهی جهان شاه را ؛
قتلۂ سیامکدن اخذ ثار ؛ و خونابۂ تیغ تیز ایله تسکین کین غبار
بو کار حضرت مدار ؛ خیر مایۂ فساد و شغل جهان ؛ و مقدمۂ شورش
و وائر و ابا اولدی ؛ بو اسلوب اوزره نیجه اعصار و حقوب
مضی و مرور ؛ و نیجه ایام بزرجمهر عبور ایلدکدنصکره فریدون ربع
ربع مسکونی پسرانی سه گانه سنه توزیع ؛ و هر برینک ساحۂ قدر سلطنتی
توسیع ایلدی ؛ ایرج که انجب اولاد امجادی ایدی و کیچ مهد
دسترۂ اسرۂ خدنگلین ادفه ایران زمینی کندویه جانشین
اتمکه صرف مبلغ جهد ایلدی ؛ تور که اول فرض فریدونک بیوک
اوغلی ایدی ؛ بو حالت حسد انگیزدن ستیز ؛ و شقیق شفیقی سی
ادفه سلم بی سلمه کشف سر ستیز ایلدی ؛ قصر وجود ایرجی
تخریب و رنج اخوت فروع و مخاربت تکرده قتل و بالاخره صادره
غدر و صرم ایله اول مظلومی تدبیر و قتل ایلدیلر رباعی
جان نیست که نیست در مقام خطری ؛ تن نیست که نیست هر دمش دردسری
باری تو زحال دیگران پندی گیر ؛ زان پیش که از تو پند گیرد دگری
نثر فریدونک فرید حفیدی منوچهر که معارک مغازیده ایدوکی
شمشیر بازلق رشک مهر سپهر ایدی ؛ قصد اعدام و هامۂ همتن عامۂ
جد و اهتمام ایله اتمام ایلدی نظم برجست بوم را که کوشید
شمشیر کشید و درع پوشید ؛ دریای مصاف گشت جوشان
کشتند مبارزان خروشان ؛ نیجه زمان روی آرزم و سامانی
بر فواش ؛ و مرة بعد اخری تجدید مراسم پرخاش ایلدی ؛ آخر کار
اول غداران بد فرجامدن اخذ انتقام ؛ و اسباب سلطنت و جلال کری

جلالتی منوچهره انتقال ایلدی رباعی یا طالب الدنیا الدنیة انها
شرک الردی و قرارة الاکدار ؛ دار متی ما اضحکت فی یومها ؛
ابکت غدا تبا لها من دار نثر اول هنگام فتنه انجامده برو تخم
مایۂ عدوان خاک ایران و تورانده پاشیده ؛ و صحیفۂ
روزگاردن رقم آسایش و قرار تراشیده ؛ اولوب مشارق ارض
هوای زنگی گبی مزدحم ؛ و جیوب اهل بادیه و حاضره کثرت نوائب
حایره ایله دینار و درهم اولدی ؛ گاه انتخاب تورنی فتورده
افراسیاب اسباب فتنه اراکه ؛ و سیاوشی بی گناهی حرضۂ
تیغ عمرکاه اتمکله گرد باد آشوب و فسادی اثاره ایلدی ؛
و گاه تخمۂ ایرجدن کیخسرو تنعت ؛ و اول فلک رستخیز
آثاردن اول دیار سریعة الدبارک سکانی ایله هموم و احزان
تلقب ایدوب ؛ یاری زیر دستان خصوصا یاوری رستم
دستان ایله شاه تورانی ؛ الشبکر کش زندگانیدن پیاده ؛
و اول قوم ضالک قمع و استیصالنی جمله دن زیاده ایلدی نظم
چنین است رسم این گذرگاه را ؛ که دارد بسی آمد شد این راه را ؛
یکی را در آرد به هنگامه تیز ؛ یکی را ز هنگامه گوید که خیز نثر
بعده اوزنک فلک بنیان یونانه اسکندر فیلقوس جلوس ؛
و ارشاد فیلسوف حکمت نهاد ایله تعیین مقام بر رئیس و مرؤس
ایلدکده ؛ دارای مدارانک سر برگشته گی دولتنه بو دوار
انقلاب مداری طار ؛ و گلشن جهانی چشم خونابه چکاننه
تنگ و تار ایلدی ؛ آفتاب گردش عالمی قراره سلطان یگوان
اولوب خطۂ ایرانی اضافۂ حکمت آباد یونان اتمکله بنده
حکیم استاددن استرشاد ایلدکده ؛ نخل حسن تعبیر بو گونه تأثیر

وحکیمانه تدبیر ایلدی که نظم طرفها بشاهان کیر فتار کن
بتهرسو یکی را طرف وار کس ۞ چو هر یک جداگانه شاهی کنند ۞
زیکدیگران کینه خواهی کنند ۞ ز مشغولیء ملک خود هر کسی
ندارد سوی ما فراغت بسی نثر نته کیم منبع فیض قدوس مصراع
سخن کوی پیشینه استاد طوس ۞ بو ابیات استادانه ایله تدبیر دلپذیر
حکیم فرزانه یی تصویب و پسند و مایهء سخن متانت پیرایه یی
واصل اوج بلند ایلمشدر نظم بگیتی بهرکوشهء بر یکی ۞
کرفته زبهر کشوری اندکی ۞ چو بر تختشان شاه بنشاندند ۞ ملوک طوایف
همی خواندند ۞ ازین گونه بگذشت سال دویست ۞ تو گفتی که اندر زمین شاه نیست ۞
نثر اجمال محاسبهء مقال بودر که شرقک ثلثانی شر و شرفلی وردنیه
شر مضر ورع بلاد بلاد وال و شرق بلا قاف ۞ کتب تواریخ و اخباری
عین اعتبار ایله مطالعه و استقرا خصوصا شهنامه یی بصارت
ثاقبه ایله تتبع و استقصا ایدن اصحاب رأی سدید و اضح دیر که
مشرق زمین دن اشکار و مستبین اولور قرات کوناکون خارج
دایرهء چند و چون و مجموع ربع مسکونده اولان خونریز و شبیخون
دن زیاده و افزون در مصراع تا بود چنان بود و چنین خواهد بود ۞
کرمانی که تیغ عالمگیر زبانی ۞ فاتح کشور معانی در ۞ مضیق تحقیقه بو وادیده
اقتحام ۞ و تسخیر ملک بیانه اتحاد و انتظام ایلمشدر که ۞ بجذور مراحل
کوفه و عراق دخی فتور زلزله و فتونده منحصر اتنه وجود
بولان مکر و شقاق اوله ۞ زیرا اسباب اختلاف دکین دوق ۞
وابتدا عصاء مؤمنین شق ۞ اولنمق حرب جمل و صفین ۞ و میان
خوارج و مارقین ده اولوب بین الوری اختلاف آرا که مورث
عدم انتظام و باعث اخذ انتقام در امت برو یارکوه و قاره

و قاره سبب سبکساری و طیش ۞ واذا وضع السیف فی امتی لم
یرفع عنها الی یوم القیامة فحواسی اوزره اول وقایع غایبه
حوادث آتیه یه مقدمة الجیش اولمشدر نظم
اگر خواهی که رد شنتر بکویم ۞ خبار رتبه از طبقت بشویم نثر
آخر زمانده ظاهر و عیان اولهجق مسیح دجال که ۞ نقل باز کوری
ابتلا و فتون ایله جلا و منال مادهء تعذیب و نکالدر نظم
وللقیامة اشراط وقد ظهرت ۞ بعض العلامات والباقی علی الاثر ۞
عنوان خلق آدم دن خاتمهء عمر عالمه کلنجه وقوع و ظهور بولان
فتن و شرورک افظع و اکبری ۞ و تحقق مجیء و اتیانی عروض
ریب و کماندن بری اولوب ۞ اکثر اخبار و آثار جهانی ماعدا
الحرمین المکرمین دورارنه سی که ۞ مصداق فلک و عده بجر بلند...
ظهوری قطعیء واساندر و عند بعض الرواة افضل نبیانی
یعوضونهاندن اولدوغی کتب معتمده ده مسطور و مکتوب در ۞
و یأجوج و مأجوج دخی محل و ذوجی میان مشرق و شمالده اولهجق
دیار غرائب اشتمالدن اولمغله ۞ اول قطر پر اختلال منبت
ضال و ضلال اولدوغی محقق اولور ۞ والفتنة من ههنا اشارت
ایماسی کما ینبغی کالیح بولور ۞ بجدک دایرهء سوده مدار ۞
و شرور شرقیه دن حصه دار ۞ اولدوغی خنده در که ابلیس لعین ۞
علیه ما یستحق ابد الآبدین ۞ مشرکین و برکینی قصد اضلال ۞
و ذلقهء سوء عقیده دن ازلاق و ازلال ۞ ایتدکده شیخ نجدی
صورتنه تمثل ۞ و اول هیأت باغابته توسل و توصل ایدر ایدی
اول سببدندر که ادبای هنر پرور مدتیان نجد کی ۞ وجه تسویل
و تعویه لرینی تسویه ۞ و اظهار دارات ایتدکلری و هوایی

بی معنی جمعیتندن شیخ نجدی یه تشبیه ایدرلر سقف ایوان حسن
بیانه سنه و پنجه پنج ارباب فنه اوهد استاد سامی شیخ نظامی
که هزار ویک نامه خطهر تام اولدوغنی **نظم** در خط نظامی ار کنی کام
بیند بجد هزار ویک نام بیتی ایله حرفی واشتباه اذهانی پاک ایلمدر
لیلی و مجنون ده اول معناده استعمالنی بو ابیات ایله استدراک
ایلمدر **نظم** مجنون رمیده دل در آن دشت سرکشته چو بخت خویش می گشت
بر نجد ستدی ز تیز و جدی شیخانه و لینه شیخ نجدی

الحدیث الثالث والعشرون

اولمایوب راه خداده اکراه نعدیا و انس عمل اولمز کم
بلدر روییتنک و بدین و یدین رسول فاسلکوا ای طریق شئتم
تمام الحدیث کما لا یجتنی من الشوک العنب کذلک لا ینزل
الفجار منازل الابرار فاسلکوا ای طریق شئتم فای طریق سلکتم
وردتم علی اهله ابو نعیم کتاب حلیه ده یزید بن مرثددن مرسلا
روایت ایتدوکی جامع الصغیرده اشارت اولنمشدر اگرچه کم
افاعیل جنابی فیاضی عوارض اغراض و اعواض ایله غیر معلله دبو
مدعانک شواهد و براهینی عند الحکماء الالهیین خرگاه معدلوددر **نظم**
گرچه در طاعتی از هیبت او لا تامن ور چه با معصیتی از در او لا تیأس
لکن اسم حکیمک مقتضاسی و صانع قدیمک حکمتی انتقاضاسی
بودر که جوهر بلند پایه ایله سفال سفله مایه همسنگ و سرخ
رویان بزم الست ایله سیه رویان بدمستی حظ پرست یکرنگ اولمایوب
لا اکراه فی الدین نص مبینی اوزره نشاه اولیده اهل رشد
وغی متبین و متمیز و دار عقبی ده دخی اصحاب یمین و شمالک حرفی
عمل و افعالری صورت متناسبه اوزره متحدد و متحیز اوله بین الشقی والسعید

نده

[margin:] الجنی بیش دو تر بلک رحم الله جعفر

وفق فاحش و بون بعید اولدوغنه افنجعل المسلمین کالمجرمین
نص مبینی دلیل اقتضایی و یا ایها الناس اعبدوا ربکم ندایی عامه
ناسی مدعات عباده داعی اولوب لیبلوهم ایهم احسن عملا
منطوقی بو معنایی افاده و الباقیات الصالحات خیر عند ربک ثوابا
و خیر املا کلام مصدوقی بو مدعایی اثبات و اشاده ایدر **نثر**
هر مؤمن سلیم الخلیقه یه خلیق بودر که اوامر الهیه ایله مؤتمر و نواهیدن
منتهی و اصلاح نفس ایله تکمیل طریقه منتهی اولوب شرایط عبودیت
و عبادتی کما ینبغی اقامت و بو رباط معذرت عنونی پیش نهاد
درون ایمکله خدمت معبود معتدیده کما امر استقامت ایده
رباعی ای قبله هو که مقبل آید کویت ردی و دل جمله بختیاران سویت
امروز کسی کز تو بگردانده روی فردا بکدام دیده بیند رویت **نثر**
عباداتنی نهایت صورت عباده اولمق اشارت و ارشاد
ایدرکه خلق انامدن مقصود دوام عبادتنی انتهادن درار
برده یلکمونددن وما خلقت الجن والانس الا لیعبدون سر مکنونیز
مکنونتنی ابراز و اظهار اوهه **لمؤلفه** کرکدر کم تفکر اید هر جنس
نه سردر ماخلقت الجن والانس هر کیمکه کیم منهج عملدن نهاده و گسل
بینه و عادته دواخل عباد الذین یستکبرون عن عبادتی اوهه
واربوار ده سخط ملک قهار قرین و سر جرین وعید سیدخلون جهنم
داخرین اولور **نظم** چون عبادت بود مقصود از بشر
شد عباده نگاه کر فکنش نگر مسجد طاعتشان بس دوزخست
پای بند درخ بیگانه تختست نشوه شراب غرور ایله سرگران و مخمور
اوهه اهل لوان اتمعاع سایه عنوان اولدوغی تقدیرجه ریبان

[margin:] بعاد الدعاء ابی العدا مصدر العباده

سباق قربت بزبرده خجلت زده وسرزیر اولوب آبگینهٔ سرای
زهد وعصمتی اسیب صخرهٔ جرم ومعصیت ایله شکسته وصاعدان
شواهق قربته نسبت پایهٔ قدر ومنزلتی پست اولور نظم
عفو باشد کیک کوفر وامید ـ که بود بندهٔ ذی تقوی روسپید
دزد را اکر عفو باشد جان برد ـ کی وزیر وخازن مخزن شود
اکرچه مضمون صحائف امور مبادی وصدوردن نامعلوم
وانما الاعمال بخواتیمها مجری ایله مختوم اولمغله معرض وختوم در
هیچ کافر را بخواری منکرید ـ که مسلمان مردنش باشد امید
چه خبر داری ز ختم عمر او ـ که بکرداند از و یکباره رو نثر
نیچه زاهد بیدار شب زنده دار که توجه کرده استفتاح سن حرص
استغناء بیچون وچرا ایله برباد اولور نظم
بهوش باش که هنگام باد استغنا ـ هزار خرمن طاعت بنیم جو بخرند
ونیچه رند خرابه نشینلک دل پریشان وتمکینی تعاطی فسوق وعصیان ایله
محاط بائس خذلان ایکن تلافی فضل ونیه امتنان ایله مبتهج الحال
اولور نثر بر آستانهٔ میخانه کر کسی بینی ـ مزن بپای که معلوم نیست نیت او
لکن ظاهر عنوان باطن اولمغله اغلب حالده حسن اعمال آیت متوسمین
واذا رأیتم الرجل یتعاهد المسجد فاشهدوا له بالایمان حدیث مخبر بیانی
بشارت رسان اهل ایمان نظم هر که دارد از فضول واز جدلی دور
کار خدمت دارد وخلق حسن ـ ما خلقت الجن والانس این بخوان
جز عبادت نیست مقصود از جهان نثر کذلک وظائف اعمالده توانی واهمال
سوء حاله علامت وسلسلهٔ اصحاب شماله اتصال سبب نکوهش وملامت
اولور یعرف المجرمون بسیماهم مرآتنده هیئات معاصی وهنات

ظاهر

ظاهر وپدیدار ومن تهاون بالاداب حرم السنن ومن تهاون
بالسنن حرم الفرائض ومن تهاون بالفرائض حرم الآخرة فحواسی اوزره
نوافل واداب دن اجتناب باعث تدنی ولاده باز دور اصحاب رؤیت دن
دور ایتدرکه بو دور دیشن آخرت اندیش خاتمهٔ اعمالدن ترسان
وبر اهل حاله معاد ومعالدن ترسان اولدی اول عارف بالله که
تحقق آکاه ایدی ودیدی که منشور آسمانیده که احاطهٔ ادراک معانیسنه
سررشتهٔ عقل هیولانیکمز ومصداق جامعیت فیه نبأ ما قبلکم وخبر ما بعدکم
وحکم ما بینکم در هو سر شتهٔ بعمره اشارة ما خصوصا استعداد فرع
بیانه رمز وایما اولندی استطلاع یوم موعود مخصوص اولنسه
وازنوا قبل ان توازنوا جزان عدالت ایذانی سر وعلانیه
حالده کالی وزن وعیار ـ والکیس ما بین اخیار واشرار کفتیسنده
محاسبهٔ اعمالی ویوم اختیار ایله اعتبار ایله اکر ذرهٔ ابراردن
ایسه ده درجات نعیمه نائل اولوب جریدهٔ جدیدهٔ نیکاندن ده
محشور اولورسن اکر شرذمهٔ فجاردن ایسه ده درکات جحیمه
نازل اولوب حظیرهٔ نکال ناحصور اولورسن فذلکهٔ کلام وخلاصهٔ
مرام بودرکه صلاح وعبادت لازمهٔ عبودیت اولدوغی محل جدل
دکل ایسه ده جای چون وچرا دکلدر غایة ما فی الباب اولو الالباب
اولدقلری رؤیت عملدن احتراز واحتذار وخوف ریا وخللدن
تمهید مقدمهٔ اعتذار ایدرلر رباعی بی لطف تو تقوی وقناعت هیچست
سرمایه واسباب بضاعت هیچست هرچند که کرو نیست طاعت لیکن
بی فضل تو صد هزار طاعت هیچست ـ عامهٔ مشایخ آفاقک اجماع واتفاقی
بو نکته اوزرینه درکه حقیقت ترک عمل دکل بلکه ترک رؤیت عملدر
زیرا اخلاص طاعتده ندکلو اهتمام اولنسه جناب عزته نسبت

آلوده علل ور نظم این قبول فکر تو از رُقْمَت
جون نماز مستحاضه رُخْصَت ور نماز اد بیالوده گشت خون
فکر تو آلوده تنبیه وچون

الرابع والعشرون

نازل اولدقده قضاء مبرم دیمه بها عصاحتی ایله لعل
دیدی اثناء حدیثنده رسول قدر الله وما شاء فعل

المؤمن القوي خير واحب الى الله تعالى من المؤمن الضعيف
وفي كلٍ خير احرص على ما ينفعك واستعن بالله ولا تعجز وان اصابك
شيء فلا تقل لو اني فعلت كذا كان كذا وكذا ولكن قل قدر الله وما شاء
فعل فان لو تفتح عمل الشيطان امام محيي السنة مصابيح ده حضرت ابو هريره دن
رضي الله تعالى عنه بو عبادت ایله روایت ایلمشدر امام نسائی روایتنده
ولا تعجز فان غلبك امر فقل قدر الله وما شاء صنع واياك واللو فان اللو
تفتح عمل الشيطان وارد اولمشدر ابن همام سلاح المؤمن نام کتاب
مقبول الانامنده نقل وحکایت ایلمشدر بو روایت اوزره دا مُشكّر براجه
ذات البراعه بو گونه نغمه ساز و بیت اولده بو طرزله قافیه پرداز اولورکه
طلبده ذرعی نهاده ایچون سعی ایدوب ایلمه بها عصا طمع
دیدی اثناء حدیثنده رسول قدر الله وما شاء صنع
روایت ثابته ثانیه ده لفظ لو موقوف ومشدد و خواص اسمك دخولی ایله
بناء اسمیتی مشیددر لغت صحاح ده ابانه وافصاح اولندوغی اوزره
حرف لوکانهی اسمیت اوزره استعمال داولنه آلت تعریف داخل اولنه کنده
جنسندن برحرف مشدده ادخال اولنور وسائر حروف معانی واسماء
ناقصة المبانیده دخی حال بو منوال اوزره اولوب رواة دالسنه
دور تو اهر شغفده ن ترکیب قد اکثرت من اللو شنیده وادایدنکت

نکته شوادهی صیدا ایدن ابو زیددن بو بیت مستشهد ورحه
صحت سنده رسیده در نظم لیت شعری واین منی لیت
ان لیتا وان لوا عناء زین الوب ومکلف زبانی ده داب علم
وادب اولمشدر شرح مصابیح ده تبیین وتوضیح اولنمشدرکه مؤمن
قوی دن مراد توکل واعتقادده قوی وتفاقم امور مشتبکة الظهورده
سالک صراط سوی اولمقدر نظم بنای کار متین بر ثبات دایمن باشی
گنده بناکه بر اصلت پایدار بوس برصیتله کوه قاف تحمیدی
صدمه تشکیک مشکل ایله متحرك اولماز جناب سایر اهل سرائر یابی لغو
ومنها جائزده حائر اولدقده اول شجاع فی قوتی یقین ایله حازم صراط
مستقیم وکعبه ثبات وتمکین ده مجاور ومقیم اولدر وعند بعض
العلما مؤمن توانا اولدورکه اضاعت ناستین بنا سداده تعلیم خیر
وارشادده نفق وتحمل واشخاص متبانیة الادراکک بادکرانی جفا رینه
تصبر وتحمل ایده مولفه بربلا کلفة تحت عن اظهار وارد ور انکه ظاهرا اکل شر
دوستبر بیحضور اولور نهایت دشمن ایلمز غلو بور ایکیسی انکی گبی
حر نبیل ونبیه لاریب فیه منزوی گوشه نشین وخود پرست داحت
گزیندن ارجح واکمل ونفع متعدی الاثر نفع لازم مختصردن
اشمل واجلدر نظم زیراکه ان کلیم بیعی میکشد زآب
دین جهد میکند که بگیرد غریق را وبحر کوتاه زبان اول جهتدن توأم
خادت دزبان درکه اکا گرفتار اولمشدر عاطل سعادت معالی امور دن
دور اولمغله قصور استعدادینی سر منزل فلاح ورشاددن
منع وحجب خجلت زده ان الله یلوم على العجز ایدوب افضل العمل
ما دووم علیه رتبه علیه سندن تقاعس وتقاعد واشتیاد
تحلل کسل ایله دواء الحذاق متاعب ومشاقدن تنحی وتباعد ایدر

نظم بار رعناکش بنشب قیرکون * هرچه عنایتش عنایت فزون
رنج زوباد بری ساحتست * در عقب رنج بسی راحتست * لوکلمه سندن
نهی وتحذیر ده سرّ ستیر بودر که امر فائته یه فائده ندم وپشیمانی تسویل
شیطانی یه اجرا وجناب منیع قضاء لازم الرضایه نوع اعراض ودر نظم
سبقت تقادیر الاله وحکمها * فارح فؤادک من لعلّ ومن لو * مدلول
لو براتشین یرعلودر که لکن شعلهاء بی حزکی دودکاه دلنی آتش ایله
وذوزان وشرار رشراره ایله وخرمن محاله چند ساله لری
تباه وسوزان اولور * لوکی کوا فراخته میدان بیان اولمه بو
معنایه ایهام وایما ایدرکه عقل پرعقالدرکی حقیقت حالدر اعلم وادراکی
ونظام مرکوکف استبداد ندن اوله تخرنکات فکر ووسواسی
معذرات حکیم عواقب شناس دن انجح داوی اوله * بومعنی ضعیف
اعوذ بالله مروّج مذهب اعتزال وفرقه ناجیه دن اعتزال ودر نظم
بدانکه زتسویل نفس آزادست * که هوچه صانع عالم همه کند داد دست *
اما سلطان ملائک سپاه فرمان کزاد * واتموا الحج والعمرة لله حجة الوداع
احتفال واجتماع ایدن قبایل اوداعه تعیین مناسک وتعلیم مناسک وشعائر
بیوردقلرنده * لو انی استقبلت من امری ما استدبرت لم اسق الهدی
کلام مستطابی ایله عطف خطام خطاب بیوردقلری حد محذور * ایله
محذور وبوقبیلدن معدود دکلدر * بلکه برکلام هدایت انجام درکه
هدیه هدیه اهدی انمیان اهل هدایتک قلوبی برکزیده انکله
قصد تألیف وتطییب وعمل عمره ده عدم اخلال ایله اداحلاله حث
ترغیب اولنمشدر * علی وجه الندور کبار وصدورک استعمال لرندن
استدلال اولنورکه نهی مذکور محتاج توجیه ودائره تحریم
اولمایوب * داخل زمره تنزیه اوله * بو بابده حق تحقیق

حق تحقیق ومنع ایله جوازینک توفیق بودرکه کلمه امتناعیه نک
ممنوع الاستعمال ونشانه ینال ووبال اولمه سی فکرینه نفع وجدوی دن
عاری ومنازعت اقداره سبب عادی اولدوغندندر نظم
وکن صارما فی الوقت فالمقت فی عسی * وایاک علا فهو اخطر علّة * نثر
لکن شول عارف که سدله نهیه ایله علت نهیه واقف اوله معتذراً
من التقصیر لا معترضا علی التقدیر اثناء قیل وقالده نادراً استعمال
ایلسه اکا نسبت لا بأس به * وتدبیر حکمت بتدبیر ایله سم ناقع تریاق
نافع اولدوغی کبی بونک دخی جوازی غیر مشتبه در نظم
جمله اجزاء عالم یک بیک * برنجی بندست وبر استاذ فلک نثر
فاضل طیبی شرح مشکلات مشکاتده بووجهله تحقیق محل وتنیر خامه
حکمت مصیری بوکونه حل ما لم ینحل ایتمشدر که بو حدیثک که جمله سوله
ووقفنه نوعوس حکم ضمنیه مستکن در صناعات بدیعه دن لف
ونشر رعایتی ممکن در شول طریقله که احرص علی ما ینفعک قویه که
لازمه جهد وبسالت در قوی یه مناسب وموافق در ولا تعجز
کلامی که مقتضای عجز وفالت در ضعیفه جبان وملاحق در
وصدر حدیثده مؤمن قوی نک فرتیتی تحقیق ومؤمن ضعیفدن بنیاری
تفریق اولنمش ایکن تکرار سلسله جمعیتلری تحریک وشرف خیریتده
تشریک اولنمه هر برینک اعتقادی پاکی واصل ایمانده اشتراکی
اولدوغیچوندر خصوصا هو ضعیف دلخسته که شکسته بسته زاوله
عبادات شتی ده صیف وشتا جد ومکاتبه وجاء عصمت عدم قدرتده
ترک مکر ومکائده ایدن نوع خیریتی متحقق وشایسته منتهای تقدم
وفضیلت اولمازایسه باری صف نعال تبعیته سزاوار ومستحق اولور
زونش وکرسی ولوح وقلم فزون باشد * ولی خوابت که اورا بهیچ شماری *

طیبی که قولنده مؤمن نیه توانی و توانا اولمتصلب و نادرکه
هنگام خصام ده ساحهء خصالدن ازالهء کلفه مراد سباب
دهر امرده قلب متقلبنی توجیه جانب مسبب اسمکله بالکلیه ترک
رؤیت اسباب ایلیه هر مؤمن سینه صافی مشتاق که بونک خلافنده
اولا مراتب ایمان کراکنده واینکه اکثرینه پایه سنده اولوب رتبهء
کمال ایماندن محظوظ و نیم حقیقت مسلمانیدن نامحظوظ اولور
جمله فرازهمت ور رفض سبب بجز دوریش وهلاک بولهب
چشم بند خلق و اسباب نیست هو که لرزه بر سبب زاصحاب نیست
یا خود بو محلده قولندن مقصود یوم موعوده ایچون اعدلوزله
دسلعهء وجوه معتبرنی بجارگاه جهاد اکبرده خزله ایلکدر
زیرا اهل عزیمت که بو صفت ایله موصوف و بناء علو همت سیاره
سبق غایت ایله مرصوف و موصوف اوله مضائق غزوانه تبادر
و انسراع و نیزهء رای اصابت و تیره سنی سینهء اعدای کرکینه یه
تسدید و انتزاع ایدوب هنکام هیجان هیجاده عرض تواجد
و صدمهء وتیه ده اعمال فکر نافذ ایدر و امر معروف ده اهل معروفه
مواساة و نهی عن المنکرده اذیت جحود منکره مقاساة ایدوب
هر جبان ضعیف الجنان باد رکل اولدوغی امر مشکلده بونک سهم
فهمی صائب و الا قو بقدر المشقة رکازینی احراز و احیازده
دائم مجد و دائب اولور **نظم** و اذا کانت النفوس کبارا ؛
تعبت فی مرادها الاجسام ؛ و تربهء لغت فارسیهء تربه دن
اقتباس صنعتن ایدن بر صاحب کرامت که سخن پاکی قوت
طبعدن اکثر تحلیه و طرز کلامی تصریح نامندن مغنی در **مصراع**
کالشمس لا تخفی بکل مکان **نثر** سایهء حسبانده سایه حسبان

دوهف ارباب غفلتی جانب رشد و هدایته تشویق و تحذیر و وقوف
امتناعه اتباعدن بالاتفاق علامت نفاق در منع و تحذیر ایلمشدر **نظم**
تا نکردی تو گرفتار اگر ؛ که اگر این کردمی یا آن دیگر ؛
کز اگر گفتن رسول با وفاق ؛ منع کرد و گفت حقست آن از نفاق ؛
کان منافق در اگر گفتن بمرد ؛ وز اگر گفتن بجز حسرت نبرد **نثر**
کشتگیر شوا قوت طبع زور ازما ایله انما الفرحة من ملکی نغمه
سرینی تغیر و اول معانی بو لده ایله تعبیر ایلمشدر **نظم**
مباش غره که دارم حصار عقل بدست ؛ که وقت فتنه و رازست و جوب را دوسست ؛
مکو اگر نکنم کار رزق نیست مگر ؛ که غار غار جهالت از این اگر مکر ست ؛

الحدیث الخامس و العشرون

اولان مطلب گنج دنیا یه طالب ؛ بیابان زر و رنج و عناده اولور گم ؛
بیورردی حدیثنده سلطان کونین ؛ فوالله لا الفقر اخشی علیکم ؛
تمام الحدیث فوالله لا الفقر اخشی علیکم و لکن اخشی علیکم
ان تبسط علیکم الدنیا کما بسطت علی من کان قبلکم فتنافسوها
کما تنافسوها و تهلککم کما اهلکتهم صحیح بخاریده حضرت عمرو بن عوفدن
رضی الله تعالی عنه بو عبارت ایله روایت اولنمشدر صدر حدیث
بحر متقارب مثمن سالم وزن فعولن فعولن فعولن فعولن وزننه
موازیدر معتبران صحائف روزگاره واضح و آشکاردر که
میان بزرگانده فقر و غنانک تفضیلی جانبنده اختلاف و نسخهء
تفنا راویاندن عمرهء تباین بیان اجتنا و اعتراف اولنمشدر
سید الطائفة و الذین یلتقطون لطائفه اولی ترجیح و فقر
و فلکک فریقتنی تقریح ایلیوب و فئهء یسیره غنا و یساری تفضیل
و هر بری اثبات مدعاده بسط و تفصیل ایلمشدر لکن بو بابده

قول فصل وخرق نزاع خصم حسم ایدوب كلام صحیح الاصل بودر كه اكمل
ملكات نفسانیه سیر جمیلهء محمدیه یه تتبع واشرف كمالات انسانیه اخلاق
جمیلهء احمدیه ایله تخلق و تطبع در انبیا والانبیاء محمدن هر كیمك كه سنن
سنیه متابعتی اوفی و اوفر در سائرلردن زیاده حظ و نصیب و سیاده اولور
اول سیر جمیله و رحمت و رشاددن استفاضه و استمدادی ازید و اكثر در
بو تقدیر لازم الثبوت اوزره طیب اعراق ایله منعوت و تتمیم مكارم اخلاق
ایچون مبعوث اولان جناب ختمیت مآب علیه الصلوة والسلامك بابه لا افتخار
فوقیت مدارك مفضول و مرجوح اولمه سی قول مرتیق و مجروح اولوب
سالكلر بونك خلاف اولانی انصاف عوضی انتصار و انتصاف ده انجی
خرباتلی و بو بابده بسط و اسهاب ایتدوكی مقدمات ناصواب مصداق
و یابی الطباع على الناقل در قطعه دلیلك ان الفقیر خیر من الغنی
وان قلیل المال خیر من المثری لقاؤك مخلوقا عصی الله بالغنا
ولم تر مخلوقا عصی الله بالفقر نثر اگر غناء مطلق صفت جناب حق اولمغله
تعلیل و اثبات مدعا ده بو وجهله اقامت برهان و دلیل اولنورسه
بو توجیه سفسطه یه شبیه بر وجه غیر وجیه در زیرا كبریا و جلال وانكی
اشباه و امثالی نیجه صفات كمال واردر كه ع كل ما یفعله المولى فعلى العبد حرام
فحواسی اوزره خصوص جناب معبود و عبادالله كه نهادی بونلر ایله
اتصافی ظلم و اعتسافدن معدوددر كاشف اسرار احدیت خاتم
ولایت محمدیه حضرت شیخ اكبر ع قدس الله سره الاطهر فتوحات مكیه ده
برعجب تحقیق و ظرف فقره متعلق بر نادره غریبه تحریر و تنمیق بیورمشلردر
خلاصهء كلام بدیع النظام اول بودر كه مثلا ایكی شخص اوزره هم مالك
دارین نصوح نتیجه منابع جود و سماحته سالك اولوب احدهما
بر وزر هم بذل و اعطا و اخری طقوز درهم انفاق و ایثار ایله

بو بابده اهل شریعت و طریقت اتفاق و بو قول اوزره اجماع و اطباق
ایتمشلردر كه طقوز درهم عطا و كرم ایدن افضل و عندالله تعالی مثوبت
و جزاسی اكثر و اجزل اوله اگرچه بو قوللری واقعه مطابق و نفس
الامره موافقدر لكن روح كلامدن غافل و تحقیق مرامدن ذاهل
اولمشلردر زیرا درهم تسعه نك بذل و احسانی اولان مزیت و رجحان
و فرط بخشش و غزارت متعه جهتندن دكلدر زیرا كثرت و قلت
بر امر اضافی و محیط رحمت ده علت و سبب خس و خاشاك اضافات
و نسبتدن پاك و صافی اولوب جناب كبریانك جیب نایاب رحمتنه
معادن اعمال شتی ده مستور و نامعلوم و بعض لیالی السنه شب
قدر كبی مختفی و مكتوم در كاه اولور كه بر شیئ یسیر و چیز و حقیر
رضاء حق سبحانه ملابس و مقرون اولور كاه اولور كه تلال
احقاف و جبل قاف كبی ثقیل و گران اولان صدقاتی
كرائم تبدیل اوله و استغنا ایله هبا منثورا و مصداق حتی اذا جاءه
لم یجده شیئا اولور تاكه وجوه خیراتدن هیچ بر عمل بر لكدكوب
از درا و حقارت و بر ارمغان استصغار و حقارتله اولیوب
اعمال حسنه نك تعدد و كثرتی اولان سر و حكمتی و سبقت بر یدی رحمت
ارباب نهی و جلوه سی منكشف و معلوم اوله بلكه درهم تسعه نك
بذل و تلقینی اولان رجحان و شرف صاحبینه حسب الامكان سر منزل
فقر و فقدانه قریب و عالم نیستی و عدمدن بهره و نصیب
ایتدوكی ایچوندر نظم این شنیدی مو بمو ئی گوش باش
اب حیوانست خوردی نوش باش ذهن شرف فقر و اعتبار كه اكثر قرب
جوادی افضل مبادی و اقرب مقامات و مقار اولوب عالم احدیته
ادنا دكلزار وحدتدن باكوره آشنایی و قربت اندا ایلیه

ع کوزکه نه فائده ایلکرشی به حسن جواد • الید العلیا خیر من الید السفلی
حدیث صحیح انتماسنده بو توجیه وجیهی اعماله ساغ و مجال واردر
زیرا ید علیاکه قول مشهور جمهور اوزره ید معطی حاجت رواهدر
اول جهتدن محرز قصب السبق افضلیت درکه صاحبی اسباب
ثروت و یساری ملکن بمیننده اخراج • و طومار غنا و اقتداری
فی الجمله طی و ادراج ایدر و ید سفلی که ید سائلدر نوادر اول
سببدن اوغلدر سمت مرجوحیت درکه صاحبی فقر ایله تحقق
و سیر انبیا و اصفیا ایله تخلق بولمش ایکن تعلق متاع دنیایی
موجب ملکنده بقاسنه ادخال و قرار قرارکاه طاق اطلا قدر
نشیب تعیید بالیه توضیح بال ایدر **نظم**
اهل دنیا اهل دین نبوند زیرا است نیست • هم سکندر بوده و هم آب حیوان داشتی •
ثواقب المناقب ایله مسمی اولان کتاب صحت بروزده خرقوم و مبروزورکه
بروزوینش صلاح اندیشک خاطر فاتحه لایح اولدی که **مصراع**
منبع فیض و فضلی فیتورمی **نثر** حضرت جلال الدین رومیه قدس الله تعالی
سره و بانواع التجلیات الذاتیه سره توجیه وجه مقال و حقیقت
فودن سوال ایدر • اتفاقا اول وقتده که عونه یه لوح نوت انمله
لاحرقت ایدی **نظم** حضرت قطب عصر مولانا • من جمیع الوجوه اولانا •
سماعه مشتغل و کانون درونلرنده **ع** مشغول نام دوست ذکونینی فارغست •
آتشی فوزاده مشتغل اولوب • هرکس مستغرق و معانقه ارام
و تداول سؤال استواق درویشان محبت نشانی مست مدام التمدی
نور صفوت بال ایله فی الحال بو خاطره به مشرف و اول طالب پاکیزه
درونی بو رباعی حقیقت نمونه ایله مشرف اولدیلر **رباعی**
الجوهر فقر و سوی الفقر عرض • الفقر شفاء و سوی الفقر مرض •

العالم کله خداع و غرور • الفقر من العالم سر و غرض • درویش سینه
چاک بو صیحه سوزناکی و امطار گریه ینی اختیار ایله یولنی پاکی
ایدوب • حضرت مولانانک پای برکتش پیمالرینه روی حال و سلسله
اصحاب قبوله وصول ایله خوش حال اولدی **نظم**
چه عجب گر کشف شد اندیشه اش • شیخ چون شیر است و دلها بیشه اش
بو چه پیشش سر هر اندیشه • چون رواجی در درون شیشه
فوق صورت نعمت ده بر نعمت درکه • فاز المخفون و هلک المثقلون
مضمونی اوزره تنگنای سؤال و جوابده سبب خفت و سبکباری در
و غنا شکل منحت ده بر عنا و محنت درکه • المکثرون هم المقلون نقل
بازگونی اوزره عقبات عقابده باعث سخط باری در **نظم**
چه آزاده نه درویشانه زا شیب گرانباری •
چه محتاج چند سلطانان با سباب جهانبانی •
بدا سلطانیا کو را بعقد زنج ملک آشوبی •
خوشا درویشیا کو را بود گنج تن آسانی •
قرآن مبین • و احادیث صحت قرینده فقرا صبرک مدح و توبیخی
غالب و کثیر • و اغنیای شکورک ستایش و توصیفی کالملح البسیر
اولدوغی دخی قول جمهوری تائید • و بناء ترجیح مذکوری تاکید
ایدر سلاست و انسجام بزم صفا انجامنک زنده ایشای مولانا
جامی بو رباعی دلنشانی ایله گنبد نیلگون آسمانی پر صدا
و بین الصوفیه زبانزده و شهیر اولان کلام تأویل پذیری بو وجهله
ادا ایلمشدر **رباعی** انرا که فنا شیوه و فقر آیینست •
نی کشف یقین نه معرفت نه دینست • رفت او ز میان همین خدا ماند خدا •
الفقر اذا تم هو الله اینست **نثر** تتمه حدیث صحیح بنیانی ده

ذکر و تبیان اولنده ویخی لوزن زخارف دنیا ذریعهٔ رشک
و مناقشه و فضول عیشه بغایه باعث ملابسه اولوب تکاثر
اسباب غنا سمت الهها ایله موسوم و مال حلالده فی تبعهٔ حساب
و سؤال ایله معیب و مذموم در بعض نفوس قویه یه تغییر و مشارب
صافیه یه تکدیر ایمدوکی تقدیرجه اهل غنا دیترونک دخول صحن
ناؤلری منصوص و بو جهتدن بابهٔ مباهات و تفاخر لری محظوظ
و منقوص در فقرای ناصبور ذهب اهل الدثور بالاجور خبطی
تجلج و خطور ایتدوکی بحثهٔ حکمت و موقتکی شناورین ادعفه حکمی انوری نک
بو قطعهٔ نادرة الاسلوبی تسلیهٔ قلوب کافی و مداواة اهل کروبه
سلوان شافیدر قطعه من و این نفس که با شاهد رعنای جهان
چون خان نخی بنازم نه بکهو و نه بعد منت دادن اکر نیست درا باکی نیست
همت ناستدن هست ولله الحمد کمال اصفهانی که بر قع انداز راز نهانی
و بیس الشوا نامزه لقب خلاق معانی در فقر باعث الافتخار ایله فقر
سیه روی کونشار بیننی بو کونه تطبیق و بو شوبر احت ضمیر ضمننه
توفیق ایلمشدر نظم
دست از طلب بدار اکرت بر کی این رهست
کانرا که راه تو شه نه فقر است نی نواست
نه فقر صوریی که بود همعنان کفر
بل فقر معنوی که بدو فخر انبیاست

الحدیث السادس والعشرون

یقین اوله دن اغنیایه صحبتی کادولر انلرک اکثری اغنیا
بیورمشدرر بو حدیثی رسوله اقلوا الدخول علی الاغنیا
اقلوا الدخول علی الاغنیاء فانه اوین ان لاتزدروا

نعم الله عز وجل حاکم مستدرکنده و بیهقی شعب ایماننده حضرت عبد الله
بن شخیردن رضی الله تعالی عنه بو عبادت ایله روایت ایتدوکلری
جامع الجوامع و جامع الصغیرده اشارت اولنمشدر کلمات عیسویه
علی نبینا و علیه الصلوة والتحیه دندر که لاتنظروا الی اموال اهل
الدنیا فان بریق اموالهم یذهب بنور ایمانکم لمؤلفه
اغنیایی کوروب حسد قلمه قسمت حق همیشه عادله در
بوننده رشد لکی قمر ایدن بنیاد آفتابه بحودرو عادله در
اساطین حکمت و علمای مخالطهٔ موتی دیدکه اغنیادن عبارت
و اهل یسار دنیاوندن کنایتدر منع و تهدید خصوصا اهداب
مداهنه و تملقه تعلقدن زجر و تشدید بیورمشلر زیرا امر دنیاده
خوف نما اهل رشد و دین مادوننه نظر ایله مأمور و رغبت و شوقه
ایله مافوقنه حد و حکمدن ممنوع و محجوردر نظم
حب الریاسة داء لا دواء له وقلما تجد الراضین بالقسم
ملازم اصحاب جاه و جلال ادعفه نلرینه اغلبهٔ حاله بو غائلهٔ
هائله یه مبتلا و کرفتار و دیدهٔ ظاهر بینلری غشاوهٔ
...
فی دینه ثم دنیاه اقبالا فلینظرن الی ما فوقه ادبا ولینظرن الی ما دونه مالا
رباعی باواده قناعت کس و باد ادبزی در بند تکلف مشواز لهو بزی
در به زخود ی نکه مکس بخته نخور و در کم زخود ی نکه کن و شاد بزی
ارباب فهم و درایت نقل و روایت اتمشلردر که نظم
قائد الخلق بالهدی والعون شاه لولاک ما خلقت الکون وصف او عیسی ز کتاب احد
کفته من بعدی اسمه احمد علیه الصلوة والسلام و علی اخوته البررة الکرام
حضرت عایشه یه رضی الله تعالی عنها و عن ابیها بند و نصیحت وادی

خلف صدق خاننده ان صدیقیه خاصةً وصیت ایدوب بیورمشلردی که
ان اردت اللحوق بی فایاک ومجالسة الاغنیاء ولا تنزعی ثوبا حتی
ترقعیه بالجمله ارباب غنا جاهله یار بنکاهنه تلغت دنکاه عظیم کناه وان
عباد الله لیسوا بالمتنعمین حدیث بیننی اوزره ترک وب دنیاین کبب
رضاة الله لمؤلفه بجو ظعام امکنه اولمه نجد ما ان تخذ العصمة ان لا تجد نظم
روضهٔ غنای غنادن تخنوده وسایهٔ دولت جنت آساده آسوده
اولورع نه بیلور حال پریشانیه دردیشانک نظم لاجرم انلرک حرمنه کرمادینه
التجا ایدن اهل رجا منع محجوب ایله آزرده ونجاح راحت باقی
واندوه وملال ایله پژمرده مائین خلقدن بعید وعیف ندامت
ایله مجالس وقعید اولور فقول وعدم شهرتکم سالک جادهٔ هدایته
قطعه سرمایهٔ سعادت دنیا دافوت برابر بقالکمال مناقب اولور
تلف وضایع ومنقصهٔ خلوتده بخوانهٔ شا قناعت ایکن کرفتار کثرت
اشغال دوضایع اولوب انس بالله بارکاهندن مهجور دواغ فراغی بی
نور اولور نظم لیس الخمول بعار على امرء ذی الجلال
فلیلة القدر تخفی وتلک خیر اللیالی اغنیا ایله مخالطه وهوافاتک اعظم
غوائل دافاتندندرکه داخل وم صحبت اولانلر ذاتی تعظیم رعایت اوزره
جانه دمنکرات بدعتاردایه سکوت اخفا ایله آنهم اولوب مخبر صادق
الخبرک قول معتبری اوزره بنیان ایماننک ثلثانی برباد بلکه تلف باقیسی
دخی سنت بنیاد اولور لوث هوا وهوس ایله آلوده مدنس
اولدیغی بعض کبار ذوی الاعتبار کی على طریق الندرة مجالس
اشراف ذوی القدره حاضر ومبتلای بارکران اولوب اغنیا دتوانکرانی
زائر اولدقده دخی ایلم اید نقص وشرفیخ لکه اسناد نقص ایدر
اولدیغ کاربکانر اقتباس از خود مکیر نحوای دلپذیری اوزره هو

هوس مانع مائدهٔ کمالکلنده حالینی بزرکان روشناسه قیاس ایلمک
ترک ادب دخلوت سرای عرفاندن بعد ومانعه سبب ور نابنا مجتهدان
طریقندن قلت وندرت اوزره ظهور بولان امور محامل صحیحه به حمله
منحمل ودهر بر بی ثیاب تصحیح نیات ایله متحمل ایکن کلیت امر معلوم عارضه
النادر کالمعدوم ایله خلل پذیر اولمز وخوکرده عزت عزیمت اولان ع
یا صاحب الوزنة ایاک والرخص قول اخص اوزره رخص رخصت ایله راحت
بولمز علماء اعلام تحقیق واعلام اتمشلردرکه وزن عزیمت دن سهل رخصته
میلان ورغبت ایدن اهل صلاح سلوک فلات فلاحدن محروم وجمهر
قلب سلیم وحل کسل دتوصیم ده کم کشته ومعدوم اولور غالبا عنوان
حدیث لازم القبولده انکال دخول ایله تعبیر ودخول مطلقدن عدم نهی
وتحذیر اولندوغی قلت زیادتکی اختیارینی اشعار ایدر سرخیل سرمهٔ
سروری اولان هوشمند سری به شایسته دوی بودرکه مظهر
غنایه اولان اهل غنایه اقتضاء ضرورت ایله مراجعت ایدرسه
اذا طلبتم الحاجة فاجملوا فان الامور تجری بالمقادیر حدیث دلپذیری
اوزره عرض واضحه حالده اجمال وقاعدهٔ حزمی اعمال ایدوب بعد
اتمام الکلام قصد سرعت خروج وپای علو همت ایله قلهٔ قاف انزوا
ودولته صعود وعروج ایده ربا عیه مى فرمایو خدا که ای هوجایی
از عام ببر که خاص از زبانی باما خوکن که عاقبت انوکار بیشت آید شبانکه تنهایی

الحدیث السابع والعشرون

شروری بیان ایلیوب امته حدیثنده دیدی رسول کریم
وشر المکاسب کسب الربا وشر المأکل مال الیتیم
تمام الحدیث
اما بعد فان اصدق الحدیث کتاب الله تعالى
واوثق العرى کلمة التقوى وخیر الملل ملة ابراهیم وخیر السنن سنة محمد

[illegible]

واشرف الحديث ذكر الله واحسن القصص هذا القرآن وخير الامور
عوازمها وشر الامور محدثاتها واحسن الهدي هدي الانبياء واشرف الموت
قتل الشهداء واعمى العمى الضلالة بعد الهدى وخير العلم ما نفع وخير الهدى
ما اتبع وشر العمى عمى القلب واليد العليا خير من اليد السفلى وما قل وكفى
خير مما كثر والهى وشر المعذرة حين يحضر الموت وشر الندامة يوم القيمة
ومن الناس من لا يأتي الصلوة الا دبرا ومنهم من لا يذكر الله الا هجرا واعظم
الخطايا اللسان الكذوب وخير الغنى غنى النفس وخير الزاد التقوى
وراس الحكمة مخافة الله وخير ما وقر في القلوب اليقين والارتياب من
الكفر والنياحة من عمل الجاهلية والغلول من جثا جهنم والكنز كي من النار
والشعر من مزامير ابليس والخمر جماع الاثم والنساء حبالة الشيطان
والشباب شعبة من الجنون وشر المكاسب كسب الربوا وشر المأكل اكل مال
اليتيم والسعيد من وعظ بغيره والشقي من شقي في بطن امه وانما يصير احدكم
الى موضع اربع اذرع والامر الى آخره وملاك العمل خواتمه وشر الرؤيا رؤيا
الكذوب وكل ما هو آت قريب وسباب المؤمن فسوق وقتال المؤمن
كفر واكل لحمه من معصية الله وحرمة ماله كحرمة دمه ومن يتأل على الله
يكذبه ومن يغفر يغفر الله له ومن يعف يعف الله عنه ومن يكظم الغيظ
يأجره الله ومن يصبر على الرزية يعوضه الله له ومن يعص الله يعذبه ومن يتبع السمعة يسمع الله به ومن يصبر يضعف الله له
الله اللهم اغفر لي ولامتي اللهم اغفر لي ولامتي اللهم اغفر لي ولامتي
استغفر الله لي ولكم. بيهقي دلائل النبوه ده حضرت عقبة بن عامر جهنيدن
رضي الله عنه وابو نصر سجزي كتاب ابانه ده حضرت ابو الدرداءدن
رضي الله تعالى عنه بو عبارت ايله روايت ايتديلر. جامع الصغيرده
مراحة تحرير اولنمشدر. بو حديث طويل و موعظهٔ بي مثل و عديل كه
جناب كلمات مسكية الختامي اوتار زدايو و آداب ايله مندمج و اطناب

و اطناب بسط و اطناب ايله مطنب و ممدوددر. مصراع
ومن يمل من الانفاس ترديدا. مفردات تركيبي على الترتيب شرح
و تفصيل و اذيال فصول قصاري بذل قصارا ري همت ايله
مد و تطويل اولنسه مستقل بر كتاب. و غداير سلسلهٔ عبارات
سلسله بر پيچ و تاب اولوردي. لاجرم شاهد قلم بو قلمون رقم
اوزنك ذوائب غاي ضالّي تنجر و اضلالي و قضاء فسيح الارجاء
قيل و قالده و اذيال المقيوت اثناء حديث مرقومده اولهم بيت
منظوم اوزره كه خلعت وقوعي طراز تذكرت ايله مطرز و احاديث
نبويه مياننده وجداني كبريت احمردن اعزدر. حصر و اقتصار و لحوق
كلك جوال على ما يقتضيه الوقت و الحال املا ايلدي. نكت و مزايا ايله
قصد اقتصاص اولندي. نظم از جنبش قلم كه كليد معانيست.
گنجينهاء حسن بيان بازمي كنم. هر چند اين حديث خوشانيست قصه ايست
اطناب را گذاشته ايجاز مي كنم. مشركتب كلام دبيرده احكام اولنمشدر
اوزره اكل ربا و مال ايتام سحت و حرام اولوب. جملهٔ كباير
و اشنع معائب و معائردن در. ربا لغتده زياده و نما معناسنه
اولوب اصطلاح فقهاده فضل خال عن عوض شرط لاحد العاقدين
ايله تعريف. و آيات وجوه توبيخي كتب فقهيه ده تبيين و تعريف
اولنمشدر. سنن ترمذي ده اثر روايت و ترجمان قرآن درع
عليه الرحمة و الرضوان نقل و روايت اولنور كه اول شب قدر
اسرا و ليلهٔ مباركهٔ تجلي غاده كه نظم
شفاعت خواه ارباب كبائر. برون آرنده مشرك از ضمائر.
نضارت بخش وادي بغرد زرع. سرير آرای عرش و صاحب شرح.
مظهر اسم ذات متمم مكارم صفات مقصود دعوتش وطه عليه الصلوات

آزكاها واذكاها حضرتلرينك جنبه‌ء قدرولرينه افصاء فضاحتى فتنه‌لى ده افراشته. وسايبان عز وتمكنلرى بالاى عرش برينه بر داشته اولدى نظم
روز سپيدان نه شب داج بوعه . بو عرشب اما شب مواج بوعه
روز كه شب وشمنيش مذهبست . هم بتمناى چنار يك شبست
بمنظارى لوح بو قلمون نمون ده صورت ماكان وماكيون مشاهده وتبصر واصحاب يمين وشمالك تجدد اعمالكرى معاينه ومنظر اولوب قضاء قدر قضاياى سر وتمامنا اثناسنده برجمع پريشان ظاهر ونمايان اولدى كه. جوف برضوفلرى مار زنبه شمار ايله مالى. دهبرى كجوس سيحيى هولاء في النار ولا ابالى اولمش حضرت ختميت مئاب عليه الصلوة عليه السلام بيكل نورانى بيكردن استكشاف خبر ايدوب ديدى كه بونلر نه مقوله حشر حشر نماورکه حقه‌ء درونى هولاى مسكن مار. وباطن باطل انديشلرى تأثير نيش تهوش ايله ورم بسته‌ء علت دمار ورش هباز سدره نشين سالار ملائكه مقربين جوهوائ جوابين برواز دهولاء اكلة الربوا كلامى ايله باب بيامى باز ايلدى. يعنى بونلر حرمت ربا ورح ابا اتمين كج بازلردركه ارباب حاجت دنيا كه زبان انداز وصيقه نه بنات دنياوشن متابعت نفس وهوا ايله مبتلاى ناسور وصرواز اولمشلردر نظم
در حس صنعت كوش كه در روز خوا . حشر تو بصورت صفت خواهد بوعه
حسين واعظ كه نظم سلك اشعارده حافظ. ونثر فقرات براعت نثارده جاحظ در. جواهر التعبيرده بو قصه‌ء عبرت پذيرى نقل وتسطيردن صكره صورت حدوس حقيقتدن كشف قناع. ومستطلعان غرائب رموزوابى بونكته‌ء حكمت قزل ايله اقناع ايدوب ديمش كه ع دار محنت مكار دنياده هر مكان خاكه مال ندامت حال ايله مايل لعه نكهيانى مار زهر بار وازدرجرم اوبار لدلدوخى ياد كش باد دفعى غافلان نيعاه

بى عاره اشعار ونار تخويف وانذعارى كانون درون برضلالرينه ايقاد واشعال ايجويندر نظم
كرا زدوزخ هواسانى بمال كس مشو مائل . كه اينجا صورتش مالست وآنجا شكل اژدرها نثر
وينه جواهر التعبيرده بسط بساط تحرير اولنمشدر كه تنكلم ربانك قومتى شرعا كتاب وسنت ايله مثبت در عقلا وجه عدم جوازدر حصتى وجه شنى ايله موافق حكمت در اولا مال دنيا جعل الله لكم قواما. فحواسى اوزره سبب زندكانى وانتعاش وذريعه‌ء انتظام امر معاش اولمغين حرز حمايت ومة مال المؤمن كحرمة دمه. تحرز ومكنوندر بلكه من قتل دون ماله فهو شهيد. خبرا كيدى ايله سر پنجه‌ء اوباش وتجاوزيد منصور وملفوف ايكن بلا بدل وعوض عرضه‌ء تلف وعرض اولمق اصحاب جوانح وجوانحه زور. ومنهاج انصاف نصفتدركه دورلدقانخن حاكم حكمت سويه ومة اشياى ربويه نى اقتضا ودادر قضا وقدر فان لم تفعلوا فاذنوا بحرب من الله ورسوله شمشير سريع التاثيرنى انتضا ايلدى. ثانيا اغلب حالده مؤمن حالمه متوض مالدار ومستوض مبتلاى فقر وافتقار اولمقدر. وتجويز ربا سوداكران واغنيانك بناء قدرت واستيلالرينى ترصيص وتحكمه‌ء بركشته حالدن اخذ اموال اذن وترخيص در. وبو معنى نظام ناموربانى. ومخالف لطف ربانى اولمغين. صانع وحكيم اينى حظر وتحريم ومنزه ومترفع اولمياندتبدعلرى جائحه‌ء خسارت ومحق بركت ايله تنويع ايلدى ثالثا اكر ربا حلال وروا اولسه كم ده بيش ستان اولان وستانك بيخ درخت وخارى ساحه‌ء قلوب تخادن منقلع. ورشته‌ء مكنت توانكرى مؤاض مؤلات وناوله لرى كسمه ومنقطع. اولوب مابينلرنده ذرائع الفت وزلفت برطرف بلكه رائس الكال الحبث عرضه‌ء

ضیاع وسرف اولور ایدی اگا بناءً ضیاعِ ربا قصه‌ء مجامله‌ء
معامله‌دن تعویض وقرض قناعت حوی رباء افزوندن جوینده تعویض
اولندی تاکه اقراض و ایتا اولنا اشیا مثلاً بمثلی اخذ وقبول
ومطالبه‌ء ارباح ربا نماوک تکوب ونکول اولنمز ایم تمام وتیاسر
میان مروماندن باقی وموعدِ عجبس ده فیضاعفه له ولها اجر کریم
تیمنه حصاوف وملاقی اوله رابعاً جنابِ خدا محاویج وفقرایه رحیم
و دوده وهو موجود درحمه‌ء حاضنه‌ء بو وجهدر بو سببدندر که
ابناء سبیل وفقرایه اضافه وقراضت اهل قرى ده قرض لازم الادا
دایت وآت ذی القربى حقه والمسكين عهده‌ء کرماء سماحت ایتنده
فرض وواجب القضادر وشیخ مطاعه اتباع ایدنلر صعید وعید
تعقیر وترتیب وفوادِ نا کامه ترک بذل وانعام ایله نکوهش وتثریب
بلکه جیاع وتنکه دستانه بسط مائده احسان اولنماموه ولا تحض مبين
ولم نك نطعم المسكين ایله وسیله‌ء دخول نار وسبب عقوبت وبوار
اولنمع واسطه‌ء خسارت ربا ایله اندن گرفتار غل ذل واعتدا
ایلمک نه مرتبه وزر وو بال اولدیغی معلوم استدلالدر لا جرم حکم
حکیم نافذ القضا تحریم ربایه متعلق وافتاب رحمتی بی علت مفارق
ضعفاء امته متألق اولدی تاکه هر مؤمن بی ربا خوار له‌ء رذیله‌ء
ربادن اعراض ومحتاج نهااولنه فقیر وگدایه اعانت واقراض
ایده انماتزقون وتنصرون بضعفائكم فحواسی اوزره ویستاه
خدا اولارق عجزه‌ء فقرایه محبت بی کین ایله اول وجهی داخل عدله
احباب وجناب خزنك شرف حجو بیتندن بهره یاب اوله فنا وای
وحیرتی به ربوا خوار اوله بد کردارک کار بی تقبیح ولا يصلى خلف
من اشتهر بأكل الربوا ایله عدم اهلیتی تصریح اولنمشدر علامه‌ء

علامه‌ء زمخشری فائق اللغه ده جذوه‌ء تحقیق ایقاد وتسعیر
وارنی الربوا عطو الرجل المسلم عرض اخیه بغیر حق حدیثنی عطوی
تناول باللسان ایله شرح وتعبیر ایدوب وماهش کتاب ده بر
تناقد نقاب وتحقق نقاب وجه منا سبتدن کشف نقاب ایدوب
وبعض که غیبت ونمیم مقتضاء آیت کریمه اوزره لحوم ناسی
اکل وتناول وربا مال ومنالرینه توض وتطاول اولوب
ما وقى المرء به عرضه فهو صدقة عبارت مصدقه سی اوزره مال
بی ثبات علی تباین الادقات نفس برطمع وطبع باطبعولنجوه وقایه
وتبع اوله گلمشدر تابع ده معنای ربا تحقق نما اولنجق لاجرم
متبوع ده ازید وارنی وستدعی انواع نقمت وارنی اولور
اگرچه رباخوارک وعید وانذارنده قوارع آیات واضبار بحد
وشماردر لکن تنخرعنها السن القلم لکن الربا اثنان وسبعون
بابا ادناها مثل اتیان الرجل امه حدیث صحیح المبانی سی که سنن
طبرانی ده بنا‌ء عنعنه سی مشید وحضرت براء بن عازب دن رضه
مروی ومسنددر جمله‌دن اغلظ واشنع وسائر کبائرک تبعات
متتابعاتندن افحش وافظع اولوب وعیدِ رعد آثاری سبب
رعده واقشعرار وفحوای صاعقه باری زهره شکاف اهل اعتبار در
کاشف ستر وفانی اوله‌ء تأویلات قاشانی ده بو وجهله تدقیق
وتنکیت وضع جاحد معاند افحام وتبکیت اولنمشدر که اکل ربا
علی اهل بهوا ده اشوء وبدتر وصورت نماده صورت نما افزوده
رنج ربح فراسی اقتضاء یمحق الله الربوا ایله وسعت جواده
وعبیر برعبر در ذلك هو اهل حرفت وهنر وکاسب وپیشه ور
ترتیب اسباب اکتساب ده مصیبی وقلت او کثر نوع تعلل وتأثر دن

شعر النار ... / ... بهما او / رجل نقاب نافذ / في الامور السلس
انبع بالنجیب / الدنس او
الاقرب بفتح الالف / الدانية او
... ونيك بين / بغيضه ودعاء / ... ومعرفة
... الدهر ...

بابهره ونصیب اولوب قبل الکسب والبیع وجه منفعت وربح لری
پوشیده ونامعلوم وطریق رزق مقسوملری مشکوک وموهوم در نظم
وای چو بینه اومیدست دیو کی گرچه گردنشان زگوششش نخجود دکه
بامدادان چون سوی دکان روند بر امید وبوک روزی می دوند
امادابیه ء رابطه ء ربانیه توقلی دار بنا ایدن توکل جاوندن محروم
وبیت دل ویرانی زحاف اجحاف وطغیان ایله مجذوم جمع حطام
وامه سونیه حسبان وامر رزق ازلیه کندونک تصرف وعملی ظن
وحسبان ایمکله رازق حقیقیدن محجوب ودوم سرای نکلادن
ممنوع ومهجور اولوب مزید حرص وولع ایله رزق مقسومنه قانع
وابی الله ان یرزق عبده المؤمن الا من حیث لا یعلم وعدسلمندن ذاهل اولور
نظم وصد باخوار زنجو میست .. تاج رضا بر سر حکومیست
لاجرم روزی رسان نابخانه ء عالم اینی نفسنه توکیلی وظمان کلائت
ولاانتدن افواج وتنکیل ایمکله بیگانه ء انی واستکبر وفرومنتشر فلک
وتر آنی اختطاف وتخییل وتزیین امور هوا پسند ایله دل ناخوسندنه
القاء وسوسه وتخییل ایدوب مصرع هوا وهوس ده کالذی یتخبطه
الشیطان من المس مصروع ومخبول وبارکاه عدل الهیده عذر وابهی سی
نامقبول اولور بالجمله رباخوار قاه محتو وشقایه اولین پایه بلکه مجموع
موبقات ومهلکاته فیر پایه در زیرا هر لقمه دنار که داخل حوصله ء
انسان وسبب غذای ابدان اوله کندو جنسندن اخلاط وقوی
تولید وجید وجوه قلاده ء اعمال متناسبه تقلید ایدر اکل
ربا ایله دل سختی تناول سحت ایله خوکرده ولحوم وعظامی لقمه ء
حرام ایله پرورده اولمغین علی الدوام تعاطی ء کؤوس بدع واثامه
منهمک وسجاف ورع وعفاف سرسیه ء تختم واعتساف ایله منهتک اولوب

اولوب ایلدوکی طاعت وعبادت قالب بیروح وشاهد عملی دار القضاء
اخلاصده مجروح اولور پیش اهنک رستخیز اولمغه اشراط قیامته
انکیز نزدیک وکلزار روزکار رنجیه هرجی ومرج ایله تاریک اولدوقچه
اکثر ناس نشناس صفت سررشته ء فهم وبصیرتی کم وطلا والم وعلائی فرقه
تمامی وتصادم ایدوب امروزی وتقویته توجیه وصول جاء
دائمده حائز اولمغی تسهیل وتهوین ایدرلر سنن نسائیده
یأتی علی الناس زمان یاکلون الربوا فمن لم یأکله اصابه من غباره
حدیثی حضرت ابو هریره دن روایت وتخریج وتناول حرام ناپاکه
اظهار حرص وانهماک ایدن رباخوار بدکار شتمیز وعید وانذار
ایله تجریح اولنمشدر نظم این سخن را کشید رشته دراز
بسر رشته ء خود آیم باز ارباب حکمت واذعانه نهفته ونهان
اولمیه که اکل مال یتیم دخی داخل عدد کبائر واکا اجترا ایدن
لئیم مهلکه ء عذاب الیمده هالک وبائر اولور ولا تقربوا
مال الیتیم نص کریمی سرپنجه ء اهل ایمانی دامن مال یتیماندن
کف وابعاد وابلغ وجوه بیانیه اوزره نهی وایعاد ایلمشدر
اکل مال الایتام اخبث معاصی واثام اولدوغی معلوم جهانه ء انام
اولمغله جمله ء سوقه ورعایاده فی الذین تباعد وتحرز
ولا تکن المغبونین وان افتک المغبون مضمونی اوزره ارشاد
عقل رهنمون ایله تحرز ایدرلر لیکن عجیب حالت وتعجب محبت درکه
اکثر طائفه ء خائفه ء خیر خائفه بو بابده ترک تثبت وتأنی وبو ردیله دن
عدم پرهیز وتأبی ایتمشلردر بری ملوک بدسلوکدر که اقتضای یبسط
الرزق لمن یشاء انلری بسطت جاه ایله اغنا وکثرت اسباب
عز وبسنکاه ایله نائل رتبه ء اقناع واقنا ایلمش ایکن فضاله ء

اموال ایتامی دیناری یه دست طمع دراز ایدرلر نظم

ملکِ ضعیفان بکف آورده گیر ٭ مال یتیمان بستم خورده گیر ٭

روزِ قیامت که بُوَد آوری ٭ شرم نداری که چه عذر آوری ٭

حوداورِ فلک باوزکه دندانِ طمع خامی تیز واخذِ مال وام ایتام ده اصرار وستیز ایدر بنیادِ احترازی کندو دستِ ستم پردازی ایله برکندر ودبرکت جمعیت وثباتِ شومی توقفه وشتات ایله برگنده اولور ٭ بیت اهال یردوبائی زیر پای حشر فتنه دستر دهی ریشر وخواص وعوامک سهام نوزین وملامته سپر اولورلر نظم

ای بسا بارکاه وطارم وتیم ٭ زیر بالا ذاتِ چشمِ یتیم ٭

ای بسا رخنه ملکِ پرهنران ٭ زار زار از دعای بی پدران ٭

نثر بری دخی علمای تأویل جوئی وقضاة ستیزه خوی اورکه مال ایتامه شرع وافتحام خلاف وضع اسلاف اولدیغی ظاهر وبادی ونصّ انما یاکلون فی بطونهم نارا صوت اعلا ایله سوء انجامنه ناطق ونادی ایکن قسمت نامنه مالِ ایتامی نیه احتراز جمع واحتیاز ایدوب بو بابده رای ناصوابلری متشبث واذیالِ اقوالِ ضعیفه یه متشبث اولمغله علی الدوام اضحوکهٔ خواص وعوام ونشانهٔ تیغ آبه ملام اولورلر نظم

قد بلینا فی عصرنا بقضاة ٭ یظلمون الانام ظلما عما ٭

یأکلون التراث اکلا لما ٭ ویحبون المال حبا جما ٭

کشاده چشمانِ دوربین وبیدار دلانِ صاحبِ تمکین دن براهل درایت نقل وروایت ایدرکه برلیل سعادت دلیل ده که نظم

زجنبش مرغ وماهی آرمیده ٭

حوادث باد دروازه کشیده ٭ درین بستان سرای پر نظاره ٭

نمانده باز چشم سناره نثر بیرنگ ساز خیال که لعبتِ بازِ پرده مثال ور وراء حجابِ اراده ده بو صورتی ارائت ایلدی که بازارِ تسخیر گرم وتیز وهرکس عوض معذرتده خونابه ریز اولوب اولین وآخرین

اولین وآخرین لاتری فیها عوجا ولا امتا عرصه سنه همتا سنده مجتمع ودسانه فانقدن لا یؤذن لهم فیعتذرون مضمونن مستمع اولمشلر بو اثناده شناورانِ محیطِ علوم دفتر اسلافِ موالیءِ رومدن برفاضلِ پاکیزه گوهرکه قضاةِ عسکر بیننده نهایتِ ورع وديانت ایله معتقد خواص بلکه مظنهٔ کرامت اولمغله بمحال ابراهیم خوارق اولوب بو محلده اسمنی تصریح واظهار سوء ظن کبارِ سبب ونام ونشاننی ستر وکتمان لا یهام صونیه عن اللسان مقتضای ادب در میانِ محشرده نمایان ومبتهج ومشاهده ولعیاننه ایله کلزار آشنایی ووفادن متنفر اولدی لکن بر طرفدن حیرت ودهشته نظر تیقه هرنه طرفه کذارانه بر چوق اطفالِ قرصال اردنه دوشوب ونه جانبه کتسه زنبوروار شر وشور باشنه اوشوب دامن لباس تقوی سی سرپنجهٔ یتیمانِ بی نوا ایله چاک وعلی رؤس الاشهاد تبعهٔ تعدی وبیداد ایله خجلت زده وشرم ناک اولمش صاحب رؤیا که جمنزار قوت متخیله سنده بنات دبق المبشرات رؤیا ایدی ذکرِ سوالی استلام وهجوم اطفالدن استعلام ایتدوکده اول مطالب بسته لب دبئول سؤاله مخاطب ویدی که بو نار شول اطفالِ برکشته حال وایتامِ شکسته بال درکه زمانِ قضا وحکومتده بهانهٔ قسمت ایله مالرین اخذ وغصب وساحه نیه راحتلرینه لواءِ ستم نار دانصب اولمش ایدی حالا مطالبهٔ حق پاکزیرا ایچون هر بری کریبان گیر ودست معذرتدن اوزرلکه دامن قبولده کوتاه وقصیردر

نظم

گر زِ علم عَلَم بروندادی ٭ زبر پوشی زجهل چم داری ٭

ایچه امروز زیر پوشی بمعصیت ٭ ان سر بوشی حشر خواهد بود ٭

الحدیث الثامن والعشرون

نظم لفظ فارسی در کاربانکی ای متقدمه

سعادتن اوذانجرد منده کم « قبول ایلیه منهج سنتی »
دیدی بدح ایدوب سنت اهل رسول « ولم یَعْدُ عنها الی البِدْعَة »
تمام الحدیث طوبی لمن شغله عَیْبُه عن عیوب الناس
وانفق الفضل من ماله وامسك الفضل من قوله ووسعته السنة
ولم یَعْدُ عنها الی البِدْعَة « دیلمی سند فردوس ده حضرت انس دن
رضی الله تعالی عنه بو عبارت ایله روایت ایتدوکی جامع الصغیرده
اشارت اولنمشدر « بعد کلمه سی لم ایله مجزوم « وناقصك علامت جزمی
اوتنك سقوطی اولدوغی عند اهل العربیه معلوم اولوب « لم یعد عنها لم تجاوز
عنها ایله مفسر وعدا عن ایله تعدیه ایتدوکی تجاوز معناسنه اولدوغی
مقرر در طریقهٔ سنت بر شارع اعظم در که « اکا موقوف اولمیه طالب حق
شاء ام ابی واصل مقصود ه هدی اولوب « نعمت خانهٔ فیض عام دن
کام الور « و تنکنای بدعت بر عقبهٔ پر ظلم در که « اکا کرفتار اولمش
شقی کرفتار بیابان شکوك بی پایان ده افتان وخیزان « ومتابعت
سنت وفرض ده کالذی استهوته الشیاطین فی الارض حیران اولوب
غلبه وجرا وجدل ایله عملدن قالور نظم چند ازدم فلسفه شنودن «
نه فلسفه بل سفه غنودن « خواهی طرب بطور سینا « بر سنت مکن بنور سینا «
اکرچه حسن متابعتی محض وسلسلهٔ مطاوعتی محرك اولمیه آیات واخبار
کلمات کبار ع ز هر چه عقل تصور کند فزون باشد « امر فرمان روای
بعثت الی الاسود والاحمر روشنایی فزای دیدهٔ قمر مظهر تام اسم اعظم
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری مقتدای کل وسلطان سلاطین رسل ایکن
فرمان واتبع ملة ابراهیم حنیفا ایله شرط فرط متابعتی ایفایه مأمور
وکلبهٔ اوایل متابعت اولمسلطان دنیا و اوتك شرف تقدم عرش
منزلتلری ایله اکمل ومعمور اولدوغی جمله لدنکه مسلم اولدقده وساير

وسائر حج فاطمه نکی اَجْلی واجلیٰ در « اساطین جامع دین اولمیه
ثقاة مؤرخین دن نقل وآثارت « وجه حسن عبارت اثارت اولنمشدر که
اول زمان نه نشان که کان الله ولم یکن معه شیء « قولنه مصداق
بلکه اول حین بحر دعنوانه تعبیر لفظ زمان اوضروری الاطلاق اولوب
هنوز کلزار وجود عالم افروزنی نشو ونما « ونظارکیان هفتورنك
اسمان عصابه بستهٔ عمایدی نظم دران خلوت که هستی بی نشان بود «
بکنج نیستی عالم نهان بود « وجودی بود از نقش دوئی دور «
ز کفت وکوی مایی وتویی دور « ناکاه قضاء اقتضاء حکمت حکیم جولد
ابوابه بره وابجادی باز « واجنحهٔ اعیان شیمهٔ امکانده تحرك
واهتزازه اغاز ایلدی « نوبت خلق وتکوین بر برید ازلی محرم مرسلین
اولمیه روح الامینه کلوب کمال حسن بشارت « ومزید لطف بشارت ایله
ابداع « ونهانخانهٔ ذلت کزینده جواهر امانت وحی مبین ایداع
اولنقدقده « بو نعمتك اداء شکرنه غایتی لنجون اشرف عبادات
بدنیه اولمیه صلوة خالصة النیه ایله وظیفهٔ عبودیتی اداء دامنی
دبکری بیلدم که هر روز سعادت افزونی کالیف سنته تا تعدد دن در
نهایت خضوع ونیاز ایله « ایکی رکعت نماز اقامت ایلدی « حضوب
لامکاندن بر صوت راحت رسان کلدی که « ای کنجور دفاین وحی
والهام « وبالا نشین بام سبز فام « اکرچه بو عمل مبرورك عین رضا ایله
مرموق « ودوطمانینت تعدیلکی مثل وعدیلی بحر مسبوق در « اما
ممتحن فتن اخرالزمان اولمیه امت ناتوانك ایکی رکعت نمازلری بو
صلوة دن دورودرازه دن اصوب « وبنم جناب استغنا منابعده افضل
واجب در « زیرا سن مقتضای نهادکه اوزره توقف واستعداد ایتدوکك
کاره شوار ابتداء وطرز ابتداع « واندن ظاهر وهویدا اولمیه عمل اذکی نماز

الان نقل المحققین
وفی روایة کان الان علی ما کان

البشارة بالکسر

البشارة بالضم الجمال

سنن سنته اقتفا و اتباع در مصراع ببين تفاوت ره از کجاست تا بکجا
عنوان حديث مسطور اولدوغی اوزره هر کس کندو عيبنی
ادراک و تعقل و عيوب خلقدن تعامی و تغافل اشرف محاسن خصال
بلکه خلاصهء مجاهدات و اعمالدر نظم ای خنک جانی که عيب خويش ديد
هر که عيبی گفت ان بر خود خريد ذيرا معشر نوع بشرکه کتاب طينت
و نهادری فصول چهارگانهء اضداد اوزره مؤلفدر هر بری
موقف حظ نفسک ثم حظ الناس ده اصلاح نفس نا سپاس ايله مأمور
و مکلفدر کندو نفس نا پرواسی سر ابا الحدهء نقيصه و عار
ايکن ترک اعتبار و آخرک اسباب عيب و عوارينی تداول و اعتوار
ايلمک خارج شرط انصافدر و کندو نقصاننه اعتراف در مصراع
که هر که بی هنر افتد نظر بعيب کند بلکه جواسيس قلوب و معالجان
ادواء عيوب اولنلر کمل بلند مراتب مشاربندن آخرک منظار وجودندن
مترائی و مشهود اولان عجز و نقصان عيب بين نا دانک صورتی و له
برو سواسنک انعکاسيدر مادام که مزرقهء وجود ضعفا منده
موسهء شين و شنار و زنکار الودلمه صيقلهء مجلای المؤمن مرآت
المؤمن ده مشهود و صحيفهء وجود خارجيده مثبت و موجود اولمز نظم
ای بسا ظلمی که بينی در کسان خوی تو باشد در ايشان ای فلان
اندر ايشان تافته هستیء تو از نفاق و ظلم و بدمستیء تو
جور نقو خوی خود اندر رسی پس بدانی کز تو بود آن ناکسی
شويلکه بو معنانک سر منزل تسليم و قبولندن قلب قاسی بعيد و قاصی
و ذيل نيلندن دست فهم قاصر کوتاه و ناتمام اولورسه باری بو کلام
معقوله کوش گذار قبول ايليه که تعييب و تعيير کی اد نی هنرناک زيری
مالايعنی به اشتغال بلکه اکثر استادی عيب برجا بالغيب اولمغين

اولمغين عيب جوی بد کردارک کار و باری لباس شکلی و التباس ايله
اشتمالدر مصراع وليس کلام النفس غير ضلال شويلکه داحلهء کلامه
دارای از دوراد و ملام اولنمه و قدح قدحی و مذمت سمی زهاف شماتت
آميخته اولدر اکل تأثير مضرتی پايانه جبر و مقابلهء محاسبان
غير حاصر و لا تشمت باخيک فيعافيه الله و يبتليک و عيد بعيدی خصوص
در کار اولمشدر نظم بد مکو که همی گشت غيبه
هر بدی را بخويش چون کيبه عصمنا الله سبحانه و تعالی عن حصائد
السنتنا و ايقظنا عن رقدة تنابل سيئتنا نظم
اعمل بقولی و لا تنظر الی عملی ينفعک قولی و لا يضرک تقصيری خصوصا که
اشتر سوده اخيکا لما تعلمه فيک نصيحتنه مخالفت ايدن عيب بين بی
هنر حقيقتده کندويه ضرر و غرض ناقص نفس الشهم مطاعن کوناکونه سپر
ايدوب نظم اين جهان کوهست و گفت و کوی تو باز آيد بسوی تو صداها
خواسی اوزره اندن و محافلده اکل مثالب و رذايلندن بحث و تعيير
و قلوب اهل قبول اندن تنفير ايدرلر نظم
گر خدا خواهد که پوشد عيب کس کم زند در عيب معيوبان نفس
ستر کس تا بر تو ستاری کنند تا نبينی ايمنی بر کس مخند
اما صفائی افعاله خلاص و دوم سرای توحيد صفاته محرم خاص
اولان کمل اخياره که بارگاه و کل شیء عنده بمقدار ده خلعت
وجود حقانی اعطا و ارزانی قلنمشدر اندرک حال کرامت مآلری سائر
ناس نا شناسه قياس اولنمز نظم ليک در شيخ ان گله زامر خداست
نی پی خشم و مماراة و هواست آن شکايت نيست هست اصلاح جان
چون شکايت کردن پيغامبران انلرک عموم خشونت و عتابلری بر مرتبه دلکش
و فسحت داردر که سوخته کان نشتر کناهه نوازش زا استکراه ايله

نكاه اتمك وكل بلكه كرفتار اولان شرك وضلالتي دخي هنكام نطق
ورؤيت ده استعباره بدء اعتبار دلسان تمكين وانانيت
ايله بو ابياتي تكرار ايدرلر نظم برهمه كفار مار رحمتست ۞ كرجه جاي جمله‌ها قر نعمتست
بر سكانم رحمت ذخاير نيست ۞ كه وار سنكها شان زمانلى نيست ۞ ان سكي كه
مي كنذ كويم دعا ۞ كه ازين خو وارهانش اي خدا ۞ اهل تمكين وارشاد
كثرهم الله تعالى الى يوم الميعاد علاج عارضه اعوجاج ايله مأمور وادل
بابده سكوت ناصواب ايله مؤزوردر اولوب ما من عام الا وقد خص
انلره سبب ترخص اولماغله عموم نهي دن تخصيص وتضييق جرح دن تخليص
اولنمشلردر انلرك مثالي شول جراح صاحب كمالدركه رؤيت سوءة انسان
هر زمان منهي عنها بلكه محرمان ونامحرميته دخي كشف عورت ناروا ايكن
دك زن صاحب عز جوف سرا ديلده اوفه قوح ده مايله نظر ووضع
مرهم مرحمت اثر ايدوب سائره روبين وام بلكه محض ازناب واجرام
اوفه اكا جائز وعليل شكسته بالك برء واندماليله مثوبت نيه غايته
فائز اولور خلال صد شرع تثبيت تثنيت اولدوغي اوزره فضل مالي
انفاق واحسان وفضول قيل وقالدن كف لسان دخي صحيفه قبوله
املا اولنان مكارم خصال املادندر اولا سخاوت وانفاق كه بالاتفاق
انفع اخلاق وانفس اعلاق در نظم تجربه كردم زهر انديشه ۞
نيست نكوتر ز سخا پيشه ۞ خاصه زهر كرم آمده درم ۞ بركذر قافيه انيك كرم ۞
اشجار جناندن برشاخ برومند كثير الاغصاندركه اكا تعلق وانك
واسطه سيله تنور وتسلق ايدن حظائر نظائر قدسه داخل ونعيم
مقيم ده خالد اولور لا بوه في سائر خلالنه اخلال كبي نيه تكلف
واعمال حد اعتدال ده كركدركه ثوابه قرين وصوابه قريب اوله
طرف افراطي اسراف وتبذير وجانب تفريطي شح وتقتيردركه مصراع

عند اهل الكمال قاطبة ۞ معيب ومعلول ولا تجعل يدك مغلولة الى عنقك ولا
تبسطها كل البسط آيتنه مخالفت ايله علماء حكما قتنده ناروا ومدخولدر
نظم اي بسا امساك كز انفاق به ۞ مال حق را جز بامر حق مده نثر
اكرچه وارثان مقام صديقيته نسبت بذل موجود وايثار وانثار
سرمايه وسعد افضل اعمال برّ وما ابقيت لعيالك سوا الله ابقيت الله
ورسوله جوابي حاضردر قطعه انفق ولا تخش اقلالا فقد قسمت ۞
بين العباد مع الآجال ارزاق ۞ لا ينفع البخل مع دنيا مولية ۞
ولا يضر مع الاقبال انفاق ۞ لكن منقبت ايثار هر سبكبارك كاري
وهر بوبعض كزارك كرداري اولماغين جمهوردن اوساط ومقتصدين
واعياندن عين اليقينه كورن افضل الصدقة ما كان عن ظهر غنى نحواسنه
اقتدا وانت نمط اوسط ومرجعه ده كان بين ذلك قواما عند الله تعالى
اقوم واقسط اولوب فتقعد ملوما محسورا غائله سندن سلامته سبب
دهر حالده تعديل اركان اعتدال اقرب در نظم خوشا روزكار اكه دارد كسي ۞
كه بازار حرصش نباشد بسي ۞ جهان ميكذارد بخوش خوار كي ۞
به اندازه دارد تنك باركي ۞ نه بذلي كه طوفان برارد زمال ۞
نه حرفي كه سختي دهد ارد بحال ۞ ثانيا قلت كلام وترك اسهاب واسهام
كه صواب ديد عامه حكما در بركزيده خصلتدر كه انك بيع حسن
ترين شجره طيبه موفقه سبب نشو ونما در نظم
كفتن بسيار نه از نوبت ۞ ولوله طبل ز تهي مغزيست ۞
هر اهل حال وارجمند حميد الفعاله كه طريق حكمتده بدرقه هدايت اكا يار
وفضايل علميه وحكمت عمليه دن بهره دار اولا اكثر ايامده بيقوله
اذا تم العقل نقص الكلام ده ساكت وجزاب ديده خونبارندن
سرشك ندامت واستغفار ساكب اولوب من كثر لغطه كثر غلطه

زلّه سنده مبتلای آفت وجرأة اولان اهل جدال وستیز ایله ترک استصحاب
وسالکان منهج مزاح ومباسطه لسان حکمت ایله جوابی السّکوت جواب ایدر

رباعی
گر میخواهی که وقت خوش داری گوش ٭ دم در کش ونخویش بازار خموش ٭
گر هر دو جهان جو بحر آید در جوش ٭ تو حافظ وقت خویش می باش و خموش ٭

کثرت گفتاره گرفتار اولنلر مکتار مهذاره هل یکبّ النّاس علی مناخرهم
الّا حصائد السنتهم بحب وعید شدید ودرشد مرتاض مظهر فضیل فیاض
حضرت فضیل بن عیاضک من عدّ کلامه من عمله قلّ کلامه الّا فیما یعنیه قول
نصیحت نصابی بو بابده نصح سدیددر

نظم
در دوزخ تن زبان زبانیست ٭ مفتاح بهشت بی زبانیست ٭
ماهی بفلک مقیم از آن گشت ٭ کاو دل که بزلف بی زبان گشت ٭
ما را ز در خلد راندن ز آنست ٭ کانک دو زبانش در دهانست ٭

اگرچه اولیاء کرام خصوصا صحابهٔ ذوی الاحترام باسرهم ما لا یعنی
وهذردن تحفظ وحذر ایدوب فلتات لساندن اتقا وفضیلت
سکوت واصمانی صحائف کائناتده ابقا ایتمشلردر٭ لاسیما بدرهٔ اصحاب
یقین وجانشین حضرت خاتم النبیین

نظم
کرده منشور او بخط بدیع ٭
حق لیستخلفنهم توقیع ٭ از زبان صادق وز جان صدیق ٭ جون تن بی
مشفق وجو کعبه عتیق ٭ اختیار حسن صمت وجمله دن زیاده ترجیح طرف
صمت ایدوب باعث سکوت وکف لسان اولمغیچون زبان حکمت بیان آغز
اوزره وضع حجر٭ وخطا وخطل احتمالی محال ایکن محضا کثرت قیل وقالدن
تحامی وحذر ایدرلر ایدی

نظم
هر کس هوس سخن فروشی دارد ٭
من بنده آنم که خموشی دارد ٭ وسوال بقدره جواب مقرر اولمغین اکون
لسان معجز بیانلرینه اشاره وهذا الّذی اورثنی الموارد کلام کثیر الفواید
اداره ایدوب وکثیرا ما بو بیت نصیحت نما ایله تمثل وسرمایهٔ حکمتی

حکمتی تأثل بیوررلر ایدی

نظم
احفظ لسانک لا تقول فتبتلی ٭ انّ البلاء موکّل بالمنطق ٭

الحدیث التاسع والعشرون

ره سنّته اتباع ایدنه ٭ قریشکی اولور احترامی مهم ٭
دیدی برحدیثنده فخر جهان ٭ ولا یصلح النّاس الّا بهم ٭

تمام الحدیث قریش صلاح النّاس ولا یصلح النّاس الّا بهم
ولا یعطی الّا علیهم کما انّ الطعام لا یصلح الّا بالملح ابن عدی کتاب
کاملده حضرت عائشه دن رضی الله تعالی عنها بو عبارت ایله روایت
ایتدوکی جامع الصغیرده اشارت اولنمشدر قریش بر طایفهٔ بزرگوار
بی طیشدر که شرف قدر ومنزلتلری کتاب وسنّت ایله مثبت وبوبابده
حبل شبهه وارتیاب مواص نصّ قاطع الاعتراض ایله منبتّ اولوب
قدّموا قریشا ولا تقدّموها٭ شیجراغ خصائص ظاهره لرندن برلمعهٔ
نیم تابدر ومن یرد هوان قریش اهانه الله کتاب مناقب ظاهره لرندن
بر مختصر بابدر٭ بعض احادیثده بو معنی درجهٔ صحّته رسیده
ولآلی کلماتی سمط اسناد صحیحه کشیده در که قریش یدی خصلت
وشرف ایله صناده یدصید سلف وخلف دن ممتاز ورابح وهروجه
کامل اتصاف جوامع فضائل ایله حدکرده عظما وجحاجح در
ا اسرار شریف وصیفه ابن نجّره وسورهٔ کریمهٔ رسالته
ایت سجده ایه

نظم
سبب آفرینش عالم ٭ باعث بدو فطرت آدم ٭
اوّل ما خلق نتیجهٔ کل ٭ افخر انبیا وفخر رسل ٭ حضرتلری اول صباح دولت وجاکل
قادمه سی٭ واول قصیدهٔ فخر وفلاحک حسن خاتمه سی٭ اولدلدوغی در
بو بر شرف باهردر که٭ سائر مکتسبات مناقب ومآثردن متمایز
ومتزائل٭ ومفاخرک بونک جنب جنابنده بی رونق ومتضائل در٭

رجعنا الی الحدیث حاجب دار ... الامر باطنه
رابعه ... ابن نجّره بها العالم
... بانشاء الدلیل ...
... بعد منصفا ... ضرعنه ...

ع عزت سلطنت آنستکه الله عهد نابنا شان الفت نشانلری سوره‌ٔ
کامله ایله تشریف واجلال وپیشگاه سوره‌ٔ مسفورهده تمکین واحلال
اولنوب بو منقبت وکمالنی بهال ایله قدم تقدم واستقلاللری
رتبه‌ٔ اولین وآخرین اوزره نهاده و محاسن روش واسلوبلری
سائر قبائل وشعوبدن زیاده در **نظم** اذا انت اعطیت السعادة لم تبل
وان نظرت شزرا الیک القبائل ثالثا نخباهب گوزوغوا آیت آنحا عالم
ملک وشهادتی احاطه وحمیت جلیه‌ٔ جاهلیه تا جهان وم سعدلوی
خلوت سرای هدایت وسدلهدن ابعاد واهانه ایتمش ایکن مجموع خلق
عالمدن اون ییل مقدم بیضه‌ٔ دین مبینی حمایت ونور توحید وایمان
ایله کعبه‌ٔ شرک ضلالدن ازاله‌ٔ تاریکی عنایت ایتدکلری در
رابعا یوم فیلده جند غیبی ایله تأیید وترفیل ومغانم کثیره‌ٔ جیش
حبش ایله تغنیم وتنفیل اولدقلری در خامسا خلافت انلره
مخصوص وسائرلرک حکومت واستیلاری طریقه‌ٔ تغلب واخذ ایله
اولدوغی نص حدیث نبوی ایله منصوص در سادسا شرط سقایه‌یی
وقایه ایله تشنه کام بولدی نامراعی‌یی اروا وحجاج فدی
الاحتیاجی اماکن وم امن ده اسکان وایوا ایتدکلری در
سابعا مادام شغل سدانه وبیت شریفه ولیجه وبطانه اولماغله ایی
یوم المیعاده بو شرف ماورزلهانلره نامزد وسائر کبراء امت بو
امنیتدن رفع ورقاد اولدوغی در کتاب ثمار القلوبده مسطور
ومکتوب درکه قریشک مکارم باطنه وظاهره‌سنه منضمه فرون تجاره
اگاه وزمان جاهلیتده لقبلری اهل الله اولوب بین سائر العرب
تواتر فضل رب ایله منقطع العدیل وفطنت وذکا وادب ایله ممتنع
البدیل ولمغله مزیت رجحان وتمیزه قرین ولقب مذکوره شایسته

شایسته وقمین اولمغله ایدی اول فرقه‌ٔ صحابورد که هر فردی
جامع کمالات نفسانیه‌یه فائز وگلزار کادوبادلرینه زلال ملکات
انسانیه فایض اولوب وم ومنزل بارحه بغی ذا الحاده دن تجنب
وحجیج ومعتمرینه اظهار شعائر رفق ولین ایله تحنث وتحنب ایدرلر
ایدی شتا وصیف ده فرلری ضیف ایله حلیلیه‌یی احیا
وقاعده‌ٔ اسماعیلیه‌یی اجرا ایدوب طعاملری فوا ومساکینه مباح
ومبوء ومقاملری ولاردین وصادرینه مناخ ایدی **مصراع**
احسنت زهی شیوه‌ٔ مهماندار حرم محترم مکه ده که مصداق
ان اول بیت وضع للناس للذی ببکة در تو او مجاورت ایله
ضنک معیشتی اختیار واول محل محلی سایر عمائر اوزرینه ایثار ایتمکین
قطعه آب ازبالا به پستی دررود ع آتش از پستی ببالا بررود ع
شاه از غم شوکه نجم خدام لعاکست ع اندرین ره سوی پستی ارتعاکست ع
مضمونی اوزره گلزار دوانلرنده تسریع لن یغلب عسر یسرین
ومیده ولولفته سریعة الغنى منظله‌ٔ تجبى الیه ثمرات کل شیء ده
آرمیده اولدی تألیف کلام ده بر مرتبه رسوخ نابلری واردی که
هر بری اسلوب سخنوری ده افضل خلیقه ودر شقات لسان مجز
بیانلری ویلی حسن خلیقه اولوب موشگافان آخرزماندن درک داد غانته
قادر اولدوقلری عویصات ونوادر انلرک نسوان وصبیانلرینه
روزمره وبلغاء سحرآفرین ترتیب وتدوین ایتدکلری دلائل
اعجاز واسرار بلاغت انلرک بوستان حسن براعتلرندن بر گل تره ایدی
ع لیس التکحل فی العینین کالکحل خصوصا منظر اظهر یاتوره الیه من
کل فج عمیق اولدهبین عتیق قبله‌ٔ جمله قبائل ومطاف اداقی واداثل
اولمغله اقطار بلداندن دریا عدد کمکلن اشخاص مختلفة الطباع ایله آمیزش

واختلاط ودنزابط صحبتي ابقا ورعايت ده كمال تحامي واحتياط ايلديلر
وفي حدانفسهم سلامت فطرت ومزيد ذكا وفطنت ايله معالي امور
سنا ئهل ومترشح وهربرينك ماده يء تمادي وشاح حسن استعدلو ايله
موشّى وموشح اولمغين اوزاع متباينة الاوضاعك افعال سيئه لرندن
اتقا واعمال حسنه يء سنيه لرينى اختيار وانتقا ايدوب سائر
ارباب مجاهده مشاهده ايتدكلري نوادر اطوار وشئونك دربين
وازمونى ايله اعقل برايا وانعكاس صور معقوله يه اجلاي مرايا
اولديلر لاجرم مكارم وفضائل لري بر مرتبه يه بالغ وواصل اولدي كه
لايزال هذا الامر في قريش ما بقي منهم اثنان ايله آوازه يء عزت وزكانلري
شش جهات جهانده انتشار واشتهار بولدي والناس تبع
لقريش في هذا الشان مسلمهم تبع لمسلمهم وكافرهم تبع لكافرهم
كه صحيحين اتفاق ايتدكلري احاديث صحيحه المساقدندر اسماع
صغير وكبيرده جايگير اولدي بالجمله هيكل فلكي سرنگونك انار دل وجود
ملاحت نمونلري ايله تمكين وعيون اعيان زمان اشكي رشك شرف
وتمكين لري ايله نمكين اولوب سبيكه يء نهاد پاسدلو لري ذهبت
قريش بالمكارم كلها بوته سنده مسبوك ونوده يء استعدلو ضداد اولري
لولا ان يبطر قريش لاخبرتها بما لها عند الله سكه سي ايله مسكوك در نظم
لانه غاية القصوى التي عجزت ؛ عن ان تؤمل ادراكها الهمم
ما يستحق كرام الناس مرتبة ؛ في الفضل الا لهم من فوقها قدم ؛

الحديث الثلاثون

بيلكمله اشيايي بيوردي رسول ؛ اولمه اسميله مصاحب كبي ؛
اعتبروا الارض باسمائها ؛ واعتبروا الصاحب بالصاحب ؛
تمام الحديث نوادر اتفاقيات دندركه بو حديث برلحق

٨٢

براعت ظرفنك اجوالف اصدافي ودفينه درر حكم مخزون وزاهقات
بحر سريعي وزن مفتعلن مفتعلن فاعلن وزني اوزره بالتمام بربيت
موزون در ابن عدي كتاب كامل ده حضرت ابن مسعوددن
رضي الله تعالى عنه بو عبارت ايله روايت ايتدكي جامع الجوامع ده
وجامع الصغيرده اشارت اولنمشدر طالبان حق اليقينه ظاهر
ومستبين دركه ع تنزل الاسماء من صوب السماء فخواصي اوزره
اسمانك مسميات ده تأثيرنا گزيري واضح وروشن وكنزه يء سخره يء
نفس وهوا اولمش اهل دنيا قونا وخلطاده اشتراق افعال و
اخلاق ايتدكلري عند الحكما مبرهن در بوسببدندركه سلطان انبيا
ومرسلين عليه وعليهم افضل صلوات المصلين بنجه اسماء قبيحه يي
اسماء حسنه يه ابدال وبنجه اشخاصدن مسمياته استدلال بيوروب
تحسين اسامي يء اولاد پدراننك نهاده امر مندوب ومشروع
وبو معنى رقم زده يء كباد اولان كتب سير واخبارده مفصل ومشروح
قطعه الا رب شيء فيه من احرف اسمه ؛ نواه لناعنه وزجر وانذار
فتنا بدينار وهمنا بدرهم ؛ واخر ذاهم واخر ذا نار ؛ رواتدركه
قطب رحاي رسالت محور دوجاي اهل بسالت نظم
سالار دغربان دركاه ؛ سلطان سرير لي مع الله ؛ صلى الله تعالى عليه
وعلى المنتسبين اليه ؛ جانب طيبه يء طيبه يه توجيه خاطر عزت قرين
وشرف مقدم مكرملري ايله اول خاك پاكي تابناكي رشك فردوس
برين بيورده قلرنده قبيله يء انصاردن بر نيكو كاركي دار نزهت
مدارينه تشريف نزول وخانه كثير النفاعنه كه نموه لر لكل شيء
دولته حتى البقاع ايدي دلوج ودخول بيوره بيلر اول ميزبان
شيرين زبان بو نعمت بيكرانه نك شكرانه سيني ايچون بسط نوازش

وندا • وخلال قیل وقال‌دن • سالم ویساره ایله مسمّی و نامدار ایکی
خدمتکارینه خطاب ونداء ابتدا ایتدوکده • اول شفاعت خواه مورد ونزدیکی
دکوبای اخذنا الفال من فیک بوکلام مسرّت مآل قدیمی علی وجه الاشتقاق
سلامت حاله وبشرى آماله استدلال • وسلمت لنا الدار فی یسر
معاله ایله القاء وتحه فال بیوردیلر

نظم

زماً وعه برکاری انداختن ؛ زکار آفرین کارها ساختن

نثر

شرح لامیة العجم ده نگاشته خزیر بدایع رقم دورکه • سکان بادیه
وبنیاد اوکن براغه یه نیسر دیار مهاجرت اوطان وهیار وصاحب
سطوت ان الشیطان یفر من ظل عمر اعنی خلیفه داود کستری قصد لزوم دیار
ایدوب مجلس قبوله دخول • وحاشیه بساطنه مثال‌دم مثول •
ایلدوکده • حضرت امیر اول زائر روشن ضمیرک اسم ورسمندن
استخبار • واول ساکن دار الغربة شهاب بن وقه اولدوغنی
اشعار ایلدکده • تکرار قبیله وتبارندن سوآل • واول غریب دیار
اهالی حرّه نارون اولدوغنی اجمال ایلدی • بعده مسکن وموطنندن
استعلام • واول مسافر بادیه پیما ذات لظی اولدوغنی بحضور افهام •
ایله ضم کلام ایلدی • اول ولدر ساخه فکور وانا ثه دکوبای
وافقت رتبی فی ثلاث • منتم محمد اربعین معتصم یا ایها النبی حسبک الله
ومن اتبعک من المومنین • طبق حکمت خفیه مرن رفع غطاء سر پوشیده
وتلازم نیکرانه کرامت جوش ایدوب دیدی که • ای سر قدر وتنیه حضر
کلبه اخرانکه افنان وخزان فضول دعوت • وبوبابده شتاب
ومسارعت ایلکه • بومکلوا اجتماع نیران منکل خانه ویرانکی تودهٔ
تراب • وخانمانکی نار فنا وبوار رواب ایلمشدر • اول زائر حائر
بیحد وتاب ایله عجله وشتاب ایدوب کوردیکه کاشانهٔ تنک وتاری

کوچک کاره خانه‌ء

وتاری کرما اشتدت به الریح • وقوم وتباری زاویه بیوت
خاویه‌ده نیم کشته وجریح اولوب مساکنی ویران وبیاب
داماله وسواکنی عرضهٔ عارضهٔ فنا وتباب اولمشدی قطعه

هذی منازل قوم قد عهدتهم ؛ فی کل عیش دائم مالهم خطر ؛
جاءت بهم حادثات الدهر فانقلبوا ؛ الی القبور فلا عین ولا اثر

نثر

ابن جوزی جوزی بالخیر الاوفی کتاب الوفا فی فضائل المصطفی ده
جبل حکایتی احکا • وتشنگان ظهیره معرفتی زلال روایت ایله ارواء
ایتمشدرکه • حضرت رسول امین نبی الانبیاء والمرسلین

نظم

ابلغ من ابلغ ام الکتاب ؛ افضل من اوتی فصل الخطاب ؛ صلی علیه وعلی اله ؛
ما ظهر الحب علی الواله ؛ یار غار صدیق اعنی حضرت صدیق ایله رضه
اختیار مسافرت • ومدینهٔ دینه توجه ومهاجرت بیوردقلرنده •
بریدهٔ اسلمی کندو قبیله‌سی بنیله‌سی اعنی بنی سهم‌دن یتمش راکب
نیك وتهم ایله عزم راه • دیس وبیشه دیدهٔ وقت تبینه ایله نگاه • ایدوب

نظم

شبت وبادیه وبادومن چنین کرده ؛ مکر سعادت ازغیب رهنمون اید ؛
مضمونی بدرقهٔ دردره احش ایکن • ناکاه میانه شب سیاه‌ده
اول شیخ رسالت وبلاغ ایله التقا • وسکن حضوع وسکنتدن
نقد لازم عبودیتی انتعال وانتقا ایلدی

نظم

شاه بیغزان بتیغ وبتاج ؛ تیغ او شرع وتاج او معراج ؛

نثر

اقرو نمایش براستی موصوف ؛ نیّی او منکر احرادمود ف
حضرتلری دربت وتبت انجاملری اوزره بدءٔ کلام • واول شکر
صحرا فوامک نامندن استنبا واستفهام • بیوردقلرنده جوهر سخنی
طبق عرضه نهاده • ومیان بند وازاده • نام مادرزادی بریده
اولدوغنی افاده ایلدی • اول محرم سبحات جمال وجهه کان طاه

بحبت کمالی کتب الفال علیه الصلوة والسلام • من الملک القدوس
السلام • حضرتلری مخصوص شرف ما صبّ الله فی صدری شیئا
الا صببتُ فی صدرِ ابی بکر • اولمغله صدّیقی نیچه کره اسماع نوید لاخیر
دیا ابا بکر بَرَدَ امرُنا وصَلُحَ قولِ اصحّی ایله فال خیر بیورمشلر • بعده اول
غریب نجیب ورقه نورقه بالا دُشیبه حسن توجّه وانعطاف ودودهٔ
ستوده سندن استکشاف بیورمقلرنده • مقام استسلامده قدّینی
لام • وبنی اسلم دن اولدوغنی اعلام ایلدی • اول یکواره‌ی
هوکهٔ انا بنی السیف • ونشأهٔ واردِ مشاهدهٔ نیکیف • مکحل چشم
قرةُ عینی فی الصلوة علیه صلات الصلوات الواصلات • مصداق
ان الله بعثنی الی الناس عامةً والیک خاصةً • اولمغله صدیق صادق
الاخلاصه سَلِمْنا ایله عرض بشرهٔ بشارت • والفال علی ما جری معناسنه
اشارت بیورمشلر • تاکرار اول مسافرِ مسافه گذار
اظهار نوازش اشفاق • در شعبِ اصلی سندن استنطاق بیورمقلرنده
بنی سهم دن اولدوغنی عیان • وبو محلده جبلِ کلام برزینه برینه
اولوب سمت مقصوده صرف عنان ایلدی • اول صاحبِ اسرارِ
سبحان الذی اسری • وروشن ضمیری ولقد رآه نزلةً اُخری نظم
با دو دم صد درود وصد سلام • بر رسول وآل واصحابش تمام نثر
پیشوای اهل السنه • واوّل من یدخل الجنّة • اولمغله صدّیقیه همتا
صاحبِ خصوصیتِ ما ظنّک باثنین الله ثالثهما یعنی رضی الله تعالی
عنه فتح سهمک بشیر بیورمشلر • کتاب موطّاده عنوان بیاندن
کشف غطا اولنمشدرکه • بر یوم سعید عید مثال • و روز
پیروز مبارک فالده • مغز فلکک دیشر روشن چشم ما زاغ البصر نظم
مشعل نه پیشگاه اقرار • آتش زنِ دودمانِ انکار • قطبِ فلکِ سکینه وحزم

فرمان دهِ موکبِ اولوالعزم • بر شخص درویش ارادهٔ حلیب
وبر حالبِ مناسبی طلب بیورمقلرنده • نجوم سماء هدایتدن
بر اخترِ پاک طینت کمینِ انتهاز فرصتدن قیام وانتصاب
وبو توقیعله بارگاه رسالته قصد انتساب • ایلدکده صاحب
مهر نبوت تنها فام اقصای ضمنیّت ع روان باد بر روح او صد تحیت
مسارعتدن منع وارجا • وسؤال عن الاسم رسمنی اجرا بیورمشلر •
اول شخص مقدام ترجمهٔ سرعتِ کلامی گشاده ونامی مره اولدوغنی
طبق عرضه نهاده ایتدوکده اسم مره مرارته مادهٔ اشتقاق •
ودشو مشقت وعدم اشفاق • اولمغین پیشگاه مبادرتدن
ابعاد • ووصف نعال مدافعتده اقعاد • اولندی • تاکرار اول
شترشیر بادکه استدارای جنابِ رسالت پناهی دلخواه اولوب
حضار مجلس ملائکه موردن شخص آخر بو خدمت شرف مبادره
مسارعت و بدارا ایتدوکده • اسنی دخی توقیف ونامنی استعلام
ایله نوازش وتشریف بیورمشلر • اول ناکامک دخی نامی حرب
اولدوغی معلوم • وتأثیر نام نامناسبت ایله اول دخی دخی لقده
محروب ومحروم • اولدی • بعده احتلاب لقحهٔ قوتیه متعلق
ارادهٔ نبویه اولدقده شخص سیوبین که نیچه ریب ومتین
مظهر [illegible] بنالت ومکمن فرصت ما کنت لیدی کمال احتیاط
ووقوع ایله اول خدمته شروع ایلدکده انک دخی نام ونشانندن
پرسان اولدیلر • اول سعید صواب اندیش نامی یعیش
اولدوغنی کمال ادب وتشویر ایله ابانه وتقریر ایتدکده
اسمی تعیش واقباله دال اولمغین بس الاکتفا طالعی روزافزون
وتنفیذ امر سابق ایله مأذون اولدی تأثیر اسامی موضوعه ده

مسموعه اولمشدر روایات صحیحه ایات وارددرکه یثرب که یثربدن
مشتقدر لسان عربیده تثریب عایب معناسنه اولدیغی محققدر
قبل الهجره مدینهٔ منوره یه اسم علم و بو نام ایله مشهور عالم ایکن
اطلاق لفظ یثربدن منع و تحذیر و اکا بدل طیبه و طابه ایله
عنوان بذیر اولمشدر منثور الهیده که مستنبط اوامر و نواهیدر
یا اهل یثرب لا مقام لکم بیورلدیغی زبان منافقین ده سوق
و تعیین اولنمش کلام محکی و منقولدر بو تقدیرجه حدیث نهی انما
ایله آیت رخصت نمابینده تدافع و تمانع اولمدیغی معلوم ارباب
عقولدر حدیث سابق التحریرک نصف اخیرنده تفریع و بیان اولنان
اتخاذ اصحاب و اخدانده فی حد ذاته بر امر مطلوب و سبب راحت
نفوس و قوت قلوبدر **قطعه** الا لیت شعری هل اری الدهر واحداً
قرینا له حسن الثناء قرین فاشکوه و یشکوه ما بقلبی و قلبه
کلانا علی شکوی اخیه امین ابو داود علیه رحمة الودود روایت
و نقل اولدیغی الرجل علی دین خلیله فلینظر احدکم من یخالل
حدیث صحیح الاسنادندن مستنبط و مستفاددرکه **قطعه**
کفی واعظاً للمرء ایام دهره تروح له بالواعظات و تغتدی
عن المرء لا تسئل و سل عن قرینه فکل قرین بالمقارن یقتدی
محسوس اولدیغی هرکسک حالی و نقصان و کمالی رفقا و قرناسندن
معلوم اولور و هر شخصک حمق و فطانتی سراز و بطانه سندن ظهور بولور
نظم جاذبهٔ جنسیت است اکنون ببین که تو جنس کیستی از کدو کین
کر هما مایل هما مانی در بوسی مایل سبحانی
حضرت ابن مسعوددن وارد اولان خبر حکمت اثرکه ما الدخان
علی النار بادل من الصاحب علی الصاحب در اکا دلیل و بو حکمه ملائم

تلاءم و تناسب در **قطعه** من عاشر الاشراف عاش مشرفا
و معاشر السفهاء غیر مشرف او ما تری الجلد الحقیر مقبلا
بالثغر لما صار جلد المصحف محذورات حکم خفیه ایله همنشین
اولمغه حکما پیشین اسافل و رعاع الناس ایله امیزش و استیناسی
نقصان استعداد عد و بو بابده درواز مسامحه یی بالکلیه
سد ایدوب خلطاء سوءدن تجنب و ادانی یه مدانی اولمقدن
حسب الوسع توقی و احتراس ایلمشلردر و احترازم
نظم
زیانکاری ما از همنشین است عذاب دوزخ از همسایه گی ابلیس است
مغازنی اشرارده که جمله غوایل و مضارندندرکه موشکافان دقایق
حکمت تأثیر صحبته مایللر و سرایت فضایل و رذایله باسرهم قایللردر **نظم**
مده مدبران بتر خویش راه که انکور از انکور کردد سیاه
بعض نفوس زکیه و طبایع وقاده و ذکیه یه تأثیر اتمدوکی تقدیرجه
اراذل و اسقاط ایله مجالسه و اختلاط بر حسب الخفیه علة الضم
سبب نکوهش و ذم اولور بو معنی ضد محض سرایت بلکه صحبة الاشرار
تورث سوء الظن بالاخیار مقتضاسی اوزره اثر اکشتا اولدیغی
معلوم اهل ذکا و درایتدر **قطعه** احب اکارم تحظی بصحبته
فالطبع مکتسب عن کل مصحوب کالریح آخذة مما تمر به
نتنا من النتن او طیبا من الطیب رشته دولت استحکام و انعقاد
بولدقدنصکره کشاکش مراد خصام ایله انفصال و انقصامدن
احتراز و اسباب وهن و احتیاط احتیاز اولونه که لا فی محبة دوام و نفاسه
جدال و خلافک غائله و ضرری اکثر و اصحاب جاه و ثروته تبعه و ندمانه
ازید و اوفردر **نظم** و من کرم الاخلاق ان یصبر الفتی
علی جفوة الاخوان من غیر ذلته اکرچه بادیه هواده ترک سلم و هواده

انتساب تمکله و نفاسه بینه
الهواده الصلح و المیل الی

ایدن اهل غفلت ار صحبتی تهوین و بو بیتی منطوقیله اظهار تلوین ایلمشلردر
نظم هیچ یار مدهٔ خاطر و هیچ دیار که برّ و بحر فراخست و آدمی بسیار
لاجرم حقیقت بین اولان اهل تمکین بو قولی طائفه قائل اولمایوب احباب
والاجنابدن دکلو جفا و صد هزار صدور ایله نظم
خویشان که همه عهد و پیمانه شوند بیگانه و نو رسیده خویش نکنند
مصداقی اوزره سررشتهٔ خلّت و وفایی کم ایتمزلر والصدیق الالوف
لایباع بالالوف قول معروفی اوزره سبیل سآمت و نخوفه کیتمزلر مصراع
ناجوانمردی بود و دوست امروز آشنا نثر شواء نادره کاردن
بر تجربت روزگار ابناء زمانه نک کزیده لکاینده بحث شکایت ایدوب
بو قطعهٔ قاطعه الوهلو ایله کوشش جهان جفا تمادی پیدا و آشنایی
قدح و بیگانه یی مدح ایله اختیار صنعت تغایر ایلمشدر قطعه
وما زلت مذ لاح المشیب بمفرقی افتش عن هذا الوری واکشف
فما ان عرفت الناس الا ذممتهم وفی الله خیرا لکل من لست اعرف

الحدیث الحادی والثلاثون

عیلمه جان نسکم علما اولدیلر ظلمت بدعتده هداة سبل
قیلدی روایت بو حدیثی علی الفقهاء امناء الرسل
تمام الحدیث الفقهاء امناء الرسل ما لم یدخلوا فی الدنیا
ویتبعوا السلطان فاذا فعلوا ذلک فاحذروهم عسکری حضرت علیدن
رضی الله تعالی عنه بو عبارت ایله روایت ایلدوکی جامع الصغیرده مسطوردر
و بنه کتاب مذکورده حضرت انسدن رضی الله تعالی عنه بو وجهله مروی
و مأثوردر که العلماء امناء الرسل ما لم یخالطوا السلطان ویداخلوا الدنیا
فاذا خالطوا السلطان وداخلوا الدنیا فقد خانوا الرسل فاحذروهم
بو تمامده فقهدن مراد اولو مراد معنی مصطلحی و کل معنای لغوی در اذ ات

روایتده اخری ده الفقهاء محلنده العلماء واقع اولدوغی بو مدعایه
سند قویم و قوی در مظهر فضل لا یزالی امام محمد غزالی کتاب احیاده
تحقیق وانبا ایلدوکی اوزره تباشیر صبح صادق بعثت واوائل
انتشار نور نبوتده که شرف یافتهٔ عنوان جز الوزدن (?) و قرب عهد
رسالت ایله افتاب عالمکیر هدایت روز افزون ایدی لفظ فقه علم
اوخرته (?) و موقف آفات نفس بدسیرته و جناب خلاقدن خشیت واشفاقه
اطلاق اولنور ایدی لیتفقهوا فی الدین ولینذروا قومهم اذا رجعوا الیهم
آیت حکمت انتماسنک وضع مقتضاسی بودر که تفقهدن مقصود انذار قوم
و مدام اصحاب بدع و خرافاتی تنذیر ولوم اولا و الا تجزی تفاریع لعان
و طلاق و تفاصیل اجاره و عتاق ایله امر وعید و نذیر تمشیت پذیر
اولمایوب بلکه مسائل غیر واقعه ده تعمّق و وظوب سبب قسوة قلوب اولدوغی
مستغنی عن البیان ولا یفقه العبد کل الفقه حتی یبغض الناس فی
ذات الله ثم یرجع الی نفسه فیکون امقت عنده من الناس اجمعین حدیث
صحت قرینی اثبات مدعایه دلیل و برهاندر نظم خشیة الله را نشان علم دان
انما یخشی تو در قرآن بخوان سینه را از علم و خوف اباد کن
رو حدیث کو علیم یاد کن من یرد الله به خیرا یفقهه فی الدین ویلهمه
رشده حدیثنده فقه معنای لغوی ایله مشروح و مفسر و سائر احادیثده
وضع فقه ایله معنای مصطلحی قصد اولنمادوغی عند الشراح امر مقرردر
صحیح بخاری ده تعدیل ارکان نقل و بیان رعایت ومعمورهٔ عدل
و جهانبانی یی بانی اولان خلیفهٔ ثانی نک رضی الله تعالی عنه تفقهوا
قبل ان تسودوا قولی روایت اولنمشدر نفعک وبعد ان تسودوا
وقد تعلم اصحاب النبی صلی الله تعالی علیه وسلم فی کبر سنهم معالی ایله
نادره مأثره ایله تکمیل خلعت بند و نصیحت تذییل اولنمشدر قطعه

تعلّم وريعان الشباب بمائه ٤ ففي الغصن شيء ليس يوجد في الشجر ٤
وما حفظ الانسان في مدة الصبا ٤ يدوم دوام النقش في صفحة الحجر ٤
طبع مستقيمي آفت فهم سقيمدن سليم اولمغه محقق بلند پایه نکته یابه مستور
ومتراب اولميه كه بو تفصيل طويل الاذيال دن مقصود فضيلت فنه مصطلح ده
جدال ومرا وعلم فروعه شروعی حاشا ثم حاشا نقص دلازم داوكلدر
بلكه صاعد اید معارج علو همت اولمغه علماء پاكيزه طينت مجرد فقره يه اصولك
حصولی ایله فرخنده وده معالی پسندلری بو مرتبه ایله قانع دپسند
اولمامه وغنی تحقیق وافاده ورخصت ایت دب زدنی علما ایله
جناب واهب العطایادن استزاده در
نظم
هوچه ازان نام ونشانت دهند ٤ گرنه پسندی ازانت دهند ٤
هردم ازین باغ بری می رسد ٤ تازه تر از تازه تری می رسد ٤
تتمهٔ حدیث ما ذا البیانده میل دنیا ورغبت سلاطین علماء آفرمان
چوب سرکوب فاصدرو هم ایله تقریع وتذلیل اولنقاد برهان دویلدرکه
علم سافح مستلزم نجات وفرج ومضیق حرج دن مخلص ومخرج
اولمایوب بلکه مخالطهٔ اصحاب دول ایله سرمایهٔ علم وعمل ضایع
وتباه ومواقف فتندن که ابواب سلاطینه زمن در
تحامی وتغافل لذاویهٔ قناعته تمادی لازمهٔ علماء دین
پناه اولمغه
رباعی
ای آنکه دولت ز علم برخوردارست ٤
باعلم تو زیور عمل هم یارست ٤ معذور مشو که در پس پردهٔ غیب ٤
اسرار عجائب قضا بسیارست ٤ هر عالم آن که ملازمت ملوک
زمان ایله مفتون ومحکور ودرخش نور تقوی دن دور اولمغه ٤
لسان صدق شریعت ایله ملوم ومذموم اولوب دنیاده
سیاهیهٔ ظلمات طبیعیه یه غریق وعقبیده ٤ اشد الناس عذاباً
يوم القيمة عالم لا ينفعه علمه ٤ حديث صحت انتماسی اوزره مستحق
عذاب الحريق اولور
نظم
در حق ابن عاقلان ذو فنون ٤
گفته ایزد در زبن لا یعلمون ٤ اوله مقوله داهیهٔ عجب دکیل
خبر مميزكه هواسی غالب وعقلی مغلوب ودسکهٔ قابلیتی مقلوب
اولمغله امر موقوف ده مستمعینی تغلیظ وتوبیخ المكترده تشدید
وتغليظ ايدوب كلام پریشانی محفظه قوت حافظه ده مجموع وسمع
قبول ایله مسموع اولمز
نظم
علم کز تو ترا بنستاند ٤
جهل از ان علم به بود صد بار ٤ خوار باشد به عالم انكه ازو ٤
بشنوی گفت ونشنوی کردار ٤ جنت علم وموقت که مکارهیه
نهایت ایله محفوف وهر مدعی بو الفضول حرم سرای حصولنه
وصولدن مكفوف در بو کانت کبری وموهبت عظمی درکه
نوع آل انواع عالم امكان اولمغه زمرهٔ انسانك خلاصه اشرافنه
اعطا والطاف اولنمشدر اول نعمته مظهر اولمغه اهل فضل وهنره
حكم محتوم ولا دلائنه شایسته وقمن اولمغه مؤمن مؤتمنه
اهم وزيرالزوم دركه اولا قبل الشروع صحيفه روحنه
ثبت تصحيح نيت وعلوم نافعه تحصيلنی كه اصل اصيل وركن اثيل در
بيننی نهاد همت ایدوب من ازداد علما ولم يزد هدی لم يزدد
من الله الا بعدا حديثنی ملاحظه وتصور ومن طلب العلم ليجاری به
العلماء او ليماری به السفهاء او يصرف به وجوه الناس اليه
ادخله الله النار وعيد شديد الانذارندن تحرز وتصون ایدوب
ای با علم وذكاوات وفطن ٤ گشته ره زدرا چو غول ره آه زن ٤
بیشتر اصحاب جنت ابلهند ٤ تازشر فیلسوفی وارهند
نثر
ثانيا مجهولنی سؤال واستكشافده ابا واستنكاف ايتيوب

افواه رجالدن طلب علم وکمال ° ورب حامل فقه الى من هو افقه منه
حدیثنك معنى بیانی لدر ضالهٔ مؤمن حیثما کان وجدانه سعی
بی همالده ترك توانی واهمال ایدن نظم ای با عالم ز دانش بی نصیب
حافظ علمست اکثر نی حبیب ° مستمع ازوی بهی یا بد مشام
کرچه باشد مستمع از جنس عام ° ثالثا سراج وتاج الدین النصیحه بی
سر استین مداهنهٔ قبیحه ایله لطفا ومقتضیات نواهی واوامری
برای خاطر اکابر کتم واخفا ایتوب لتبیننه للناس ولا تکتمونه آیت
حکمت نمونه سنی پیش نهاد کار ° ومن علم علما ثم کتمه الجمه الله یوم
القیمة بلجام من نار ° وعید آتش باری اذکار ایدر نظم
علم سوی در اله برد ° نه سوی مال ونفس وجاه برد ° علم نی کار رای بند بوك °
علم با کار سودمند بوك ° بو تفصیلدن اجمال جمیل بودر که وراثت انبیا
بر دولت عظمی در که ° اطلبوا العلم فانه لا یقدر سلطان جائر على غصبها
فحواسی اوزره ثابت ترین عطیه ونوال وسائر الآء والادن
اقوم اولدوغنه دلیل اقوم ° لیس لسلطان العلم زوال در ° فضیلت
علم وموفقیه روایت اولنان احادیثدن ونعم لازمة التحدیث
ویدر که ° فضل العالم على العابد کفضل القمر لیلة البدر على سائر الکواکب
بو کلام فصیح حضرت مسیحك کفتار روح اساسی ° وعبارت براعت
اساسیدر که ° من علم وعمل وعلم فذلك یدعى عظیما فی ملکوت السماء نظم
علم که راه تن سلامت بوك ° بدرقهٔ راه قیامت بوك ° عالم یزدان بود از جمله دور
هیچ کسی سایه نبیند ز نور ° مرکز دائرهٔ کشف ویقین خصوص لقب قطب
العارفین س حضرت بایزید بسطامی ° قدس الله روحه السامی ° برنفس ظلمانیده
سلوك ویرانینی ونحر روح نورانیده برولاذ وطرانن ° لوح تویره
ثبت وتحریر ایلدیوب دیمش که ° اوتوز سال در که على الاتصال

ابوال

ابوال احوال حاقه کبی مجاهدات شدیده شاقه یه مثابرت واشتغال
وترك راحت وبهجت ° ایله ازالهٔ ذنب وحصول کون هو توا قبلرن
بمو توا ادرینه اطاعت وامتثال ایدردم ° بو مکلو مذکوره مدینك العدود
متابعت علمدن وشولرتر برر ز قعتی نیه مر داراصیب وات کوردم
نظم هرچه نه قال الله قال الرسول ° هست بر اهل فضیلت فضول °
علم چو وا مدن ز عمل سر مپیچ ° دانش بی کار نیرزد بهیچ نثر
علماء امتنی عدیل انبیاء بنی اسرائیله تشبیه ° وقدر ومنزله لرنی
کتب منزله ده تنویه کردلنوب بو بابده وروده بولان اخبار
نامعدوده خارج حیطهٔ خامه ° ومحاسننی حسابنی احاطه واستیعاب
بحر افکن مهندسان عالم علامه در ع انحیط ما یغنی بما لا ینفذ نثر
شواء جادو فریبدن بر شاعر ماهر ادیب بازاد براعتبار البلاغه
بلوغ المرام ده دراهم الفاظ فصاحت انتظامی نقد ° وبو حدیث
مشهودی که زبان زده بر ترده یك دوردر بو وجهله عقد ایلمشدر
نظم وان فقیها واحدا متورعا ° اشد على الشیطان من الف عابد

الحدیث الثانی والثلاثون

وقت ضرورتده مترادلور ° حقه شکایت ایله ترك ربها °
مخبر صادق سوزی در بو حدیث ° اشتکت النار الى ربها
تمام الحدیث اذا اشتدت الحر فابردوا بالصلوة فان شدة
الحر من فیح جهنم واشتکت النار الى ربها فقالت یا رب اکل
بعضی بعضا فاذن له بنفسین نفس فی الشتاء ونفس فی الصیف
اشد ما تجدون من الحر واشد ما تجدون من الزمهریر ° صحیحین
حضرت ابو هریره دن رضی الله تعالى عنه بو عبارت ایله روایت النظر
نقش پرداز آزنکی فصوص ° حقه کشای متشابهات نصوص °

ابو الانباء الروحانيين اكمل الورثاء الربانيين واقف سر نبی
وبنی حضرت شیخ محی الدین عربی نظم قدس الله سره الاحقی
وجانا بفيضه الاوفی فتوحات مكيه ده مناط بلاغتی تنقیح دبو
کلام مسجع ایله که دلکش ساز دودان ابن مقنع در حدیث مذکوره
تلمیح ایلمشدر ما اظهر الشتاء والقیظ الا تنفس جهنم من الغیظ
بو حدیث صحیح الاسناده صلوة ظهرلر اولدوغنی علماء بیشین
تصریح وتبیین ایلمشلردر بو سببدندر که زمان شدت حرده صلوة ظهرک
تاخیری مستحبدر وعامه کتب فقهیه ده بو مسأله مسطور ومکتبدر
صاحب منقبت ما اظلت الخضراء ولا اقلت الغبراء من ذی لهجة اصدق
من ابی ذر علیه الرضوان الاکبردن نقل صحیح الاثردر که بر فصل
تابستانده که هوای هاویه سان ایله هنگامه کرما گرم ونمونه
حر تشبیه قلب الضب ویذیب دماغ الضب اولمغله سموم آتش تاب
ایله صخور وصم صلاب بزم اولمشدی نظم زمینی ذکو کرمدن آب تر
هوای زبیحان جگر تاب تر نه ایدی دردسر جز زهوناب نه حوی
برد گرم جز آفتاب نثر سلطان ملائک حشم صلی الله تعالی علیه وسلم بر خاور
ظواهر اجتزایه تعرض واعزام وکوشمال اصحاب شمال الجوع حشم واحترام
بیورمشلر ایدی باسیان وقت اذان اولمغله مؤذن خوش الحان ضوء
وضوء ایله استزاده پاکی وطهر وظهیره وارث ظهورده قصد اقامت
ظهر ایلدوکده بارگاه رسالت پناهدن اول مؤذن دله انتظار
وابراد ایله مأمور ودل هدایت پروری تلقت ونواز بیوی ایله
آهل ومعمور اولدی ناظر بیری ده صکره ازاله شواغل حس وبانگ
نماز پیشینه پیش دستی ایلدکده اعاده ابراد ونکرار کلمه ابردوا
ابرد اولندی موقف انتظارده اول مقدار قرار ایلدیلر که آفیا

افیا وظلال مشارق تلاله دامن کشان واولدی دلدوی شرار کوده
سایبان ظل ممدود آرامگاه نیک سان اولوب روی هوای گرم
فی الجمله بارد وخنک وطباع برانده گرم منشرح وسبک اولدیجا
بعد بیام اذن اذان اعلام وایذان اولنوب معلمان مکتب
عباداته کتاب ادب صلوتی تعلیم ونشر وحیث تاخیر مبهمی فان شدة
الحر من فیح جهنم ایله تعلیل بیورمشلر عالم ربانی ابن حجر عسقلانی گوهر
تحقیق عمیق قلوب ذوی الحجادن کالنقش فی الحجر وگنجینه شرح بخاریده
پنهان ومتواری اولمغله هر نکته ابداری بر قیمتی گوهردر حدیث مسطورده
مذکور اولدیغی نفس عبارتنده اولان تلاثه یی تجویز وتعیین وحالت
وجوده بدل یاخود عطف بیان اولمه سنی تصریح وتبیین ایلمشدر وانشد
لفظنک اگرچه علی وجه البدل جواز جر ورفعی غیر مدفوع در لکن بعض
روایات صحیحه ده مرفوع اولدوغی مسموع در قاضی بیضاوی که
اشتات علوم معقوله ومنقوله یی حاوی در شرح مصابیح ده خبر
محذوف المبتدا اولمه سنی ترجیح وتقدیر کلام فذلک اشد اولماغی تصریح
ایلمشدر وفاضل طیبی که منبر فضل وهنرک خطیبی شرح مشکاته ده
بونلک حکمنی اشعار وتقدیر کلام اشد ما تجدون من الحر من ذلک النفس
اختیار ایلمشدر بعض روایاتده فهو اشد واقع اولدوغی مسلک
بیضاوی یه تأیید وروایت نسائی ده فاشد ما تجدون من الحر جهنم
وارد اولدوغی مذهب طیبی یی تأکید ایدر وشکوال ناردن قول راجح
ومختار بودر که سلوک کریوه مجاز دخی ومجاز اولمایوب بلکه زبان
حقیقت اوزره مسوق ولسان قال ایله منطوق اولمقدر نظم
باد وخاک واب وآتش بنده اند با من وتو مرده با حق زنده اند
نطق آب ونطق خاک ونطق گل هست محسوس حواس اهل دل

بن لفظ فارسی در قران معناسنه

القیظ شدة الحر

کرم لفظ فارسی در غم وغصه معناسنه

زيرا استعمال مجازك جوازي اكرچه معهود ومسموع وبين البلغا كثير الوقوع والشيوع در لكن بر محلده شكوانك تعليل وتغييري ولفظ قبول ايله اولدقده تعبيري واثبات نفس ايله تقييدي وتغلغل ايكيه قصر وتحديدي استعمالات مالوفه مجازيه دن بيرون وحجه وادراككه حقيقته رهنمون در خارج دايره امكان ظن وحسبان اولنان اشيا دست خويش قبضه قضا ومسخر قدرت بيچون وچرادر **نظم**

فمن شاء فليؤمن ومن شاء فليتعلل ٭ خلاف الذي قلناه والله صادق

مخبر صادق كه براوري انبا ٭ ومسامع اولي النهي يه انها ايليه ٭ ٭

ظاهرندن تحويل ايله توجيه وتاويل اولنمايوب تلقي بالقبول وحقيقته محمول اولمق احق واولى وموافق رضاي مولى در **نظم**

هيچ نيست تاويل اين داه رپذير ٭ تا دوايد در كلوچون شهد وشير ٭

زانكه تاويلست داد عطا ٭ چونكه بيند آن حقيقت را خطا ٭

آن خطا ديدن ز ضعف عقل اوست ٭ عقل كل مغز است وعقل جزء پوست ٭

خصوصا كه اشراط ساعتي بيان ايدن احاديث صحيحه رواة دن ٭

والذي نفسي بيده لا تقوم الساعة حتى تكلم السباع الانس وحتى تكلم الرجل عذبة سوطه وشراك نعليه وتخبره فخذه بما احدث اهله بعده

حديثي كه سنن ترمذي ده حضرت ابو سعيد خدري دن رضي الله تعالى عنه تخريج ودرج كلام فصيح كللكونه عبارت حسن صحيح ايله تسريح اولنمشدر نه وجهله تحمل قال وقيل ونه طريقله قبول تاويل ايدر نوتمس ببعض ونكفر ببعض خزلقه سندن تحفظ واحتراس وحفظ عقيده صحيحه يه سعي واحتراص هر مؤمن يه فرضه ادر متحتم ومفترض در **نظم**

فكر خود را اكر كني تاويل به ٭ كه كني تاويل آن نا مشتبه ٭ ٭

خويش را تاويل كن نه اخبار را ٭ مغز را بد كوي نه كلزار را ٭ ٭

شناساي

شناساي قدرت حق ومعتقد افاعيل فاطر مطلق اولنلره ولناي خبيره خفي ومستتر اولميه كه مشرب اهل تحقيق ومسلك ارباب توفيق ده هرشي موجود ذاكر وناطق ودقائق قدرت معبودي مخبر صادق اولدوب خرق عادت وشگفت وغرابت انلرك لسان فصيح وكلام صريح ايله تكلم وتسبيح لرنده وكل بلكه كلام عبرت انجاملريني استماع ده ولنارايله مقام كلام ده اختلاط واجتماع ده در **نظم** كر نديدستي واقفان اكر كن ٭ در جهان زنده كشته بودي اين سخن ٭

كاشف حقائق قرآنيه محرم سبحات سبحانيه اولان محي دراسم دين اكبر كبراء عارفين حضرتلرينك كتاب مواقع النجوم منده مسطور ومرقوم ورکه نطق جمادات استماع وانلرك كنه اصوات ولغاتلرينه فقه واطلاع منازل سلوكده بر منزل بلند پايه ومقامات سالكين دن بر مقام كران مايه در فائده سي مستعدان معالي امورى داقيقه رفيعه مشاهده وحضور اصحاب وخلوت ودل استقامت ايله تشريف واسعاد در بو معني مواريث نبويه دن بر حالت قويه اولوب حضرت رسالتك يد بيضا اضائت لرنده وكبار اصحاب كرامك استصحابلرنده من شاء الله كف كفايت وستكاهلرنده سنكريزه لرك تسبيح وزنيني وجذع رصيف الاسالك على ملاء الكل حنين وانيني وحجر ونجرك سلامي وكتيف شاة مسمومه نك كلامي مشهور ومتواتر وبونكر كبي خلاف عادات نطق جمادات اسفار سير واخبار ده بي حد ومتوافر در

ونچون حيوان چو كردد آشكار ٭ شاهدش بز غاله بود سو سمار ٭

واحر قدرت بود ان پاك ذات ٭ در كفش تسبيح از آن كرده حصات ٭

بحر استغراقه حالك اولان سالك كه بو حال الله متحقق وسيرت اتقياي پاكيزه بال ايله متخلق اوله اكا بو حالت بي اداري حاصل اولور كه هرشيء

هر شیء موجودک سرود تسبیح ودر ودیه ده دلکی وحشی اطوار
احاده ناسک کلام مراحت شمولی کبی داخل سمع قبول وسموع ارباب
عقول اولور **نظم** کرچه این حالت بسی نادر تر است تو مشو منکر که حق قادر تر است
زیرا فی نفس الامر بحر ناطق ونعاطی خطابه نالائق اولدقها اشیانک زباندن
ادعاء تسبیح بیان قوت خیال متلاشی دن صادر دناشی اولورکه
اشیاء نابوده توهم وتخیل ایکن رسم وسانی واموری موهومه بحر موصوف ایله
تعلق ایکن دائب وشانی در فی زماننا اکثر علماء بحر راسخین علت
ضعف یقینه کرفتار واقتضاء تلوین ایله بو داء دفین دن حصه دار اولوب
لسان حال مقالنی کندولره سپره دیناه ومسلک مجاز وتأویل رای
سخیف علیل لرینه مخلص وکریزکاه ایلمشلردر لکن شاید بو نقش
درونلری وخان فحوای ولکن لا تفقهون ایله دود اندود اولدوغین
بلمزلر وداء عضال اشکاللرینه اهل ذوقدن سؤال ایله دوا قلمزلر
حضرت شیخ قدس الله سره واصل روحه اعلی الاثیره بو محلی اینق کشف وتحقیق
دن صکره اولاً ریاضت وسلوکده که مبادی رفع شکوکدر نطق
مزیح اشیایه القاء سمع اصغا ایتدکلرین ذکر وبو منزل خطرپذیر
اولدوغنه تعدیع وظائف حمد وشکر ایلمشدر **نظم** زنهار مکش منکر قدرت حق
رهنمای صراط سویت صاحب طرز خاص مثنوی قدس سره العزیز دافاض علینا
لجته من فیضه الوفیر بو ابیات مثانیء حکمت مبانی ایله تبکیت خصم وظهر
اصحاب تأویل فهم ایلمشدر **نظم** چون ندارد جان تو قندیلها
بهر بینش کرده تأویلها که غرض تسبیح ظاهر کی بود دعوی دیدن خیال غی بود
بلکه مر بیننده را دیدار آن وقت عبرت میکند تسبیح خوان این بود تأویل اهل اعتزال
وان کسی کو ندارد نور حال چون ز حس بیرون نیاید آدمی باشد از تصویر غیبی اعجمی

الحدیث الثالث والثلاثون

سرفراز اول علم دین تحصیل ایدوب بو عقد اربابنه قلمه سرفرو
متخص عالم کلامی در بو کیم ~~ان هذا العلم دین فانظروا~~
تمام الحدیث ان هذا العلم دین فانظروا عمن تأخذون دینکم
صدر حدیث زاحفات بحر رمل مسدسدن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن
وزننه مطابقدر حاکم مستدرکده حضرت انسدن ودیلمی حضرت
ابو هریره دن رضی الله تعالی عنهما بو عبارت ایله روایت ایتدکلری
جمع الجوامعده مذکوردر بو بابده فصل الخطاب ابو اشعرینک سرکذشتی
واستادلری زهادی اولدقدی ابو علی جبائی ایله بازکشتیدرکه
قول اصح اوزره مسألهء وجوب اصلح ظاهر ومتراییدر وحقیقت علیه
واقفاسی توبیر افهام وتصاره ابو علی جبائی فلات انقلاب وعدم
انفلاتده ذاهب وجبائی اولوب معارض معارضه ده مغلوب
ومبهور وکتب کلامیه ده علی التفصیل شرح وتعلیل اولندوغی اوزره
ملزم ومبهوت اولدقده ابو الحسن ترک مجلس استاد وجدار وقدم
وحذاردن استغناء ایلدی فنن فنونه توغل ومعالم علمده توغل ایدن
طالبان علم ولدیه اول اما واجب بر عالم پاک سریرت خدمتنه علوم
دینیه یی کسب وتتبع والفاس طیبة الآثارندن نسیم صدق
واخیار تنشم ایدوب سلم علم وعرفان ایله قم اتقان وایقانه
قصد ترقی ودر مبتدی علیم اللسانک کلام فریب رسانندن پرهیز
وتوقی ایلمکدر وسو تحصیل هنرده اولدقها قلتی زلتی دولتی
مادر زلت وسیلهء استنادی وسیلهء رشاد بیلوب مواظبت
معلمده ترک تلون وشناعت کسل وسائمتدن تحفظ وتصون
ایلیه که حق معلمی رعایت نشانهء فلاح وبر خوردارلی واستاده
مخالفت وعناد علامت ادبار وسبکساریدر اقنع بجهلک از جفوت معلمی

نوعکش دو اجبات علومدر

ضم البیان العلم بلطف

علم دين اخذ تلقيده دخي بو معناكك رعايتي انسب بلكه مبتدعان
بدگهردن مدعيان بى جوهرك ضرر وحرزلري اشدّ واصعب در
مريدان ساده دلدن نيجه جوق قابل اهل بدعته ارادت ايله بو اختلاف
و فتنه جيلرك اعواي عواصف بغي وضلال ايله برباد اولوب عياذاً بالله
مهاوات هولات گمراه وزلق استدلاللري عفونت هواي فاسد ايله
مختل وتباه اولور **نظم** اي بسا ابليس آدم روي هست
پس بهر دستي نشايد داد دست ؛ اكثر زرق او خوش آيد مرترا
ان ويت سنت بي خاطر خدا ؛ بو حديث صحتي مناطدن استنباط
اولنور كه احاديث موضوعة الاسناد ايله استدلال ممنوع ونا روا
ومطالعه كتب ناسدلر ايله تبجح واذلال مقتضاي نفس وهوا اولد
بو سببدندر كه خبر سقيم وصحيحي تميز وتنقيح اعتنا به احق وحقنعنه
واستاد اهل بدعت والحاده جمله اشيادن اكّد واشق در
نه صحت اخبارده ثاني اثنين بلكه بعض المغاربه اصح صحيحين
اولمق مسلك ديباجه سنده شرط صحت سنده جمايت دبو كلام نصيحت
اعلام عبد الله بن مبارك دن روايت اولنشدر كه الاسناد من الدين
ولولا الاسناد لقال من شاء ما شاء خلاف خلاف ده باهر كل اولان
باطلك خالق اقدام افهام لري اكثر بو مقام دندر خاطب ليل
وجارف سيل كبي دست رس بولدقلري خاشاك هوا و هوسي
مدعا لرينه سند وعقل پرقصورلري ايله مذهب منصور ديه دقا ايدرلر
ضاله علم ورشادي انشاددن مقصود مراملري نيل ثواب آخرت
وقرب جناب عزت اولميوب بلكه حطام فاني يه صنم واسباب
زندگاني يه مغتنم ايدنمكله مجالس فضيلتكي جدالده جراوجدال مسلك
وديره واكدار متعولات فلسفيه ايله مشارب عز صفيه ني كدر آلود ويره

دوتيره ايدرلر يعسوب المؤمنين خليفه چارمين يكتواله ميدان
بدر منظور دعاء اللهم اذهب عنه الحر والبرد اختصاص يافته
انت مني بمنزلة هارون پيشواي زمره يؤتون الزكوة وهم راكعون
نظم بمدار كفته مصطفي باشه ؛ كاي خداوند والمن والاه
هركه تن وشمنست ويزدان دوست ؛ وانه الراسخون في العلم اوست
كرم الله وجهه في كل وجه حضرتلري بكر رشتهان لسان معجز بيانلرندندر كه
ما قطع ظهري في الاسلام الا رجلان عالم فاجر وناسك مبتدع فالعالم الفاجر
يزهد الناس من علمه لما يرون من فجوره والناسك المبتدع يرغب الناس
في بدعته لما يرون من نسكه خلاصه كلام ملكيه واصل وعدلري استعداد
واهل اولان طلاب دانش انتسابك جمله اكارلريندندر كه تحصيل
علم وهنردن قصورلري وطرقي تغني جهالتدن تخليص وانجا ونجات
التعاطي زخارف دنيه تنادن فرق وانجا اولوب روز وشب
استزلال علم ولهو به اعتنا وخلوتخانه قناعتده نوروس
فضله ومعرفتي اعتناق ايليه **نظم** بمنتيني بر از كتاب نخوانده
كه حصاص بوكشته وبيكاه ؛ الخنجر بمدحي لطيف كه ويد ؛ كه نزجيد وهم
نرنجانيد ؛ اگر وقت ادب ما نع نيل واذب اولورسه تعلموا العلم
وان لم تنالوا به حظاً فلأن يذم الزمان لكم احسن من ان يذم بكم
فحواسني يوز بند نفس مجروح وهنگام كسل سوگيل ده امام ثاني
محمد شيباني نك لو علم الملوك ما كنا من لذة العلم لجالدونا بالسيف
معناسني ورهم خاطر مجروح ايدويب والحق تعذيري تغيير ايله قانع
وخورسند ومنبع الحام وامالك اولمق حوزه مسيحايك كما ترك الملوك لكم الحكمة
فاتركوا لهم الدنيا بندي ايله كار بند اولمق علم برشاه عشق كر ود كرياي
يوسف منظوردركه مزيد تخيج وناز ومقتضاي عزت غير ده از نده عوار فرتي

تحلّی بادره لمیوب سنبوع ینبوعِ دنیایه میلّا اولدوغنه نادانِفی
والعلم لا یعطیک بعضه حتّی تعطیه کلّک دفعی اولدوزی استفراغ جهدِ اوقاته
متعاضی در دیرآن ترک تعاهد ونسیان دنا اهله کشف وبیان اولنمه
آفةُ العلم النسیان واضاعته ان تحدّث به غیرَ اهلهِ پرده سنده نهان
ونهفته وجامه خواب توارِی واحتجاب ده مستریح خفته اولور
سپهرِ حکمت ده مهرِ اولان بزرجمهرک تغاتاتِ طبع معنی دار وتعاظات
فهمی گوهر بارندندرکه لیت شعری ایّ شیءٍ ادرک من فاته الادب وایّ
شیءٍ فاتَ من ادرک الادب لکن کثرت علم ومعرفت ایله غرّه وصلف
که خلاف عادت سلف در خاطر پرتاب درنابنه دغدغه واضطراب ویردکی
اوّلا احسن الادب ان لا یفخر المرءُ بادبه مؤدّای مؤداربنی محدّدِ کار
وثانیا کلابسِ ثوبیِ زورِ علمِ قلیل ومعزور ایله تبختر وغرور دن عار
ایدوب بینگاه نصفِ دین ده ارواحِ سلفِ صالحین دن استحیا وتشرّم
ونادم کابی واجتهاد ده قلب پولاد نهادینی نرم ایدر رباعی
علمی که ترا کره کشاید بطلب ؛ زان پیش که از تو جان برآید بطلب ؛
ان نیست که هست می نماید بگذار ؛ ان هست که نیست می نماید بطلب ؛
مطیفان خطره تمکین دن براهل رشد وتعیین هانجان کرمای طلبی زلال
نصیحت مشفقانه ایله انصاح وشروط تعلّم واستفاده یی بو قطعهٔ مستجاده
ایله ایضاح ایلمشدر قطعه الالن تنال العلم الابستة ؛ سانبیک عن مجموعها ببیان ؛
ذکاء وحرص واصطبار وبلغة ؛ وارشاد استاذ وطول زمانِ ؛

الحدیث الرابع والثلاثون

حفظ ایدر صبیانی صاحبِ حزم اولان ؛ تیره فام اولدقده رایت سماها ؛
اجرا ایدوب بیوردی سلطانِ رسل ؛ اکفتوا صبیانکم عند المسا ؛
تمام الحدیث خمّروا الآنیة واوکوا الاسقیة واجیفوا الابواب

واکفتوا صبیانکم عند المساء فانّ للجنّ انتشارا وخطفة واطفئوا
المصابیح عند الرقاد فانّ الفویسقة ربّما اجترّت الفتیلة فاحرقت
اهل البیت صحیح بخاری ده حضرت جابر بن عبد الله دن رضی الله تعالی
عنه بو عبارت ایله روایت اولنمشدر بو حدیثِ که هر حرف حکمت قرینی
عرشِ شرعِ مبین اوزره مستوی در تدبیر منزلدن نیجه اداب
فضایلی مشتمل ومحتوی در اوّلا سنتنه حازم اولمقدن عند
جازمه واجب ولازمدرکه ساق تحفّظ وتیقّظ تشمیر واسقیه
واوانیه یی تأخیر وتوانی تغطیه وتخمیر ایدر اگرچه شد ظروف
وقربه باعث وسبب تحبب الهاء ظلمت بوستانِ لیلِ سائردن
وقایت وحشرات وخشاشک اشیاءِ ذهو باشیدن حفظ وصیانت در
نظم آدمی را دشمنِ پنهان بسیست ؛ آدمیِ با حذر عاقل کسیست ؛
اما احادیث آخرده سرّ فرمان تصریح وبدن حکمت خفیّه بورسمله تشریح
اولنمشدرکه فانّ الشیطان لا یکشف غطاءً ولا یحلّ سقاءً عدم
کشایان حقایب حقایق اشیا به داخل پرده خفا اولدرکه
بو مقوله امور تعبدیه غیر معقوله علی ظاهرها ابقا وتسویل توجیه
وتأویل ده تحرّز واتقا اولنمق قوّت ایماندن ناشی در وبعوان
منکر فلسفی مزاج مزلقهٔ تذبذب واعوجاج ده متکبّا علی وجهه ماشی در
نظم هر کرا در دل شکی وبیجا نیست ؛ در جهان او فلسفیِ پنهانیست ؛
می نماید اعتناد وگاه وگاه ؛ آن رگِ فلسف کند رویش سیاه ؛
ثانیا سدِّ دهالیز وابواب در اخرِ حکم استحباب بلکه وصول
حدِّ ایجاب در زیرا مداخل ومخارجی اغلاق واجافه سرّاق
ودفاعی تحذیر واخافه ده اکمل ومواقع فرصت ده اعتلاها
وتوکّل اولمغین صاحبی دغدغه ده آفات حدثاندن فارغ البال

وتطاول دونغوزده زماندن اشوصه حال اولور ثالثا هنگام شام ده
که کیجه و آفتاب خلوت گزین غارِ حجب تواری بالحجاب اوقه
کوه کاه سبکباری توقف وانتأرده حفظ واحتراسی مقتضای حزم
دقیقه شناسیدر ذیرا خوشنگ قوت تأثیری مبادی وتباشیرنده
تزاید پذیر اولور بو سببدندر که وقت سحر میمنت اثرده هر کاره که
شروع وابتکار اولونه سریعا واصل بشر نجاح ومصداق الرباح
فی الصباح اولور کذلک ظلام مدید الظلالک نادیات اقبالنده که
سلطان عالم فروز روزک زمان ادباری وهوام هواجس وآذی هامک
روزبازاریدر مولد مفرت زبانه دهر دوارک نحوست نشاده اولور
راه غوایتِ نه غایتده کم اولقه طاردن بر اکم هو وقبیله من حیث
لاترونهم دوزخ ولیمه ده ذرانداز ایله سهیم وانباز اولوب
وشمز زلاک هاندیرینه یه بسط ید تسلط ودهادیل مکر وکینه ایله
نصب حباله ضلال وتخبط ایدرلر خصوصا اطفال خردسالک که تأثر
وانفعاللری سریع وهوبری بابی لوزسولد سوداهدریولدوب
تخته ب شب بر غبش ده اججن سوادیکن اولموق دربی معتادلری
وسن جاندن سرعت قلق وهیجان مقتضای خلقت ونهادلریدر
حیوة الحیوانده شرح وبیان اولنمشدر که جنس جن اجسام
هوائیه دن برگروه عجیب الماهیه در که فاعل مختار انلری مصدر
غرائب آثار وقدرتی بنحو تشکلات گوناگونه اقدار ایلمشدر
فاندین انباته کتاب وسنت شاهدین عادلین درقمزده
کلک نقل اولقه نقول وحکایات خارج دایرهٔ ریب ومیندر ع
ولم اخذ حکمی کتاب وسنه بو بابده تردد عناک سوء اعتقاده
دلیل بیندر واستبعاد اولنانه نوادر معوله قدرت مهیمن نه علة

نام بارانی اولنمه سی

[illegible]

نه علة نسبت اولسه اهل وبیهش اولوب کتاب آکام المرجان فی احکام
الجان ده شول کلوا عاجیب قصص واخبار مرقوم خامهٔ غرائب
یازلمشدر که من المطالع الی المقاطع مطالعه اولقه منصف حق شناس
لباس شبهه والتباسدن عاری وبی اختیار زبان حکمت نثارنه
ع بیهوده سخن بدین درازی بنوه کلامی جاری اولور
رابعا قبل النوم اطفاء نار مقتضای حزم بیداردن وصیفهٔ
تصغیر ایله ادا وتعبیر اولنانه فویسقه دوه حرلها موشن وزد
نهاده در که کنیتی ام الخراب وماوی ومثوی سی مکامن
ثقوب واخراب اولوب جل وحرم ده حِل وبتی منقطع ودجله
کل حال قتل ونکالی مباح ومشروعدر کتاب حیوة الحیوانده
بناء حسن بیان تأنیس وسبب تسمیه ده وجوه ثلاثه ترتیب
وتأصیص اولنمشدر اولا فتی لفتیم شاه راه سدله وانتباه دن
خروج ونافعای نفاق وشغایه ولوج اولوب موش حضرت گوشده
بو معنی موجود وظاهر وهم کل الوجوه معفی وضائر اولدیغی ور
ثانیا آدم ثانی فرمان ربانی ایله اصنع الفلک باعیننا خدمتن نصب
العین ونخبهٔ اتمام المرام امتثال امر احمل فیها من کل زوجین اثنین
ایدوب اصناف ددوام حکمتنه رام اولمشلر ایکن موش
بدسیرت مقتضای خبث سریرتی اوزره نعتیب فلک فلک
سارح وقطع حبال وارساری ایتدکیدر ثالثا امام طحاوی که
علم حدیثن حاویدر کتاب احکام القرآن ده افاده وبیان
اتمشدر که کبار تابعیندن بر مرد گزین ابو سعید خدری یه
رضی الله تعالی عنه توجه واقبال وسبب اطلاق فویسقه دن فحص
وسؤال ایلدکه اول صحابی روشن سریرت مشکاة ضیابخش

[illegible]

بنوتدن اقتباس نور و محاذاة بصیرتدن غشاوه دهشتی دور
ایدوب دیدیکه بو شام راحت انجامده که نظم
کواکب چشم روشن باز کرده ٭ ملائک بزم وحدت ساز کرده ٭
جهان را در بکر بکرفت مهتاب ٭ ز هر جانب جهانی در شکر خواب ٭
نثر مرشد خانقاه اقربنی رحتی بیدار دل معتکف ولاینام قلبی
شمع شبستان قم اللیل سلطان ملائک خیل حضرتلری بستر آسایشن
آرامشده استقامت وان لعینیک علیک حقا رخصتنه رغبت
بیورمشلر ایکن ناکاه خواب راحت پناهدن مستیقظ و بیدار
و نوم عارض مستعاردن منتبه و متعار اولوب کوردیلر که
بر موش پر حیله جر فتیله ایدوب قصد احراق بیت و خانهٔ
ملائک آشیانه یه آلوده زینت ایلمش نظم ان صدرنشین هر دو عالم ٭
محراب زمین و آسمان هم ٭ دارندهٔ حجت الهی داننده راز
صبحگاهی فی الحال فراشن بر شیئ مثالدن نهوض و مسارعت و اول
موذی بالطبعک قتل و افلاتنه بالذات شروع و مباشرت ٭
ایدوب محرم و حلاله قتلنی احلال و اول زیانکار نیه سوءک
وجه نیه طعمهٔ کربه ابعاد و اطلال بیوردیلر ٭ اعلم ناس اوده
ابن عباسن روایتنه اول کشتنی مباح القتلی که بو فتیلهٔ
شدیدة الفتل التمش ایدی کنیزک ناهید نهاد قصد زوال ایلدکده
ایلدکده حلیم نبوی حراسم نهی انها د توتیر و قصد موش ظلمت
پرست ایدن پرستاری منع و تاخیر ایلدی فارهٔ بدکارک مقابلهٔ
احساننده اسائت و اضرار و حصول مدخل مکر و حیلده اصرار
ایدوب عجله و شتاب ایله اول ذبالهٔ نیم تابی حضرت ضمینه
متابکی سجادهٔ دوشمشلری اوزره طرح و القا ایلدی ٭

اول حجرهٔ پاک تاثیر جمعی ناپاک ایله شرار کیر و درهم شکست دار مقداری
احراق پذیر اولمغین شفقة للامة اطفای نیرانه حکم قدر توانلری اجرا
و بو مقوله امور اغوای غرور ایله محتمل الظهور اولدوغنی افهام ٭
و ادا بیوردیلر لکن نووی کرشمس عالمتاب مونقک پرتوی دستر
چشمهٔ منبع حقیقتدن مرتوی لا تترکوا النار فی بیوتکم حین تنامون
حدیث حکمت نمونک شرحنده بو وجهله تنقیح مناط و رکیهٔ طینت زکیه سندن
استنباط ایلمشلردر که بو معنی بر امر عام و شامل و تخصیص اطفای سرج
و مشاعل داخلدر لا بیوت رصینة البناده معلق و درز اوده
قنادیل بر نور که تحذیر مذکور انده ناموجود و احتمال شر و شرر مفقود ٭
اوله عند الرقاد ترک اطفا و ابقاده لابأس دانلردن حشرات
ارضک بهره و نصیب لوری حرمان و یأس در زیرا علت اطفا انلرده
انتفا بولدوغی معلوم ارباب عقول و انتفای علت مستلزم انتفای معلولدر
قطعه عاقل آنست که در تجربهٔ نفع و ضرر ٭ ز حرمان دیکر بهره خود بردارد ٭
هر چه دانست کزان نفع رسد بستاند ٭ وانچه از وی ضرری فهم کند بکذارد ٭

الحدیث الخامس والثلاثون

رفق اهلی نه جانبه ایدرسه حرکه ٭ باغ امله تخم سعادت بر اکه ٭
رفق ایله رفیق اول بو حدیثی فکر ایت ٭ الرفق به الزیادة والبرکة ٭
تمام الحدیث الرفق به الزیادة والبرکة ومن یحرم الرفق یحرم الخیر
صدر حدیث منشبان بحر هزج اخرب دن مفعول مفاعلن مفاعیل فعل
وزننه مطابقدر که میان شعرا صاحب شعورده رباعی بحری
دیمکله مشهوردر طبرانی مسند کبیرنده حضرت جریردن رضی الله تعالی عنه
بو عبارتله روایت ایلدوکی جامع الجوامعده اشارت اولنمشدر رفق
بو حکیم بردبار و حلیم خویشتن داردر که انکله اثرینه مطیع در آم

اوله طالب ناکام ٭ الرفق خیر کلّه مصداقنجه اوزره سعادت دارینه
نائل ٭ و انّما بعثتم میسّرین و لم تبعثوا معسّرین حدیث صحّت قرینی اوزره
علیک بالرفق و ایّاک والعنف و الخرق راجب و مائل اولور قطعه خذ الرفق و أمر بالمعروف کما
أمرت و أعرض عن الجاهلین ٭٭ و لین فی الکلام لکلّ الانام
فمستحسن من ذوی الجاه لین ٭ و بر فیلسوف صاحب وقوف دیرکه
دواب ابار عالم کون و فساد تعاقب فتنهٔ آشوب ایله مشوب اولدقده
مزاج حسن فعالی تغیّر و انفعال بولمز ٭ و هر کار صعب و دشوار که تقلب
ادوار و تنوّع حوادث اطوار سببی ایله کتم عدمدن فضای ظهوره
ذات عالمه کلیه سکینة تدبیر ایله کشایش پذیر اولور ٭ حلم و فروتنی به
معتنی اوله اهل رشد و هدا ٭ رفیق توفیق خدا اولان مهجور وجد
اولمز نظم چو بر رشتهٔ کار افتد گره ٭ شکیبایی از جهد بیهوده به ٭
همه کارها از فرو بستگی ٭٭ گشاید ولیکن بآهستگی ٭
حلم که رفق و لین ایله همراه و قرین ٭ و کاخ دین ده صدیق و ضدین خرق
عند الحکما ملح مائدهٔ اخلاق ٭ بلکه لمحهٔ بارقهٔ فیض خلاق اولوب ٭ مزیت
نه قرینه فبما رحمة من الله لنت لهم نص لطیف کافی ٭ و سمو رتبتنه دلیل
ان الله رفیق یحبّ الرفق و یعطی علیه ما لا یعطی علی العنف حدیث
شریفی وافی در نظم حلم سرمایهٔ کمال بود ٭ سبب عزّت و جلال بود ٭
حلم شادی فزای هر خجلیست ٭ مومیای همه شکسته دلیست ٭ رفق و وقوفی
محتوی اولمق دلیل قوّت در که ٭ خاصّهٔ لازمهٔ اهل قوّت و نیاز در اه
حقّ ده رفعا اوله قوّت بما به الامتیاز اولوب ٭ هر درویش سنوح
کیش قوّت حمل قوّتده طالب بردباری ٭ دلیس ربا دلبیس دن حجر و جار
گلدر نظم بزادم شعار از خاک دارد ٭ اگر خاکی نباشد آدمی نیست ٭
رنگ علما افتنذ در که ٭ هر کم که حلیم و رفیق در نوق آنات و ثبات ایله

و ثبات ایله رفیق اوله ٭ الرفق رأس الحکمة حدیث صحت انتسابی
اوزره عند الله و الناس مودود و محبّب ٭ و ما کان الرفق فی شیء الّا زانه
و لا نزع من شیء الّا شانه جز کلمت نشانه سی اوزره صنوف تودد حانکی
سبب اولوب گلزار فوائد ربیع قلوب احبابه موجب سرسبزی
و نداوت و سینه صاف اولمیان اعدا نی انصافه باعث تقلیل عداوت اولور
نظم در عدو باشد هم این احسان نکوست ٭ که به احسان بس عدو گشتست دوست ٭
ور نگردد دوست کینش کم شود ٭ زانکه احسان کینه را مرهم شود ٭
رفق در انکه شرف فضیلتنه بو کفایت ایدر که ٭ انزی سبق رحمت
و نجز لازم التصدیقک تحقیق اوزره باعث نمود برکت در ٭
حکماء متألهین ٭ و علماء حکمت رهین ٭ فضیلت رفق در اتفاق اوزره
اجماع ٭ و بطون رسائل و متون ده علی وجه الاسباغ تفصیل و اشباع ٭
ایتدوکلرندن ماعدا تجربیات که اقسام ستّهٔ یقینیاتدندر قسم
مستقل ٭ و بر حکیم ذو فنون انکله غرائب کوناکون مستدل اولور ٭ بو مدعایه
شاهد ٭ دهر اهل نظر مشاهده در که ٭ تارک حلم و لین اولان صاحب عنف دکین
لکد کوب سوء القضا ٭ و مبتلای شماتت اعدا اولوب ٭ تیغ انتقام
و جیوح ایله طرفة العین ده قتیل و کم نام و کورنی نوری صفی مطرح
کنایه ملام اولور نظم ان الریاح اذا اشتدّت عواصفها ٭
فلیس ترمی سوی العالی من الشجر ٭ اما خوکردهٔ حلم و ملاینت اولانلر
رفق و ملایمت ارباب بطش و نخوته نسبت فتن زمنده سالم و امین ٭
و کنف حمایت سلم و سلامتده آسوده و مربع نشین اولوب ٭ مائن
خلد آساده آسایش و شش جهات کاشانهٔ فوادنی نقش تمثال
یوسف حرله ایله آرایش ایدر نظم تیغ هر چند تیز و برّان است ٭
سایه کافکنده گشت بروی زخم نیست ٭ هر چه او هموار باشد باز نیست ٭

يرمادايكي هدف كرددبيس ؛ اكثر اصحاب جاه ومكنت · استعمال
عنف وشدت ايله عملربن اصاغر درزيردستان وعبيدك زجر
وتهديدنده ع لاتشتري العبد الا والعصا معه ملاحظه سيله غلو وافراط
ايدرلر ؛ ودل يكو ستكلري · بوده كلوفهم وادراك ايتمزكه · من كرم الرجل
سوء ادب غلمانه مقتضاسي اوزره مسامحه تقصير خدم · دليل شرف
وكرم · والتغافل من فعل الكرام كلامي عند الحكام معقول ومسلم در · اكرچه فرط
علم وملايمتك دخي غائله مضرتي معلوم · وصاحبي شمشير اهانت وازدرا ايله
بيرحم الوار ايله مجروح ومكلوم در · اما سبق رحمتي انتها ايجاب واقتضا
ايدركه · لا توزين نملة فان غاية التيم كانا لكل نالنها فحواسي اوزره
طبع انسانه رافت وشفقت غالب · وفضايل ادبيه نزغات غضبيه يه
دافع وسالب · ايدر مادام كه ممالك وخدامك وضع وكلري
مخالف مناهج شريعت اولميه ترك مؤاخذه وتزيين سيرت سلف صالحين اولوب
اوديا ده تعمق واستقصا شوم · وعادت نودولتان مخصوم در
نظم ورتمامي كارها چندين مكوش ؛ وبكاري كه بكف دروين مكوش ؛
خصوصا كه الصلوة وما ملكت ايمانكم ضرصحت قرين ايله وصيت آفرين ور
بسيار شكركرده جناب رسالت اولا · شكان سلسله جمعيتنه ضغص
جناح · وتقصير يسيرلرندن تجاوز ورفع جناح ازاحه · دهم اخوانكم
جعلهم الله تحت ايديكم اشارتي ايله اوجب والزم در مصراع
عسى ان يكون الرفق في الامر رشدا ؛ حضرت ابن مسعود برغلام كوفه
سلسله تاديبي تحريك · وتعذير وساهله مناسكتندن ضرب وتوبيخ ·
ايدركن صاحب خلق عظيم عليه الصلوة والتسليم حضرتلري مصادف
وبو حاله مطلع وواقف · اولدوقلرنده · الله اقدر بك منك عليه
وعيدي ايله زجر وتهديد بيوردقلري · كتب احاديث ده مشروح

وبو مدعايه شاهد مجروح در · اختراع معانيه تعاني ايده
سوده شواهد. برشاي بالكليه اداحلم وازرمي ترجيح · وارباب
حيا وشرمي بووجهله تنشيط وتبجيح ايلمشدر ·
حلم مي وززم بيكنو مي نالم وسواس را · كرسرب نوبست اتماني شكنند الماس را ·

الحديث السادس والثلاثون

مؤمن اكادي بوكوكه ايدر واحساني ؛ سعي ايليه يايمغه دل ويراني ؛
باني شريعتك حديثي در بو · المؤمن للمؤمن كالبنيان
تمام الحديث المؤمن للمؤمن كالبنيان يشد بعضه بعضا
صحيحين ده وسنن ترمذي ونسائي ده حضرت ابو موسى اشعري دن
رضي الله تعالى عنه بو عبارت ايله روايت اولنمشدر · حضرت خلاق على الاطلاق
بو حكمت خانه سبع طباقي حسن انتظام واتساق اوزره خلق وابداع
دهر فرد آفرينده انواع وكثير بدايع ايدوب · مسافران رباط خاكي بووجهله
ارتباط واشتباك بولمشدركه · باريافته كان استنادي اثر كرده
بعض اجزا ابنى اختبار · ليس في الامكان ابدع مما كان ايله زمزمه ساز
وبر عارف دوربين. بو نظم حكمت قرين ايله حكاوت بخش كلشن راز اولمشدر ·
نظم اكر يك قطره را دل برشكافي ؛ برون آيد ازو صد بحر صافي ؛
اكر يك ذره را بركيري ازجاي ؛ خلل يابد همه عالم سراپاي ؛
اكرچه صدف كونده هر فرده بر ذره لامعه وهر نقطه يي اعتبار
صحيفه روزكارده. برنسخه جامعه در نظم
ناءمل سطور الكائنات فانه ؛ من الملك الاعلى اليك رسائل ؛ كلن نوع
بشركه خلاصه شئونات قضا وقدردر · اسماء متقابله يه مظهر تام ·
وقصيده مصنوعه موجوداته حسن الختام · اولمغين بني آدم بدن عالمه
منابه اعضا دراعضاده اولوب هر برى تحرز قصب السبق ايتدرله

انواع علم قرين

الاعضاء فى العقدة

و بو جهتدن سبب تناسب و الفتدر مضاعف و حزؤ لوور منظاهر
ان الله و ان تحت الوشن منابتها السنة الشوا هر بر مبدع سجاد ازمره
اناسی طرف ابلاف و ابنائه ترغیب و حض و ادلسی لازم الکمک ختمنی
بو و جهله فک و فض المقدر **نظم** بنی آدم اعضای یکدیگرند
که در آفرینش ز یک جوهرند چو عضوی بدرد آورد روزگار
دگر عضوها را نماند قرار **نثر** ولو زمرهٔ جلیلهٔ الشاندن اهل ایمان که
انسان العین احباندر منظر رشن نور و عین عنایت ازلیه ایله منظور اولمغله
قربت صوریه قرینه قرابت معنویه منضم و شمط لحمت روحانیه قرینه
فرائد لخوت ایمانیه منتظم اولوب ان الذین آمنوا و عملوا الصالحات
سیجعل لهم الرحمن ودا خطابی ایله تخصیص و خلفا عن سلف برحسب
لاجرمن لا یالف ولا یؤلف احکام او اخرهٔ اجابه تخصیص اولنمشدر
آدمی ازره صورت تنها دی صفتند متفاوت بهم از طاعت و عصیان کرده
بو سببدندر که لرفنا ره ام تکلیف اولنه وضع و تشریف ترک قطیعت
و بغضا ایله مامور و صلح و اغضا ایله مثاب و ماجور اولوب لایحل
لمسلم ان یهجر اخاه فوق ثلاث حدیث الفت اصدانی رو زره ترک مداراه
ایدنده نبات معلوم و موذول و سخنهٔ شحنا و عداوت تسلط ایدن
محبت ن مرفوع و موذولدر **نظم** همه شرطست و جماعت در نماز
از هوف و رنکی اعتراز هاریج بدخوبان کشیده زیر صبر منتفیست وادن بخلقان بیحابر
بعض کتب معتبره ده مرئیدر و بو خبر کلمه انر منقول و مرویدر که المؤمنون
لنفس واحدة اذا اشتکی عضو واحد تداعی سایر الجسد بالحمی و السهر
حدیث مرقوم دن مستفاد و مفهوم اولنه معنای جمعیت و اتفاق که
سبب انتظام انفس و آفاق در برخصلت سدیده و کرداری خوب پسندیده
درکه کتب منزله و معجزهٔ بالای بام سماوی بو مصلحت ایچون انزال و جمله

و جمله انبیا و مرسلین صلوات الله تعالی علی نبینا و علیهم اجمعین
بو خدمت ایچون بعث و ارسال اولنمشدر **نظم**
هر نبی اندرین راه درشت معجزه بنمود و همراهان بجست
در میان امتش مرحوم باش سنت احمد مهل محکوم باش
طلاق که مفارقه قطیعت و افتراق در اول سببدن آزده جلال
و عند الله سبحانه ابغض حلال درکه رشتهٔ توافق و اجتماع انقطاع
انوام و انقطاع بولور و مراء و جدال که کدورت رسان مشرب
اعتدال اول جهتدن منهی عنه و مذموم و صاحبی معیب و ملوم درکه
آسوده کار منظله جمعیت و التامه متنبر مادهٔ نزاع و خصام اولور
تابی القداح اذا اجتمعن تکسرا و اذا افترقن تکسرت افرادا
فتنه و فساد که نتیجهٔ مقدمهٔ تنازع و تضاددر باعث شق عصا و محرک
عرق مخالفت و استعصا اولمغین الفتنة اشد من القتل وصفی ایله
موصوم و الله لا یحب الفساد سمتی ایله ملوث و موسومدر و تفرد
و استبداد شکل انداز جمعیت و سد اولمغله ترک سنت و جماعت
اهل رشد و طاعته سبب توی و بنت رهبانیت ممنوع ذاردادر **نظم**
هست سنت ره جماعت چون رفیق بی ره و بی یار افتی در مضیق
ابجاد شکل اتحاد ده اولان مادهٔ اشارتنی تحریک و اثارت ایدرکه
ترتیب کارخانهٔ وجود دن غایت بغیت و مقصود حسن ائتلاف و اتفاق
دبا ذار روزکارده ترویج سلعهٔ اجماع و اتفاق ایچون اکر ضبت
طینت اسرار بلکه اعلان و اشتهار ایده لر که لکثر قبول ایدن
مستمع و ملول اولورسه ادب طریقت و مقتضای حق موقت بودرکه
لحوق عرض منجرت ایله آب روی جوهر فتوت ریخته و متواضع اخاض
و قطیعت ایله رابطهٔ اختلاط و الفت گسیخته اولمایوب لعمه بخلو کثر

جبری ابتلاع والتیام؛ وعاقبت حمیده یه تحمل تدبر وتأمل ایله ترک مواخذه وانتقام ایدر

رباعی

کرده زدولت ازکسی شکایت باشد ؛ ور در دولت از و بغایت باشد ؛ زنهار بانتقام مشغول مشو ؛ بد را بدی خویش کفایت باشد ؛

نثر

اغلب حالده ترتیب مقدمات خصومت وجدال طلب روزی نتیجه‌سی اولان ناشی ؛ وهوی وهوس کزنقا قسمت عادله قضا وقدری ناسی اولور ؛ عند العقلا دنیا ایسه اول متاع وکلدر که شایسته‌ی نزاع ؛ وسزاوار منافسه ودفاع اولوب ؛ فکر بیهوده نابوده واندیشه‌ی زیان وسودی ایله عمر گرانمایه تلف واضاعه وازوراه. عباد الله نحوای حدیث بحسب اثره من الشراب تحتو اخاه اشاعه واذاعه اولونه

رباعی

اندرزه حق تعرف آغاز مکن ؛ چشم بدخود بعیب کس باز مکن ؛ سر دل هر بنده خدای داند ؛ خود را تو درین میانه انباز مکن ؛

الحدیث السابع والثلاثون

اولمز تواضع ایله کرم کبیر وضع خوب ؛ جویای بخرد رفعت اولدجه مخلصه اهل تواضعی دیدی مدح ایلیوب رسول ؛ طوبی لمن تواضع فی غیر منقصة ؛

تمام الحدیث

طوبی لمن تواضع فی غیر منقصة ؛ وذل فی نفسه فی غیر مسکنة ؛ وانفق من مال جمعه فی غیر معصیة ؛ وخالط اهل الفقه والحکمة ورحم اهل الذل والمسکنة طوبی لمن ذل نفسه وطاب کسبه وحسنت سریرته وکرمت علانیته وعزل عن الناس شره طوبی لمن عمل بعلمه وانفق الفضل من ماله وامسک الفضل من قوله تاریخ بخاریده رکب مصری دن رضی الله تعالی عنه بو عبارت ایله روایت اولنمشدر دخی جمع الجوامع وجامع الصغیرده اشارت اولنمشدر ؛ راوی حدیث اولان رکب مصری صحابه ده‌کی یا خود عدلا تابعیندن اولدوغی لغت قاموسده علی وجه الترحید ایراد اولنمشدر ؛ لکن جامعین مذکورینده

حدیث

حدیث مسفور ارسال اولنمایوب اسناد اولنمشدر ؛ بو تقدیرجه سلک اصحاب کرامده انتظامی معین ؛ واصطلاح محدثین اوزره زمره‌ی تابعینده اولمدوغی واضح وروشن اولور ؛ صدر حدیث بحر مضارع متمنک زاحفاتندن ؛ مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن وزنینه موازیدر ؛ بو حدیث فوائد اشتمال طالبان مکارم خصال ومحاسن خلاله بدرقه‌ی طریق سویه ؛ واصول اخلاق حمیده‌ده بش خصلت گزیده‌یه مشتمل ومحتویدر ؛ اولا تواضع وارشکانندکه رونق فزای اصحاب جاه ومکانتدر. پرتوی نیکودرکه اکا معتاد اولنلر اهل فلاح ورشاد ؛ محبوب قلوب انام ؛ وبین الاوداء والانداد ستوده ونیک نام اولوب ؛ سلم شرفه صعود ایتدوکجه رفعت ومسعودی زیاده ؛ وسیئه‌ی کبر ونخوتی حسنه‌ی تواضع وسکنته تبدیل ایدن قول علیلنه رتاج رباح گشاده اولور

قطعه

اذا ازداد ما بین البرایا کرامة ؛ فریب جنبی الجد وی یزید تواضعا ؛
کذا الشجر العالی البعید فروعه ؛ اذا ازداد حملا کان اقرب مقطعا ؛

نظم

ز خاک آفریدت خداوند پاک ؛ پس ای بنده افتادگی کن چو خاک ؛
فروتن بود هوشمند گزین ؛ نهد شاخ پرمیوه سر بر زمین ؛

اما تواضع دخی سائر مکارم خصال کبی حاق وسط اعتدالده اولدقده صفات کمالدن معدوددر ؛ والا جانب افراطی که ذلت وجلال وطرف تفریطی که تبصبص وابتذالدر ؛ عند الحکما مذموم ومردوددر ؛ فاصله‌ی حدیثده فی منقصة قیدی توسطده احتراز ورشته‌ی تجویزده مداهنه‌یی بالکلیه قطع واخراج ایچوندر ؛ دالذی فلق الخلق لیس من شیمة المؤمن الملق

ع

تواضع بهترست اما نه چندین

کلزار وقایع اثاری عین بصرت واعتبار ایله تماشا سیرد تماشا

ایدن اهل عزتك دیدهٔ مکشوف وبدیدر اولدقده که اهل غنا دخی ذره
استغنا وتکبر مستلزم حسنه دکل بلکه عند بعض العرفا تواضعك تعریفی هو الکبر
علی المتکبر در هر شیئك ضدی ایله تبیینی شایع ومستفیض در واغنیا
وگردن کشانه ترفع فواید نام ونشانه تواضع ایله طرفین نقیض
اولماغله متکبر گردن فرازه تکبر واحتراز جمله یه صدقه دن محبوب ووجوه بین
موزوندر اعزاز وتفوریته علی الفاقه حتی ینتهی الفاقه من تیهه فاه
منحتم الافعالی اولزم مرخص ومندوب در رباعی

تنها ز خست سلامت بادا ‖ وز طاعت ناکسان ملامت بادا
وان لقمه که از خوان اکابر بخوری ‖ گیرم که حلالست وامت بادا

خلال حرفونه نك بری دخی مخالطهٔ علما ودانشور ومجالسهٔ حکماء
هنرور در معارنت اشراف کمل بر مجد موفتدر که اکا موفق ومتهدی
اولان سالك مبتدی نه دکلو کم بضاعت وبسیار اضاعت ایسه
مجرد علم وفضیلته میل ومحبت ایله منظور فضل حق وبرحسب المرء مع من
احب زمرهٔ علمایه ملحق اولور مجلس علم وحکمته که روضهٔ
جنت اولدوغی زبانزد خاصهٔ خلافت در دخول واقتحام
ایله مجمع فیام لئام دن دور وبعید ومصداق خبر یسعد الرجل
بمصاحبة السعید اولور ع المرء یصلحه الجلیس الصالح اما میان اهل
اصطفاده ادب استفاده بودر که کلمات لب غایتده سوسن
ده زبان کبی طویل اللسان اولمیوب ودرر نازپرور حکمت سرتاپا
گوش وضبط نوادر حکمت زینته دائما ساکت وخاموش اوله نظم

از سخن گوی مجوی بید ارتفاع ‖ منتظر را به ز گفتن استماع
انصتوا را گوش کن خاموش باش ‖ چون زبان حق نگشتی گوش باش

مر اگر اقتدا یه صالح وسزاوار بو علم هنر هنر بر تیز کار بولنورسه فیها

فیها دنعمت عظیم نعمت در والا کر فنا دحصائد شیطان اولدقده مودعیات اخرتك
اطوار برمنا شدن صنف علمایه سوء الظن واشرف طائفه طعنه زن
اولمایوب ملازمت بیوت ایله اختیار خلوت وسکون ایدن
اشراف اسلافه اقتفا دنا ستیئه ناسی ومفاخر مکارم آدابی
استصحاب ایله مطعن ناول واقعد فانك انت الطاعم الکاسی
اولمایه صفات مذکوره نك بری دخی مرحمت وارفاق در ومکرمت
واشفاق در که زیب واخلاق اشرف محاسن اخلاق در
رحمت برگزیده خصلت در که اسم ذات ونکره ابرلدوا اثبات
اولنان صفتین کریمتینه مادهٔ اشتقاق وتقدم وسابقیتی
جهتی ایله دافع سورت شقاو شقاق اولمشدر وبر زیبا
منقبت در که غرضهٔ کشاکش جاز اضداد اولدقده زیب اثار
ودرز بنیاده که اسباب انتظام وایتلاف الفله تلافی بولمشدر
مادر راه مهربانك اطفال واحداث وشبانك شیوخ سال خورده
ایله وکبار نعطف وتحنن وکمال ادب ووقار ایله اظهار ایدوکلری
معاملات تحنن وتحدن جملهٔ آثار رحمت وثمرهٔ نخل رافت در
ساعدهٔ دولت سریعة الحول ایله فرمان روا یه خدم وخول اولدقده
اصحاب جاه وتفاخره لائق وفراخور بودرکه نحوای ان الله یحب
من عباده الرحماء نقش نگین جنان واقتضای فرمان ارحموا
من فی الارض یرحمکم من فی السماء مستجلب مولد حنو وحنان ایدوب
هنگام نوران خشم وزمان معاتبهٔ خشم ده وتار معنای ارحم
من دونك یرحمك من فوقك ایله تذلل وتدبر ولا تنزع الرحمة الا
من قلب شقی خبر نذارت اثرینی اندیشه وتدبر ایده نظم

ان من یرحم اهل الارض قد ‖ آن ان یرحمه من فی السماء

فارحم الخلق جميعا انما ٭ يرحم الرحمن منا الرحما نثر اخلاق حزبونك
بري دخي كسب حلال ٭ ونفس بد سيرتي مدار مقام كفاف قناعتده
اسكان واحلال در ٭ لقمهٔ پاك مجاهده نكه اصلي اصول وحظيرهٔ
حظيرهٔ لذت عبادته وسيلهٔ ادراك ووصول اولوب ٭ مجاهدهٔ
نفس مريد ايدن سالك مريده ٭ سبب ترقي ومزيد ونظافت دعا التنبيه الجديد
باعث اجابت دعا اولماغين آنا فانا مستجلب فيض قريب وفضل
جديد در نظم لقمه كان نور افزود وكمال ٭
آن بود آورده از كسب حلال ٭ چون زلقمه تو حسد بيني ودام ٭
جهل وغفلت زايد آنرا دان ز حرام ٭ كلوا من الطيبات واعملوا صالحا
آيت كريمه‌سنده اكل طيباتك سائر اعمال صالحه‌دن تقديم اولنديغي
دليل قوي وقويم در كه لقمهٔ حلال جملهٔ فواضل اعمالدن اقدم واسبق
وطعام دوام ايله اقامت اولنان وظائف عبادتده صفا ورونق
نظم نيكم بسان صراحي مدام پر ز حرام ٭ سجده ميكنم وزان سجده بيزارم ٭
چو اى من مخالف دين مي زنم چو ساغر چنگل ٭ چه سود گريهٔ خونين وناله زارم ٭
كسب حلالكه مستدعئ رضاي ملك جلال در جملهٔ مرافق تامه ومنافع
حامه‌سندندر كه ٭ الحلال ينطر والحرام يسيل مثلنده مثيل اولوردن ٭ الخاتمة الكافية
هر حالده طالب حلال تحفة باحثه العفة ايله القنع ٭ وفضول عيشنا صوابدن النعمة البالغة مع العيش بد
توقي واجتناب ايله تجارتگاه دهر پر نزاعده سرمايهٔ كفاف
واقتناي اقتنا ايلر نظم لا خير في طمع يدني الى طبع ٭ ٭
وغفة من قوام العيش يكفيني ٭ اگرچه تحصيل غرض وده سائر امورده
عالم قبيل حلال وحرام ظاهر وبين در ٭ اما بينهما اولنان امور مشتبهه‌نك
فرق وتميزي عسير هين در ٭ بو فوق ظاهر الاشاعه علاج بر واساع
بو در كه ٭ اولا مقتضاي حديث كل لحم نبت من الحرام فالنار اولى به ايله

ايله دوام حرف عمر متنابهدن بالكليه تحرز وتحرس ٭ ومصافي نفس
بد فرماده سبر ورع وتقوي ايله ترس ايده‌وب ٭ ثانيا شب
شبهانك هنگام ظلامينده قطعه شريعتك تختنين قرة العين رفيق مصطفي
وثاني اثنين ٭ مخالف رابكو برخوان وبشناس ٭ كه‌دعون الى قوم
اولي بأس ٭ صهر اتقى واطهر يعني حضرت صديق اكبرك رضي الله تعالى
عنه كنا ندع سبعين بابا من الحلال مخافة ان نقع في باب من الحرام
كلامني عمده حرام وعالم علم وعمله زاهد نيكو طوري يعني سفيانك
ثوري نك ما رأيت اسهل من الورع ما حاك في نفسي تركته مقالني
اسوهٔ حال ايله ٭ نعوت مكتوبه بحر مكتومه‌نك بر بر موافقت
سر وعلانيت در كه ٭ ارباب طريقت قتنده صدق واستقامتدن عبارتدر
نظم ياريم ملك استقامت ده ٭ كه استقامت ز صد كرامت به ٭
صدقك علو مرتبتي قتنده لازم الصدقيه اولديغي كبي شغول منزلتي
معلوم ودروغك ايسه جميع اديان وملل ومذاهبده علل ذه
وام ومذموم در نظم ذكر گوئي سخن ز قدر كم گشت ٭
كسي كو راست گويند محتشم گشت ٭ چو سرو از راستي بر زد علم را ٭
نديد اندر جهان ناراج غم را ٭ صدق بر اسم اعظم در كه ٭ نه مقوله
امر متعقل ومبهم ده استعمال ٭ وصفاء بال ايله مواظبت واشتغال
اولنه ٭ وسيلهٔ فوز ونجات ٭ وعند الله سبحانه ذريعهٔ رفع درجات اولور
قطعه براه راست تواني رسيد در مطلوب ٭ تو راست باش كه هر دولتي كه هست بخاست ٭
تو چوب راست ز آتش دريغ ميدارى ٭ كجا باتش دوزخ برند مردم راست ٭
دبر سلطانه موزن وحكم در كه ٭ سائر اخلاق وشيم اكارحيث
ولشكر دنحر دبرده ٭ بلكه هر بر ده ٭ اولده دوز سعادتن رهبر امداد
تأييد خدادادي ايله منصور ومظفر در نظم

کجا دارد نباشد در میانه ٭ که تیر راست آید بر نشانه
به از زلف کج آمد قامت راست ٭ بلی هرکس بقدر راستی برپاست
صدق و استقامتک شرف و فضیلتی مکامن قلوبده جایگیر و متمکن
و اقوالده اولدوغی کبی احوالده دخی رعایتی متیسر و ممکن در
اما صدق حالی نوع خفادن خالی اولمیوب داستان ابی البیان دن
باب ذکر داعیة منفتح و مظاهر نزعنا ما فی صدورهم من غل اخوانا
اهل دلک صدور صفا ظهورلری منشرح و منفتح اولور نظم
دهقان حدیقهٔ حکایت ٭ بو رسم ایله ایلمش روایت ٭ که سکنهٔ بلده روم دن
بر سالک مجذوب للوام دلداده ایدی که طبع آتشینینه وجد و تلوین
غالب و هجوم عشق جهانسوز ضابطهٔ عقل صواب اندوزینی سالب اولوب
نهایة الامر ده عویل طویل ایله تک و پوی و کرمای حجازده صیحه
صبرگداز ایله مجذوبانه های و هوی ایدردی نظم
هر چه بخر شورش دیوانه گیست ٭ اندرین ره دوری و بیگانگیست
بر کون قوم مسجد وابه دخول ٭ و نادی مشایخ کرامده مثول
ایدوب لباس تقوا سنی دنس سمعه و ریادن قصد تطهیر
و انقا ایدوب پشمینه سنی اخراج و القا ایلدکی ٭ حاضر اولان
فرقه نزع خرقه استنکار ٭ و سبب تنزلدن اول بارده تفحص
و استخبار ایتدوکلرنده ٭ اول طالب تعیین و صادق راستین
بیان ایدی که ٭ ای هذا الان روزنه کاشانه جنانه خورشید
جناب مطلق تابان ٭ و دلمیه قرار عالم انوار منجذب و شتابان
اولوب ٭ همای همت بلند پرواز نادرک آشیانه حجازدن و بالای
سدرة المنتهای حقیقتدن بو رباعی بلاغت طراز ایله زمزمه ساز ایدی
رباعی ای باعث شوق و طلبم خود یعنی تو ٭ بی طلب منت مطلوبه یعنی تو

کر آیینهٔ محبت من نشود ٭ ظاهر نشود جمال محبوبه یعنی تو حالا بر خرقهٔ
فلک منظردن بر طناز نازپرور گوردم که مشاطهٔ صنع بدایع
نگار ٭ صفحهٔ سیمین ورق رخسارینه گلاب لطافت ٭ و گلگونهٔ صباحت
ایله آب و تاب ویرمش ٭ و لوازم حسن و هواسنی کوشش
ملایمه کوره یه کیرمش نظم شیرین سخنی که هوش می برد ٭
رونق ز شکر فروش می برد ٭ نازی و هوا فتنه دهر ٭
چشمی و هوا کشته در شهر ٭ کرشمه وید و نگاه دوزدیده ایله
بنگاه عقل و حواسمی تاراج ٭ و بنی تیر دلدوز غمزه وسواسه
نشانه و آماج ایدوب ٭ چشم آلوده نظر شعشعه جمال ملکی بکرندن
شیفته دهنک و گنبد آسمانه سر نیه سامانمه برکلاه تنک اولدی
مصراع کسی کجاست که دامنی نیالوده ٭ شمشیر قضای ناگهانی که بر
براق و خونریز ٭ و حالا عشق شورانگیزم غرض آمیز اولوب ٭ بعد الیوم
شوق حادثه باعث اولان فتنه فتانک ٭ و بو سبب ایله دل پر شعب
نفاق فعلی دن خائف و بیمناکم در نظم انی امرؤ مولع بالحسن اتبعه ٭
لا حظ لی فیه الا لذة النظر ٭ فضل خدای متعال ایله تصحیح حال
میسر ٭ و دلمیه رفاهیة منظرّیت حدیث تمام البر ان تعمل فی السر
عمل العلانیة ایله مبشر اولورسه مصراع بسر خرقهٔ خود آیم باز ٭
و الا لوث نفاق و روث ریا و شقاقدن باطن و ظاهرم نظیف
و طاهر اولمدقجه دولت عظمی و شرف شرف و کمال نعمدر نظم
نیکو سیرتی نیه تکلف برون ٭ به از یارسای خراب اندرون
اول سرگشته نیه دلیل ٭ زمان یسیر و قلیلده نصکره ٭ اصناف باطنه
باطله دن خلاص و برکت صدق راسخ و دستگیری همت مشایخ
ایله نائل حقیقت اخلاص اولوب ٭ شیوخ هدایت شیوخ دن وفهٔ

ودیعت کرده‌یه استرداد و ازاله‌ء مجازی عشق مجازی ایله تکمیل جواهر
استعدادلر ایلدی **نظم** گرچه حالش گشته بد اول تباه ،
بعد از آن شد واصل غم اجتباه **نثر** محافل سالفه‌نك بری دخی عمل
صالح و حسن حالدر اقامت مراسم طاعت و عبادته عدو و اصالده
اشتغالدر **نظم** ملا طاعت کن و مکذر ز طاعت ،
بعد از آنکه ملادی استطاعت **نثر** رحمت نامه‌ء اسمانی‌ده که منبع
منبع امان و امانی‌در عمل صالح مقدمه‌ء ایمانه تالی و روز بازار
قبول رضاده ثمن قدر و بهاسی غایله اولمشدر بدن ایمان لباس
تقوی و ایقان ایله عریان و سر اسلام افسر طاعت و استسلام سیز
بی سامان اولور درخت کردار نیک خلل گلزار بدیع الاثار
برکة العمر فی حسن العمل‌ده ثابت و نامی و دنیا و عقبی‌ده مثمر ثمرات
مبرات و نیکنامی‌در **قطعه** الناس همهم الحیوة ولا اری ،
طول الحیوة یزید غیر خبال ، واذا افتقرت الی الذخائر لم تجد
ذخرا یکون کصالح الاعمال ، شرف صلاح و دیانته بو کفایت ایدر که
جمله انبیا و مرسلین و صحابه‌ء کرام هدی و صلاح ایله
منعوت‌لر و طرف خلافلرنده اولنلر اتصاف ضلال و طلاح ایله
ممقوت‌لردر **نظم** چند پرسی که بنده کیست بوی ،
بنده کی جز نکنم کی چه بوی ، نه هدی ادمی کم از دده ایست ،
هو که او نه هدیست بهیمه ایست ، من تشبه بقوم فهو منهم قول بر
بهیمی اولورنه اوله حضرات عالیاته تشبه و اهل کرام و عقوقه
لحوقدن تنزه ایلیان سباق و سباقدن ، معدود و نائل شرف
نامحدود اولور **ع** احب الصالحین ولست منهم ، اگرچه عمل صالحك
تو یعنی ماریدبه وجه الله و شعب و اقامی خارج حوزه‌ء استیعاب

استیعاب و اکتناه‌در اما اتباع سنت نفس بدسیرته جمله‌دن
اشق و احمز بلکه مقابل موت احمر اولمغله اجرده ثواب اخذدن
اجزلدر و رضای ربه اقرب اولدوغی اجلدن سایر وجوه بدون
اخذ و اجلدر **نظم** حقاکه نه متابعت سید رسل ،
کس را به پیشگاه هدایت گذار نیست **نثر** سمط حدیث مرقومده
مسموط و منتظم اولان جمله‌ء خلالدن که فضول مالی بذل و افضال
و فضول قیل و قالدن اقلالدر وکم یعد عنها الی البدعة حدیثنده
سبق ایدوب پیرخامه‌ء گوهربار خلاصه‌ء اقوال و اخباری
اول محلده کتب و ثبت ایلمکین **نظم** مکرر گرچه سخن آمیز باشد ،
طبیعت را ملال انگیز باشد پرقولسی اولورسه قانون دل
پریشاندر جوشان اولانه قدر کلمات مکرره اکتفا و خلال
مقالدن مسوق اولان کلام مسبوق ایله اکتفا اولندی **نظم**
من بر دون کردم ذکر دن دام نصح ، جز سعادت کی بود انجام نصح ،
گرچه ناصح را بود صد داعیه ، بند را اذنی ببابد واعیه ،

الحدیث الثامن والثلاثون

الف قدك اولور خوز عاقبت لام ، تفکر ایده کور تحت ترابنی ،
بیعمر شند رسول صادق الوعد لدوا للموت وابنوا للخراب
متن الحدیث بو حدیث محکم نه بینش وکم بحر هزج مسدس اخرب زحافندن
مفاعیلن مفاعیلن فعولن وزننه موافقدر بیهقی شعب
ایماننده حضرت زبیر و ابو هریره‌دن رضی الله تعالی عنهما بو عبارت
ایله روایت ایلمشدر للموت وللخراب کلمه‌لرنده اولان لام جاره
لام صیرورتدر و عند بعض النحاة نامی لام مآل و لام عاقبتدر
ابن هشامك تحقیق و اعلامی اوزره فالتقطه آل فرعون لیکون لهم

[illegible]

[illegible]

عدوّ اوخزانه آیت بجز نظامندن اولانلار بولانلر
ومجزات شواهد معانی اولان ابیات معانیدن نظم
فللموت تغذو الوالدات سخالها ؛ کما لخراب الدار تبنی المساکن ؛
نظمندن دخی بو معنی یه اولدوغی مالاکلام در ؛ کتابک انشاده آرایش
کلمات ولوبه بوکونه آرایش وزیب ویرلمشدر که ؛ سلطان جهانگرد
تبسکی نیّر محرم اسرار علّمنا منطق الطیر حضرتلرینک مصداق مضمون فهم
یوزعون اولدقده بارگاه حشرنموده لرینه اولا بدوحوش واطیار
اجتماع ؛ واحتفال ومجموع انس وجان صمیم دل وجاندن الطاعت خاتم
فرماننه مسارعت واحتفام ایدوب ؛ سطوت ضابطهٔ سیاستندن
آسوده وآرام مائس آسوده کی ده آرام وهر برینه دام عدل دواوایله
رام اتمش ایدی نظم جمله مرغان هر یکی اسرارخوش ؛ از هنر ودانش واداکار خوش
با سلیمان یک بیک دامی نموده ؛ از برای عرضه خود رامی کشوده ؛ ناگهان مرغان خوش
الحاندن ورشانکه ترنمهٔ قماری ؛ وصدای نغمکاری ؛ نغمهٔ چکاوک
وسارکبی مؤثر وساری در ؛ تغرید راحت زا ایله نشید طرب فزا ایلدی ؛
صاحب ذات رغا حیث اصاب مطلق العنان قامش اوامسک نغز
حساب خلصان نادی ؛ والاجابه اسماع خطبهٔ خطاب ایدوب
دیدی که بو مرغ سنبزین زبانک مدلول نعاتی ؛ وآگاه نسبزک ائینهٔ عقل
هنر کورزده انعکاس کوزیردر نظم توجه وانی زبان مرغان را ؛
که ندید چشم سلیمان را ؛ سکنهٔ بارگاه سلیمانی برده عجز وناتوانی ده
این منطق طراست سلیمان داند ؛ ترانه سنه سر اغاز ونغام السلام ده
الله اعلم ورسوله کلامی ایله عرض خواهش ونیاز ایدوکلرنده ؛ اول
سلطان عدیم المثل ؛ ومطاع الامر یعلمون له ما یشاء من محاریب وتماثیل
دیدی که ؛ بو مرغ کم مقدارک کاری اهل غفلت وجهل ایله جدال ودوابت

دقول

وقول بالهوی لدوا للموت وابنوا للخراب در نظم
لا طیب للعیش ما دامت منغصة ؛ لذاته بادّکار الموت والهرم ؛
شاهد هوا داشنای دنیاکه ؛ هر آن بر اهل هوادن وهوانک خانهٔ
خانه نمایسنه ذاهب وجایی بر هوجائی در کیمه عشوه ساز لوق ایتدی که
عاقبة الامر فیئا عذر وجفایه کتمدی ؛ وکیمکله عشق بازلق ایتدی که
اخر کار رمغاکی فنایه القا اعدی نظم کیمدر که جهانده فانی اولمز ؛
دور فلکک لانی اولمز ؛ ارباب زمانه نه دیرو پیند ؛
بو شوی نه خوش دیمش خردمند قطعه مضی الاوائل والباقون تتبعها ؛
کما تناثر اوراق من السلک ؛ لو کان یبقی ملوک او ممالکهم ؛
فلیس تفض الینا نوبة الملک نثر وشرف بافتهٔ لناله رجال من فارسی
اولدقده باکنزه کویان بمجدن برنشاوساودم ؛ بو اسلوب مرغوب اوزره
ترجمهٔ مدلول تلک الایام نداولها بین الناس وبو معنانک فامت
با استقامتنه پرتنیان بیان بمحیانه نی بوکونه لکو والقاس ایلمش که نظم
چه خوش گفت دیوانهٔ ور بجم ؛ بکسری که شد وارث ملک جم ؛
اگر ملک بر جم بماندی وبخت ؛ ترا کی میسر شدی تاج وتخت ؛
نثر آسمان خلافت کبری ده شید اولدقده هارون الرشید که خلیفهٔ
عباسی ؛ وبنیان تمیز ورجحانی ؛ راسخ وراسی ؛ ایدی ؛
اقلید تحقیق نی تقلید ایله ؛ فتح صندوق راز وچابکدستی حذق
ومهارت ایله ؛ سرحقهٔ حکمتی باز ایدوب دیمش که ؛ اگر زبان
زمانده قدرت انطلاق وگویان ؛ وکندو حیب ودعوا رینی
کشف واظهاره رخصت بیان اوله ؛ ابو نواسک بو نظم
دلنوازندن اصدق بر کلام حق بتبیین حال ممتنع ومحالدر نظم
اذا امتحن الدنیا لبیب تکشفت ؛ له عن عدو فی ثیاب صدیق ؛

ثانی اثنین آل عبا، کویای انا نقطة تحت البا، شمسهٔ طارم خلافت
جارم، صاحب منقبت غدیر خم، خیبر خیبر فکن حضرت ابو الحسن رضی الله
تعالی عنهما رباعی مایم محبت خاندان اول، اولاد رسول راهی وموئی
خشنوده بکوشش بهوش از منتهی، قل لا اسألکم علیه اجرا الا
تشنکان کرمای غفلتی زلال موعظه ونصیحت ایله ریان واکثر احایینده
بو نظم عبرت آیینی وردزبان ایدرلر ایدی که نظم
ومن یصحب الدنیا یکن مثل قابض ، علی الماء خانته فروج الاصابع
دنیا بر طلسم نیست هست نما اوزکه ، نمایش افسون سحر افزو نیدن
فنلو فازه فنون بسته، جار منج بحر و فنون، وشعب شعبده
ونیرنکندن حکماء بافرهنک سرکشته وزبون در نظم
جهان چون خیالیست کائینه بست ، که بنماید اما نیاید بدست
شرب عذب مسرتی عذبهٔ عذاب موت ایله آخشته ومشوب وشهد
فایق نخلی شرنک قاتل نخل ایله مخلوط ومخضوب اولوب، نه کلو
ارخاء عنان مهلت ایله، اسب مستعار دولتی عاقبت استرداد
وتبدیر فتنک وتدمیر تورد استبدال ایدر نظم
دائما نعمها تبقی ولذاتها ، تغنی الا فتحن ماتیک من دار
شغل دیرپای مایهٔ غفلت وبدمستی، وخلل سریع الایابی مانهٔ
مادهٔ تنزل وپستی اولوب، اقبال زود کذارینه سرعت ادبار
اولازم، ولذت عاجلنه زخم مؤمل ضربه لازب در نظم
الا انما الدنیا علی المرء فتنة ، علی کل حال اقبلت ام تولت نثر
دیدهٔ بصیرتی کحل الجواهر عبرت ایله روشن ومقرر اولنانه قدبصیره
شایسته وجدیر وخلیق وجهیر بودر که نظم
دنیا چو شاهدیست کناری کزین ازو ، کز شاهدان خلاصه بغیر از کنار نیست

فحوایی

فحوایی مبین اولدر، هر کوشه اندک توشه ده مهما امکن مؤنات اهل
سکنی تقلیل، ونفس کوه کذاز حاجی دشوار علاجی قدر حاجت ومقدار
بلغه وکفایت ایله قریب وتقلیل ایده‌ یه ع دکل التوی فوق التراب تراب
مقایسنی نقش نکین بال وصومعهٔ عزلت ده، انزوا وقناعت
ایله ترک فضول اشتغال ایده رباعی هرکس که ره ورسم جهان نیک شناخت
از بهر اقامت اندرو خانه نساخت ، این کهنه رباط را عمارت چه کنی
آخر چو بدیگریش باید پرداخت ، واقتضاء غدر روزکار ایله
متغیرات حساد واشرار دن مغلوب هواجس نفس اماره وآبکینه
دلی کینه سی شکسته آیینه کبی پاره پاره اولورسه مصراع
ولا تری للیام الناس حسادا، ملاحظه سیله لئام ناسدن اولماوه
تقدیم حمد وسپاس، وکنج تنهایی ده تخزلت وشکیبایی ایله تعوذ
واستیناس ایده نظم
این جفای خلق با تو در جهان ، کر بدانی کنج زر آمد نهان
خلق را با تو چنین بدخو کنند ، تا ترا ناچار رو آن سو کنند

الحدیث التاسع والثلاثون

اندوه حسابی ایلدون فکر ، هو کم که ایده جمع مالی مسکن
سلطان رسل کلامی در بو ، من نوقش فی الحساب یهلک
عام الحدیث عن عائشة رضی الله تعالی عنها ان رسول الله
صلی الله تعالی علیه وسلم قال احد یحاسب یوم القیمة
الا هلک قلت اولیس یقول الله فسوف یحاسب حسابا یسیرا
فقال انما ذلک العرض ولکن من نوقش فی الحساب یهلک،
محی السنه امام بغوی علیه رحمة الملک القوی که ترتیب کتاب مصابیح
ایلمشدر، اول کتاب صحیح انتساب ده بو عبارت ایله روایت

وتفریح ایلمشدر اکرچه اکثر روایاتده فی حرفی مطوی در اما کتاب
مذکورده حرف ظرف ایله مروی در بو تقدیرا وزن زاحفات هزج مسدس دن
مفعول مفاعلن فعولن وزننه نیجه کم وکاست موافق راست کلور
اساس البلاغه ده ناقشه الحساب وفی الحساب عبارتی ایله وجهینه اشارت
قصد وترویج ولفظی ایله استعمالی دخی تسویغ وتجویز اولنمشدر
فایق اللغه ده یقال ناقشه الحساب اذا عاسره فیه واستقصی فلم یترک
شیئا قلیلا ولا کثیرا ایله معنای لغویسی تبیین وافهام واصل المناقشه
من نقش الشوکه وهو استخراجها کلها ومنه انتقشت منه جمیع حقی قولی
ایله وجه اشتقاقدن رفع برقع ابهام اولنمشدر مزید تحقیق واستبصاره
رغبت وتشوق ومطالعه دقایق اسراره تطلع وتشوق ایدن اهل
دانش وشعوره مستراب ومسطور دکلدرکه بشر من حیث انه بشر
الوده خطر وضرر در وهدست خوش امتحانات قضا وقدر در **نظم**
تا ئیس تست هرچه زانواع نعمت ٭ تنبیه تست هرچه زاقسام ابتلاست
کو نیز از برای تو و تو برای او ٭ این منصب چنین که تو داری دکرکه راست
نثر کبریای خالقه لایق عبادت ومعبودیته فخر قادر در وهدست عقللری
سراپرده عالم پاکه وصول وادراکدن قاصر اولمغله عقلای باریک
بین اشیب صدمه کفی بنا حاسبین ایله افتاده حفره خوف
وفرق ودرد شمارده اعوجوج هتک استار اسرارده خرق وآماء
حرق اولمشدر **مصراع** خوش تماشاکاه ایدی محشر اولمه
محرمان بزم خاص اخلاص دوربا شن وبدا لهم من الله مالم یکونوا
یحتسبون ایله سرزیر وزبون ونهول فزع اکبر ایله جکرلری خون
اولوب فریفته زخارف دنیا اولان اهل شباستکاه سوء الجزا ده
مقبور ومثبور وتلال عمل مجازیلری تندباد استغنا ونیاز نیازی

نی نیازی ایله هباء ومنبث ومنثور در **نظم** حق همی کوید چه آوردی مرا
اندرین مهلت که دادم من ترا ٭ عمر خود را در چه پایان برده
قوت وقوت در چه فانی کرده ٭ کوهر دیده کجا فرسوده
پنج حس را در کجا پالوده ٭ اکرچه راه انتباهده ترک تعنی ایدن
اهل تمنی کثافت حجب غفلت ایله یوم حسرتک شدتنی تسهیل
وتهوین ومفتون بازیچه انما الدنیا لهو ولعب اقفه طفلدلی
مرتعبی انواع اکاذیب کوده کوفریب ایله تعلیل وتهدین ایدرک
لااوده کی حساب بازار یوم عقابده داشت کلم وهرکرفتار
شرک وشر واشر فزع محشری کما ینبغی بلمز **نظم**
برون ز کفایت حسابی دکرست ٭ درکوچه تخیب احتسابی دکرست
مکر اول عارف صائب نظر وکامل صاحب خبرکه **نظم**
بخل من لله حط الله ودس ٭ ان الله یتم منة کسن ٭ فحوای
دلخواهی اوزره بارکاه فضل الهیدن اخذ وجود حقانی
وتبدیل وجود فانی اتمکله خارستان جهاندن دامن چیدم
وحادث محاسبی کبی حرکات وسکناتی حاسبوا قبل ان تحاسبوا
میزاننده سنجیده اولوب مزید مناسبت دالف ایله سبعین الفه
لاحق وبلا حساب نعیم جنانه لایق اوله **نظم**
قطب زمن وپناه ایمان ٭ سر حلقه جمله کریمان
سالک رش ولدینا مزید یعنی حضرت بایزید **نظم**
نیک می دانست چون سر ره او ٭ قدس الله تعالی سره سر خوان
حسن بیاندن کشف غطا وکشیدکان صومعه طریقت فضاله
نواله موفق بذل ایدوب بیور مشلرکه هر کس پیچ باز خواست
وحساب ایله تنکاتنک موقف سوال وجوابدن خائف کریزان

وچشم خونبارلرندن رشك مدرار ريزان در • اما عنان اختيار
بنم كف اقتدارمه سپرده • وصحيفهٔ كاردبارمدن رقم اضطرار
سترده اوله • نفس پرتابي شرف دنو اقتراب ايچون • ولوك لعاب
اعدله وترشيح • وحضور هيمن مثالده محاسبهٔ دفتر اعمالي اختيار
وترجيح ايدردم • شايدكه شرف مكالمهٔ تملك صمد ايله واصل
منتهاي ادب • وخلال سؤالده جانب كرم ذي الجلالدن يا عبدي
خطابي ايله مخاطب اولام نظم لا تدعني الا بيا عبدها
فانه اشرف اسمائي • شو ايلكه افاضهٔ شرف اضافه مظهر اولمق ميسر
اولمه صدهزار بنم كبي بي سر وكارك حال پريشاني منتظم ومتسق
ودواضعهٔ كرده لري ساماني سحاب عفو وغفران ايله ملتئم
ومنتسق اولوب سيئاتي حسناته مبدل وشهد عطايا رواسي
دار القضاء قبول ورضاده مزكي ومعدل اولور نظم
اتراكه سفيد روئي وپاكست • از ننك محاسبه چه باكست

الحديث الاربعون

دين اسلام اولوب سلامتده خيره دكل مستزله اولورهر كون •
خير امت ايچون بيوردي رسول • امتي امة مباركة •
تمام الحديث امتي امة مباركة لا يدري اولها خير
او اخرها • ابن عساكر عمرو بن عثماندن رضي الله تعالى عنهما
مرسلا روايت ايلدكي جامع الصغيرده تصريح اولنمشدر •
بو حديثده ضعفاء امته عجب بشارتدر • ذكر فناده كشني
افتيان لرده ابناء آخر زمانه حسن اشارت واردر •
شول جهتدن كه شمس آفاق كير بعثتندن بعيد لرده ذرات
ناپديدك • وجود وعدمي على السواء • دشرف افاضه نارده ايلكن

ايلكن قبضي علت انلري مخاوف يأس ونعمتدن
تبعيد وادحاق • واماثل قدما واوائله ضم والحاق ايلمشدر •
وبو معنانك وضوح وانجلاسي تدوير دائره يه مخصوص •
ودروش پركار پرگارده مشاهد ومحسوس در • شول حيثيت
ايله كه • كردش دائره ده سائر اولان نقطهٔ آخرين بيكاه
نقطهٔ اولين هرنه رانده • وظاهر اوصف بغال نام ومحترده
بسنماينه ايكي • منتهاء بعد ورجعده نقطهٔ اولى وغايت
قرب ودنوي يه متصل • وبو محلده النهاية رجوع الى البداية
كلام مشهورنه اطلاع وعثور متحصل • اولور نظم
كر تو دركار كه صنع بنظاره شوي • از عجائب دهن فكر تو خندان كردد •
زانكه بنياد فلك دائره كردار افتاد • پاي هو صنر بانجام سر آن كردد •
ان نبيني كه نباتي كه بر انگيزد تخم • تخم او باز نبانيدهم از آن ساز كردد •
سر زين حكمت دركه • بو امت نيكو سيرتك فضيلت مسفوره‌دن
قسط اوفيلري • ومورد منقبت مذكوره‌دن شرب
اصفي لري واردر • زيرا مدعاة دعوته اجابت ايدنده
امتنه بامرهم نحن الآخرون السابقون مضمونيله دورن
صفوف اصحاب قدمه منكب اضخم ايله زاحم • وقصب السبق
امتيازي احرازده مشارك ومساهم • اولدقلري كبي •
محومار آخر زماندهي في كل قرن من امتي سابقون حديث
بشارت مضمونيله دورن نصيبهٔ خيردن بانصاب وفضالهٔ
فضل متقدمدن حصه مند وبهره ياب اولمشلردر نظم
چونكه واكرديد كلها ازدرون • بس قدار بزكه بيش آهنك بود •
پيش افتد آن بزك بسين • اضحك الرجس وجوه العابسين •

[illegible]

اللبان بالفهم الکافات من غیر فاقیة بل برهة [illegible] جمع لبانه [illegible]

خواجه محمد پارسا که اشهد آب بساط تحقیقه دست ذکر دقیق
نار سادر • کتاب مستطاب فصل الخطابده طالبان لبانی
درشند و صوابه اتحاف هدیهٔ هدایت و بو حدیث شریفی حضرت
ابو الدرداء رضی الله تعالی عنه روایت اتمشدر که خیر امتی
اولها و آخرها وفی وسطها الکدر دینه کتاب مزبورده مکتوب
و مرقومدرکه • زید بن حارثه ایله رضی الله تعالی عنه • سوز
شهادتنه هم طریق اولمش مرافق شهدایه یعنی غزوهٔ موته ده
لجهٔ منیه ده موته غریق اولمش شهدایه آل و اصحابک فوج فاضطرابی
مشتد • وقوفی و انهدام و استیصال ایله زمانی اندوه و ملال
ممتد اولمشدر نظم خاتم انبیا دلیل هدی • صاحب جبرئیل امین خدا •
قطب اقطاب آخر و اول • اولین خلق و آخرین رسل • حضرتلری جواهر نوازش
و تسلیتی کشیدهٔ سمط تحریر • و لیدرکن المسیح بن مریم من هذه
الامة اقوام انهم لمثلکم او خیر منکم کلام معجز نظامنی اوچ دفعه
اعاده و تکریر بیورب • بعده حقیقت معنای خیریتی مستعدان
مجلسی افادهٔ تفهیم • ولن یخزی الله امة انا اولها والمسیح
آخرها ایله فائده بیانی تتمیم بیورمشلر • بو حدیث صحیح مداردن
ظاهر و پدیدار اولور که • دار و غیبی یعنی مزیت و بحور قرب
قیامتده طارق • و شمس عالمگیر خیریت و رجحان متوبه زمین
آخر زماندن طالع و شارق • اولدوغی حضرت عیسی نک وسط
سموات علادن نازل • و انک کبی رسول صاحب شریعت حوزهٔ
عدل امتنه داخل • اولدوغندندر • خصوصا که فتنه انداز
نسا و رجال اولمش جهانک آشوب و اختلالی خلالنده نجم ثبات
اراده لری منکدر • و مشرب حسن عقیده لری منکدر • اولماوب

کتاب بروز منثور ٢

الزمان الکبیر القدر والفضل

اولماوب • اطاعت نهی و امرده کالقابض علی الجمر نفس پر شور
زور زاییده سر بازلهٔ جهاد اکبر و لعوالهٔ مهدی گاه هو این
دهر من تمسک بسنتی عند فساد امتی فله اجر مائة شهید
نویدی ایله ایله صفت صفهٔ عز و شرفه تقدیم و ترفیع اولنملر
بعید و بدیع دکلدر • اگرچه بو احادیث صحیحه مأثوره نک حسب
الظاهر • بین الاوائل والاواخر • فضیلت و برتریده اقتضای
مساواة و برابری ایدر • لکن شرح مشکاتده اباطیل شبهات
ازهاق • و حق تحقیق بو طریقله احقاق اولنمشدرکه • امتی
خیر مدارک باران منفعت باره تمثیل و تشبیهنده وجه شبه
علم و هدا • و بو معنی نفسنده کامل و غیر مکمل اولمش علماء
نیکو شمائل حقنده • واضح و هویدا اولورکه • بو تعبیر اصابت
پذیر • اولورکه خیرده منحصوص ایصال نفع وسوسه اولدیغنه
خیر الوجوه ایله مقدار اخیر کثیر الفتوه بیننده احتمال تواتر
و تعاقب • و خیریت و افضلیتده تردد و تساوی و تعادل
قالمیوب • خیر القرون قرنی حدیث صحیحک لزوم منطوقنه مفهوم اولمش
خیریت مطلقه مخصوص قرن اول • و بو خبر مقصود و تلک منطوقی
خیریت مقیده ایله متوجه و مؤول اولور • اگر بو حدیث وحی
خیر مطلقه محمول • و ظاهرندن معدول اولورسه • حدیث و ن
مقام و خیردن مراد • امتی اجابتک باجمعهم بنیان مرصوص
الارکان کبی ملتحم • و فی مبالغه کالحلقة المفرغة طرفینی ملتبس
اولدوغی تبیین و توصیف • و سابق و لاحقی قاطبه
مدح و توصیف ایله تکریم و تشریف اولورلر • نتکیم بر شاعر
ماهرک بو قول حکمت مظاهری او معنایه لحدا دعا ایدر نظم

نثر ان الخيار من القبائل واحد ٭ وبنو حنيفة كلهم اخيار
تفاوت كلام بودر كه ٭ امتك خبرا آغازينك انجامك برمرتبه ده
حسن انتظام ٭ واشتباكده مزيد التئام ٭ واشتراكلري واردر كه
هر طبقه سائرلردن من وجه اقدمدر ٭ بلكه هر فرد معتبره امعان
نظر اولنسه تفاوتلري عصادن اجدي كوريلور ٭ كأنهم في سريان
سر الخيارية ٭ يصدق عليهم قول الانمارية ٭ اكرچه في نفس الامر
بعضيسي بعضندن افضل واخص ٭ وقرب عهد رسالت جهتندن
ارجح واعزدر ٭ لكن هر برنده نيجه سر خفي موضوع ٭ وما بينلرنده
جلباب فرق وارتياب مرفوع ٭ اولماغله كانه اثر تفاوت
درجات منبهم ومشكل ٭ ووجه تمايز وفرقان متشابه ومتشاكل اولمشدر

نظم اين هو وبي اوصاف وپيداو خوشست ٭ ورنه اول آخر آخر اولست ٭

بو طرز بديع فن بياندن بر نوع اولوب ٭ وسوق المعلوم مساق
غيره بابنه قريبدر ٭ مروان بن حفصه نك قول باصوابي
بو بابده ايراد واثبات ٭ اولنان شواهد ابياتندندر نظم
فما نحن ندري اي يوميه افضل ٭ ايوم نداه الغمر ام يوم بأسه ٭
زيرا بو معنانك فهمي بر امر ضروريدر ٭ بلكه علمي علم وجداني وحضوريدر كه ٭ بأس ونكالده حالي اشدّ واهمّ ٭ ويوم نديده يوم بأس
دن داهي هر وجهله اشرف واعزدر ٭ لكن نظم
ولا خير في حلم اذا لم يكن له ٭ بوادر تحمي صفوه ان يكدرا نثر
فحواسي اوزره ظعم نداء اندوه زدانك چاشني وحلاوتي
حموضت بأس وصلابت ايله اولماغين تحيير اداو تعبيرده تسامح
وتساهل بلكه عارفانه تجاهل اولنمشدر ٭ مراد امتك دده وحق
بو حالت عند اهل النظر مرعي ومعتبر اولور ٭ وبالجمله صنف نعال آخر

آخر زمانده ماننده اولهٔ ضعفاء ناشادكه تقدم واستعدادلري
نوجهله استبعاد اولنور كه مصراع مبتدا اكاه اولورمو اولوري ٭
امام محي السنه كتاب مصابيحي حسن خاتمه ايله مسك الختام ٭
ومثل امتي كمثل المطر لا يدري اوله خير ام آخره حديثي ايله
اختتام ايلمشدر ٭ علامه بيضاوي شرحنده بو وجهله اظهار
يد بيضا ٭ وابيض رقيق تحقيق انتضا ايلمشدر كه ٭ نوب
نوب مطاوده هر نوبت بركتي اثر كي تربيت اطفال باغ وراغده
فائده عامه سي ٭ ونور سيد كائنات گهواره خاكده نشو
ونما ادركنده منفعت خاصه وخاصه سي اولدوغي كبي ٭
طبقات امتك نيكنهاد جمدن هر طبقه پاك اعتقادكه وحق
نيجه مكارم وفضائلي ٭ بلكه اصحاب نهي والبابي تحيير واعجاب
ايدجك نيجه خصائص وفضائلي واردر ٭ اكرچه سابقون
اولون مشاهده معجزات كونا كوندن ٭ ايله الفضل للمتقدم
نعيم وائمنه شايان ٭ وكثرت طاعات وقلت لحم وزلت ايله
داخل خلد طمانينه ورضوان اولمشلردر ٭ لكن گرفتار شر كه
شدّ الوفن اولهٔ آخر زمانده وفي عند فساد الزمان دجوع
اطاعت وايمانلري باهره ٭ وصنعت بيعت واذعانلري خاصّه
اولميوب ٭ هنگام فشو منكرات ٭ وشيوع بدعده احياء
موات سنت وترويج اعمله هر بري مكتب فضل
وادبده اهل سبق ايله همسبق ٭ ورايت جامعيت حامل
اولهٔ هر فرد كامله بو بيت حكمت قرانك مؤاني ماصدق اولمشدر نظم
سبقت ولكن لا الى الفضل والحجا ٭ فانت اخير في زمانك اول ٭
بالاثنين عهديتين اولهٔ نار ٭ تأسيس وتمهيد الحجة جديد

ایله دكلری كبی زه نشین دوكر پسین احصناك وجه
تلخیص وتجریدده كذا اكید ایدوب بو سبب ایله مشكوردر وهر بری
نام جمیل وخیر جزیل ایله متعارف ومذكوردر نظم
صغرهم كبكبیر فی اقتناء علاً ۞ من تلق منهم فقد لاقیت سیدهم
نتیم الذكر لاهل الفكر بو غریب شهر بلاغت وصاف
دیار براعت كه نیجه مدت اودیهٔ عوالمده نهایتده سیار
بسیار ایدی بعده تایید فیاض بیعلت ایله مانسن دار الملك شهادتدن
آرام وقرار ایلمشدر خصایص ثلثه ایله مخصوص وبنیان توده
درجهانی مرصون ومرصوص در خاصهٔ اولی میان جمهرهٔ
منشیانده رسم سخن كذاری بو وجهله جاری در كه اوائل
كتب ورسائلده رعایت اسجاع وفواصله فی الجمله رغبت ومیل
ومضمار عبارت آرایده برمقدار ركض الخیل ایدوب بعده
ترك شغف تكلف وتنسیق الفاظ منشیانه دن تخلف ایدرلر
بو حرف ریزه‌یه اعتبار كه نظر انتقادان اولی الابصارده كم
قیمت ودشت در هر نه قدر كلوعیب وعوار داولر ایسه كریبان
مطلع ودامان مقطعه دار نخه حوالدویكدستی در نظم
اكر عیبی بود كوعیب پوشی ۞ چو تحسین نكندم باری خموشی
خاصهٔ ثانیه شاهد بلاغت برصورت ایله ایكی دفعه
متجلی وبر زیور ایله مكرر متحلی اولمامق اقتضاء تكرر
ایله اعاده وتكریر اولنان عبارات بر بحر لباس آخر ایله
آرایش وتعیین ورخوبهٔ بلاغت رعوبه سجاف سجع
متوازی ده متواری اولدقده مخازن سجع متوازیدن
اخراج زیور تبیین اولنوب عبارت دلداده تنقش

دی تكلف

تفنن وبی تكلف تصلف تنوع تفرق ایله تغییر اسلوب سخن
اولنمشدر احسان چونكه شعر كم از تحسینی خاصهٔ ثالثه
ناهموار اجانب عوامدن مستور النظام اكچون سمت
انشاده برطرز نادره كتك افراز ذوالقرار ومسلك سبعهٔ
معلقه ادوزن بعض الفاظ معقدهٔ مغلقه كه ایراد اولنمشدر
هر لفظ صعب المنال مرادف مانوس الاستعمال ایله تشفیع
وهر حرف وحشی غرشینك سرپوشی بو وصله ایله ازاله
ورفع اولنماغله كتب لغته مراجعت اولنمدین مدلول
مقاله انتقال اكثر مواضع ومحالده آسان ودلپذیر وصنعت
جر اثقال كبی عقدهٔ صعوبت واشكال انفكاك پذیر اولمز
نظم چون خجلم از سخن خام خویش ۞ هم تو بیا مرز با نعام خویش
وصمت حسد وعصبیتدن مصون وبری اوقنه موشكافان
دقایق سخنوری نك بارگاه نصفت وانصافلرندن دریوزه
واستعطاف اولنور كه بو باغ بلاغت بلا تحدی عین
رضا ایله كذر وتجنبهٔ تجنبه نظر ایتمكدن حذر ایدوب هزار بار
ملوك كلام نبوت بیان اولان قواء فرآن برشانه بنك انداز دوره
تشنیع تحبه تختبی اولمه كدای مترصد العذرایه توقع
واعدا ایله ستم پرداز اولمیه لر نظم ودع خصال الكریم ستر معائب
وافضل اخلاق الرجال التسامح بلكه افواه طلبه موفق شعاردن
داخل مسامع كبار اولدقده لسان تكرم واستحسان ایله نظم
جزاك الله عن ذا السعی خیرا ۞ ولكن جئت فی الزمن الاخر
نطقی انشاد وبو نیازمند بجزو كل روحی فاتحهٔ فاتحه ایله
مسرور وشاد ایدوب هفوات یسیره سنی حمل علی الصلاح

وزلالِ کبیره‌سنی دقّتده‌ء خامه‌ء اصلاح ایدرلر نظم
نُوِشته‌ء این خجسته سوله ، زینتینه در فزجنین گردیاد ،
که برسائل وبی حکیم انوری یه که انگشت نمای فلکروِ
سخنوران در ، ایدرلر سواکی دنظم منافه ومناقشه یه القاء
قدحه‌ء قیل وقال ایدوب دیدیکه ، ای مُعَدِّلِ موازینِ اقسام
اشعار ، سن اوّل استادِ بلندِ اقتدارسین که هو کلام بدیع
النظامک تتمه‌ء شیمه‌ء فنون ده ، سحر بزنک نمون ایله
توأم وشقیق ، بلکه قصاید حکمت طرازکه اطلاق لفظ اعجاز
شایسته‌سنه وصفیحه در ، اما حیف ودریغ که تیغ کلام بلیغک
عروض رخنه‌ء غموض ایله رخنه‌ء کلال ، ودلسازِ بیانک عقده‌ء
تعقید صعوبت نشانله بسته ولال اولمغین اکثرنا قدان فضل وهنر
ادراک شوق معجزاثرکدن محروم ونا امید ، ودبیکدر برطالب دشوار پسند
حلم سوده مندلندن بهره یاب ومستفید اولورلر ، اول حکیم نیز قرینه ومانند
وواسطة العقد ع درشو سکسی بیرانند مسلکی توجه وتمکین ده کند واستعدلو
طرزآفرینه اقتفا ، ولاتصل علیّ صولاً فکم من غائب قولاً کلامی ایله اکتفا
ایدوب دیدیکه ، من نیز برای ان یکی میکوم ، بوفقیرناکامک دخی
کلماتنده انتظامنده جابجا اِغلاق وتعقید ظاهر وبدید اولدوغنده واحده
کالالف رتبه‌سنه صاعد ، بلکه هر حرمده واحد بعد والصدرلده محاطب
یکانه‌نک نعمان الطاف نیه‌ایه‌سنه نوقس ووصه‌ء قراعت واستکانتنده
بنوع ونوقس اولنورکه ، بومقدمه‌ء مهمّه‌یی خاطرنشان ، دبوفقیر
مستهدف مستهامی سهام الغیبِ رضاء نامه رخصه نشان ایدوب ،
ومنه اغراق ایدن مسکینینه صافه سبب زنگوهش وتعبیر واغراءِ
نفس ناموس شکن ایله اسلوب حسن ظنّ تغیر اولنمیه مصراع

فَإِن یختلفوا عنّی ففیهم مباحث ، بلکه بو دارالحدیثِ دانش وهنرون
گذر ایدن زمره‌ء ادبا ، فما لهؤلاء القوم لا یکادون یفقهون
حدیثاً فحوا سنه حظ اِتّیت دن توقی ، ونهایت بر دورافنلردن
ع با آنکه سراسر همه عیب افتاده است ، جائزه‌ء حسن قبولله تلقّی
ایدوب ، ید انصاف ایله ذیل الکافه تعلّق ، وعفو تغفیر وکناهم
خُلُق الله تخلّق ایدرلر لمؤلفه ایلرشانه‌ء قلم حرده‌ء ملل ،
تغیرِ آیتِ وخرالماء کلّ شیء ، دل معدتندن ایتدی قوافی ظهور ،
هرکا وطبع خام ایده فرسه وما علیّ ، بومقدمات مخصوصه بالنوخودن
نتیجه وغرض یا این مصنفین ده جایگیر ومکین ، ووصف نغال
اهل کمالدن اقامت گزین ، ولعله ، احیانا جزئیاتِ نتف
وخزایا ایله اجمام نفس واِغماض ومشاینِ زبروستان
غصه فروش ، دن عیب جیب بو منسلرین ، اغضا واغماض
ایدن بزرکان وارباب قلوب دن طلب دعاء اجابت
قرین وجناب ستّار العیوب دن دَرْ بوزنده‌ء بهره‌ء
واجعل لی لسان صدق فی الآخرین در رباعی
من معترفم که کارِ من جمله خطا است ، معذورم ازآنکه بر بشر سهو رواست ،
ای منصف اگر تواند در اصلاح بکوش ،
در عیب نظر مکن که بی عیب خدا است ،